M. 1

F 5189

$200.

LC 14
19

De Ricci 8

THE FREE LIBRARY
OF PHILADELPHIA

GIFT OF
HAMPTON L. CARSON

.
ris.
sie.
orie (et tumbrilli).
 de mercatoribus
s de banco.
toribus terrarum.
.
ilworth

vasti
rde et relief (Gallice).
nendi brevia.
s brevia
a.

m

m.
stardia

ge & comprehensive collection compar
he several MSS. of this period in t
tutes such as Provisiones de herit

STATUTES. MS. on vellum. 7 1/8 x 5, 172 ff., 32 ll., written in Latin and Norman French in the XIV th Cent. with notes and corrections in XVth cent. hand. Initials painted in red and blue with fine & delicate pen-work, the first one illuminated with gold. 2 ff. (sign (f) 4 and 7) wanting. Bound in vellum, blind stamped.

Collation a 10 b 8 c 12 d 6 e 12 f 10 g-u 8 x 2.

<u>Contents:</u>

Fol. 1. Magna Carta
5. Carta de Foresta
7. Sententia de Foresta
8. Westmonsterii primum
11. Stat. de Merton
14. Articuli super Magnam Cartam (Gallice)
18. Westmonsterii secundum
39. Stat. de Marleberge
44. Stat. de Gloucester
47. Explanationes Gloucestris.
47b. Stat. Quia Fines
48. Stat. Westmon. quartum.
49. Stat. de Bigamis.
50. Stat. Berwyke. (Gallice)
50. Stat. de advocatione ad Warantum. ← 51 Stat. de militibus
{52. Stat. de Francoplegio (wanting). } f. 4
{52. Stat. Exon. (wanting).
53. Articuli Exon. (1 l. (f. 7) wanting.
56. Stat. de Justiciariis assignatis
56b. Modus calumniandi essonia
57. Modus faciendi homagium... 55a Homage in French
58. Extenta manarii
59. Stat. circumspecte agacis.
60. Stat. de mercatoribus French
61. Stat. de eodem per emend.
63. Stat. de Wyndesore
64. Stat. quo waranto magni
65. Stat. quo waranto nomin.
66. Stat. quo waranto vetus.
66. Stat. de Winton
68. Stat. Scaccarii
71. Distributiones eiusdem
71. Stat Scaccarii novum.
73. Stat. Ragemen
73. Stat. Provisio de heritibus
74 St. de Religiosi
75. Regia prohibitio.
76. Just. de Foresta
77. Assisa foresta
78. Capitula eiusdem
80. Stat. de Regardo fatiendo.
82. Stat. de compositione moneta
82. Stat. de moneta.
83. Articuli eiusdem.
84. Capit. que tangunt coronam.

85. Assisa panis.
86. Lucrum pistoris.
87. Assisa cervisie.
87. Iudicum pillorie
88. Nova custume de
91. Dies communis de
92. Stat. de empori
94. Stat. Wallie.
102. Edict. Kenillwo
108. De hiberna.
108. De actione vast

86. Assisa panis.
86. Lucrum pistoris.
87. Assisa cervisie.
87. Iudicum pillorie (et tumbrilli).
88. Nova custume de mercatoribus
91. Dies communis de banco.
92. Stat. de emptoribus terrarum.
94. Stat. Wallie.
102. Edict. Kenillworth
108. De hiberna.
108. De actione vasti
109. Stat. de garde et relief (Gallice).
110. Modus componendi brevia.
115. Ad cassandis brevia
121. Cadit assisa.
129. Fet asaver
143 Magnam Hengham
161 Parvum Hengham.
166. Summa de Bastardia
171 Capitula.

An unusually large & comprehensive collection comparing very favourably with the several MSS. of this period in the Br. Mus. There are some Statutes such as Provisiones de heriibus, Stat. de Regardo fatienda, which seldom appear in these collections, while it is notable that among the omissions in the above MS. is Westmonsterii tertium.

85. Assisa panis.
86. Lucrum pistoris.
87. Assisa cervisie.
87. Iudicum pillorie (et tumbrelli).
88. Nova custume de mercatoribus
91. Dies communis de banco.
92. Stat. de emptoribus terrarum.
94. Stat. Wallie.
102. Edict. Kenilworth
106. De hiberna.
108. De actione vasti
109. Stat. de garde et relief (Gallice).
110. Modus componendi brevia.
115. Ad cassandis brevia
121. Cadit assisa.
129. Pot assaver
143 Magnam Hengham
161 Parvum Hengham.
166. Summa de Bastardia
171 Capitula.

An unusually large & comprehensive collection comparing very favourably with the several MSS. of this period in the Br.Mus. There are some Statutes such as Provisiones de heritibus, Stat. de Regardo [illegible], which seldom appear in these collections, while it is notable that among the omissions in the above MS. is Westmonasterii tertium.

Edwardus dei gra Rex Angl Dns Hibn & Dux Aquit
Omnibz ad quos psentes lre puenerint saltm
Inspeximus magnam cartam dni .H. quondam Reg
Angl pris nri de libertatibz Angl in hec uerba
Henricus dei gra Rex Angl Dns Hibn Dux Norm
Aquitannie & Comes Andegauie. Archiepis Epis
Abbatibz Prioribz Comitibz Baronibz Vicecomitibz
Prepositis ministris & omibz Ballis & fidelibz suis psentem car
tam inspecturis saltm Sciatis qd nos intuitu dei & p salute ani
me nre & animar antecessor & successor nror ad exaltacoem sce
eccie & emendacoem regni nri spontanea & bona uoluntate nra
dedimus & concessimus Archiepis Epis Abbatibz Prioribz Comitibz
Baronibz & omnibz de regno nro has libertates subscriptas tenend & habend
in regno nro Angl imppetuum. In primis concessimus deo & hac I
psenti carta nra confirmauimus p nob & heredibz nris imppetuum
qd ecclia Anglicana libra sit & habeat oia iura sua integra & liberta
tes suas illesas Concessimus etiam & dedimus omnibz libis homibz
Regni nri p nobis & hedibz nris imppetuu has libertates subscriptas tene
das & habendas eis & hedibz suis de nobis & hedibz nris imppetuum.
Si quis Comitum vel Baronum nror siue alior tenencium de II
nobis in capite p seruicium militare mortuus fuit & cum decess
rit heres eius plene etatis fuit & releuium debeat habeat
hereditatem suam p antiquum releuium. scilt heres vel heredes
Comitis de Comit integro p centu libras heres vel heredes de Ba
ronia integra p centu marcas heres vel heredes militis de feo
do militis integro p centu solidos ad plus & qui minus ha
buerit minus det scdm antiquam consuetudinem feodor
Si autem heres alicui talium infra etatem fuit. dns eius no III
habeat custodiam eius nec terre sue antequam homagium eius ceperit
& postea talis heres fuit in custodia cum ad etatem puenerit
scilicet uiginti & unius anni habeat hereditatem suam sine

relevio et sine fine. Ita tamen quod si ipse dum infra etatem fuerit fiat
miles. nichilominus terra remaneat in custodia dominorum suorum usque ad

IIII terminum predictum. Custos terre huiusmodi heredis qui infra etatem fu
erit non capiat de terra heredis nisi rationabiles exitus et rationabiles con
suetudines et rationabilia servitia et hoc sine destructione et vasto homi
num et rerum. Et si nos commiserimus custodiam alicuius talis terre vicecomiti
vel alicui alii qui de exitibus terre illius nobis debeat respondere
et ille de custodia destructionem vel vastum fecerit nos ab eo capie
mus emendam et terra committatur duobus legalibus hominibus et discretis de
feodo illo qui de exitibus terre illius nobis respondeat vel illi cui
illos assignaverimus. Et si dederimus vel vendiderimus alicui custodi
am alicuius talis terre et ille inde destructionem fecerit vel vastum
amittat illam custodiam et tradatur duobus legalibus et discretis hominibus
de feodo illo qui similiter nobis respondeat sicut predictum est.

V Custos autem quamdiu custodiam terre huiusmodi habuerit sustentet
domos parcos vivaria stagna molendina et cetera ad terram illam
pertinentia de exitibus terre eiusdem et reddat heredi cum ad plenam eta
tem pervenerit terram suam totam instauratam de carucis et de omnibus
aliis rebus ad minus sicut illam recepit. Hec omnia observentur de custodi
is archiepiscopatuum episcopatuum abbatiarum prioratuum ecclesiarum et dig
nitatum vacantium que ad nos pertinent excepto quod custodie huius

VI modi vendi non debent. Heredes maritentur absque disparagatione.

VII Vidua post mortem mariti sui statim et sine difficultate aliqua
habeat maritagium suum et hereditatem suam nec aliquid det pro dote sua
nec pro maritagio suo vel pro hereditate sua quam hereditatem maritus et
ipsa tenuerunt die obitus ipsius mariti sui et maneat in capitali
mesuagio mariti sui per quadraginta dies post obitum mariti sui
infra quos dies assignetur ei dos sua nisi prius fuerit ei assignata
vel nisi domus illa sit castrum. Et si de castro recesserit statim
provideatur ei domus competens in qua possit honeste morari quousque
dos sua ei assignetur secundum quod predictum est. Et habeat rationabile estoverium
suum interim de communi. Assignetur autem ei pro dote sua tercia pars totius

tere mariti sui que sua fuit in vita sua. nisi de minori fuit dotata
ad hostium ecclesie. Et nulla vidua distringatur ad se maritandum dum
voluerit sine marito. ita tamen quod securitatem faciat. quod se non ma
ritabit sine assensu nostro si de nobis tenuerit vel sine assensu domini
sui si de alio tenuerit. Nos vero vel ballivi nostri non seisiemus terram VIII
aliquam vel redditum pro debito aliquo quamdiu catalla debitoris presen
cia sufficiunt ad debitum reddendum. et ipse debitor paratus sit in
de satisfacere. nec plegii ipsius debitoris distringantur quamdiu ipse
debitor capitalis sufficit ad solucionem ipsius debiti. Et si capi
talis debitor defecerit in solucione debiti non habens unde reddat aut red
dere noluerit cum possit. plegii respondeant de debito. Et si volue
rint. habeant terras et redditus debitoris quousque sit eis satisfactum de
debito quod ante pro eo solverint. nisi capitalis debitor monstraverit
se inde esse quietum versus eosdem plegios. Civitas Lon IX
don habeat omnes libertates suas antiquas et consuetudines suas.
Preterea volumus et concedimus quod omnes alie civitates et burgi et vil
le et barones de quinque portubus et omnes portus habeant omnes lib
ertates suas et liberas consuetudines suas. Nullus distringatur X
ad faciendum maius servicium de feodo militis nec de alio libero ten
emento quam inde debetur. Communia placita non sequantur curiam nostram XI
set teneantur in aliquo loco certo. Recogniciones de nova disse XII
sina et de morte antecessoris non capiantur nisi in comitatibus suis et hoc
modo. Nos vel si extra regnum fuerimus capitalis justiciarius noster mittemus
justiciarios nostros per unumquemque comitatum semel in anno. qui cum militibus
comitatuum capiant assisas predictas in comitatu. Et illa que in illo adventu suo
in comitatu per justiciarios nostros predictos ad dictas assisas capiendas missos ter
minari non possunt. per eosdem terminentur in itinere suo. Et ea
que per eosdem propter difficultatem aliquorum articulorum terminari non possunt.
referantur ad justiciarios nostros de Banco et ibi terminentur. Assisa de XIII
ultima presentacione semper capiantur coram justiciariis de Banco et ibi ter
minentur. Liber homo non amercietur pro parvo delicto nisi secundum XIIII
modum ipsius delicti et pro magno delicto secundum magnitudinem delicti.

salvo contenemento suo. Et mercator eodem modo salva mercandisa sua
et villanus alterius quam noster eodem modo amercietur salvo waynagio suo
si inciderit in misericordiam nostram. Et nulla predictarum misericordiarum ponatur nisi per
sacramentum proborum et legalium hominum de visneto. Comites vel barones
non amercientur nisi per pares suos et non nisi secundum modum delicti.
Nulla ecclesiastica persona amercietur secundum quantitatem beneficii sui ecclesiastici
XV. set secundum laycum tenementum suum et secundum quantitatem delicti. Nec
villa nec liber homo distringatur facere pontes ad riparias nisi
XVI. qui ab antiquo et de iure facere debent. Nulle riparie decetero
defendantur nisi ille que fuerunt in defenso tempore H. regis avi nostri per
eosdem terminos et eadem loca sicut esse consueverunt tempore suo.
XVII. Nullus vicecomes, constabularius, coronator vel alii ballivi nostri tene-
XVIII. ant placita corone nostre. Si aliquis de nobis tenens laicum feodum
moriatur et vicecomes vel ballivus noster ostendat litteras nostras patentes de
summonicione de debito quod defunctus nobis debuit. Liceat
vicecomiti vel ballivo nostro attachiare et imbreviare omnia bona et catalla
defuncti inventa in laico feodo ad valenciam illius debiti per visum
legalium hominum. Ita tamen quod nichil inde amoveatur. Donec per-
solvatur nobis debitum quod clarum fuit, et residuum relinquatur executo-
ribus ad faciendum testamentum defuncti. Et si nichil nobis debeatur ab
ipso, omnia catalla cedant defuncto salvis uxori eius et pueris ipsius
XIX. racionabilibus partibus suis. Nullus constabularius vel eius ballivus
capiat blada vel alia catalla alicuius qui non sit de villa ubi castrum
situm est nisi statim reddat denarios inde aut respectum inde
habere possit de voluntate venditoris. Nullus constabularius dis-
tringat aliquem militem ad dandum denarios pro custodia castri si ipse
eam facere voluerit in propria persona sua vel per alium probum hominem
non faciat. Si ipse eam facere non possit propter racionabilem causam. Et
si nos adduxerimus vel miserimus eum in exercitum, erit quietus de
custodia secundum quantitatem temporis quo per nos fuit in exercitu de
XX. feodo pro quo fecit servicium in exercitu. Nullus vicecomes vel ballivus
noster vel aliquis alius capiat equos vel carectas alicuius pro cariagio

Si autem de villa ipsa fuerit infra quadraginta dies precium solvatur

faciendo nisi reddat liberacionem antiquitus statutam. scilicet pro caretta
ad duos equos. decem denarios per diem. et pro caretta ad tres
equos quatuordecim denarios per diem. Nulla carecta dominica alicuius perso-
ne ecclesiastice vel militis vel alicuius domine capiatur per ballivos predictos.
Nec nos nec ballivi nostri nec alii capiemus boscum alienum ad castra vel
ad alia agenda nostra nisi per voluntatem ipsius cuius boscus ille fuit.
Nos non tenebimus terras illorum qui convicti fuerint de felonia nisi per XXI.
unum annum et unum diem et tunc reddantur terre ille dominis feodorum. Omnes XXII.
kidelli decetero deponantur penitus per Tamisiam et Medewayam et
per totam Angliam. nisi per costeram maris. Breve quod vocatur Precipe XXIII.
decetero non fiat alicui de aliquo libero tenemento unde liber homo perdat cu-
riam suam. Una mensura vini sit per totum regnum nostrum et una mensura XXIIII.
cervisie et una mensura bladi. scilicet quarterium London et una la-
titudo pannorum tinctorum / russettorum / et haubergettorum. scilicet due ul-
ne infra listas. De ponderibus vero sit sicut de mensuris. Ni- XXV.
chil decetero detur pro brevi inquisicionis ab eo qui inquisicionem petit de
vita vel de membris. set gratis concedatur et non negetur. Si ali- XXVI.
qui teneat de nobis per feodi firmam vel per socagium / vel burgagium
et de alio teneant terram per servicium militare / nos non habebimus
custodiam heredis nec terre sue que est de feodo alterius occasione illius
feodi firme vel socagii vel burgagii / nec habebimus custodiam
illius feodi firme vel socagii vel burgagii. nisi ipsa feodi firma
debeat servicium militare. Nos non habebimus custodiam heredis vel
alicuius terre quam tenet de aliquo alio per servicium militare occasio-
ne alicuius parve serjantie quam tenet de nobis per servicium redden-
di nobis cultellos vel sagittas vel huiusmodi. Nullus ballivus XXVII.
ponat aliquem ad legem manifestam. nec ad iuramentum sim-
plici loquela sua sine testibus fidelibus ad hoc inductis. Nul- XXVIII.
lus liber homo capiatur aut imprisonetur aut disseisiatur de libero
tenemento suo vel libertatibus / vel liberis consuetudinibus suis / aut utlagetur
aut exuletur aut aliquo modo destruatur. nec super eum ibimus / nec
super eum mittemus / nisi per legale iudicium parium suorum / vel per

legem terre. Nulli vendemus, nulli negabimus aut differemus
XXIX. rectum vel iusticiam. Omnes mercatores nisi publice ante prohi
biti fuerint habeant salvum et securum conductum, exire de Anglia et
venire in Angliam et morari et ire per Angliam tam per terram quam per a
quam, ad emendum vel vendendum sine omnibus toltis malis per
antiquas et rectas consuetudines, preterquam in tempore guerre. Et
si sint de terra contra nos guerrina, et tales inveniantur in terra
nostra in principio guerre, attachientur sine dampno corporum vel rerum,
donec sciatur a nobis vel a capitali iusticiario nostro quomodo mercato
res terre nostre tractentur qui tunc invenientur in terra illa contra nos
guerrina, et si nostri salvi sint ibi, alii salvi sint in terra nostra.
XXX. Si quis tenuerit de aliqua escaeta sicut de honore Wallingeford,
Bolonie, Notingham, Lancastre, vel aliis escaetis que sunt in
manu nostra et sunt baronie, et obierit, heres eius non det aliud re
levium, nec faciet nobis aliud servicium quam faceret baroni si illa esset
in manu baronis, et nos tenebimus eodem modo eam quo baro eam
tenuit. Nec nos occasione talis baronie vel escaete habebimus aliquam escaetam
vel custodiam aliquorum hominum nostrorum nisi alibi de nobis tenuerit in
XXXI. capite ille qui tenuit baroniam vel escaetam. Nullus liber homo
det decetero amplius alicui vel vendat de terra sua quam ut de resi
duo terre sue sufficienter possit fieri domino feodi servicium ei debitum
XXXII. quod pertinet ad feodum illud. Omnes patroni abbathiarum qui
habent cartas regum Anglie de advocatione vel per antiquam tenuram
vel possessionem, habeant earum custodiam cum vacaverint sicut habere de
XXXIII. bent et sicut superius declaratum est. Nullus capiatur vel imprisone
tur propter appellum femine de morte alterius quam viri sui. Nul
XXXIIII. lus comitatus decetero teneatur nisi de mense in mensem, et ubi maior
terminus esse solebat, maior sit. Nec aliquis vicecomes vel ballivus
suus faciat turnum suum per hundredum nisi bis in anno et non nisi
in loco debito et consueto, videlicet semel post Pascha et iterum
post festum sancti Michaelis. Et visus de franco plegio tunc fiat ad il
lum terminum sancti Michaelis sine occasione, ita scilicet quod quilibet habeat

libertates suas quas habuit vel habere consuevit tempore. H. Regis avi
nostri vel quas postea perquisivit. ¶ Fiat autem visus de franco plegio sic.
videlicet quod pax nostra teneatur et quod thethinga teneatur integra sic-
ut esse consuevit. et quod vicecomes non querat occasiones et quod contentus sit
de eo quod vicecomes habere consuevit de visu suo faciendo tempore
H. Regis avi nostri. ¶ Non liceat decetero alicui dare terram suam ¶ XXXV.
alicui domui religiose ita quod eam resumat de eadem domo
tenendam. Nec liceat alicui domui religiose terram alicuius sic
accipere quod tradat eam illi a quo recepit eam tenendam. Si quis autem
decetero terram suam alicui domui religiose sic dederit
et super hoc convincatur. donum suum penitus cassetur et terra illa
domino illius feodi incurratur. ¶ Scutagium decetero capiatur sicut capi con- ¶ XXXVI.
suevit temporibus H. Regis avi nostri. Et salve sint Archiepiscopis
Episcopis. Abbatibus. Prioribus. templariis hospitalariis. Comitibus Ba-
ronibus et omnibus aliis tam ecclesiasticis personis quam secularibus omnes lib-
ertates et libere consuetudines quas prius habuerunt. ¶ Omnes autem liberta- ¶ XXXVII.
tes et consuetudines predictas quas concessimus in regno nostro tenendas quan-
tum ad nos pertinet erga nostros. Omnes de regno nostro tam clerici quam la-
ici observent quantum ad se pertinet erga suos. Pro hac autem
donatione concessione libertatum istarum. et [illegible] aliarum contentarum in Car-
ta nostra de libertatibus foreste. Archiepiscopi [illegible] Episcopi. Abbates.
Priores. Comites. Barones. milites. libere tenentes et omnes de regno
nostro dederunt nobis quintadecimam partem omnium mobilium suorum.
Concessimus etiam eisdem pro nobis et heredibus nostris quod nec nos nec
heredes nostri aliquid perquiremus per quod libertates in hac carta con-
tente infringantur vel infirmentur. Et si ab aliquo contra hoc ali-
quid perquisitum fuerit. nichil valeat et pro nullo habeatur. ¶ His testibus
dominis. S. Cantuar. Archiepiscopo. E. London. Episcopo. J. Bathon Episcopo.
P. Wynton. H. Lincoln. R. Sar. W. Roff. W. Wygorn.
J. Elien. H. Hereford. R. Cestr. W. Exon Episcopis. Abbate sancti Edmundi.
Abbate sancti Albani. Abbate de Bello. Abbate sancti Augustini Cantuar.
Abbate de Evesham. Abbate Westm. Abbate de Burgo sancti Petri

Abbate de Radyng'| Abbate de Abindon Abbate de Malmesbur'
Abbate de Wynchecumbe | Abbate de Hyda. Abbate de Certeseye. Abba
te de Shireburn. Abbate de Cerne. Abbate de Abbotesbur'| Abba
te de Middelton| Abbate de Seleb'| Abbate de Wyncestr'. Hen' de Bur
go Justic' nr'o. Ran' Comite Cestr' & Lincoln. W. Comite Warr'
W. Comite Warenn. G. Comite Gloucestr' & Hertford. W. de
Ferr' Com Derb. W. de Maundevill Com Essex. H. le Bygod
Comite Norff. W. Comite Albe Marlie. H. Com Hereford. J.
Constabulario Cestr'| R. de Ros| R. fil Walt'. R. de Veti po
te. W. de Bruere de Montefichet. P. fil Herbert. W. de Albe
ney. R. de Greley. R. de Brehosa. J. de Monemue. J. fil
Alani. H. de Mortuo Mari. W. de Bello Campo. W. de Sco Johe
P. de Malo Lacu| Briano de Insula| T. de Multon| R. de Argen
teym. G. de Nevill. W. Maudut. J. de Balun & aliis

Dat' apud Westm. xj. die Februarii anno regni nri Nono

Nos autem donationes & concessiones predictas ratas habentes & gratas
eas pro nobis & heredibus nris concedimus & confirmamus| eas que tenore
presentium innovamus. volentes & concedentes pro nob & heredibus
nris quod carta predicta in omnibus & singulis suis articulis imperpetuum fir
miter & inviolabiliter observetur. etiam si aliqui articuli in
eadem carta contenti hucusque forsitan non fuerint
observati| Hiis testibus venerabilibus patribus. R. Cantuar' Ar
chiepo totius Angl primate. A. Dunelm| R. London| W. Elien
T. Exon. W. Coventr' & Lichefelden. S. Sar' T. Roff' J. Nor
wich. J. Landaven. Epis Angl. J. Lincoln electo. Johe de
Warenna Com Surr' Thoma Comite Lancastr'. Rogo le Bygod
Com Norff & Marescallo Angl. Henrico de Lacy Comite Lin
coln. R. de Monte Hermeri Comite Gloucestr' & Hereford
Humfrido de Bohun Com Hereford & Essex| Guydone de
Bello Campo Comite Warr' Ricardo fil Alani Comite Arundell
Rogo de Grey. Johe de Hastyng'| Henr' de Percy. Hugone
le Despenser. Hugone de Veer| Robto de Tateshale. Hugone

Bardolf. Hugone de Curtenay. Johe de Megue. Henr de
Grey. Willo de Ros de Helmeslee. Alano la Zuche. Robto de
Tony. Robto de monte Alto. Willo de Breusa. Thoma de
ffurnivall. Johe Engayne. Petro Corbet. Willo de Leyburn
Willo le Latimer. Walto de Bello Campo senescallo hospicii
nri. Walto de Wintonbe. & aliis. Data p manu nram apud
Westm. xxviij. die marcii. anno regni nri vicesimo octavo.

Explicit magna Carta de libertatibz Angl.

Edwardus dei gra Rex Angl Dns Hibn & Dux Aquit
omnibz ad quos psentes littere pvenerint salutem
Inspexim magnam cartam dni H. quondam Regis
Angl in hec vba. Henricus dei gra Rex Angl Dns
Hibn & Dux Normannie & Aquit & Comes Andegavie Archiepis
Epis Abbatibz Priorib Comitibz Baronibz Justic fforestar vicecomi
tibz Prepositis Ministris & omnibz Ballis & fidelibz suis psente
cartam inspecturis saltm. Sciatis qd nos intuitu dei & p salute
aie nre & animar antecessor & successor nror ad exaltacoem sce
ecce & emendacoem regni nri spontanea & bona voluntate nra
dedim & concessim Archiepis Epis Abbatibz Priorib Comitibz
Baron & omnibz de Regno nro has libertates subscptas te
nendas in Regno Angl imppetuu. In pmis oes foreste quas c. I.
H. rex Avus nr afforestavit videant p bonos & legales ho
mines & si boscum aliquem alium qz suu dnicum boscum
afforestaverit ad dampnu illius cui boscus ille fuit. deaf
forestet. & si boscum suu pprium afforestavit. remaneat fo
resta salva coia de herbagio & aliis in eadem foresta illis q
prius eam hre consueverunt. Homines vo qui manent II.
ex forestam no veniant decetero coram Justic nris de fores
ta p commes sumn. nisi sint in plito vel plegii alicui vel

III aliquorum qui attachiati sint pro forestam. Omnes autem bosci qui
fuerint afforestati per Regem Ricardum avunculum nostrum vel per Regem Johannem
patrem nostrum usque ad primam coronationem nostram statim deafforesten-
IIII tur nisi fuerit dominicus boscus noster. Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, Pri-
ores, Comites, Barones, Milites et libere tenentes qui boscos su-
os habent in forestis habeant boscos suos sicut eos habuerint tem-
pore prime coronationis Regis H. avi nostri, ita quod quieti sint
imperpetuum de omnibus purpresturis, vastis et assartis factis in illis
boscis post illud tempus usque ad principium secundi anni coro-
nationis nostre. Et qui de cetero vastum, purpresturam vel assar-
tum sine licentia nostra in illis boscis fecerint, de vastis pur-
V presturis et assartis nobis respondeant. Regardatores nostri
eant per forestas ad faciendum regardum sicut fieri consuevit
VI tempore prime coronationis Regis H. avi nostri et non aliter. Inquisitio
vel visus de expeditatione canum existentium in foresta de cetero
quando fieri debet regardum, scilicet de tertio anno in tertium annum, et tunc fi-
at per visum et testimonium proborum et legalium hominum et non aliter. Et ille cui-
us canis inventus fuerit tunc non expeditatus det pro misericordia tres solidos.
Et de cetero nullus bos capiatur pro expeditatione. Talis autem fiat expe-
ditatio per assisam communiter usitata quod tres ortilli abscidantur de pede
anteriori sine pelota. Nec expeditentur canes de cetero nisi in
locis ubi expeditari consueverint tempore prime coronationis predicti
Regis H. avi nostri. Nullus forestarius vel Bedellus de cetero
VII faciat scotallas vel colligat garbas vel avenam vel bladum ali-
quod vel agnos vel porcellos, nec aliquam collectam faciat; et per
visum et sacramentum xii. regardatorum quando facient regardum, tot
forestarii ponantur ad forestas custodiendas quot ad illas custo-
VIII diendas rationabiliter viderint sufficere. Nullum swanimotum de
cetero teneatur in regno nostro nisi ter in anno, videlicet in principio
quindecim dierum ante festum sancti Michaelis quando agistatores nostri conve-
niunt ad agistandum dominicos boscos nostros, et circa festum sancti Martini
quando agistatores nostri debent recipere pannagium nostrum. Et ad

agistatores

ista duo swanimota conveniant forestarii, viridarii et non
alii per districtionem. Et tertium swanimotum teneatur in ini-
cio xv. dierum ante festum sancti Johannis Baptiste pro feonatione besti-
arum nostrarum et ad istud swanimotum tenendum conveniant fo-
restarii, viridarii et nulli alii per districtionem. Et preterea sin-
gulis quadraginta diebus per totum annum conveniant forestarii,
viridarii ad videndum attachiamenta de forestis tam de viridi quam de
venatione per presentationem ipsorum forestariorum et coram ipsis attachiatis.
Predicta autem swanimota non teneantur nisi in comitatibus in qui-
bus teneri consueverunt. Unusquisque liber homo agistet boscum su- ·IX·
um in foresta pro voluntate sua et habeat pannagium suum. Con-
cedimus etiam quod unusquisque liber homo ducat possit porcos suos
per dominicum boscum nostrum libere et sine impedimento ad agistandum
eos in suis boscis propriis vel alibi ubi voluerit. Et si porci
alicuius liberi hominis una nocte pernoctaverint in foresta nostra non
inde occasionetur unde aliquid de suo perdat. Nullus de ·X·
cetero amittat vitam vel membra pro venatione nostra. Set si quis
captus fuerit et convictus de captione venationis graviter redimatur si
habeat unde redimi. Si autem non habeat unde redimi possit,
iaceat in prisona nostra per unum annum et unum diem. Et si
post unum annum et unum diem plegios invenire possit ex-
eat de prisona. Sin autem abiuret regnum nostrum Anglie.
Quicumque archiepiscopus, episcopus, comes vel baro veniens ad ·XI·
nos ad mandatum nostrum transierit per forestam nostram liceat
ei capere unam bestiam vel duas per visum forestarii si pre-
sens fuerit. Sin autem faciat cornari ne videatur furtive
hoc facere. Idem liceat eis in redeundo facere sicut predictum est.
Unusquisque liber homo de cetero sine occasione faciat in bosco ·XII·
suo vel in terra sua quam habet in foresta molendinum, viva-
rium, stagnum, marleram, fossatum vel terram arabilem
extra coopertum in terra arabili, ita quod non sit ad nocumentum
alicuius vicini. Unusquisque liber homo habeat in boscis suis ·XIII·

aerias accipitrum, esperuariorum, falconum, aquilarum et heyroniorum. Et
XIIII habeat similiter mel quod inventum fuerit in boscis suis. Nullus
forestarius decetero qui non sit forestarius de feodo firmam nobis red
dens pro balliva sua capiat chiminagium aliquod in balliva sua.
Forestarius autem de feodo firmam nobis reddens pro balliva sua capiat
chiminagium videlicet pro careta per dimidium annum duos denarios
et per alium dimidium annum duos denarios, et pro equo portante summa
gium per dimidium annum obolum, et per alium dimidium annum obolum, et
non nisi de illis qui extra ballivam tanquam mercatores veniunt per
licenciam suam in ballivam suam ad buscam, maeremium, corticem
vel arborem emendum et alias ducendum ad vendendum ubicumque
voluerint; et de nulla alia careta vel de summagio aliquo ca
piatur chiminagium. Et non capiatur chiminagium nisi in locis illis qui
bus antiquitus capi solebat et debuit. Illi autem qui portant super
dorsum suum buscam, corticem seu carbonem ad vendendum, quamvis
XV inde vivant, nullum dent decetero chiminagium. Omnes utla
gati pro foresta tantum a tempore H. regis avi nostri usque ad primam coro
nacionem nostram veniant ad pacem nostram sine impedimento et
salvos plegios inveniant quod decetero non forisfaciant nobis de fo
XVI resta nostra. Nullus castellanus vel alius teneat placita de
foresta sive viridi sive de venacione, set quilibet forestarius de
feodo attachiet placita de foresta tam de viridi quam de vena
cione et ea presentet viridariis provinciarum et cum irrotulata fu
erint et sub sigillis viridariorum inclusa presententur capitali
justiciario nostro cum in partes illas venerit ad tenendum placita de
foresta et coram eo terminentur. Has autem libertates de fores
XVII ta concessimus omnibus salvis archiepiscopis, episcopis, abbatibus, prioribus, comi
tibus, baronibus, militibus et aliis tam personis ecclesiasticis quam secu
laribus, templariis, hospitalariis, libertatibus et liberis consuetudini
bus in forestis et extra, in warennis et aliis locis que prius habuerunt.
XVIII Omnes autem istas consuetudines predictas et libertates quas con
cessimus in regno nostro tenendas quantum ad nos pertinet erga

nros. Omnes de regno nro tam clerici quam laici observent quantum
ad se ptinet erga suos. Pro hac autem donatione et conces
sione libertatum istarum et aliarum libertatum contentarum in maiori car
ta de aliis libertatibus Archiepi Epi Abbates priores Comi
tes Barones milites libere tenentes et omnes de regno nro
dederunt nobis quintam decimam partem omnium mobilium suorum
Concessimus etiam eis pro nobis et heredibus nris quod nec nos nec he
redes nri aliquid pquiremus per quod libertates in hac carta con
tente infringantur vel infirmentur. Et si ab aliquo aliquid
contra hoc pquisitum fuerit nichil valeat et pro nullo habeatur. Hi
is testibus. dno S. Cantuar Archiepo. E. London et ce
teris nominatis in magna Carta de libertatibus Angl. Datum apud
Westmon. xi. die febr anno r. n. nono. Nos autem dona
tiones et concessiones predictas ratas habentes et gratas eas pro nobis et he
redibus nris concedimus et confirmamus eas que tenore presentium innova
mus volentes et concedentes pro nobis et heredibus nris quod carta pre
dicta in omnibus et singulis suis articulis imperpetuum firmiter ac invi
olabiliter observetur etiam si aliqui articuli in eadem carta con
tenti hucusque forsitan non fuerint observati. Hiis testibus
ven patribus. R. Cantuar Archiepo totius Angl primate et ceteris
in alia carta predicta precedenti. Datum per manum nram apud
Westmon. xxviii. die martii. anno r. n. vicesimo octavo.

Explicit Carta de foresta. Incipit sententia eorumdem

Anno dni. mo. CCo. liiio. iiio. Idus maii in maio
ri aula Westmon sub presentia et assensu dni H.
dei gra Regis Angl illustris et dnorum Rici Com
Cornubie fratris sui. E. Com Norff et Suff et ma
rescallo Angl Humfrid Com Hereford. R.
Com Oxon. J. Com Warenn et aliorum optimatum Regni
Angl. Nos Bonefacius divina miseratione Cantuar Archieps.

totius Angl' primas. F. London' Eps. H. Eliens. R. Lincoln'
W. Wygorn'. W. Sarisburien'. P. Hereff'. W. Norw. W. Dunolm. W.
Exon. S. Carl'. W. Bath. L. Roff'. Epi pontificalibus in
duti candelis accensis in omnes transgressores libertatum ecclesie ac
liberarum consuetudinum regni Angl' et precipue earum que continen
tur in carta communium libertatum regni Angl' et in carta de foresta
excommunicationis sententiam solempniter ediderunt sub hac forma. Auctoritate
Dei patris omnipotentis et filii et spiritus sancti et gloriose dei genitricis
semper virginis Marie et beatorum apostolorum Petri et Pauli omnium apostolorum.
Beati Thome archiepiscopi martiris omniumque martirum beati Edwar
di regis Angl' omniumque confessorum atque virginum omniumque sanctorum
dei excommunicamus et anathematizamus et a liminibus sancte matris
ecclesie sequestramus omnes illos qui amodo scienter et ma
liciose ecclesias privaverint seu spoliaverint suo iure. Item
omnes illos qui ecclesiasticas libertates vel antiquas consuetudines
regni approbatas, que in cartis communium libertatum regni et
de foresta continentur concessas a domino rege archiepiscopis episcopis
et ceteris Angl' prelatis, comitibus, baronibus, militibus et li
bere tenentibus quacumque arte vel ingenio violaverint, infre
gerint, diminuerint vel immutaverint clam vel palam
facto vel verbo vel consilio contra illas vel illarum aliquam in
quocumque articulo temere veniendo. Item omnes eos qui con
tra eas vel earum aliquam statuta ediderint vel edita
servaverint vel consuetudines introduxerint vel servaverint
introductas. Et scriptores statutorum nec non consiliarii et execu
tores et qui secundum predicta presumpserint iudicare. Qui omnes et sin
guli supradicti memoratam hanc sententiam se noverint ipso facto.
Qui scienter aliquid commiserint de predictis qui vero ignoranter
nisi commoniti infra quindenam a tempore commonitionis se cor
rexerint et arbitrio ordinariorum plene satisfecerint de
commissis extunc hac sententia sint innodati. Eadem

Sentencia fulminandam in omnes illos qui pacem Regis et Regni presumpserint perturbare. In cuius rei memoriam sententiam nos signa nostra personaliter duximus apponenda.

Explicit sentencia eorundem. Incipit Westm primum.

Ceo sont les establisemenz le Rey Edward fiz le Rey Henri fez a Westmonster a son premer parlement general apres son coronement lendemayn de la cluse de Pasch lan de son regne tresime par son consail et assentement de Ercevesqes, Evesqes, Abbes, Priours, Countes, Barouns, et la comunaute de la terre ilokes somones. Pur ceo qe nostre seignour le Rey ad grant volunte et desir del estat soen Regne redrescer les choses ou mester est amender. E ceo est pur commun profist de seint Eglise et del Reaume. E pur ceo qe estat de seint Eglise ad este malement demene et les prelatz et les religiouns de la terre grevez sont en mont de maneres et le poeple autrement tretie qe estre ne dust et la pes meyns gardee et les mesfesanns meyns puniz qe estre ne dusent par quey la gent doterent meyns a mesfere. Issi ad le Rey ordene et establi les choses southescritz qil entent qe les seient profitables a tout le Reaume. En primes veot le Rey et comaunde qe la pees de seint Eglise et de la terre seit bien gardee et maintenu en touz poinz et qe commune dreiture seit fait a touz ausi bien a povres cum a les riches sanz regard de nul. Pur ceo qe les Abbes et mesouns de religiouns ount este char

Qe la pees de seint Eglise seit bien garde.

ges 7 grevie malement, par la venue des grantz gentz 7 des
autres q lour biens ne suffisont a eux mesmes, par quei les
religiouns sont issi abessetz 7 enpoveriz qeles ne poent
eux meismes sustener ne la charge de la grant charite qe
eux soleient faire. Purveu est q nul ne veignent man
ger ne herberger, ne giser en mesouns de religiouns de
autri avowesoun q de soun demeine a cost de la mesoun
sil ne seint priez ou requis especiaument pa le gover
nour de la mesoun avaunt qil veigne 7 q nul a ces cu
stages de meigne ne entre ne veigne giser encountre
la bone volunte le Governour de la mesoun. Mes par cest
estatut ne entent mie le Rei q grace de hospitalite seit
oustrete a besoignous 7 fe q les avowees de mesons
puissent par lur venues les surcharger ne destruire.
Purveu est ensement q nul home graunt ne petit par
colour de parente ou de affinite, ou de especiaute ou par
autre amite, ne par autre enchesoun ne courge en au
tri park, ne ne pesche en autri vivers, ne venge ma
ungere ne herberger en autri maner ou en mesoun de
religioun ou de Prelat, ou de autre encountre la bone
volunte del seignour ou de Baillif, ne au costages de
seignour de leinz ne a ces custages demeine. E sil ve
igne 7 entre par le gre ou sauntz le gre le seignur ou
le Baillif, nule fermure des, ne fenestre ne nule mane
re de fermure ne face overir ne de briser par sei
ne par autre ne nule manere de vitaille ne autre
chose ne prenge par colour de achat ne autrement. 7
qe nul face batre ne prenge ble ne nule maniere de
vitaille ne les autres biens de nul Prelat ou homme
de religioun persone ne dautre ne clerk ne de lai par
colour de achat ne autrement encountre la bone volun
te 7 le conge de celui a qi la chose serra ou le gardein

de deinz ville marchaunde ou de hors · e q nul ne prenge
chiuaus ne boefs · chars · charettes · ne nefs · ou bateaus a
fere cariages saunz la bone volunte de celui a ki la cho
se sera · e si par volunte de lui face lors son gre solum
le couenaunt fait entre eus · E ceaus q vendrount en
countre les establicemens auaunt ditz · e de ceo soient
atteint seent iugez a la prison le Rei · e deliures seint
puniz solum la quantite e la manere du trespas · so
lum ceo qe le Rei ou sa Court verra q bon seit · E
fait a sauoir q si ceus a qi les trespas ert fait · vodre
unt pleindre · sour les damages qil auerount eu · il lur
sera agarde e restore al duble · e ceus qe les tres
pas auerunt fet · seint puniz · a la manere auaunt
dit · E si nul veille siure · le Rei eit la suite come
de chose fait encountre sa defense · e encountre sa
pees · E le Rei fra enquere dan en an · si cum il quidra
qe bon seit · queles gent eient tel trespas fait · e ceus
qe auerount les trespas fait e qe serrount enditez
par teles enquestes seient attachez · e destreinz par
la graunt destresce deuenir a vn certein iour · qe con
teint la space de vn moins en la court le Roy la ou
li plerra · e si ceus ne veignent a cel iour · qil seient
derechief destreins · par meismes la destresce auenir a
vn certein iour qe conteint le space de · vi · symaines ·
e si ceus adunkes ne veignent seint iugez come atteinz ·
e rendrount le duble par la seute le Rei a ceus a qi le
damage auerunt eu · e ensement greuement reinz solum
la manere du trespas · E le Rei defent e comaund · qe
nul homme desormes ne face mal ne damage ne gre
uaunce a nul homme de religion persone de seint Egli
se · ne autre par enchesoun de ceo qil eient deuee lostel
ou le manger a nuls · ou autre enchesoun · par enchesoun.

ge aukun se pleint en court de ceo qil fust greuez de a
kun des choses auant dites. & si nul le face & de ceo seit
atteint seit en cas en la peine auant dit. E purveu
est qe les poinz auant diz tient ausi bien nos commo
lers, Justic' de forestes & nos autres Justic' come autre
gentz. E qi les poinz auant diz seint meintenuz &
gardez. si defent le rei sur sa greue forfeture qe nul
Prelat, Abbe, ne Priour, home de religion, ou Baillif de a
kun de ceux, ou autre, ne receiue nul home e countre
la forme auant dit. E qe nul enuoie a meson ne a maner
de gent de religion ne de autre home, gent, chiuaus, chi
ens a sojurner, ne nul les receiue. E qe le fra pur ceo qe ceo
est encountre la defense & le comaundement le rei il ser
ra puniz greuement. Ensement est purveu qe coursours ne
herbergent en nul lieu ou plus qe oue .v. ou .vi. chiuauz,
ne qil greuent la gent de religion ne autres par lur
souent venir ou giser a lur mesons ne a lur maners.

C. II. E Purveu est ensement qe kaunt clerk est pris pur
rette de felonie & il seit demaunde par les ordinari
es, il lur seit deliuere solum le priuilege de seint E
glise en tiel peril come il apent solum la custume auant
ces huree use. E le rei amoneste les Prelatz e lur en
ioint en la foi qe il li deiuent & pur commune profist &
la pees de la terre qe ceux qe sont enditez de tiele
rette par solempne enqueste de prodhomes fetes en la
court le rei en nule manere ne les deliuerent saunz
deue purgacion, issi qe le rei ne eit mester de mettre
autre remedie. E Purveu est ensement qe nul rien

C. III. des comunes ne seit demaunde ne pris ne leue par viscoun
tes ne par autre pur eschap de larun ou de felun Ie
kes a taunt qe le eschap seit iuge par Justic' errauntz, &
qe autrement le fra si rendra a celi ou ceaux taunt cum

il auerount paie e quite qil auerount receu e au Rei ensement
autretaunt ¶ De Wrec de mer est agarde qe la ou home C.IIII.
chien ou chat eschape vif hors de la nef ou batel qe la nef
ou batel ne rien que dedeinz fust ne seit iuge a Wrec de
mer mes seit les choses sauuez e gardez par la veue le vis
counte e del Coroner e de Baillifs le Rei e baillez en la ma
in de ceaus de la ville ou les choses sount trouez issint qe
si nul veigne e sue ces choses e les biens e puisse prouer
qil seient les suens ou a son seignour ou en sa garde pe
riz dedenz lan e un iour saunz delai lui seient ren
dus e si noun remaignent au Rei e seient preisez par le
viscounte e les Coroners e les Baillifs e seient baillez
a la ville a respoundre deuaunt Justices e Wrec de mer
qe apent au Rei ¶ E la ou Wrec apent a autri qe au Rei qil eit
par mesme la manere ¶ E qi autrement le fra e de ceo seit
atteint seit agarde a la prisoun e reint a la volunte le Rei
e rendra les damages ensement ¶ E si Baillif le face e se
it desauowe de seignur ne le seignur rien nad eu de ceo
a li respoigne le Baillif e sil nad dequei rende le seignur
le corps del Baillif au Rei ¶ Purueu est qe les electi
ouns deiuent estre franches le Rei defent sur sa greuouse for C.V.
feture qe nul haut home ne autre par poer de armes ne par
manace desturbe de fere franche election ¶ E qe nul Ci
te Burge ou ville ne nul home seit amercie saunz resona C.VI.
ble encheson e solom la quantite du trespas cest asauoir
fraunk home saue son countenement marchaunt sau
ue sa marchaundize e vilain saue son waignage e ceo
seit par lur peres ¶ De prises de Conestables ou chaste
leins fetes de autres qe de la gent des villes ou les chas C.VII.
teus sont assis purueu est qe nul Conestable ou chaste
leyn desoremes nule manere de prise ne face de autre
home qe de la ville ou son chastel est assis e ceo seit paie

ou greve fet de deners gch, ou autre, si ceo ne seit auncienne prise
due au Roi ou a Chastel ou au seignour de chastel. E qe
VIII. nule rien ne seit pris pur beau pleder si cum autre foiz
fust defendu en tems le Rei Henr pere le Rei q ore est.
IX. E pur ceo qe la pes de la terre ad este fieblement garde
avant ces houres par defaute de bone seute fere sur les
felouns solum due manere. et nomement par defaute
de franchise ou les felouns sont rettez. Purveu est qe to
uz communement seent prestes e aparilez a mande
menz et a la somonse de viscountes ou a cri du pais
de siwre e arester les felouns quant mester serra ausi
bien de deinz fraunchises com de hors et ceaus qe ceo ne
frount e de ceo seint atteint le Roi a eus se prendra
grevement. E si la defaute seit trove sur le seig
nur de la franchise, le Rei se prendra a cele franchi
se e si la defaute seit trove en le Baillif eit la pri
soun de un an e puis seit reint grevement, sil nad un
de quei, eit la prisoun de deus anz e si viscountes
ou Coroners ou autre Baillifs deinz franchises ou de
hors par lower ou par priere ou par nule manere de a
finite concelent ou consentent ou procurent de con
celer les felouns e les felonies fetes en lur Baillies
ou q se feignent de attacher ou de arester les messe
fesaunz ou autrement se feignent de fere lur office en
nule manere en favour des messefesaunz par la ou il pur
ront, e de ceo seient atteintz eient la prisoun de un
an e puis seint reintz grevement e sil neient de quei
eient la prison de quatre anz. Pur ceo qi petites
X. genz e moins sages sont esluz ja de novel commu
nement al office de Coroners e mester serreit q prod
hommes loiaus e sachaunz chivalers q mieuz sa
chent sei entremeissent de cel office, purveu est q

comence des plees del iour cessant. hors pris qe les assignes soient
entrees jugez e vendiz. E par enchesoun de ceo nul home ne se
affie qil ne veigne au iour qe done li est. ¶ Purveu est
ensement qe si nul desormes purchace bref de novele disseisine C. XLV
e celi sur qi le bref vient com principal disseisour moerge avant
qe lassise seit passe qe le pleintif eit son bref dentre sur
du sur la novele disseisine e sur les heirs al disseisour
de quel age qil soient. E en mesmes la manere eit le he
ir sur le heir ou sur les heirs al disseisi lour bref den
tree sur les disseisours lour auncestres ou sur lour heirs
de quel age qil seient. Si par aventure le disseisi moer
ge avant qil eit son purchas fait issint qe pur le no
un age des heirs de une part ou dautre ne seit le
bref abatu ne le plai delaie. mes en quant qe leum purr
saunz les offendre soit la busoigne hastie pur la fresche
ente apres la disseisine. En mesme la manere soit ceo
point garde de Prelatz gens de religion e autres a
queus terre ou tenement en nulle manere puisse de
venir apres autri mort le quel qil seient disseisiz ou
disseisours. E si les parties enpleidant descendont en
enqueste e ele passe contre le heir de deinz age e no
menent en countre le heir al disseisi qil en ceo cas eit
lattendance de grace le Roi saunz rien doner

Si gardein chiv' seign' feffe nul home de la terre qest
del heritage al enfant de deinz age e en sa garde
au desheritison del heir. Purveu est qe le heir meinte C. XLVI
nant eit son recoverer par bref de novele disseisine
vers son gardein e vers le tenant e soit la seisine
baille par iustice. Si ele soit recovere au prochein ami
a qi del heritage ne purra descendre pur garder al oeps
lenfaunt e respoundre des issues al heir quant il ven
dra a son age. E le gardein perde a tote sa vie la

grade de mesme la chose recovere ⁊ de tout le remenant del heritage qil tient en noun del heir. E si autre gardein qe dust seign̄ le face perd de tout cele chose a cele foiche ⁊ seit en greve peine vers le rei. E si lenfaunt seit aloigne ou destourbe par le gardein ou par le feffe ou par autre par quei il ne puisse sa seisine avoir. eide pur li un de ses procheins amis qui voudra ⁊ seit a cel receu.

XLVIII. En bref de doubaire dount dame rien nad mes ne seit le bref abatu par excepcion del tenant pur ceo qele avera receu son doubaire dautre home avant son bref purchace. sil ne puisse mustrer qele eit receu partie de doubaire de li mesmes ⁊ en mesme la ville avant son bref purchace. E pur ceo qe le rei fait cestes choses al honur de dieu ⁊ de seint Eglise ⁊ pur le commun prou ⁊ pur allegeaunce de ceaux qe grevez sont ad graunte il ne voet mie qe autrefoiz puissent turner a prejudice de li ne de la corone mes qe les droitz qe a lui partienent lui seient sauvez en touz pointz.

XLIX. E pur ceo qe grant charite soit de faire droit a touz en tout temps quant mester serroit q par assentement des prelatz assis de nove le disseisine de mort dancestre ⁊ de dreit present fuissent prises en advent en Septuagesme en quaresme ausibien com lem fait les Enquestes ⁊ ceo prie le Roi as Eveskes.

Explicunt statuta Westm prima. Incipiunt statuta de Merton

Provisum est in Cur' dni Regis in crastino sci Vincen
cii anno r. R. h. fil' Reg' Johis vicesimo apud
Merton coram Archiepo Cantuar' et Epis suis
suffraganeis et coram maiori pte Com' et Baron'
Angl' p co'i utilitate Regni tam a pdcis Archiepo Epis Com'
Baron' qm ab ipo Rege concessum. De viduis primo C. I.
que de dotib; suis post mortem viror' suor' expelluntur
vel dotes suas et quarentena suam habere non possunt sine pli
to videlic' qd quicumq; deforciaverint eis dotes suas et qua
rentenam suam de ten' de quib; viri sui obierint seis'
et ipe vidue p plitum suum postea recupaverint ipi qui defor.
de iniusto deforciamento convicti fuerint reddant eisdem
viduis dampna sua scilt ad valore totius dotis
illas contingentis a tempe mortis viror' suor' usq; ad
diem quo ipe vidue p iudiciu Cur' dni Regis seisi
nam inde recupaverint et nichominus ipi deforc' sint in
mia dni Regis. Item oes vidue decetero possint legare bla C. II.
da sua de tra sua tam de dotib; suis qm de aliis tris
et ten' suis salvis servicis dnor' suor' que debentur de dotib;
Item si quis fuit disseis' de libo ten' suo et coram iustic' C. III.
itinerantib; seisinam recupaverit p assisam nove disse
sine vel p recognitionem eor' qui fecerunt disseisinam et ipe disseis'
p vic' sua hediate invenerit. Et idem disseisitores post
ea post iter iustic' vel infra eundem conquerentem dissei
siverint et inde convicti fuerint statim capiantur et in pri
sona dni Regis detineantur quousq; p dnm Rege p re
demptionem vel alio modo deliberentur. Et hec est forma qua
hm' convicti puniri debeant videlic' cum conquerentes ad
Cur' venerint habeant bre dni Regis Vic' directum in quo
contineatur eor' narratio de disseisina facta p disseis'. Et ideo
mandetur vic' qd assumptis secum custodib; plitor' Corone
et aliis legalib; militibus in ppria psona sua accedat ad ten' illud

vel pasturam illam de quibus facta fuit querela et coram eis per primos iuratores et alios bonos et legales homines diligentem faciant inde inquisitionem et si ipsum iterum dissaisitum inveniant sicut predictum est faciant tunc secundum provisionem predictam sin autem tunc sit querens in misericordia domini Regis et alius quietus recedat. Eodem modo fiat de illis qui seisinam suam recuperaverint per assisam mortis antecessoris et sic de omnibus terris et tenementis recuperatis per iuratam in curia domini Regis si postea dissaisiti fuerint a predictis dissaisitoribus versus quos seisinam recuperaverint per iuratam quoquo modo.

IIII Item quia multi Magnates Anglie qui feoffaverunt milites et libere tenentes suos de parvis tenementis in magnis maneriis suis questi fuerunt quod commodum suum facere non possunt de residuo maneriorum suorum sicut de boscis vastis et pasturis cum ipsi feoffati sufficientem habeant pasturam quantum pertinet ad eorum tenementa. Ita provisum est quod quandocumque huiusmodi feoffati assisam nove dissaisine detulerint de communa pasture sue et coram iusticiariis cognoverint quod tantam pasturam habeant quantum pertinet ad tenementa sua et quod habent liberum ingressum et egressum de tenementis suis usque ad pasturam illam tunc inde sint contenti et illi de quibus questi fuerint recedant quieti de hoc quod commodum suum fecerint de terris vastis boscis et pasturis. Si autem dicunt quod pasturam non habeant vel sufficientem ingressum et egressum quantum pertinet ad tenementa sua tunc inquiratur veritas per assisam et si per assisam recognitum fuerit per eosdem quod in aliquo impeditus sit eorum ingressus vel egressus vel quod non habeant sufficientem pasturam et sufficientem ingressum vel egressum sicut predictum est tunc recuperent seisinam suam per visum iuratorum. Ita quod per discretionem et sacramentum eorum habeant conquerentes sufficientem pasturam et sufficientem ingressum et egressum in forma predicta et sint disseisitores in misericordia domini Regis et dampna reddat sicut reddi solet ante provisionem istam. Si autem recognitum fuerit per assisam quod conquerentes sufficientem habeant pasturam cum sufficiente

ingressum et exitum sicut predictum est. Et liceat feoffatori commodum
suum de respondendo et recedant de assisa illa quieti. Concessum est etiam et C.V.
provisum est a domino rege concessum quod decetero non cur-
rant usure contra aliquem infra etatem existentem
a tempore mortis antecessoris sui cuius heres ipse est usque ad
legitimam etatem suam. Ita tamen quod propter hoc non remaneat
solutio debiti principalis simul cum usuris ante mortem antecessoris
sui cuius heres ipse est inde provenientibus. De he- C.VI.
redibus per parentes vel per alios contra pacem vi abductis seu
maritatis ita provisum est quod quicumque laicus inde convictus
fuerit ita quod puerum aliquem sic tenuerit et abduxerit vel
maritaverit reddat perdenti valorem maritagii et pro de-
licto corpus eius capiatur et imprisonetur donec perdenti
ei emendaverit delictum si puer maritetur. Et preterea do-
nec domino regi satisfecerit pro transgressione. Et hoc fiat de
herede quatuordecim annorum existente. De herede vero qui
cum sit quatuordecim annorum vel ultra usque ad plenam eta-
tem si se maritaverit sine licentia domini sui ut ei au-
ferat maritagium et dominus eius offerat ei rationabile ma-
ritagium ubi non disparagetur tunc dominus suus teneat ter-
ram suam ultra terminum etatis sue scilicet viginti et uni-
us anni per tantum tempus quod possit inde percipere dupli-
cem valorem maritagii secundum estimationem legalium hominum
vel secundum quod ei pro eodem maritagio prius fuit obla-
tum sine fraude et malicia et secundum quod in curia
domini regis probare poterit. Et si ille qui in custodia
est noluit se maritari non potest a domino suo con-
pelli ad hoc faciendum. Sed cum ad plenam etatem pervenerit
det domino suo et satisfaciat ei de tanto quantum posset
percipere ab aliquo alio pro eodem maritagio.
De dominis qui illos maritaverint quos habent in custo- C.VII.
dia sua villanis vel aliis sicut burgensibus ubi disspa-
gentur si talis heres fuerit infra etatem quatuordecim an-

nisi talis aetatis quod consentire non possit. Tunc si parentes
conquerantur, dominus ille amittat custodiam usque ad legi
timam aetatem heredis, et omne commodum quod inde percep
tum fuit convertatur in commodum ipsius qui infra aetatem
est, secundum dispositionem et provisionem parentum contra dedecus
ei factum. Si autem quatuordecim annorum fuit et ultra quod
consentire potuit et tali maritagio consenserit nulla se
quatur poena. Si quis heres cujuscunque aetatis fuerit pro domino
suo se noluerit maritari non compellatur hoc facere, sed
cum pervenerit ad aetatem det domino suo et satisfaciat ei de tan
to quantum dominus percipere posset ab alio pro eodem marita
gio antequam terram suam recipiat, sive voluerit se marita
re sive non, quia maritagium ejus qui infra aetatem est
VIII. c. xxxi mero jure pertinet ad dominum feodi. De narratione de tem
poribus in brevi de recto ab antecessore a tempore H. Regis senioris
anno et die provisum est quod decetero non fiat mentio de tam
longo tempore, sed a tempore Regis Henrici avi nostri. Et locum he
at ista provisio a Pentecosten anno regni Regis Henrici vicesimo (?)
primo et non ante, et brevia prius impetrata procedant. Bre
via novae dissaisinae non excedant transfretationem domini W. Regis in Vasconiam (?).
Et vigorem habeat ista provisio a tempore praedicto, et brevia prius
impetrata procedant. Brevia mortis antecessoris de assisis et
de ingressu non excedant ultimum redditum domini Regis Johannis de
Hibernia (?) in Angliam. Et locum habeat ista provisio a tempore praedicto
IX. et brevia prius impetrata procedant. Ad breve domini Regis de
Bastardia, utrum aliquis natus ante matrimonium heres possit
esse in hereditate sicut ille qui natus est post, responderunt omnes
Episcopi quod noluerunt nec possunt ad illud respondere, quia hoc
esset contra formam ecclesiae. Et rogaverunt omnes Episcopi Magnates
ut consentirent quod nati ante matrimonium essent legitimi
sicut illi qui post matrimonium sunt nati quantum ad succes
sionem hereditariam, quia ecclesia tales habet pro legitimis. Et omnes

·Omnes Comites et Barones una voce responderunt quod nolunt leges An
glie mutare que hucusque usitate et approbate sunt. Et ideo
dominus Rex habet consilium suum super hoc quod fiat predictum exitum ad in
quisicionem in Curia sua de talibus sic natis.
Provisum est insuper et concessum quod quilibet liber homo qui sectam C. X.
debet ad Comitatum, Hundredum, Wapentachium vel ad Curiam domini sui
idoneum possit facere attornatum loco suo ad predictas sectas pro eo
faciendum. De malefactoribus in parcis et vivariis est dis C. XI.
cussum quod magnates petierunt proprias prisonas de illis quos
ceperint in parcis vel vivariis suis, quod quidem dominus Rex
contradixit et ideo differtur.

Explicit provisiones de Merton. Incipiunt
Articuli sup magnam Cartam.

Pur ceo qe les pointz de la grant Chartre des fra
unchises et la chartre de la forest, les queux le
Rei Henri pere le Rei qe ore est graunta a
son poeple pur le pru de son Reaume ne
sont pas este tenuz ne gardez avant ces heures pur
ceo qe peine ne fust avant establie en les trespassours
countre les pointz des chartres avant dites. Nostre
Seignour le Rei les ad de novel grauntez, renovele et
conferme. E a la requeste des prelatz, Countes et
Barouns en son parlement a Westm en quaresme
l'an de son regne vint et utisme, ad certeine
fourme et peine ordine et establi encountre touz
iceaux qe contre les pointz de avant dites char
tres ou nul point de eaux en nule manere vendrent
en la fourme qe sensuit. Cest asavoir qe de ci
enavant la grant chartre des franchises Dengleterre

g̃unte a tote la commune Dengleterre et la chartre de la forest
en mesme la manere grauntee soient tenues gardees et mein
tenues en chescun article et chescun point ausi plenement
com le Rei lad graunte renovele et par sa chartre conferme
E qe teles chartres soient bailes a chescun viscounte Dengleterre
de soutz le seal le Rei a lire quatre foiz par an devant
le poeple en plein counte cest asavoir al prochein coun
te apres le seint Michel al prochein count apres Noel al
p̃chein counte apres la Pasche et a prochein counte apres le
seint Johan. E a celes deus chartres en chescun point et
en chescun article de les fermement tenir ou remedie ne
fust avant par commune lei soient esluz en chescun co
unte par le commune de mesme le counte trois pro
des homes chivalers ou autres loiaus sages et avises qi so
ient justices jurez et assignez par les lettres le Rei overtes
de son g̃nt seal de oir et terminer saunz autre bref qe
lour commun garaunt les pleintes qe se feront de to
uz ceaus qe vendront ou mes prendront en nul des diz po
intz des avant dites chartres es countez ou il sont as
signez ausi bien dedeinz fraunchises com dehors et au
si bien des ministres le Rei hors de lour places come
des autres et les pleintes oies de iour en iour saunz
delai les terminent saunz aloner les delais qe sont alou
ez par commune. E qe mesmes ceus chivalers eient poer
de punir touz ceus qe seront atteint de trespas fait en
contre nul point des chartres avant dites ou remedie
ne fust avant par commune lei ausi com avant est
dit par enprisonement ou par raunceon ou par amerci
ement solom ceo qe le trespas le demaunde. E par
ceo nentent pas le Rei ne nul de ceaus qe furent a cest
acordement faire qe les chivalers avant diz teig
nent nul plai par le poer qe done lour serra en

tes ou avant ces hores fust remedie purveu solonc la
commune lei par breff ne punduce ne seit fait a la com
mune lei ne as les chartres avant dites en nul de
lour pointz. E voet le Rei qe si touz treis ne seient
presentz ou ne purront a totez les foiz entendre a
faire lour office en la fourme avant dite qe deux
des trois le facent. E ordine est qe les conestables
e les baillifs le Rei soient entendanz a les comaun
demenz des avant ditz Justices en quant qe appent
a lour office. E estre cestes choses grantees sour les
pointz des chartres avant dites le Rei de sa grace espe
ciale en aleggeaunce des grevaunces qe son poeple
ad eu par les guerres qe ont este e amendement de
lour estat e pur tant qil soient plus prest a son servi
ce e plus volunters aidant quant il en avera a faire
ad grante ascuns articles les queux il entent qe ten
dront ausi graunt bien a son poeple e ausi profist fei
re a son poeple ou plus qe les pointz avant grauntes.
E primerement pur ceo qe une grant grevaunce est en cest
Reaume e damage saunz nombre de ceo qe le Rei e
ses ministres de sa meignee ausi bien les aliens com
les denzeins fount lour prises la ou il passent par mi
le Reaume e pernent les biens des gens des clers
e des lais saunz rien paier ou bien meins qe la va
lue. Ordine est qe desore enavant nul ne prenge pri
ses par mi le Reaume fors qe les pernours le Rei
e ses purveours pur lostel le Rei. E ceux pernours e
purveours pur son hostiel ne prengent riens fors qe
pur mesme lostiel. E des prises qil ferront par mi
le pais de manger e de boivre e autres menues
necessaries pur lostel qil facent la paie ou gree a
ceux des queux les choses serront prises. E qe touz

123.10

ceux purveours le Rei prenours ou achatours eient desore en
avant lour garant ovesqes eaux du grant seal ou du pe
tit seal le Rei contenant lour poer et les choses dount il
sont prises ou purveances le quel garant il mustrount a
ceaux de queux il frount la prise avant ceo qil emprengent
rien. E qe ceaux prenours purveours ou achatours le
Rei ne prengent plus qe bosoigne et mester ne soit
pur le Rei et son hostel et de ses enfantz. E qe riens ne
prengent pur ceaux qe sont a gages ne pur nul au
tre. E qil respoignent en lostel et en la garderobe ple
inement de tote lour prises sainz faire aillours lour
largesses ou liverees de chose qe pur le Rei soit pri
se. E si nul des prenours de lostel le Rei par garant
qil eit face prises ou liverees en autre manere qe de
ens nest dit par pleinte faite au Seneschal et au tre
sorer del hostel le Rei soit la verite enquise et si de
ceo soit atteint soit gre meintenant fait au pleintiff
et soit oste du service le Rei pur touz iours et demor
ge en la prison a la volunte le Rei. E si nul face tiels
prises sainz garant et lemporte encontre la volunte de celi
a qi les biens sont soit meintenant arestu par la ville ou la
prise sera faite et mene a la procheine gaole et si de ceo soit
atteint soit la fait de lui come de laroun si la quantite des
biens le demaunde. E quant a prises faire en feires et en bo
nes villes et portz pur la grant Garderobe le Rei eient les pre
nours lour commun garant par le grant seal. E des cho
ses qil prendront eient la tesmoignance du seal du Gar
dein de la Garderobe et des choses issint par eux prises de
nombre de quantite et de la value soit faite endenture
entre les prenours et les gardeins des feires maire ou
chiff Baillif des villes et portz par la veue des mar
chantz des queux les biens serront issint pris. E riens

nelui seit suffert de plus prendre qil ne mette en endentu-
re. E tele endenture soit porte en garderobe de souz le
seal a rendre ou chescun baillif avant dit e lesuitz demoerge tant
qe soit la counte du garderober le Rei. E sil seit trove
qe nul est autrement pris qe faire ne deueroit. soit
puni sour la counte par le gardein de la Garderobe le
Rei solonc sa deserte. ¶ E si nul face teus prises sanz
garant e sour ceo seit atteint. soit fait de li come
de larons qe font prises pur lostel le Rei sanz garant
come de sus est dit. E ventent mie le Rei ne son
consail qe par cest estatut rien destresse au Rei de son
droit des auncienes prises dues e acustumes co-
me de vins e autres biens. mes qe en touz po-
intz pleinerement lui seient sauvez. ¶ Dele fait
le seneschal e les mareschaus e des plez qil deivent
tenir e coment. Ordine est qe desormes ne teignent nul
plai de franc tenement ne de dette ne de covenant
ne contractz des genz du poeple fors tant soulement
des trespas del hostel e autre trespas faitz dedeinz
la verge e de contractz e covenanz qe ascun de lostel
le Rei avera fait a autre en mesme lostel e ne mie
aillours. E nul plai de trespas ne pledeuront autre
qe ne soit attache par eux avant qe le Rei isse hors de
la verge ou le trespas serra fait e les pledera hastive-
ment de iour en iour. issint qil soient parpledez
e terminez avant ceo qe le Rei isse hors des boundes
de celes verge ou le trespas fust fait. E si par
cas dedenz les boundes de cele verge ne poent
estre terminez. cessent ceux plaz devant le senes-
chal e soient les pleintifs a la commune lei. Ne
desormes ne prenge le seneschal conisaunce de det-
tes ne dautre chose for qe de gens de lostel avant dit

ne nul autre plai ne teignent par obligacion faite a la destresse
du Seneschal e des mareschaus. e si le Seneschal ou les ma
reschaus rien facent contre cest ordement. soit lur fait
tenu pur nul. E pur ceo qe devant ces heures moutz des fe
lonies faites de deinz verge ont este despunies pur ceo
qe les Coroners des pais ne se sont pas entremis den
quere de tiel manere de felonies de deinz la verge.
mes le Coroner de lostel le Roi. qi est passant. de quoi
issue nad mie este faite en due manere. ne les felons
mis en exigendes ne utlaghez. ne rien de ceo presente en
eire qe ad este a grant damage du Roi e a meins bone gar
de de sa pees. Ordine est qe desormes en cas de mort
de home. ou office de Coroner apent as veues e en
questes de ceo faire. soit maunde le Coroner du pais.
qi ensemblement ove le Coroner de lostel face loffice
qe apent e le mette en roule. E ceo qe ne purra mie de
vant le Seneschal estre termine. pur ceo qe les felons ne
purront estre attachez ou par autre encheson demoerge
a la commune lei. issint qe les exigendes. utlageries e
presentementz soient de ceo faitz par le Coroner du pais
ausint come des autres felonies faites. dehors la ver
ge. mes pur ceo ne soit lesse qe les attachementz ne so
ient faitz freschementz sour les felonies faites. Estre
ceo nul commun plai ne soit desormes tenu a Lesche
ker contre la forme de la grant Chartre. Dautre
part le Roi voet qe la Chancellerie e les Justices de
son baunk li sivent. issint qil eit touz iours pres de li as
cuns sages de la lei qe sachent les busoignes qe veignent
a la court duement deliverer a totes les foiz qe mester
serra. De sutz le petit seal ne isse desormes nul bref.
qe touche la commune lei. Le conestable du chastel de
Dovere ne plede desormes a la porte du chastel nul plai

forein du Counte que touche la garde du chastel le dit Conesta
ble ne destreigne les genz des cink portz a pleider aillurs
ne en autre manere qil ne deivent solom la forme des
chartres qil ont des Rois de lour franchises aunci
nes: affermes par la grant chartre. Le Roi ad grante a son
poeple qil eient eleccion de lour visc' en chescun Counte
ou visc' nest mie de fee sil voillent. Le Roi voet et
comaunde qe nul visc' ne Baillif ne mette en enquestes
ne en Jurees plus de genz ne autres ne en autre mane
re qe nest ordine par estatut. E qil mettent en tieles en
questes et Jurees les plus procheins et plus suffisaunz et
meins suspecionous. E qe autrement le fra et de ceo soit
atteint. rende au plentiff ses damages au duble et soit
en la grant merci le Roi. En droit de Conspiratours faus
enfourmeours et malveis procurours des duzeines en enque
stes assises et Jurees le Roi ad ordine remedie as pleintifs
par bref de la Chauncellerie et iademeins voet qe ses Justic'
del un Baunk et de lautre et Justic' as assises prendre assi
gnez quant il veignent en pais a faire lour office. de ceo
facent lour enquestes a chescun pleinte sanz bref et sanz
delai et facent droit as pleintifs. Derechief pur ceo qe
le Roi avoit avant ordene par estatut qe nul de ses mi
nistres ne preist nul plai a champpart et par cel estatut
autres qe ministres nestoient pas avant ces houres a
ceo liez: voet le Roi qe nul ministre ne nul autre pur part
avoir de chose qest en plai. en prenge les bosoignes qe sont
en plai. ne nul pur tiel covenant son dreit ne lesse a
autri. E si nul le fait et de ceo soit atteint: soit forfait
et encoru devers le Roi des biens ou des terres lemprenour
la value de tant. com sa partie de son purchaz par
tiel emprise amountera. E a ceo attendre soit receu
celi qe suire vodra pur le Roi de les Justic' de

nant quens le plai auera este et par eus seit lagard faite mes
en ceo nest mie a entendre qe home ne poet auer consail des
Countours et des sage gens pur de suen donant et de
ses parenz et ses procheins. Ordeine est ensement qe le Rei qe
destresces qe sont a faire pur sa dette ne soient par bestes
de Carues tant cum home poet autre trouer solonc ceo qe
est ordine aillours par estatut oue la peine et cetera. E ne voet
qe trop greue destresce soit prise pur sa dette ne trop loinz
mene. E si le dettour pusse trouer suffisaunce et couenable
seurete iesqes a un iour deinz le iour le quel de deinz le
quel home en puisse purchacer remedie ou faire gree de
la demande. soit la destresce relesse endementiers et qi
autrement fra soit greuement puni. E pur ceo qe le
Rei ad graunte la eslection de viscontes a ceus des Countez
voet le Rei qil eslisent tiels viscontes qi ne les charge
mie ne ne mette nul ministre en baillie pur louer ne
pur doun ne tiels ne se herbergent mie trop souent
en un lieu ne sus les poures ne sur les Religiouns. Ordeine
est ensement qe les baillies et les hundrez du Rei et des autres
grantz seignurs de la terre ne soient lessez a trop grant sum
me a ferme par quei le poeple soit greue ne charge
par contribucionz faire a teles fermes et cetera. En somonses
et en attachemenz en plai de terre desormes conteigne la
somonse et lattachement le terme de quinse iours a tut
le meins. solonc la commune lei sil ne seit sil ne seit en
attachement de assises prendre en la presence le Rei ou des
plez deuant Justices en eire durant leire soit fait de
ceux qe fount faux retourns al mandement le Rei par quei
dreiture est delaie. ausi come ordine est en le secund
statut de Westm oue la peine. E pur ceo qe moutz de
meffesours sont en la terre plus qe mes ne solent et ro
beries arsouns et homicides faitz sanz noumbre et la pees

meins bein garde pur ceo qe lestatut qe le Rei fist faire iad
geres a Wincestr' nad pas este tenuz. Voet le Rei qe cel
estatut soit de novel envoie en chescun Counte & leu &
publie quatre foiz par an ausi com les deus Chartres
& fermement garder en chescun point. Sour les peines
q'leins sont assises. E a cel estatut garder & meinte
ner soient chargez les treis Chivalers q' sont assignez
par mi les Countez pur adresser les choses faites con
tre les deus chartres & de ceo eient garant. En
droit de wastz & destruccions faitz en gardes par es
cheturs & suthescheturs de mesons, parks, bois, &
viuers & totes autres choses qe escheent en la mei
n le Rei voet le Rei q' cely q' avera le damage recen
eit bref de wast en la Chancellerie vers Lescheteur de son
fait ou le Suthescheteur de son fait sil ad de quei respo
dre & sil nad de quei si respoigne son soverein par
autiele peine quant as damages come devant fust or
dine par estatut sur ceus q' fount wast en gardes
Derechief la ou Lescheteur ou le viscont seisit en la mein le
Rei autri teres la ou il nad reson de seisir ne de tener &
puis quant trove est la noun reson les issues du meen temps
ount este ces enarire retenuz & ne mie rendues quant le Rei
ad la mein oste. Voet le Rei q' desormes la ou teres sont
issint seisies & puis la mein oste par ceo qil nad reson de
seisir ne de tener soient les issues plenement rendues
a cely a qi la terre demoert & avera le damage resten
Ordine est qe nul orfeuere Dengleterre ne dailloure de
la seignurie le Rei ne overe ne face desore enavant nule
manere de vessele iouaux ne autre dor ne dargent q'
ne seit de boen & de verrai allai. Cest asavoir or de cer
teine touche & argent del allai de sterlings. ou de me
illour allai. solonc la volunte de celi a qi les overes sont

·E qe nul ne overe pir argent qe monee. E qe nul manere de
vessele dargent ne parte hors des meins as orfeveres. tant
qele soit assaie par les gardeins du mester. E qele soit signee
dune teste de leopard. qe nul ne overe pir or qe touche de
Paris. E qe les gardeins du mester aillent de shope en sho
pe entre les overeours assaiant qe lor soit tiel com la tou
che avant dite. E sil trovent nul pir qe la touche qe louere
soit forfait au Roi. E qe nul ne face anelx crois ne fermails
crois qe nul ne mette piere en or. si ele ne soit naturele
De taillours des aimaundz & de seals qil rendent a ches
cun son pois dor & dargent ausi avant com il le poent
sauver sour lur leaute. E les ioiaus dor qil ont entreme
ins de veil overe qil sen delivrent a plus tost qil poient
& sil achatent de ore enavant de mesme tel overe. qil acha
tent pur depesser & ne mie pur revendre. E en totes les
bones villes Dengleterre ou il ad orfeveres qil facent mes
me lestatut qe ceux de Londres font. E qe un veigne
de chescune ville pur touz a Londres de querre lour cer
teine touche. E si nul orfevre soit atteint qe autrement
le face qe desus nest ordine soit puni par prison & par
raunceon a la volunte le Roi. E en totes les choses desu
s dites & chescune deles voet le Roi & entent il & son con
seil & touz ceaux qe a cest ordeinement furent qe le dro
it & la seignorie de sa corone savee li soit par tout

Explicitunt articuli apud Westmon editi

Incipit Westm. secundum.

Cum nuper dominus Rex in quindena sancti Johannis Baptiste
anno regni sui sexto Convocatis Prelatis Comitibus Baro
nibus et consilio suo apud Glocestriam quia plures de regno suo
exheredacionem paciebantur eo quod in multis casibus ubi remedium apponi
debuit prius non fuit per predecessores suos nec per ipsum remedium pro
visum quedam statuta ipsi regno suo valde necessaria et utilia edidit per que
populus suus Anglicanus et Hibernie sub suo regimine gubernatus celeriorem
iusticiam quam ~~prius~~ prius in suis oppressionibus consecutus est. Et qui
dam casus in quibus lex deficiebat remanserunt non determinati et que
dam vero ad reprimendam oppressionem populi remanserunt statuenda dominus Rex
in parliamento suo post Pascha anno regni sui terciodecimo apud
Westmonasterium multas oppressiones et legum defectus ad suppletionem sta
tutorum predictorum apud Glocestriam editorum recitari fecit et statuta e
didit ut patebit in sequentibus

In primis de tenementis que multociens dantur sub condicione — Cap primum.
videlicet cum aliquis dat terram suam alicui viro et eius uxori et he
redibus de ipsis viro et muliere procreatis adiecta condicione expressa
quod si huiusmodi vir et mulier sine herede de ipsis viro et muli
ere procreato obierint terra sic data ad donatorem vel ad eius here
dem revertatur. In casu eciam cum quis dat tenementum in liberum maritagi
um quod donum habet condicionem annexam licet non exprimatur
in carta doni que talis est quod si vir et mulier sine herede
de ipsis procreato obierint tenementum sic datum ad donatorem vel ad eius
heredem revertatur. In casu eciam cum quis dat tenementum alicui viro et
heredibus de corpore suo exeuntibus durum videbatur et adhuc vide
tur huiusmodi donatoribus et heredibus donatorum quod voluntas ipsorum

in donis suis expressa non fuit nec adhuc est observata. In predi
ctis casibus, prout plenius consuetum et exitum ab ipsis qui
bus tenementum sic fuit datum condicionaliter, hucusque licuit feoffa
mentum huiusmodi potestatem alienandi tenementum sic datum, et exheredan
di de tenemento exitum ipsorum contra voluntatem donatorum et formam
in dono suo expressam. Et preterea cum deficiente exitu de huiusmodi
feoffatis tenementum sic datum ad donatorem vel ad eius heredem re
verti debuit per formam in carta de dono expressam, licet
exitus, si quis fuit, obiisset, per factum et feoffamentum ipsorum
quibus tenementum sic fuit datum sub condicione exclusi fuerunt
hucusque de reversione eorundem tenementorum, quod manifeste fuit
contra formam in carta doni sui. Propter quod dominus Rex perpendens
quod necessarium et utile est in predictis casibus apponere remedium,
statuit quod voluntas donatoris secundum formam in carta doni sui
~~in carta sua~~ manifeste expressam de cetero observetur. Ita
quod non habeant illi quibus tenementum sic fuit datum sub condicione
potestatem alienandi tenementum sic datum quominus ad exitum illorum
quibus tenementum sic fuit datum remaneat post eorum obitum, vel ad dona
torem vel ad eius heredem, si exitus predictus deficiat, per hoc quod nullus sit
exitus omnino, vel si aliquis exitus fuerit et per mortem defecerit, herede
huiusmodi exitus deficiente. Et habeat de cetero secundus
vir huiusmodi mulieris aliquid in tenemento sic dato per condicio
nem post mortem uxoris sue per legem Anglie, nec exitus de
secundo viro et muliere successionem hereditariam. Sed sta
tim post mortem viri et mulieris quibus tenementum sic fuit datum post
eorum obitum vel ad eorum exitum vel ad donatorem vel ad eius

hered*em* ut p*re*d*ictu*m est vendicat. Et quia in novo casu novum
est apponend*um* remed*iu*m fiat inpetranti tale br*eve*

Breve s*ecundu*m formam doni·

Rex vic' salutem. Precipe A. q*uo*d iuste et reddat B.
tale maneriu*m* cu*m* p*er*tin*entiis* quod C. dedit tali viro et tali mul*ieri*
et h*e*redib*us* de ip*s*is viro et muliere exeuntib*us* vel quod
D. dedit tali viro in lib*eru*m maritagiu*m* cu*m* tali muliere. et
quod p*ost* morte*m* p*re*dictor*um* viri et mulieris p*re*d*ic*to B. filio p*re*dic
tor*um* viri et mulieris descendere debet p*er* formam donac*i*o*n*is
p*re*dicte ut dicit vel quod C. dedit tali et heredib*us* de cor
pore suo exeuntib*us* et quod post morte*m* ip*s*ius talis p*re*
d*ic*to B. filio p*re*d*ic*ti tal*is* descendere debet p*er* formam etc.

C. p. qe.

Breve p*er* quod donator h*abe*t suu*m* recup*er*are deficiente exitu satis vulgare
est in Cancellaria. Et sciend*um* q*uo*d hoc statutum est quo
ad alienacione*m* ten*ementi* cont*ra* formam doni in post*eru*m faciendam
locum h*abe*t. et ad dona prius f*a*c*t*a no*n* extendit*ur*. Et si
finis sup*er* hui*us*modi tenementis in p*osteru*m levet*ur* ip*s*o iure
sit null*us*. nec h*abe*ant heredes aut illi ad quos sp*ec*tat reversio
licet plene sint etatis in Angl*ia* et ext*ra* p*ri*sona*m* n*ecess*e appo
nere clam*eu*m suu*m*

C. II.

Quia d*omi*ni feodor*um* distingentes tenentes suos p*ro* s*er*viciis et
debitis int*er*d*u*m g*ra*vant*ur* p*er* hoc q*uo*d cu*m* tenentes sui p*er* bre*ve*
vel sine br*evi* districc*i*o*n*em suam replegiaverint et ip*s*i d*omi*ni cu*m*
ad querimoniam suor*um* tenenciu*m* ad com*itatum* vel ad aliam
Cur*iam* h*abe*ntem potestatem placitandi placita de vetito namio p*er* atta
chi*amentu*m venerint et ro*ati*onabilem et iustam districc*i*o*n*em advocaverint
p*ro* hoc q*uo*d tenentes deadvocant nichil tenere nec clam*are* tenere

vetito namio

de eo qui districcionem fecit et advocavit / remanserit qui distrinxit in
misericordia / et tenentes sui [inde] quieti quibus per illa districcione preter
domini Comitatus sine aliam Curiam que recordum non habent / penam in
fligi non potest / De cetero statutum est et provisum quod cum huiusmodi domini
in Comitatu vel [in] huiusmodi Curiis iusticia de huiusmodi tenentibus suis
consequi non possint / quociens attachiati fuerint ad sectam tene
tium suorum / concedatur eis breve ad ponendum loquelam illam coram
Justiciariis coram quibus et non aliis iusticia huiusmodi dominis exhiberi
poterit. Et insuper tamen in lege quia talis distringit in feodo suo
pro serviciis et consuetudinibus sibi debitis, fuerit per istud statutum derogatum — *margin:* et arreragiis existentibus
legi et consuetudini / que non permittit placitum aliquod poni
coram Justiciariis ad peticionem defendentis, [sine brevi] quia licet prima facie vide
atur tenens actor / et dominus defendens / tamen respectu ad quod dominus dis
tringat / et sequitur [ut supradictum] pro consuetudinibus et serviciis [sibi debitis] arreragiis existentibus re
alius potius apparebit actor sive querens quam defendens. ¶ Et licet
in certo sint Justiciarii [de cetero] de quo recenti seisina potuerunt domini advocare
racionabilem districcionem super tenentes suos. De cetero concedatum
est / quod racionabilis districcio advocari poterit de seisina antecessorum suorum
vel predecessorum [suorum] a tempore quo lex nova dispensata currit ¶ Et quia ali
quando contingit quod cum tenens post quam replegiavit averia sua
[averia] illa vendidit vel elongat quominus returnum fieri possit domino distrin
genti si adiudicetur returnum / provisum est quod vicecomites aut Ballivi de
cetero non recipiant a conquerentibus solummodo plegios de prosequendo / immo
tam quam faciant deliberacionem de averiis / set et de averiis returnandis
si adiudicetur returnum. Et si quis ad modum plegios receperit res
pondeat ipse de precio averiorum. Et habeat dominus distringens recuperare
per breve quod reddat ei tot averia vel tot catalla. Et si non habeat
Ballivus unde reddat superior suus reddat ¶ Et quia aliquando con
tingit quod postquam adiudicatum fuit distringenti returnum averiorum / et dis
stricti postquam averia sua returnata iterum replegiavit cum vidit distri
ngentem comparentem in Curia paratum sibi respondere / defalta fecit

de quo tamen adiudicabitur distringenti retornum auerorum et diebus; tercio et in
infinitum replegiabunt auia. nec sequebatur iudicium. Dominus Rex in hoc casu
conquerentium super quo non fuit prius remedium prouisum ordinauit quod in
hoc casu talis processus. quam cito adiudicatum fuit distringenti retornum
auerorum per breve de iudicio mandetur vicecomiti quod retornum habere faciat distrin-
genti de auiis in quo brevi inseratur quod vicecomes ea non deliberet sine
brevi in quo fiat mencio de iudicio per Justiciarios reddito quod sciri non
poterit nisi per breve quod exeat de rotulis Justiciariorum coram quibus deduc-
ta fuit loquela. Cum igitur adierit Justiciarios et petierit auia sua
iterum replegiari fiat ei hoc breve de iudicio quod vicecomes capiat securita-
tem de prosequendo et de auiis vel catallis retornandis vel eorum precio si ad
iudicium retornum debet ei auia sua vel catalla sua retinat et
attachiet ille qui distrinxit ad veniendum ad certum diem coram
Justiciariis coram quibus placitum deducitur in presencia partium. Et si
redacto ille qui replegiauit fecerit defaltam vel alia occasione ad
iudicetur retornum districcionis iterum bis replegiate remaneat
districcio illa imperpetuum irreplegiabilis. Sed si de novo et de nova
causa fiat districcio de nova districcione fiet processus supradictus.

·III·

In casu quando vir amisit per defaltam tenementum quod fuit ius
uxoris sue durum fuit quod uxor post mortem viri sui non habuit ali-
ud recuperare quam per breve de recto. Propter quod statuit dominus Rex
quod mulier post mortem viri sui habeat recuperare per breve de
ingressu, cui ipsa in vita sua contradicere non potuit. Quod in
forma predicta erit placitandum si contra peticionem mulieris te-
nens excipiat quod habuit ingressum per iudicium et per consuetudinem quod
per defaltam. ad quod tenens non habet respondere. Si ab eo quere-
rat et ante habet obtulit se ostendere ius suum secundum for-
mam brevis quod prius impetrauit super virum et uxorem.
Et si ostendere poterit quod ius habet in tenemento petito mulier
recipiat nichil per breve suum. Et si ostendere non poterit re-

[illegible]

Scilicet cui in vita sua. et nota ... [illegible] ... de nove disseisin

cupet mulier ten' petitum. hoc obstante quod si vir absentaverit se
& noluit ius coniugis sue defendere / vel mulier coniugis sue reddere vo
luit. Si vir ante iudicium venit parata petenti respondere / & ius suum
Clamat ius & causam defendere admittatur vir. Eodem modo si tenens in dotem pro le
ge singulis vel alia ad terminum vite / vel per dominum in quo regnat
reversio. fecerit defaltam vel reddere voluerit / admittantur heredes &
illi ad quos spectat reversio ad responsionem si venerint ante
iudicium. et si per defaltam aut redditionem reddatur iudici
um. tunc habent heredes & illi ad quos spectat reversio post mortem
huiusmodi tenentium recuperare per breve de ingressu in quo continet
Nota breve de ingressu ad terminum qui preteriit dum pertinet sicut dictum est supra in casu ubi vir amittit ten' uxoris
et sic in omnibus superius dictis erunt actores / cum a tenente petente
tem & alia modo tenentem ius suum ostenderetem & petentem.

In casu quo vir amittat de ten'. reddita ten' petitum suo
adversario de plano. post mortem viri iusticiarii ad iudicium mulieri
dotem suam / si per breve petit. queratur si mulier post mortem viri
suis dotem petit. Set in casu quo vir amittit ten' petitum
per defaltam & compertum est quod per alios iusticiarios adiudicata
fuit dos mulieri petenti. Non obstante defalta quia con
sensus fecit coram aliis iusticiariis in communi opinione existe
tibus & communi indicantibus. vel de certo amprinetur huius
modi ambiguitas & sit in certo quedam autem est quod in
re quatenus audiatur mulier / que dotem petit. Et si exci
piatur contra ipsam quod vir ipse ten' unde dos peti
ta est amisit per iudicium pro quod dotem habere non debe(at)
Et si queratur per quod iudicium & compertum fuit quod
per defaltam ad quod tenens nunc habet respondere. et
oportet tenere ulterius respondere & ostendere quod ipse tenens
ius habuit. & habet in ten' petito secundum formam brevis. quod
prius impetravit super compertum. Et si ostendere poterit quod

vir mulieris ius non habuit in terra petita, vel aliquis antecessorum
quorum ipse qui tenet & recedat quietus & uxor non capiat de do
te. Quod si ostendere non poterit recuperet mulier dotem suam
Et secundum talibus istis. & in quibusdam casibus de sequentibus
s. quando uxor dotata amittit dotem per defaltam, & tenentes similiter
tes in maritagium per legem Anglie vel ad terminum vite vel per
feodum talliatum concurrunt plures actiones, quia huiusmodi
tenentes, cum oporteat eos petere tenementa sua per defaltam amis
sa et ad hoc pertinentem fuit quod tenens nunc habet ostendere ius
suum. & non possint ipsi sine illis ad quos spectat reversio de iu
re respondere, et eo tociens quod vocent ad warantum, ac
si essent tenentes de warantia habenda. Et cum warantus waranti
zante perdat placitum versus ipsum qui seisitus est & warantum
secundum tenorem brevis quod tenens prius impetravit & per quod recuperavit
per defaltam. Et sic ex pluribus actionibus ad solam pervenitur
ad unum iudicium. videlicet ad hoc quod huiusmodi petentes
recuperant petitionem suam, vel quod tenentes eant quieti Et
si alio huiusmodi tenentis qui nunc habet ostendere ius suum
mota fuit per breve de recto & licet magna assisa vel duellum
iungi non possit per verba consueta iungi tamen possit per verba sa
tis apta. quia cum tenens in hoc quod ostendit ius suum
quod ei competit per breve quod prius impetravit. breve quod sic loco actoris
bene potest warantus defendere ius tenentis qui loco pe
tentis prius stetit & hoc & seisinam antecessoris sui offeret defendere
per corpus suum liberi hominis vel ponere se in magnam assisam
& petere recognitionem fieri utrum ipse maius ius habeat in
terra petita, an petens talis. Vel alio modo iungi potest mag
na assisa sic. Talis warantus defendit ius &c. & cogno
vit seisinam antecessoris sui & ponit se in magnam assisam
&c. et petit recognitionem fieri utrum ipse maius ius habeat in
predicta terra petita vel ille de quo feoffamentum talem, vel quod tal

remisit et quietum clamavit et de partibus talis etc.

C. IIII

Cum aliquando contingat quod mulier non habens ius petendi dotem de
herede aliquo infra etatem existente et impetrat breve de dote super
custodem et custos per favorem mulieris dotem reddiderit vel defal-
tam fecit vel placitum ita facte per collusionem defenderit per quod
dos mulieri huiusmodi in preiudicium heredis adiudicata fuit: pro-
visum est quod heres cum ad etatem pervenerit habeat actionem petendi
de seisina antecessoris sui versus huiusmodi mulierem. Item habe-
ret ipsius querentem aliam defraudacione. Ita tamen quod salva sit muli-
eri ipsius petentem exceptione ostendendi quod ius habet in dote
sua quod si ostendere poterit recedat quieta et dotem suam re-
tineat. Et sit heres in misericordia et amercietur secundum discretionem iustic-
iarum ante. Recuperet heres petitionem suam; eodem modo scilicet mu-
lieri si heres ut dicitur eam implacitaverit de dote sua et dotem suam
per defaltam amiserit in quo tamen sua defalta non sit ei tamquam
iudicialis quin dotem suam si ius habeat recuperare possit. Et
fiat ei tale breve.

Breve de dote.

Precipe A. quod iuste et sine dilatione reddat C.
que fuit uxor E. talem tenementum talem terram cum pertinentiis in tali
villa quam clamat esse rationabilem dotem suam vel de rationabili do-
te sua et quam talis ei deforciat. Et ad istud breve habeat tenens
exceptionem suam ad ostendendum quod eadem mulier ius non habet in do-
te quod si verificare poterit recedat quietus. Alioquin recuperet
mulier tenementum quod prius tenuit in dotem. Et cum temporibus et n.
retroactis aliquis amisisset terram suam per defaltam non habuit aliud

Recuperatio per defaltam amissa.

recuperare quam per breve de recto quod eis competens non potuit quam
de mero iure loqui non potuerunt velut tenentes ad terminum
vite vel in liberum maritagium vel per feodum talliatum in quibus ca-
sibus salvatur reversio. Provisum est quod decetero non sit eorum defalta ita preiudi-
cialis quin statum suum si ius habeant recuperare possint per aliud
breve quam per breve de recto de tenemento quod tenuerint in maritagio amisso per defaltam fi-

sed per breve de ingressu

Fiat tale breve

Precipe H. quod iuste etc. reddat M. talem maritagium de C. cum pertinentiis quod clamat esse ius suum et maritagium suum et quod H. ei defor-ciat. Eodem modo de tenemento dato ad terminum vite pro defectu amisso fiat breve. Precipe H. et A. quod iuste etc. reddat etc. M. maritagium de C. cum pertinentiis quod clamat esse ius et maritagium suum et quod predictus talis ei iniuste deforciat vel quod. Similiter quod clamat tenere sibi et heredibus de corpore suo exeuntibus et quod talis ei iniuste etc.

Bre.

Bre.

clam' tenere ad term' vite sue. quod ei iniuste etc.

C. V.

Cum de advocationibus ecclesiarum non sint nisi tria brevia originalia, scilicet breve de recto et duo de possessione, videlicet ultime presentationis et quare impedit. Et huiusmodi usitatum fuit in regno, quod si aliquis ius presentandi non habens presentavit ad aliquam ecclesiam, cuius presentatus erat admissus, et ille qui verus erat patronus per nullum aliud breve recuperare potuit advocationem suam quam per breve de recto, quod habet terminari per duellum vel per magnam assisam; per quod heredes infra etatem existentes per fraudem et negligenciam custodum, heredes etiam sive maiores sive minores per fraudem et negligenciam custodum vel tenencium in dote per legem Anglie vel aliter tenencium in dotem vel alio modo ad terminum vite vel annorum vel per feodum talliatum, multociens exheredationem patiebantur de advocationibus suis vel ad minus quod eis melius fuit ponebantur ad breve de recto, et in tali modo exheredati fuerunt. Unde statutum est quod huiusmodi presentationes non sint huiusmodi veris heredibus aut illis ad quos post mortem aliquorum huiusmodi advocationes revertuntur et cedere debeant prejudiciales; quia quandocumque aliquis ius non habens tempore huiusmodi custodis aliquem presentavit vel tempore tenencium in dotem per legem Anglie vel alio modo ad terminum vite vel annorum vel per feodum talliatum in presentatione, postquam heres ad etatem pervenerit vel advocatio post mortem tenencium huiusmodi in forma predicta ad heredem plene etatis existentem reverterit, habeat eandem actionem

& excepcōem p bre de aduocacōne possessoria gle. haberet naturam antec
sor' huiusmoi heredis plena hens etatem in ultima vacacōne te
pore suo accidente ante mortem suam vel antequam dimissio fa
cta fuit ad terminum vite. vel ad feod' talliatu, ut pdcm ē.
hoc idem obseruet de psentacōibz fcis id etatis de hereditate
vxoris tempe quo fuunt sb ptate viroz suoz. quibz pd
statutu obuiat. p remediu eundem. Cum viri & religi
osi. Epis. Archid. Rectoribz eccaz & aliis psonis ecclastic
p istud idem statutu obuenīat. qui quius ius psentādi
no hens psentauit ad eccas debitas suas placie dignita
ti aut psonatui spectantes tempe quo vacauerunt plate dig
nitates aut psonat & huiusmoi nec tamen ita large intel
ligat istud statutu. qd psone ad quaz remediu istd sta
tutu est editu heant recupare suam eundem. dicen
tes qd custodes tenentes in dote p lege Angl. vel ali
t ad tm vite vel annoz vel viri facte defendunt ali
tm p ipos vel ꝯ ipos motu. quia iudicia in Cur Re
gis reddita p istd statutu ne admittet. sz stet in
dictu in suo robore quousq p iudm Cur Regis tale
exponent. Si qrens ut veniat ad nullitz vel assisa vlti
me psentacōis vl inquisicōe p bre. qre impedit si
tisierit p attinctam vel p defectum ad nullitz. qui
gtis concedatr & decretu est qd forma placitandi in
breuibz vltime psentacōis & qre impedit obseruetur
inter Justic. quo ad hoc qd si ps rea excipiat
de plenitudine eccie p psona psentacōem appriam ne
ꝓp illam plenitudine remaneat loquela. dummodo bre
infra semestre temp impetret. quam in fine temp se
mestre psentatō recupari no possit. Et cu alique
inter ptes clamantes aduocacōem alicuius eccie pax fuit
formata inter ptes & irrotulata coram Justic in rotu

v̄ bre.

~~facta coram Justic'~~ in rotulo vel in fine et habeat factum quod comm' primo p'sentet & in sequenti vacatione alter' & in tertia tertius & sic de pluribus. Si plures sint & cum unus presentaverit & hinc suam presentationem quam habere debet secundum formam illius conventionis & proxima vacatione impediat illum ad quem spectat secunda presentatio per aliquem qui fuit pars illius conventionis vel loco eius, statutum est quod decetero non habeat huiusmodi impeditus necesse perquirere breve quare impedit, sed habeat recursum ad rotulum vel ad finem, et si in fine vel in rotulo comperta fuit pars predicta vel conventio, mandet vic' quod scire faciat parti impedienti quod sit ad aliquem brevem diem ~~[struck]~~ continentem spatium xv dierum vel trium septimanarum secundum quod locus est propinquus vel remotus ostensurus si quid sciat dicere quare talis presentationem suam habere non debeat, et si non venit vel forte venit & nichil sciat dicere quare sic impeditus presentationem suam habere non debeat ratione alicuius facti post pacem irrotulatam vel cyrographatam, recuperet presentationem suam cum dampnis suis omnibus. Et cum contigerit quod post mortem antecessorum quorum ad ~~aliq'~~ ecclesiam presentaverunt assignata fuerit illa advocatio in dote alicuius mulieris vel tenenti per legem Angl' & tenentes in dote vel per legem Angl' presentaverint & verus heres post mortem huiusmodi tenentium per legem Angl' vel in dotem impediatur presentare cum ecclesia vacaverit, provisum est quod de cetero sit hec actio impeditis vel eorum perquirere vel per breve quare impedit vel ultime presentationis locum & observetur de advocationibus dimissis ad terminum vite vel annorum vel ad feodum talliatum. Et de cetero in brevibus ultime presentationis & quare impedit adiudicentur dampna, videlicet si tempus semestre transierit per impedimentum alicuius ita quod episcopus conferat ecclesiam & verus patronus ea vice presentationem suam amittat, adiudicentur dampna ad

valorem de duobȝ annis. Et si tempus non [semestre] transierit, set disponat
presentacio infra tempus predictum. tunc adiudicentur dampna, ad valorem
medietatis ecclesie per annum. Et si impeditor non [fit] habeat, unde pos-
sit restitui dampna, tunc in casu quando episcopus confert [etiam] per lapsum tem-
poris. [privetur] per personam duorum annorum. Et si advocato disponatur
infra tempus semestre. privetur [tantum impeditor] per personam dimidii anni.
Et de cetero concedatur brevia de capellis, cantariis, prebendis, ho-
spitalibus, abbathiis, prioratibus, et aliis domibus, que sunt de advo-
cacionibus aliquorum que prius concedi non consueverunt. Et cum per hec
iudicantur impediatur rector alicuius ecclesie, ad petendum decimas
in vicina parochia. habeat patronus rectoris sic impediti breve,
ad petendum advocacionem petitarum decimarum. et cum dispositum
predictum per modum placiti in curia christianitatis, quem disputatum
fuit in curia regis. Cum advocacio descendat participibus, licet
omnes bis presentaverint et usurpet unus coheredum, non per hoc
exclusus erit ille in toto, qui fuit non legitimus, set alias habeat
tempus suum presentandi cum acciderit.

VI. Cum quis petat tenementum versus aliquem et implacitatus vocaverit ad
Warantum. et warantizatus deducat warantiam, et dum pende-
at placitum inter warantum et tenentem, tunc ad eorum commu-
tat, quod vocatus ad warantum, warantizare teneatur per legem [singulariter] et
consuetudinem hactenus usitatam, non fuit alia pena inflicta
vocato ad warantum, qui warantizare deberet, nisi tamen quod
warantizet et esset in misericordia, quia prius non warantizavit. quod
durum fuit petenti, qui multociens per collusionem inter waran-
tum et tenentem, multas sustinuit dilaciones. Propter quod statuit
dominus Rex, quod sicut tenens amittet tenementum petitum si vocasset
ad warantum, et warantus ille possessionem [set] defendat [illegible] waran-
tiam eodem modo amittat warantus si warantizare deberet,
et convictus quod warantizare debeat. Et si in magnifico [illegible] pedat

[F]uit levatum et tenentem / et heres petat breve ad faciendum finem conven-
cionis concedatur ei.

VII. Custodi de cetero concedatur breve de amensuracione dotis / nec per fictitiam
custodis si facte et prosecucione sequitur versus mulierem tene-
tem in dotem petitam heres cum ad etatem pervenerit / ad dotem ame-
surandam, secundum quod per legem terre fuerit amensuranda et tamen in isto non' bre'.
brevi quam in brevi de amensuracione pasture. celerior quam prius de cetero
fiet processus contra quod cum provenit fuit ad magnam dilacionem dic-
ces, in [?] quos dicto Comitatui tenentur. ad quos publica fiat pro-
clamacio / quod defendens veniat ad diem in brevi contentum, quem
recipi responsurus / ad quem diem si venerit / procedit placitum inter
eos / et si non venerit et proclamacio modo supradicto per vicecomitem
testificata fuit. procedatur pro defalta admensuracione facienda.

VIII. Cum per placitum motum per breve de amensuracione pasture pastura fuit
amensurata, aliquando coram Justic' / aliquando in Com' coram hom', et interdum
contigit / quod post huiusmodi amensuracionem factam iterum ponat ille, qui prius
superhonerabat pasturam, plura averia quam ad ipsum pertinet habend', nec
hucusque super hoc provisum fuit remedium. Statutum est, quod in secunda
superoneracione fiat remedium conquerenti sub hac forma quod querens
habeat breve de iudicio, si coram Justic' amensurata fuit pastura /
quod vic' in presencia parcium premunitarum, si interesse voluerint.
inquirat super secunda superoneracione / que si inventa fuit. man-
det Justic' sub sigillo suo et sigill' Juratorum. Et Justic'
adiudicent conquerenti dampna / et ponat in extractis valorem ani-
malium que superonerans post amensuracionem factam posuit in pas-
tura, ultra quod debuit. et eciam liberet Baronibus de scaccario
ut inde respondeat domino Regi, Si in comitatu facta fuit amensu-
racio tunc ad instanciam querentis exeat breve de Cancellaria ad
vic', quod inquirat super huiusmodi superoneracione de averiis posi-
tis in pastura ultra debitum numerum, et de precio domino Regi
in isto casu, ad Scaccarium suum respondeat. Et ne contra fraude

faciat dno Regi in isto casu contradictum est / qd cum huiusmodi bria
de scda supplicatione que exeunt de Cancellar' impetret. & in
fine anni mittat transcriptum ad Scc̄im sub sigillo Cancella
rii / ut videat Thesaurius & Barones de Scc̄io qui sit qui respond
at de exitibus huiusmodi briuum. Eodem modo impetret bria
IX. de redisseisina & mittant ad Scc̄im in fine anni. Cum capi
tales dni distringant feod sua / p consuetudinibus & seruiciis
sibi debitis / & medius sit / qui tenentem acquietare debet se
non iaceat in ore tenentis p quam districtionem replegiaunt de
ducere demanda capital dni / qui aduocat in Curia dni
Regis iustam districtionem sup tenentem suum / videlicet si
medium inter p huiusmodi districtiones huiusmodi grauati extitue
runt p hoc / qd medius licet heret p quod distringi possit
magnas fecerunt districtiones antequam ad Curiam venerunt ad res
pondend' huiusmodi tenentibus suis ad bre de medio p hoc
& qd dum fuit / in casu / quando medius nichil huit
in casu & quando tenens esset paratus facere Capitali dno serui
cia & consuetudines exactas / & Capital dns seruicia &
cons sibi debitas renuebat recipe p manum alterius / quam
p manum proximi tenentis sui / & sic amiserunt huiusmodi tene
tes in dominico proficuum terrarum suarum / aliquando ad tempus a
liquando toto tempe suo / nec fuit antea aliquod reme
dium in hoc casu prouisum. Prouisum est & ordinatum in
hoc casu remedium subscriptum sub hac forma / qd quando
huiusmodi tenens in dominico habens medium inter ipsum & capi
talem dnm distringatur / statim pquirat tenens sibi bre
de medio / & si medius habens terram in eodem Com
distringi vel ad magnam districtionem. Dcs querens in suo
n bre. bri de magna districtione tales dies / quatenus cum adueneri
uno Com teneantur / & pcipiat vic / qd distringat me
dium p magnam districtionem prout in bri continetur / & in

omni' vic' in duobz plenis Comitatibz collegerint' pclama
ri faciat qd huiusmoi medius veniat ad diem in bri conte
tum responsur' tenenti suo / ad quē diem si venit pcedat
placitum int' eos modo consueto. Et si non venit amittat
huiusmoi medius dominium tenentis sui. & amodo non respo
deat ei tenens in aliquo, sz omisso illo medio / respodeat
Capitali dño de eisdem svicus & consuetudinibz
que prius fac' debuit p'dco medio. ¶ Non heat Capita
lis dns potestatem distringendi dum p'dcs tenens offat ei svi
cia debita & consueta. Et si Capital' dns exigit plus
q medius ei fac' debet / heat tenens in hoc casu excep
com quam haberet medius / Si vero medius nichil habet in
ptate Regis / Vichomin' pquirat tenens bre sum' de
medio ad vic' illius Com / in quo distingit. Et si vic'
mandaverit qd nich' hz ubi potest summoniri / viceco
min' sequat' bre de attachiamento. Et si vic' mandaverit
qd nil hz p quod attachiari pt, vicecomin' seq't bre
de magna districcone & fiat pclamacio in forma p'dca.
¶ Si vero medius non heat t'ram in Comitatu, in quo fit
districcio, sz heat t'ram in alio Com, tunc exeat bre ori
ginale ad summonend medium ad vic' illius Com
in quo fit districcio. Et cu' testificatu' fuit p illum vic'
qd nil het in Com suo, exeat bre de iudicio ad sum
monend mediu' ad vic' illius Com in quo testificatu'
fuit qd het ten', & fiat secta in illo Com quousqz
pveniet' ad magnam districcom & pclamacom. Sic di
ctum est sup' de medio hente t'ram in eodem Com in
quo fit districcio. Et nomin' fiat secta in Com in quo
nich' het, sic dcm est sup' de medio nich' hente quo
usqz pveniatur ad magnam districtom & pclamacom. Et
sic pt pclamaconem in utroqz Com sectam, abiudicet

medius a feodo & servicio suo. Cum aliquando contingat quod tenens in
servicio feoffatus est, ad tenendum per minus servicium quam medius facere debuit
capitali domino, et post huiusmodi proclamacionem attamen sit tenens capitali
domino medio dimisso, nec habeat tenens respondere capitali domino de serviciis et con-
suetudinibus que medius ei prius facere debuit. Et postquam venerit medius in curia
et cognoverit quod acquietare debeat tenentem suum, ut adiudicetur ad
acquietandum, si post huiusmodi cognicionem vel iudicium querimonia per-
veniat quod medius non acquietat tenentem suum, tunc exeat breve de iu-
dicio quod vicecomes distringat medium ad acquietandum tenentem suum. Et
ad essendum coram Justiciariis ad certum diem, ad ostendendum quare prius eum
non acquietavit. Et cum per districcionem venerit, audiatur querens.
Et si querens verificare poterit quod ipsum non acquietavit, satisfa-
ciat de dampnis. Et per iudicium tenens recedat quietus de servicio me-
dio & attornet se capitali domino. Et si ad primam districcionem non
venerit, exeat breve de alia districcione, et fiat proclamacio, et postquam
testificata fuerit, procedatur ad iudicium sicut superius dictum est.
Et sciendum quod per hoc statutum non excluduntur tenentes qui
habent warantiam, si de tenementis suis impetrentur super medios
suos & eorum heredes, scilicet prius huiusmodi. Set et concedatur tenentes
quam sequi possit versus medium suum secundum consuetudinem prius usitatam, si vide-
rint quod processus eorum plus valeat per antiquam consuetudinem quam per istud
statutum. Et sciendum quod per istud statutum non perdet remedi-
um quilibet medius, set solummodo in casu cum sit unus
medius tantum inter dominum et tenentem. Et in casu
quando medius ille est plene etatis. Et in casu quando tenens
sine preiudicio alterius quam medii attornare se potest capitali domino,
quod deinde pluribus tenentibus in dotem vel tenentes per legem Anglie
ut alii ad terminum vite vel per feodum talliatum quibus per ali-
quos actus non datur remedium prius, sed ideo habeant alias provide-
bit.

C .X. Cum in tanto Justiciarii proclamatum fuit quod omnes qui
brevia liberare voluerint ea liberent infra certum terminum. Post

quem ultimo breve recipiat. Et tunc de hoc considerentes in moram fe-
cerunt, etiam ad diem presentem et ultimo breve super eos fuit liberatum de
liberatione Justiciarii recedunt. Post quorum recessum adversarii sui ipsorum ab-
senciam percipientes brevia sua porrigunt in curia. Que aliquando per fr-
audem aliquando per precium pro dono recipiuntur. Et illi qui se esse
credebant recessisse totum sua amittunt. Et huiusmodi fraudi sub-
veniatur in posterum. Statuit dominus Rex quod Justiciarii in itineribus
omnibus statuant diem .xv. dierum vel mensem minoris vel ma-
ioris temporis secundum quod Comitatus fuerit maior vel minor, infra quem
diem publice proclametur quod omnes qui brevia liberare voluerint
ea liberent citra diem illum et in adventu illius diem deficient
vel capitalem Justiciarium itineris quot brevia sint et que, et quod nullum
citra diem illum ultimo breve recipiat, quod si receptum fuerit, processus
per illud factus pro nullo habeatur, excepto quod breve cessavit durante
toto itinere relevari possit. ¶ Brevia vero de dote de quibus
qui obiecta sedentibus Justiciariis cum itinerantibus assise coram eis presentata
omnes quare impedit, de attinctis, certis, infra summonicionem pro-
clamacionem quocumque tempore ante recessum Justiciariorum recipiantur. ¶ Brevia
et nove disseisine quocumque tempore facta fuerit disseisina recipiantur in
itinere Justiciariorum. Concedit dominus Rex de gracia speciali quod illi qui
tenementa habent in diversis Comitatibus in quibus Justiciarii non itine-
rant, ut in quibus tenementa in quibus Comitatibus Justiciarii itinerant, timent
implacitari, et de aliis tenementis in Comitatu in quo Justiciarii non itine-
rant implacitentur coram Justiciariis apud Westm' ut in banco domini Re-
gis, vel coram Justiciariis ad assisas capiendas assignatis, vel coram
ut in aliquo Comitatu vel in aliquo Curia Baron facere possint
attornatum generalem ad sequendum pro eis in omnibus placitis in itinere
Justiciariorum pro ipsis ut contra ipsos motis vel movendis durante iti-
nere. Qui quidem attornatus vel attornati habeant generalem pro-
tatem in placitis motis in itinere quousque placitum terminetur
ut dominus eius ipsum amoveat. Nec per hoc excusetur a summo-

XI. mittantur in proxima assisa coram eisdem justic'. De servientibus Ballivis, Camerariis, et quibuscunque receptoribus qui ad compotum tenentur reddendum concordatum est et statutum quod cum domini huiusmodi servientium dederint eis auditores compoti et contingat ipsos esse in arreragiis super compotum, omnibus allocandis allocatis, arrestentur corpora ipsorum et per testimonium auditorum eiusdem compoti et mittantur aut liberentur proximo gaole domini Regis in partibus illis et a vicecomite seu custode eiusdem gaole recipiantur et carceri mancipentur in ferris sub bona custodia et in prisona illa remaneant de suo proprio viventes quousque dominis suis de arreragiis plenarie satisfecerint. Attamen si quis sic gaole liberatus conqueratur quod auditores compoti ipsum iniuste gravaverint onerando ipsum de receptis que non recepit aut non allocando ei expensas aut liberaciones racionabiles et inveniat amicos qui eum manucapere voluerint ad ducendum coram Baronibus de Scaccario liberetur et ad certum diem cum rotulis et talliis per quos compotum reddiderit in presencia Baronum vel auditorum quos assignare voluerint recitet compotum et fiat partibus iusticia. Ita quod si fuerit in arreragiis committatur Gaole de Flete ut supradictum est. Et si distringantur et compotum reddere noluerint sicut alibi in aliis statutis continetur distringantur ad veniendum coram Justic' ad compotum reddendum si habeant per quod distringi possint. Et si ad curiam venerint dentur auditores compoti coram quibus si fuerint inventi in arreragiis et si statim arreragia solvere non possint committantur Gaole custodiendi in forma predicta. Et si diffugiunt et testificatum fuerit per vicecomitem quod non sunt inventi exigantur de comitatu in comitatum quousque utlagentur. Et sint huiusmodi incarcerati irreplegiabiles et caveat sibi vicecomes vel custos eiusdem Gaole sive sit in libertate sive extra quod per commune breve quod dicitur replegiari vel alio modo sine assensu domini ipsum a prisona exire non permittat quod si fecerit et super hoc convincatur respo

+ Scire facias ... in cuius presencia fuit ... quod sit coram [illegible] de Scaccario

deat domino de dampnis per huiusmodi servientes sibi illatis secundum quod
per patriam verificare poterit et habeat recuperare suum per breve de debi
to. Et si custos Gaole non habeat per quod iustificetur vel unde
solvat, seu reddat, respondeat superior suus qui huiusmodi Gaole custodi
am sibi commisit per idem breve. Quia multi per maliciam vo C. XII.
lentes alios gravare procurant falsa appella fieri de homicidio et aliis
feloniis per appellatores nichil habentes unde domino Regi pro falso
appello nec appellatis de dampnis respondere possint, Statutum
est quod cum aliquis sit appellatus de felonia sibi imposita, se ac
quietaverit in Curia regis modo debito, vel ad sectam appellato
ris vel ad sectam domini Regis, Justiciarii coram quibus auditum erit huiusmodi
appellum et terminatum, puniant appellatorem per prisonam unius
anni et nichilominus restituant huiusmodi appellatis dap
na secundum discretionem Justiciariorum, habito respectu ad prisonam vel ad
arestationem quam occasione huiusmodi appellatorum sustinuerint ap
pellati, et ad infamiam quam per imprisonamentum vel alio modo in
currerint, et nichilominus versus dominum Regem graviter redimantur. Et si
forte huiusmodi appellatores non habeant unde predicta dampna restituere pos
sint, inquiratur per quos abettatum formatum fuit huiusmodi appe
llum per maliciam, si appellatus hoc petat. Et si in
veniatur per illam inquisitionem quod si aliquis sit abettator
per maliciam, per breve de Judicio ad sectam appellati distrin
gatur ad veniendum coram Justiciariis, et si legitimo modo convictus
fuerit de huiusmodi abbetto per maliciam, puniatur per prisonam
et ad restitucionem dampnorum sit suppositus sicut dictum est de appella
tore. Nec iaceat de cetero in appello de morte hominis esso
nium appellatoris, ut citius appellum fuerit terminandum.
Quia vicecomites fingentes multociens coram eis aliquos in turnis suis C. XIII.
indictatos de furtis et aliis maleficiis capiunt homines non culpa
biles, nec legitime indictatos, et eos imprisonant, et ab eis
pecuniam extorquent, cum legitimo modo per xii. Juratores non

fuerint inducti // Statutum est quod breve in itineribus suis et alibi cum inqui
rere liceant de malefactoribus per preceptum domini Regis / vel ex officio suo
per legales homines ad minus .xij. faciant inquisitiones suas de huiusmodi
malefactoribus / qui huiusmodi inquisicionibus interfuerint / et sigilla sua
apponant / et illos quos per huiusmodi inquisiciones invenerint culpa
biles capiant et inprisonent secundum quod alias fieri consuevit / et si
alios inprisonaverint / qui per huiusmodi inquisiciones / indictatos /
bre. habeant huiusmodi inprisonati accionem suam per breve de inprisonamento versus
vic' sicut haberet versus quamcumque aliam personam que eos inprisonaverit sine
warranto et sic idem est de vic' observetur de quolibet Ballivo libertatis

C. XIIII. Cum de vasto facto in hereditate alicuius per custodes / tenentes in dote
per legem Anglie / vel alio ad terminum vite / consuevit fieri breve de prohibi
cione vasti / per quod breve multi fuerunt in errore / credentes quod
illi qui vastum fecerunt non haberent necesse respondere / nisi tamen de va
sto facto post prohibicionem eis directam /// Dominus Rex ut huiusmodi er
ror de cetero tollatur. statuit / quod de vasto quocumque tempore facto
ad nocumentum aliorum. non fiat de cetero breve de prohibicione vasti set breve de
summonicione ita quod ille de quo queritur respondeat de vasto facto
quocumque tempore et si post summonicionem non venerit attachietur et
post attachiamentum distringatur / et per districcionem si non venerit / man
detur vic' / quod in propria persona / assumptis secum .xij. et accedat ad
locum vastatum et inquirat de vasto facto / et retornet inquisicionem / et
postquam retornata fuit inquisicio. procedatur ad judicium secundum quod con
tinetur in statuto suo edito apud Westmonasterium in parliamento /

C. XV. Cum in casu quo
minores infra etatem implacitari possunt concessum est / quod si
huiusmodi minores elongati sint. quo minus personaliter sequi
possint / propinquiores amici admittantur ad sequendum pro eis /

C. XVI. Cum in
quo casu alicuius minoris descendat hereditas ex parte patris / qui tenuit
de uno domino / et ex parte matris que tenuit de alio domino / dubita
cio hucusque extitit de maritagio huiusmodi minoris / ad quem
de duobus dominis pertineat / Concordatum est quod ille dominus de cu

heat maritagiu de quo antecessor eius prius fuit feoffatus non habito res
pectu ad sexus nec ad qualitate ten' set solumo ad antiquius feoffa
mentum p seruiciu militare. Cum tamen Justic' non admittat de XVII
certo essonien' de malo lecti de ten' in eodem Com' nisi ille qui se
facit essoniare ueraciter sit infirm' quia si excipiat a petente qd
tenens non est infirm' vel in nullo statu quo non venire potest cora
Justic' admittat eius calupnia. et si sup hoc p inquisitione conuict
fuerit, restat ei esson' in defalta, Sec iacet de certo illud esson' in
bri de recto int duos clamantes p unu defensu Cum de XVIII
bitu fuit recupatu ut in Cur' Reg recognitu vel dapna
adiudicata, sit de certo in electione illi qui sequitur p huiusmoi
debito aut dampnis sequi p bre qd vic' fi faciat de t'ris
et catallis vel qd vic' liberet ei oia catalla debitoris exceptis bobus
et affris caruce et medietate t're sue quousque debitu fuit le
vatu p ronabile preciu vel extentam, Et si eiciat de illo
ten' heat recupare p bre noue diss' (et postea p bre de rediss') si inde fuit Cum XIX
post morte alicuius decedentis intestati, et obligati aliquib in
debito, bona deuenerunt ad ordinarios disponenda, obliget
de certo ordinari ad respond' de debitis quaten' bona defunc
ti sufficiunt, eodem modo quo ad executores huiusmoi respo
dere teneret si testamentu fecisset. Cum Justic' in plito XX
mortis antecessoris admittere consueuerint responcionem tenentis
qd petens non est ppinquior heres antecessoris de cuius morte ten'
ne petit et hoc pat' sit p assisam inquirere concordatu e
qd in breuib de consanguinitate auo ut proauo que sunt eius
dem nature admittat illa responcio et inquirat et sic in assi
cionem ad iudiciu procedat. Cum in statuto edito XXI
apud Gloucestr' contineat qd si quis dimiserit t'ram ali
cui ad reddend' valore quarte ptis ten' vel maioris
heat ille qui dimisit vel eius hes postquam (cessatum) fuit a solo
ne ~~cessatu~~ p biennium, actionem petendi ten' sic dimissu in dnico
eodem modo concordatu e qd si quis detineat dno suo feudu sibi de
bitu ut consueuit p biennium heat dns actionem petendi ten' in dnico p
tale bre //

Precipe A. quod iuste et sine dilatione reddat B. tale tenementum quod de eo tenet ~~C. de C.~~ per ser-
vicium et quod ad ipsum B. reverti debet eo quod predictus A. in faciendo
predictum servicium per biennium iam cessavit ut dicitur. Et non solummodo in isto casu
sed in casu de quo fit mentio in predicto statuto Gloucestrie fiat bre-
ve de ingressu heredi petenti super heredem tenentis et super eos qui-
c. XXII. bus alienatum fuit huiusmodi tenementum. Cum duo vel plures teneant
boscum turbariam piscariam pasturam ut alia huiusmodi in communi absque hoc quod aliquis sci-
at suum separale et aliquis eorum faciat vastum contra voluntatem alterius
moveatur actio per breve de vasto et habeat defendens cum audierit
venire actionem capiendi partem suam in certo loco per visum et per vi-
sum et sacramentum et assignacionem vicinorum ad hoc electorum et iuratorum, ut
quod concedat quod nichil capiat decetero in huiusmodi bosco turbaria et
aliis secundum quod participes sui capere voluerint, et si eligat capere
partem suam in certo loco assignetur ei in parte sua locus vastatus vel
quod fuit ante quam vastum fecit. Breve in hoc casu. Cum A. et B.
c. XXIII. teneant boscum pro indiviso. B. fecit vastum. Habeant decetero ex-
ecutores breve de compoto reddendo et eandem actionem et processum per illud
breve
c. XXIIII. breve quale habuit mortuus et heres si vixisset. Quociens quibus conce-
ditur breve in Cancellaria de facto alicuius generaliter decetero non recedant que-
rentes a Curia domini Regis sine remedio pro eo quod tenementum transfertur de
uno in alium et in Registro de Cancellaria non est inventum aliquod
breve in isto casu speciale. Sicut de domo, muro, mercato conceditur super
eum qui levavit et transferat domus, murus et huiusmodi similia in aliam
personam breve denegatur. Sed decetero cum in uno casu conceditur breve
et in consimili casu simili remedio indigente concedatur sicut
prius fuit breve. Questus est nobis A. quod D. iniuste etc. le-
vavit domum, murum, mercatum et alia que sunt ad nocumentum
etc. Et si huiusmodi levata transferantur in aliam personam decetero fiat breve
sic. Questus est nobis A. quod B. et C. levaverunt etc.
Eodem modo sicut persona alicuius ecclesie recuperare potest communam
pasture per breve nove disseisine eodem modo decetero recuperet successor suus

diſſeiſitorem ut eius heredem p[er] bre q[uo]d p[er]mittat / h[ab]eat h[uius]mo[d]i bre
p[ri]us in Cancell' no[n] fuit conceſſum / Eodem modo ſit conce
dat[ur] bre ubi aliquod ten[ementum] ſit l[i]b[er]a elemoſina alicui[us] eccl[es]ie ut
laicu[m] feodu[m] tal' / decet[er]o fiat bre / ubi ſit l[i]b[er]a elemoſina ta
lis eccl[es]ie ut alt[er]ius eccl[es]ie / Et cu[m] quo l[i]b[er]a elemoſina unius
eccl[es]ie tr[ans]fer[tur] in p[os]ſeſſione alt[er]ius eccl[es]ie / et q[ua]ciens decet[er]o eueni
at in Cancell' q[uo]d in uno casu rep[er]it[ur] bre & ſimili casu cade
te ſub eodem iure & ſimili indigente remedio concordent cl[er]ici
de Cancell' in br[ev]i faciendo / vel attermi[n]ent querentes in p[ro]x
imo p[ar]liamento & ſcribant casus in quib[us] concordare no[n] p[os]
ſint & referant eos ad p[ro]x[im]um p[ar]liamentum / & de conſenſu
iurisp[er]itor[um] fiat bre, ne contingat de cet[er]o q[uo]d Cur[ia] d[omi]ni Re
gis deficiat querentib[us] in iuſticia p[er]quirenda / Quia no[n] e[st] XXV
aliquod bre in Cancell' p[er] quod querentes h[ab]eant tam feſti
nu[m] remediu[m] ſicut p[er] bre noue diſſ[eisine] d[omi]n[u]s Rex volunta
te hens / q[uo]d celeri[us] fiat iuſticia & q[uo]d dilaciones in plitis modis
amputent[ur] ut abreuient[ur] concedit q[uo]d bre noue diſſ[eisine] loc[um] h[ab]e
at in p[lur]ib[us] casib[us] q[ua]m p[ri]us h[ab]uit. Et concedit q[uo]d de eſtoueriis
boſci p[er]cipiendo capiendo in boſco / de nucib[us] glandib[us] & aliis
fructib[us] colligendis de corrodio / liberac[i]o[n]e bladi vel alior[um] victua
liu[m] / aut materior[um] in certo loco annuatim recipiendor[um] / tolneto /
tronagio / pontagio / paſſagio / & h[uius] ſimilib[us] in certis locis ca
piendis / cuſtodiis parcor[um] / boſcor[um] / foreſtar[um] / chacear[um] / warenar[um]
portar[um] / & aliis balliis & officiis in feodo datis de cet[er]o aſſiſa
noue diſſ[eisine] / & in o[mn]ib[us] ſup[er]ioribus modo conſueto fiat bre de h[uius]
mo[d]i ten[emento]. Et ſicut p[ri]us iacuit & locu[m] h[ab]uit in co[mmun]ia paſture / Ita
decet[er]o locu[m] h[ab]eat in co[mmun]ia turbarie / piſcarie / & aliis co[mmun]ib[us] h[uius]
ſimilib[us] q[ua]s quis h[ab]et p[er]tinentes ad l[i]b[er]um tenementu[m] vel q[uas]
ſine ten[emento] p[er] ſp[eci]ale f[a]c[tu]m ad minus ad t[er]mi[n]u[m] vite / In casu
q[ua]n[do] quis tenens ten[ementum] ad t[er]minu[m] annor[um] vel in cuſtodia ille
alienat in feodu[m] & p[er] aliam alienacione[m] tr[ans]fert l[i]b[er]um ten[ementum].

in feoffatum fiat remedium per breve nove disseisine et habeatur pro disseisitoribus
tam ille qui feoffavit quam feoffatus ita quod in morte alterius eorum locum
habeat predictum breve. Et si post mortem personarum cesset remedium per
predictum breve fiat remedium per breve de ingressu et quamvis consimilis fiat men-
cio de aliquibus tenementis de quibus locum non habuit prius breve nove disseisine non
propter hoc credat aliquis istud breve non competere ubi prius non compe-
tebat. Et licet dubitaverint quidam utrum in casu quo quis pas-
cit aliquid separale fieri poterit remedium per predictum breve teneatur pro eo
quod in illo casu per predictum breve bonum et certum est remedium. Et time-
ant deinceps qui notati sunt disseisitores quod non proponant falsas ex-
ceptiones per quas captio assise differatur dicendo quod assisa alias
transivit inter easdem partes de eodem ~~tenemento~~ vel dicendo et menciendo quod
breve de altiori natura pendet inter easdem partes de eodem tenemento
et super huius consimilibus vocet rotulos vel recordum ad warantum
ut per illam vocacionem afforciare possint vesturam levare reddi-
tus et alia proficua ad magnum detrimentum querentis et quia prius
aliam penam non habuit qui huiusmodi falsas exceptiones mendaciter
proponit nisi tantum quod post mendacium suum convictum processum fuit
ad capcionem assise. Dominus Rex cum odiose sint predicte exceptiones
statuit quod si quis notatus disseisitor personaliter proponat illam ex-
ceptionem ad diem sibi datum, si defecerit de waranto quod
vocavit habeatur pro disseisitore absque recognicione assise et restituat dampna
ipsius prius inquisita vel postea inquirenda in duplo et nomine
pro falsitate sua puniatur per prisonam unius anni. Et si
illa exceptio proponatur per ballivum non propter hoc differatur capcio assise
et iudicium super restitucionem tenementi et dampnorum ita tamen quod si
dominus illius ballivi qui absens fuit postmodum veniat coram
justiciariis qui assisam ceperunt et offerat verificare per recordum
vel per rotulos quod assisa alias transivit de eodem tenemento inter
easdem partes vel quod querens alias se retraxit de brevi consimili

uilla vel per bundas pendet per breve de alia accione, tunc fiat ei breve ad faciendum venire
super hoc recordum. Et cum illud viderint et videat justiciarius quod re-
cordum ei missum valeret ante judicium quod per illud excluderetur querens
ab accione sua, statim faciant justiciarii scire parti que prius recuperavit
quod sit ad certum diem ad quem veniat defendens seisinam suam et dampna, si que prius solvit post primum judicium redditum, que ei restituat
in duplo ut supra dictum est. Et nichilominus puniatur ille qui primo
recuperavit per personam eandem districcionem justiciarii. Eodem modo si de-
fendens contra quem tenuit assisa in sua absencia ostendat cartas vel
quietas clamaciones super quibus confectores non fuerunt examinati nec
examinari poterunt, pro eo quod de eis non fiebat mencio in placitando, et per plures
vias ignorare poterunt confectores hujusmodi scriptorum, justiciarii visis
scriptis illis faciant scire parti que recuperavit quod sit ad certum diem
et venire faciant juratores illius assise. Et si per eosdem jura-
tores vel per certe(?) per inrotulamentum scripta illa verificantur, puniatur
ille qui assisam impetravit contra factum suum per penam supradictam.

Non capiat decetero vicecomes bovem a disseisito et a disseisitore, et si plures
sint disseisitores in uno brevi nominati, nichilominus de uno bove sit con-
tentus, nec exigat bovem nisi de precio quinque solidorum et infra. sed. v. sol. vel pec'.

In brevibus de redisseisina adjudicentur decetero dampna in duplo. Et sint
disseisitores decetero irreplegiabiles per commune breve. Et sicut in statuto — XXVI
de Merton provisum fuit quod illud breve de hiis qui disseisiti fuerint per
quam recuperaverint per assisas nove disseisine et mortis antecessoris aut per ali-
as juratas obtinuit, decetero habeat illud breve locum de illo qui recu-
peraverit per defaltam, reddicionem vel alio modo sine recognicione as-
sisarum vel juratarum. Post quam aliquis posuit se in inquisicionem — XXVII
ad primum diem allocetur ei essonium et de aliis diebus sequentibus
per essonium non differatur capcio inquisicionis sive prius habuerit essonium
sive non. Nec admittatur decetero essonium post diem datum prece par-
cium in tali quo partes venire consenciunt sine essonio. Cum per — XXVIII
statutum Gloucestrie statuatur quod per quam tenens semel comparuit

Marginal note: post primum judicium et cetera unde tamen dampnis que sunt

in Cur' no allocet' ei esson in talibz assisis. Eodem mo de cetō obs'net' in
XXIX. de petentibz. Bre de t'nsgressione ad audiend' 7 t'minad' de
cetō no concedat' coram aliquibz Justic' exceptis Justic' de utroq;
Banco 7 ex'tis Justic' itinerantibz nisi p enormi t'nsgressione ubi
nec' e' festinum apponere remediu' et Dns Rex de sp'ali gr'a hoc
duxit concedend'. || Rec' 7 concedat' decetō bre ad aud' 7 t'mina
nd' appella cora' Justic' assignat' nisi in sp'ali casu 7 certa
ca'. Dns Rex hoc p'cepit. S; ne hm'oi appellati ut indictati
diu detineant' in p'sona h'eat bre de odio 7 atya. sic' in magna
XXX. Jur' X' Carta 7 in aliis statut' dtm e'. Assignent' decetō duo Jus
tic' iurati (assignati) cora' quibz 7 no aliis capiant' assise nove disseis'. mor
tis antecessoris 7 attincte 7 associ' sibi duos vel unu' de discretiori
bz militibz Com' in quo venerint 7 capiant assisas p'dcas 7
attinctas ad plus ter p annu' videl; semel int' q'ndena' b'i
Johis Bapte 7 Gulam Augusti et iterum int' fm exalta
tois sce crucis 7 octab' sci mich'is et t'cio int' fm epiphe
7 fm purificatois be marie 7 in quolibz Com' ad q'mlibet capco
nem assisar' anteq'm recedant statuant diem de redditu suo. Ita q'd
omes de com' scire possint eor' adventum 7 de t'mino in t'mi
nu' adiornet' assisas. Si p vocatoem Warranti p esson ut p
defcm recognitor' ad aliu' diem capco differat'. Et si ali
qua de ca' videat' q'd utile sit q'd assisa mortis antecessoris p
esson vl vocatoem Warranti respectuate (assise) adiornet' in banco
liceat eis hoc facere. Et tunc mittat Justic' de Banco recor
dum cu' bri originali 7 tu' loquela p'veniat ad capcoem assise
remittat' loquela cu' bri originali p Justic' de Banco ad
p'dcos Justic' coram quibz capiat assisa. S; de cetō dent Ju
stic' de banco in hm'oi assis ad min' .xv. dies p annu'
coram p'fatis Justic' assignat' ut parat' laborib; 7 expensis
iuratorum. Inquisicoes capiende de t'nsgressionib; p'petratis coram
Justic' de utroq; banco nisi ta' enormis sit t'nsgressio q'd mag

na indigeat examinacione. Determinentur eciam coram eosdem justiciarios
de aliis placitis placitatis in utroque banco in quibus facta est examina
cio, ut qui dedicit ingressum nisi per disseisinam alterius, vel in tercium cum uno
articulo sit inquirendum. Et inquisiciones de grossis et pluribus ar
ticulis que magna indigent examinacione capiantur coram justicia
riis de bancis, nisi ambe partes petant quod inquisicio capia
tur coram aliquibus de societate cum ad partes illas venerint, quod
decetero non fiat nisi per duos justiciarios vel coram uno cum aliquo milite
de comitatu in quem partes consenciunt. Et non attingantur huiusmodi
inquisiciones coram aliquibus justiciariis de banco nisi statuatur quod
dies et locus in comitatu in presencia parcium et dies et locus imponatur
in brevi de judicio per hec verba: Precipimus tibi quod veni
re facias coram justiciariis nostris apud Westmonasterium in octabis sancti Michaelis nisi
talis et talis tali die et loco in partes illas venerint, xii. etc. Et cum huius
modi inquisiciones capte fuerint retornentur in bancis et ibi fiat
judicium et irrotulentur. Et si omissa forma predicta aliquem inqui
siciones capiantur pro nullo habeantur, exceptis quod assise mortis anteces
soris et inquisiciones super quare impedit attingantur in comitatu ipso
coram uno justiciario de banco et uno milite ad certum diem
et locum in banco statutos, sive defendens consenciat sive non.
Ibi statim reddatur judicium. Habeant decetero omnes justiciarii de ban
cis et itinerantibus clericos irrotulantes omnia placita coram eis placita
ta, sicut antiquitus habere consueverunt. Item ordinatum est quod
justiciarii ad assisas capiendas assignati non compellant juratores
dicere precise si sit disseisina vel non, dummodo voluerint dicere veri
tatem facti et petere auxilium justiciariorum; set si sponte velint dicere quod
disseisina est vel non, admittatur eorum veredictum sub suo periculo. Et
decetero non ponant justiciarii in assisis aut juratis aliquos jura
tores nisi eos qui ad hoc primo fuerint summoniti. Cum ali C·XXXI·
quis implacitatus coram justiciariis aliquibus proponat excepcionem et petat
quod justiciarii eam allocent, quam si allocare noluerint, si ille qui

exceptionem proponit scribat illam exceptionem et petat quod justiciarii in
testimonium sigilla sua apponant, et si unus apponere noluerit apponat
alius de societate. Et si facta ad querimoniam de facto justiciarii ve-
nire faciat dominus Rex recordum coram eo, et si illa exceptio non in-
veniatur in rotulo, et querens ostendat exceptionem scriptam cum sigil-
lo justiciarii apposito, mandetur justiciario quod sit ad certum diem ad cog-
noscendum sigillum suum vel dedicendum. Et si justiciarius sigillum dedicere
non possit, procedatur ad judicium secundum illam exceptionem prout ad-
mittenda esset vel cassanda.

Justic' sigill' suum apponat.

XXXII.

Cum viri religiosi et alii per
collusionem implacitent aliquem et implacitatus fecit defaltam ob quam tenementum
amittere debeat, quia justiciarii hujusmodi timuerunt quod si implacitatus
fecit defaltam per collusionem, et cum petentes actionem statuti per
loco domini aut alterius alienationis seisinam de tenemento consequi non pos-
sit per illam defaltam consequeretur, et fiet fraus statuto, ordi-
natum est per dominum Regem et concessum quod in hoc casu post defal-
tam factam fiat inquisitio per patriam utrum petens habeat jus in sua pe-
titione aut non, et si compertum fuerit quod petens jus habet in sua petitione
procedatur ad judicium pro petente et recuperet seisinam suam, et si jus non
habuerit incurratur tenementum proximo domino feodi si illud petat infra annum a tem-
pore inquisitionis capte, et si infra annum non petat, superiori domino
incurratur si petat infra proximum annum post illum annum. Et habeat
quilibet dominus post proximum dominum spatium unius anni ad petendum successive quo-
usque perveniatur ad regem, cui ad ultimum per defectum aliorum dominorum tene-
mentum incurratur. Et ad calumpniandum juratores inquisitionis admittantur tam
capitales domini feodorum et omnes qui calumpniare voluerint quam
dominus Rex, quousque tenementum per petentem vel aliquem capitalem dominum disponeretur et
oneretur ut ad respondendum inde ad scaccarium.

24 remaneat ... per inquisitionem [illegible]

XXXIII.

Quia multi tenentes erigunt
cruces in tenementis suis aut erigi permittunt in prejudicium dominorum suorum, ut
tenentes per privilegium Templariorum et Hospitalariorum tueri se possint contra
capitales dominos feodorum, statutum est quod hujusmodi tenementa capitalibus
dominis aut domino Regi incurrant eodem modo quo statuitur alibi de tenementis

alienatis ad manum mortuam ¶ Purveu est qe si home ravise XXXIIII
femme espose/ damoysele/ ou autre feme, de sa agrement par la ou ele ne se
est assente avant ne pres eit jugement de vie e de membre/ En
semment la ou home ravise feme dame esposee damoysele ou
autre feme a force tot seit qele se assent apres eit jugement tel
cum avant est dist. sil seit atteint. a la siute le Roy. e par la ou
le Rei sa siute ¶ De mulieribus abductis cum bonis viri sui ho
at Rex sectam de bonis sic asportatis & decetero si sponte reliquerit virum
suum & abierit & moretur cum adultero suo amittat imperpetuum accionem petendi do
tem suam que ei competere posset de tenementis viri sui. Si super hoc con
vincatur nisi vir suus sponte & absque cohercione ecclesiastica eam reconsiliet
et secum cohabitare permittat in quo casu restituatur ei accio ¶ Qui mo
nialem a domo sua abduxerit licet monialis consenciat puniatur per prisonam trium
annorum & satisfaciat domui a qua abducta fuit competenter et nichil
ominus redimat ad voluntatem domini Regis ¶ De pueris masculis sive XXXV
femellis quorum maritagium ad aliquem pertineat raptis et abductis si
ille qui rapuit non habuerit ius in maritagio licet postmodum restituat
puerum non maritatum vel de maritagio satisfecerit puniatur tamen pro trans
gressione per prisonam duorum annorum ¶ Et si non restituerit vel heredem
post annos nubiles maritaverit & de maritagio satisfacere non poterit abiu
ret Regnum vel habeat perpetuam prisonam Et super hoc habeat querens tale
breve ¶ Si A. fecerit te securum de clamore suo prosequendo tunc pone per vadium & salvos plegios B.
quod sit coram Justiciariis nostris apud W. tali die ostensurus quare Johannem filium & heredem
Laurencii de B. infra etatem existentem cuius maritagium ad ipsum A.
pertinet tali loco inventum vi & armis rapuit & abduxit & ipsum Johannem maritavit
vi fecit contra voluntatem ipsius A. & contra pacem nostram & Et si heres
sit in eodem Com tunc addatur ista clausula Et sicut prius ingenie
ras quod ubi heres ille sit in Ballia tua & ipsum ubicumque fuerit inventus ca
pias & salvo & securo custodias ita quod eum habeas coram prefatis
Justiciariis nostris apud W. ad prefatum terminum ad reddendum cum predicto A. vel B. &c
reddi debeat & fiat secta versus ipsum pro quo quiritur quousque p

Et adultera ...
amittit dotem
Lacte de dote

34

districcionem vendat si habeat per quod possit distringi vel per cotinua
dam. Et nisi sit iustificabilis exigatur tot utlagetur. Si forte huiusmodi he
res ductus & transferatur in aliud com' tunc vic' illius com' fi
at breve in hac forma Questus est nobis .A. quod .B. rapuit talem
heredem infra etatem & in custodia sua existentem tali loco ad ta
lem locum in com tali abduxit contra voluntatem ipsius .A. & contra
pacem nostram & ideo tibi precipimus quod predictum heredem ubicumque in
ballia tua inveniri poterit capias & salvo & secure custodias
ita quod eum habeas coram iusticiariis nostris apud talem locum & diem quo eidem
idem .A. habet diem versus predictum .B. ad reddendum cui de iure reddi debe
at. Et si heres antequam inveniri poterit vel antequam restituatur quo
rentti obierit nichilominus procedat placitum inter eos quousque dam
netur cui restitui deberet si superstes fuisset. Non excusabitur ille
qui iniuste rapuit huiusmodi heredem de pena supposita per mor
tem heredis. Tamen extitit male fidei possessor dum vixit. Et
si querens obierit antequam placitum sit terminatum si ius ei competat
habet vone eius feodi sui resummoniatur loquela ad sectam heredis
querentis & procedat placitum debito ordine Eodem modo per aliud titulum
competat ei ius sive titulo donacionis vendicionis vel alio huius
modi titulo tunc resummoniatur loquela ad sectam executorum que
rentis & procedat placitum ut predictum est Eodem modo si moriatur
pars defendens antequam placitum terminetur vel heres restituatur procedat
placitum per resummonicionem contra querentem vel heredem seu execu
tores defendentis vel eum heredem. Si executores non suffi
ciant quo ad satisfaccionem de valore maritagii secundum quod con
tinetur in aliis statutis & ordinatis set non quo ad penam persone quia quis
pro alieno facto non est puniendus Eodem modo cum pendeat
placitum inter partes de custodia terre & heredis vel corporis per breve
quod incipit Precipe tali quod reddat &c. Fiat resummonicio inter
heredes & executores querentis et similiter inter heredes aut exe
cutores defendentis si mors ad alteram partem pervenit cum placitum

Bre

4
tali loco in com
tali rapuit de
com illo in com
tali

nota

Bre

terminatum. Et cum pervenerit ad magnam districtionem dominorum
dominus infra quem tres comitatus teneantur ad minus, in quorum quo
libet comitatu fiat publica proclamatio quod deforciator veniat ad
standum ad rectum (statutum) diem in brevi contentum responsurus querenti ad quem
diem si non venerit et proclamatio semel secundo et tercio testificata
ta fuerit (statim) procedatur ad iudicium pro querente salvo iure defen
dentis si postmodum inde loqui voluerit. Eodem modo fiat
in brevi de transgressione cum quis queritur se electum fuisse de
huiusmodi custodiis. Quia domini curiarum et alii qui curias — XXXVI.
tenent et senescalli volentes gravare subditos suos cum non habe
ant legalem viam eos gravandi procurant alios movere querelas
versus eos et dare vadia et offerre plegios vel impetrare brevia
ad sectam huiusmodi querentium compellunt eos sequi comitatum hun
dredum curiam quousque finem fecerint cum ipsis pro voluntate sua. Contra
quod statutum est quod hoc non fiat. Et si quis per huiusmodi falsas
querimonias fuerit attachiatus replegiet districtionem suam sic cap
tam et postea faciat loquelam coram justiciariis coram quibus si vicecomes ut
ballivus ut dominus procuravit se destrictus formabit querimoniam suam
adiciat iniustam districtionem et ponet huiusmodi querimoniam coram eis
factam et replicet quod huiusmodi querimonie versus eos movebantur
maliciose ad instanciam seu procurationem comitis vel aliorum ballivorum aut
dominorum admittatur illa replicatio (seu responsio). Et si super hoc convicti fuerint dominus
domino Regi redimatur et michi hominem huiusmodi sic gravatis dampna
in duplo restituat. Quia vicecomites et ballivi ad quos ex officio pertinet — XXXVII.
districtiones facere volentes subditos suos gravare ut ab eis
pecuniam extorqueant mittunt ignotos ad faciendas districtiones
cum interclusione ut subditos (suos) gravare possent, per hoc quod sic distri
cti non habent notitiam personarum non permittunt huiusmodi distri
ctiones super eos fieri. Statutum est quod nulla districtio fiat nisi per
ballivos iuratos (et notos). Et si alii districtiones fecerint et super hoc con
victi fuerint sicut transgressores de transgressione impetuerint resti

tuant gravia dampna & versus regem graviter puniantur.

C.XXXVIII. Quia & vicecomites hundredarii, ballivi libertatum consueverunt gravare subditos suos ponendo in assisis & juratis homines languidos, decrepitos, perpetua vel temporali infirmitate languentes, homines & tempore summonitionis non in patria non commorantes, summonendo & effrenatam multitudinem juratorum, ita ut a quibusdam eorum in pace dimittendo pecuniam extorqueant, & sic fiunt assise & jurate multociens per pauperes, divitibus per suum dandum domi commorantibus, statutum est quod decetero non summoneantur in una assisa plures quam xxiiij. Senes & videlicet ultra lx. & x. annos, perpetue languidi vel tempore summonitionis infirmi vel in patria non commorantes non ponantur in juratis ut in minoribus assisis. Nec etiam ponantur in assisis aut juratis, licet in proprio comitatu capi debeant, aliquis qui minus tenementum habeant quam ad valentiam xx. sol. per annum. Et si assise & jurate extra comitatum capi debeant non ponatur in eis aliquis qui minus tenementum habeant quam ad valentiam xl. sol. per annum, hiis exceptis qui sunt testes in cartis vel in aliis scriptis quorum presentia necessaria est, dum tamen sint potentes ad laborandum. Nec debet istud statutum extendi ad magnas assisas in quibus aliquando oportet apponere milites non residentes in patria propter paucitatem militum, dum tamen tenementum in comitatu habeant. Et si vicecomites, subballivi vel ballivi libertatum contra istud statutum in aliquo articulo venerint & super hoc convincantur, restituant dampna conquerentibus & nichilominus sint in misericordia domini Regis. Et habeant justiciarii ad assisas capiendas assignati cum in comitatum venerint potestatem audiendi querimonias singulorum conquerentium & quantum ad articulos in isto statuto contentos justiciam faciendi in forma predicta.

C.XXXIX. ~~Jurat~~ Quia justiciarii ad quorum officium spectat coram eis placitantibus justiciam exhibere libere frequenter impediuntur quominus officium suum debito modo exequi possint pro hoc quod cum brevia originalia & judicialia non returnantur pro hoc quod ad brevia originalia falsum returnum respondetur, Providit dominus Rex & ordinavit quod illi qui tenent maliciam ut liberent brevia sua originalia

& iudicialis in pleno Com vel in tercio Com ubi fit collecio. Sen-
escallus & capiat biletum de vic presente vel absente [et presentes] in quo billetto contine
ant nomina petencium & tenencium que manent in bri et ad requisicoem illius
qui bre liberavit. apponat vic vel absens sigillum suum huiusmodi biletto
in testimon & fiat mencio de dato liberacois bris. Et si vic vel absens
huiusmodi biletto sigilla sua apponere noluerint capiat testimon militum
& aliorum fidedignorum qui presentes fuerint qui sigilla sua huiusmodi biletto
apponant. Et si vic bria sibi liberata non retornavit & super hoc ad
Justic competencia pervenerit mandet per bre de iudicio Justic [ad hoc] assis capi
endo assignatis qd inquirat per eos qui ibidem fuerint quando bre li
beratum fuit vic. Et si convenerit de illa liberacoe & inquisicio [hoc] retinuerit et si
convictum fuit per inquisicione qd bre fuit ei liberatum adiudicet pe
tenti dampna ut querenti habito respectu ad qualitate & quantitate accois
& ad periculum quod ei provenire posset per dilacoem quam paciebatur &
per istam viam fiat remedium. Si vic respondeat qd bre adeo tarde
venit qd preceptum dni regis exequi non potuit multociens & capi
ut plura dilacoem per hoc qd vic respondet qd precepit Ballis alicuius
libertatis qui nichil inde fecerunt & nominant libertates que returnum bris [non] hue
runt. Ppter quod ordinavit dns Rex qd Thes & Baro [de Scaccario] liberent in
rotulis oes libertates in quibuscumque Com que habent returnum brevium. Et
si vic respondeat qd returnum fecit Ballis alicuius libertatis que non ali
cui [libertatis] contente in predicto rotulo statim puniatur vic tanquam exheredi
tor dni Regis & corone sue. Et si forte respondeat qd returna
vit Ballis alicuius libertatis que returnum bris veraciter habet mande
tur vic qd non omittat propter predictam libertatem quin exequatur precep
tum dni Regis & qd scire faciat Ballis quibus fecit returnum qd
sint ad diem in bri contentum ad respondendum quare de precepto dni
regis execucoem non fecerunt. Et si ad diem venerint & se acquietare
qd returnum bris eis non fuit factum statim condempnetur vic dno
illius libertatis & parti lese per dilacoem in restitucoem dampnorum
& si Balli ad diem non venerint vel venerint [fere] & supradicto modo

se non acquietaverint in quolibet brevi de iudicio quindenam diem continente ponendi pre-
cipiatur vicecomiti quod non omittat propter libertatem etc. Et quia vicecomites et falsam dant
responsionem quo ad illum articulum quod de exitibus etc. mandantes aliquando
se [?] et mencientes quod nulli sunt exitus aliquando quod parvi sunt exitus, cum
de maioribus respondere possint aliquando non facientes mencionem de
exitibus. Item quod ordinatum est et concordatum quod si quis pe-
tat auditorem responsionis vicecomitis concedatur ei. Et si offeratur verifica-
re quod vicecomes de maioribus exitibus respondere potuit, fiat ei breve
de iudicio ad iusticiarios ad assisas capiendas assignatos quod inquirant
in presencia vicecomitis si interesse voluerit de quibus et quantis exitibus vicecomes
respondere potuit a die recepcionis brevis usque ad diem in brevi con-
tentum. Et cum inquisitio retornata fuerit si de pleno finis non responde-
rit [et responderit] oneretur de surplusagio per extractas liberatas ad Scaccarium et nichilomi-
nus graviter amercietur pro concelamento. Et sciat vicecomes quod redditus blada
in grangia et omnia mobilia preter equitaturam indumenta et utensilia domus
continentur sub nomine exituum. Et precipiat dominus Rex quod vicecomes pro huius-
modi falsis responsis semel et iterum si necesse fuerit per iusticiarios casti-
getur et si tercio deliquerit alius non apponat manum quam dominus Rex.
Vicecomites et dant falsum responsum mandando quod non potuerint prosequi
preceptum domini Regis propter resistenciam potestatis alicuius magnatis
de quo teneatur vicecomes decetero quia huiusmodi responsio multum redun-
dat in dedecus domini Regis. Et quam cito ballivi sui certificaverint quod
invenerint huiusmodi resistenciam statim omnibus omissis assumpto secum
posse comitatus sui eat in propria persona ad faciendum execucionem. Et si
invenerit ballivos suos mendaces puniat eos per prisonam ita quod alii per
eorum penam castigentur. Et si invenerit eos veraces castiget resisten-
tes per prisonam a qua non liberentur sine speciali precepto domini Regis.
Et si forte cum vicecomes venerit resistenciam invenerit certificet Curiam
de nominibus resistencium auxiliancium consenciencium precipiencium et fau-
torum et per breve domini Regis de iudicio attachientur huiusmodi per corpora ad veniendum ad
Curiam. Et si de huiusmodi resistencia convincantur puniantur secundum

quod domino Regi placuerit. Nec intromittat se aliquis minister domini Regis de pena huiusmodi infligenda quia dominus Rex hoc sibi specialiter reservavit pro eo quod huiusmodi resistentes censentur pacis sue et regni perturbatores.

C. XL. Cum quis alienat ius alterius sine concordatum est decetero quod secta mulieris et eius heredis non differatur post obitum viri sui per minorem etatem heredis qui warantizare debet sed exspectet emptor qui ignorare non debuit quod ius alienum emit usque ad etatem waranti sui de warancia sua habenda.

C. XLI. Ordinavit dominus Rex quod si Abbates, Priores, Custodes hospitalium et aliarum domorum religiosarum fundatarum ab ipso vel a progenitoribus suis alienaverint decetero tenementa domibus ipsis ab ipso vel a progenitoribus suis collata, tenementa illa in manum domini Regis capiantur et ad voluntatem suam teneantur et emptor amittat suum recuperare tam de tenementis quam de pecunia quam pacavit. Si autem domus illa a Comitibus, Baronibus vel aliis fundata fuit de tenementis sic alienatis habeat ille a quo vel a cuius antecessoribus tenementum sic alienatum collatum fuit breve ad recuperandum tenementum illud in dominico quod tale est.

Precipe tali Abbati quod iuste etc. reddat B. etc. tale tenementum quod eidem domui collatum fuit in liberam elemosinam per predictum B. vel antecessores suos et quod ad predictum B. reverti debet per alienationem quam predictus Abbas fecit de predicto tenemento contra formam collationis predicte ut dicitur.

Eodem modo de tenemento dato pro cantaria sustentanda vel luminari in aliqua ecclesia vel in capella vel aliis elemosinis sustinendis si tenementum sic datum alienetur. Et si forte tenementum sic datum pro cantaria vel luminari, pastura pauperum vel aliis elemosinis sustinendis vel faciendis non fuit alienatum, sed subtracta fuit huiusmodi elemosina per biennium competat actio donatori vel eius heredi ad petendum tenementum sic datum in dominico sicut statutum est in statuto Gloucestrie de tenementis dimissis ad faciendum et ad reddendum quartam partem valoris tenementi vel maioris. Glouc'

C. XLII. De marescallo domini regis de feodo, Camerariis, Custodibus hostiorum in itinere Justiciariorum et servientibus virgam portantibus coram Justiciariis

apud Westmon' qui officium illud habent de feodo et qui plus exigunt bono fe
odo suo quam exigere consueuerint secundum quod nuper quereuntur per eos qui
statum Curie a multo tempore viderint et sciunt. Dominus Rex inquiri fe
cit [ab illis] qui statum predictorum ministrorum de feodo habere consueuerint temporibus
retroactis et per inquisitiones statuit et precepit quod marescallus de
feodo qui de nouo exigit palefridum de Comitibus et Baronibus et aliis qui
per partem Baronie tenentibus [palefridum] a quo de homagium fecerint in homines
ad miliciam eorum aliorum palefridum et de quibus palefridos habere non
debent palefridum de nouo exigit ordinauit quod predictus marescal
lus de quolibet Comite et Barone integram Baroniam tenente de
cetero palefridum suum contentus vel de precio quale antiquitus [prope] consue
uerint ita scilicet homagium quod fecit palefridum vel partem cepit
in forma predicta ad miliciam suam nichil capiet. Et si forte ad
homagium nichil cepit ad miliciam capiat. De Abbatibus et Prio
ribus integram Baroniam tenentibus cum homagium aut fidelitatem
fecerint pro Baronia sua capiat palefridum vel precium ut predictum est.
Hoc idem de Archiepiscopis et Episcopis est obseruandum. De hiis autem
qui [per] partem Baronie tenent siue sint religiosi siue seculares
capiant secundum porcionem partis Baronie quam tenent. De religi
osis tenentibus in liberam elemosinam et non per Baroniam vel per
partem Baronie nichil exigat marescallus. Et et concessit dominus
Rex quod per hoc statutum non prejudicetur [tamen] ibidem marescallus suus de
feodo in placitis petendo si in posterum ostendere poterit quod jus
habeat placita petendi. Camerarii domini Regis habeant decetero de
Archiepiscopis Episcopis Abbatibus Prioribus et aliis personis ecclesiasticis
Comitibus Baronibus integram Baroniam tenentibus racionabilem finem
cum homagium aut fidelitatem pro Baroniis [suis] fecerint. Et si [per] partem
Baronie teneat capiant racionabilem finem secundum porcionem ipsos
contingentem. Alii vero Abbates et Priores et alii religio
si et seculares non tenentes per Baroniam vel per partem Baronie
non distringantur ad finem faciendum secundum quod de tenentibus

per Baroniam vel partem Baronie, dictum est. ¶ Set sit Camerarius de
superiori indumento contentus vel de precio indumenti quod plus dictum
est pro religiosis quam secularibus, quia honestius est quod religiosi
faciant finem pro superiori indumento quam exuant. ¶ Prohibe- XLIII.
tur de cetero Hospitelariis et Templariis ne decetero trahant a-
liquem in placitum coram conservatoribus privilegiorum suorum de aliqua re
cuius cognicio ad forum regium pertinet. Quod si fecerint, primo
restituant dampna parti gravate, et domino Regi graviter puniantur.
Prohibet eciam dominus Rex conservatoribus privilegiorum eorundem ne decetero
ad instanciam Hospitelariorum, Templariorum, aut aliorum similem
graciam habencium concedant citaciones quousque sciverint super qua re debe-
at fieri citacio. Et si viderint huiusmodi conservatores quod pe-
tita citacio de aliqua re cuius cognicio ad forum spectat regium, huius-
modi conservatores non citacionem faciant nec cognoscant. Et si
aliter fecerint conservatores, respondeant partibus lesis de dampnis
et nichilominus domino Regi graviter puniantur. Et quia
huiusmodi privilegiati imponunt conservatores subpriores, [illegible]
res, sacristas, viros religiosos qui nichil habent unde lesis aut do-
mino Regi satisfacere possint, quam audaciores sunt ad lede-
re dignitatem domini Regis quam eorum superiores quibus pro eorum corporalis
~~corporalis~~ pena non potest infligi, teneantur decetero prelati huiusmodi
obedienciariorum ne permittant obedienciarios suos assumere sibi
iurisdiccionem in preiudicium domini Regis et corone sue. Quod si
fecerint, pro facto ipsorum respondeant superiores, ac si de facto proprio
convicti essent. ¶ De custodibus hostiorum in itinere et virga XLIIII.
portantibus coram Justiciariis de Banco ordinatum est quod de qui-
libet assisa et iurata quam custodiunt capiunt .iiij. den. tantum,
de Cirographis nichil. ¶ De hiis qui recuperant demandas suas
per defaltam redditam vel alio modo per iudicium sine assisa
vel iurata .iiij. den. tantum capiant. ¶ De hiis qui recedunt
sine die per defaltam petentis vel querentis nichil capiant.
Et si quis recuperavit demandam suam contra plures per unum

bre p recognicionem assise sive iurate de .iiij. den' sit content' / Et similiter
Si plures — in uno brevi nominati sint [deraignaverint] p recognicionem assise vel iurate .de. iiij. den' sint
content' ¶ De hiis qui faciunt homagium in Banco de superiori
panno sint contenti ¶ De magnis assisis arramitis & iuratis et
de duello percusso .xij. den' tantum capiant ¶ De hiis qui vaca
ti sunt coram Justic' ad sequendum vel defendendum placitum suum n'
dent ¶ Pro ingressu & exitu ad placita corone de qualibet duode
na .xij. den' tantum capiat ¶ De quolibet persona liberata .iiij. d.
tantum capiant ¶ De quolibet [persona] cui pax proclamata fuit .xij. den' tantum
capiatur ¶ De inventoribus vicinis & aliis villatis attachiatis quater
hominibus & preposito de decennariis [decenna] nichil capiat ¶ De cirographariis p
cirographis [finium] faciendis statutum est quod de quatuor sol' sint contenti
Et de clericis scribentibus brevia originalia & iudicialia statutum est quod
pro brevi de uno den' sint contenti. Et iniungit dominus Rex [illegible]
singulis Justic' suis in fide & sacro suo quibus ei tenentur quod si
alicui ministri contra presens statutum in aliquo venerint & queri
monia ad eos pervenerit penam eis infligant racionabilem. Et si ite
rum deliquerint maiorem penam eis infligant. quod inde castigari de
beant & si tercio deliquerint & super hoc convicti fuerint si sint
ministri de feodo amittant feodum suum & si alii sint amittant
Cur' dom' Regis & non redeat sine ipsius Regis speciali gracia seu
XLV. precepto ¶ Omnia de hiis que recordata sunt coram Cancella
rio dom' Reg' & eius Justic' qui recordum habent & in rotulis eorum
irrotulatis [fuerint] non dent si processus placiti per summoniciones attachiamenta
esson' visus terre & alias solempnitates Cur' sicut fieri consuevit
de contractibus & convencionibus factis extra Cur' observandum est decetero
quod ea que inveniuntur irrotulata coram hiis que recordum habent
vel in finibus contenta sive sint contractus sive convenciones sive
obligaciones sive servicia sive consuetudines aut recogniciones
sive alia quecumque irrotulata quibus Cur' dom' Regis sine iure esse
consuetudines offensa [sive] auctoritatem prestare potest. talem de
cetero habeant vigorem: quod non sit necesse de hiis in posterum pla

tare. Set tamen venerit conquerens ad Curiam domini Regis Si recens sit cog
nitio vel finis factus infra annum in rotulis levatus statim habeat breve de
executione illius recognitionis facte. Et si forte a maiori pro tempore transacto
facta fuit illa recognitio vel finis levatus precipiatur vicecomiti quod scire
faciat parti de qua facta est querimonia quod sit ad certum diem ostensurus
si quid sciat dicere quare huiusmodi irrotulata vel in fine contenta ex
ecutionem habere non debeant. Et si ad diem non venerit vel forte
venerit et nichil sciat dicere quare executio fieri non debeat. Precipiatur
vicecomiti quod rem irrotulatam vel in fine contentam executioni faciat.
eodem modo mandetur ordinario in suo casu observato. Et intelligendum quod
eiusdem est de medio qui per recognitionem aut iudicium obligatus est
ad acquietandum. Cum in statuto edito apud Merton concessum C. XLVI. Merton
fuit quod domini boscorum vastorum et pasturarum approware se possint
de vastis boscis et pasturis illis non obstante contradictione tenencium
suorum dummodo tenentes ipsi haberent sufficientem pasturam ad ten
ementa cum libero ingressu et egressu ad eandem. pro eo quod nulla fiebat men
tio inter vicinum et vicinum multi domini vastorum boscorum et pasturarum
hucusque impediti extiterunt per contradictionem vicinorum sufficientem pasturam
habencium. Et quia forinseci tenentes non habent maius ius commu
nicandi in bosco vasto aut pastura alicuius domini quam proprii te
nentes ipsius domini ordinatum est decetero quod statutum apud Mer
ton provisum inter dominum et tenentes suos locum habeat decetero inter dominos
vastorum boscorum pasturarum et vicinos ita quod domini huiusmodi vastorum
boscorum et pasturarum salva sufficienti pastura hominibus suis et vi
cinis approware se possint de residuo. Et hoc observetur de hiis
qui clamant pasturam tanquam pertinentem ad tenementa sua. Set si quis
clamat communam pasturam per speciale feoffamentum vel concessio
nem ad certum numerum averiorum vel alio modo quam de iure communi habe
re debet cum conventio legi deroget habeat suum recuperare quale
habere deberet per formam concessionis sibi facte. Occasione molendini
ventritici bercarie vaccarie augmentationis curie necessarie aut curtila
gii decetero non convincatur quis per assisam nove disseisine de comuna pasture

Cum contingat aliquando quod aliquis habens approviare se fossatum aut se-
pem levaverit et aliqui noctanter vel alio tali tempore quod non credant factum
eorum sciri fossatum aut sepem prostraverint nec sciri potest per veredictum
assise aut iurate qui fossatum aut sepem prostraverunt nec velint homines de
villatis vicinis indictare de huiusmodi facto culpabiles distringantur
propinque villate circumiacentes levare fossatum aut sepem ad custum
proprium et dampna restituere. Et cum aliquis ius non habens com-
muniandi usurpet communiam pasture tempore quo heredes extiterint infra eta-
tem vel uxores sub potestate virorum existentes vel pastura sit
in manu tenencium in dotem per legem Anglie vel aliter ad terminum
vite vel annorum vel feodum talliatum et pastura illa diu usi fuerint
multi sunt in opinione quod huiusmodi pasture debent dici pertinere ad libe-
rum tenementum suum et quod huiusmodi possessori competere debet accio per breve
nove disseisine si ab huiusmodi pastura deforcietur. Concordatum est decetero teneatur
quod huiusmodi ingressum habentes a tempore quo currit breve mortis antecesso-
ris si antea communiam non habuerunt non habeant recuperare per bre-
XLVII nove disseisine si fuerint deforciati. Provisum est etiam quod aque
De pastura illa. de Humbre, Ouse, Trente, Done, Are, Derewent, Wherf,
Nidde, Yore, Swale, Tese, et omnes alie aque in quibus salmo-
nes capiuntur in regno ponantur in defenso quo ad salmones
capiendos a die Nativitatis beate Marie usque ad diem sancti Mar-
tini. Et similiter quod salmunculi non capiantur nec destruantur per
recia vel per alia ingenia ad stagna molendinorum a medio Apri-
lis usque ad Nativitatem sancti Johannis Baptiste. Et in partibus ubi huius-
modi flumina sunt assignentur conservatores istius statuti qui
ad hoc iurati sepius videant et inquirant de transgressoribus. Et in
prima transgressione puniantur per combustionem reciorum et ingeniorum suorum.
Et si iterato deliquerint puniantur per prisonam quarterii anni. Et si tercio
deliquerint puniantur per prisonam tocius anni et multiplicata trans-
XLVIII gressione crescat pena in supplicio. De visu terre ordinatum est et
statutum quod decetero non concedatur visus nisi in casibus quibus visus
terre est necessarius sicut si aliquis amittat tenementum per defaltam

et ille qui amisit

sustinet illud breve ad petendum idem ten' et in casu quando quis per
aliquam excepcionem dilatoriam cassat breve post visum terre sicut non
tenuram vel male nominando villam vel huiusmodi si impe
tret aliud breve in hoc casu et superius dictum non concedatur visus
terre dummodo visum habuerit in prioribus brevibus. In brevi de dote cum
petitur dos de ten' quod vir uxoris alienavit tenenti vel eius
antecessori cum ignorare non debeat tenens quale ten' vir uxoris
alienavit sibi vel antecessori suo licet vir non obierit seisi
tus nichilominus tenenti de cetero non erit visus concedendus. de ten' illo
In brevi et de ingressu cassato pro hoc quod petens male nominavit
ingressum si petens sustinet aliud breve de ingressu alio. Si tenens in pri
ori brevi habuit visum in secundo non habebit. In aliis et brevibus per que
ten' petitur ratione dimissionis quam petens vel eius antecessor fecit
tenenti vel eius antecessori sicut quando dimisit dum fuit infra etatem
vel non compos mentis. In persona et similibus non iaceat dictum visum
sed dimissio facta fuit antecessori iaceat visus sicut prius fieri consuevit.
Omnia predicta statuta incipiant conservari a festo sancti Mich'
proximo futuro. Ita quod occasione aliquorum delictorum contra aliquod predictorum sta
tutorum ante predictum festum perpetratorum pena delinquentibus de quibus me
cio fit in statutis non infligatur. Set super statutis inde factis
legis et ad remedia communis ne aliquis querentes cum ad curiam
venerint recedat de remedio dispari. Habeant brevia sua in suo
casu provisa set non perficiantur ad dictum festum sancti Mich'. ·24· Chance
ler, Tresorer, ne Justice, ne nul de consail le Rey, ne Anno r. r.
clerk de la Chauncelerie, ne de Justice, ne de autre mi Edwardi xiij.
nistre, ne nul del hostel le Rey, clerk, ne Lay, ne pense ·XLIX·
reseyvre eglise ne avoweson de eglise, ne terre ne tenement
en fee, ne par doun, ne par achat, ne a ferme, ne a cha
mpart, ne en autre manere, taunt cum la chose est en plee
devaunt nous ou devaunt nos ministres, ne nul lower ne
seit pris. E qe encontre cestes choses face ou plus ou
par autre ou nul baret face, seit puny a la volunte

le Roy auxi bien cely qe le purchacera com cely qe le fra

Explicit statuta Westmonasterii Secunda.

Incipiunt statuta de Marleberge.

Anno gratie millesimo CC^o. LX°. septimo, regni autem
domini H. Regis filii Regis Johannis. Lij. in octabis sancti Mar-
tini, providente ipso domino Rege ad regni sui Anglie me-
liorationem et exhibitionem iusticie prout regalis officii ex-
poscit utilitas pleniorem, convocatis discretioribus eiusdem
regni tam ex maioribus quam ex minoribus, ita provisum est et statutum
ac concorditer ordinatum ut cum regnum Anglie multis tribulationibus
et dissensionum incommodis nuper depressum reformatione legum et iurium quibus
pax et tranquillitas incolarum conservetur indigeat, ad quod reme-
dium salubre per ipsum Regem et suos fideles oportune exhiberi, pro-
visiones, ordinationes et statuta subscripta ab omnibus regni ipsius in-
colis tam maioribus quam minoribus firmiter ac inviolabiliter tempori-
bus perpetuis statuit observari. Cum igitur tempore tribulationis
nuper in regno predicto exorte et deinceps multi magnates et alii
iusticiam non dedignati fuerint recipere per dominum Regem in curia sua
prout debuerint et consueverint temporibus progenitorum domini Regis et
in tempore suo, set de vicinis suis et aliis per se ipsos graves
ultiones fecerint et graves districtiones quousque redemptiones ceperint
ad voluntatem suam. Et preterea quidam eorum iusticiari non permittunt
per ministros domini Regis, nec sustinent quod per eos deliberentur
districtiones quas auctoritate sua propria fecerint, ad utilitatem pro-
visum est et concorditer concessum quod tam maiores quam
minores iusticiam faciant et recipiant in curia domini Regis. Et
nullus de cetero ultiones aut districtiones faciat per propriam volunta-
tem suam absque consideratione curie domini Regis, si forte damp-
num vel iniuriam sibi fieri unde emendas habere voluerit de
vicino suo sive maiore sive minore, super articulo ante dicto

provisum est et concessum ut si quis de cetero vindictam capiat per volunta
tem suam propriam sine consideracione Curie domini Regis et inde convic
tus puniatur per redempcionem et hoc secundum quantitatem delicti. Et
similiter si vicinus super vicinum suum faciat districciones sine con
sideracione Curie domini Regis per quod dampnum habeat eodem modo puni
atur et hoc secundum quantitatem delicti sui et nichilominus fiant emende
plene et sufficientes eis qui dampna sustinuerunt per huiusmodi distric
cionem. Nullus insuper maior vel minor distringat aliquem ad .II.
veniendum ad Curiam suam qui non sit de feodo suo aut super quem
iurisdiccionem non habeat per hundredum vel ballivam que sua
sit. nec districcionem faciat extra feodum suum seu loca ubi ballivam non
habeat seu iurisdiccionem et qui contra hoc statutum fecerit puniatur eodem
modo quo predictum est et hoc secundum quantitatem delicti. Si qui .III.
autem maiores vel minores permittere noluerint deliberari per ministros
domini Regis et hoc secundum legem et consuetudinem regni districciones quas fecerint.
aut etiam sustinere noluerint execuciones iudiciorum in Curia domini Re
gis factorum aut summoniciones et attachiamenta secundum legem et consuetudinem regni. ut
predictum est puniantur modo predicto. tanquam iusticiari seu pervertentes
et hoc secundum delicti quantitatem. Si quis autem maior vel mi
nor districciones faciat super tenentem suum pro serviciis aut consuetudinibus que
sibi deberi dicat vel pro re alia unde ad dominum feodi pertine
at facere districciones easdem et postea convincatur quod tenens eius ea
sibi facere non debeat. non ideo puniatur dominus per redempcionem sicut
in talibus supradictis. set si idem permittat districciones deliberari secundum
legem et consuetudinem regni. set amercietur velut hactenus fieri con
sueverit et tenens dampna sua plenarie recuperet versus eum.
Nullus de cetero ducere faciat districciones quas fecerit. extra feodum
vel extra comitatum in quo facte sunt et si vicinus hoc fecerit super
vicinum per voluntatem suam et sine iudicio. puniatur per redemp
cionem ut supra dictum est de restituenda pace. Veruntamen si dominus super
tenentem suum hoc facere presumpserit castigetur per eundem viam
Item magna Carta in singulis articulis teneatur tam in hiis .IIII.

que ad Regem pertinet quam ad alios. et hoc coram Iusticiariis Regis in itineribus
suis et etiam in Comitatibus suis cum opus fuerit demandetur, et contra eos
qui contra venerint ad partes illas et impedierint secundum quod ostendatur coram Re-
C. V. ge et coram Iusticiariis itinerantibus vel coram Iusticiariis de Banco. ¶ De hiis
qui feoffant primogenitos heredes suos infra etatem existentes de hereditate
sua ut per hoc amittere dominum feodorum custodias suas. Provisum est et
concordatum concessu quod occasione huiusmodi falsi feoffamenti nullus capita-
lis dominus amittat custodiam suam. Item de hiis qui de terris quas
tenere debent ad terminum annorum ut dominus feodorum per hoc amittat custo-
dias suas: falsa confingunt feoffamenta continentia quod eis sa-
tisfactum est de summa pecunie inde contenta usque ad terminum aliquem et quod
post terminum predictum solvere debeat huiusmodi feoffatus summam aliquam va-
lorem terrarum illarum in multo excedentem. et sic post terminum terra illorum re-
vertatur ad ipsos: eo quod nemo eam pro tanto tenere curaret. ¶ Pro-
visum est et concordatum concessum quod per huiusmodi fraudem nullus capi-
talis dominus custodia sua amittat, verumtamen non licebit eis huiusmodi fe-
offatos sine iudicio disseisire: set breve capiant de custodia hu-
iusmodi sibi reddenda et per testes in carta de huiusmodi feoffamento
contentos una cum aliis liberis et legalibus hominibus de patria et per quantitatem va-
loris tenementi et per quantitatem summe que inde ~~reddi~~ reddi debet
post terminum predictum attingatur utrum huiusmodi feoffamentum bona fide
factum sit vel in fraude ad auferendum capitali domino feodi custodia
sua. Et inde capitalis dominus per iudicium curie recuperet in huiusmodi casibus
custodiam suam: salva tamen feoffato actione sua quo ad terminum
seu ad feodum recuperandum quod inde habuerit cum heres ad legitimam
etatem pervenerit. ¶ De fictione falsi feoffamenti. Item si aliqui
capitales domini feoffatos aliquos maliciose implacitaverint fingen-
tes casum istum cum feoffatio facta fuit legia et bona fide. adiudi-
centur feoffatis dampna sua et misericordie sue quas fecerint occasione
C. VI. placiti predicti. et ipsi actores graviter per misericordiam puniantur. ¶ In placito
vero etiam de custodibus si ad magnam districtionem non venerint defor-
ciantes. tunc bis vel ter mittatur breve predictum ad terminos quibus poterit fi.

[illegible]

infra medietatem anni sequentis facta quod exigatur comitatibus legatur breve in ple-
no comitatu ubi prius invictus fuit defraudatus et ibi publice denuncietur ut ve-
niat ibi ad diem prefixum. quod si ipse se subtraxerit vel quod infra medieta-
tem anni responsurus non venerit. nec omnino ipsum invenire possit. quod predic-
tus sui habere possit contra Justicie ad respondendum secundum legem regni.
tunc tanquam rebellis et se iusticiandi non permittens. amittat seisinam
huiusmodi custodie salva sibi alias actione sua si forte ius habeat ad
eandem. Quando autem custodie pertinet ad custodes heredum
infra etatem existencium et versus custodes ipse petitur custodie q-
uorum heredes sunt tanquam pertinentes ad eorum hereditatem non amittant
huiusmodi heredes infra etatem existentes per negligenciam vel per re-
bellionem suorum custodum set in causam predictam currat lex com-
munis eodem modo quo prius consuevit. Illi autem qui per iurata vel ·VII·
alia capti fuerint et detenti non liberentur sine mandato domini Regis et
hoc per finem cum domino Rege faciendam pro huiusmodi transgressione facta. Et
compertum fuerit quod vicecomites alii eos deliberaverint capitule pro hoc amercietur et
nichilominus illi qui per vicecomitem sine precepto domini Regis deliberentur pro transgressione
puniantur. De sectis siquidem faciendis ad curiam magnatum et ·VIII·
aliorum dominorum ipsarum curie de cetero sic observetur quod nullus qui per car-
tam feoffatus est distringatur ad huiusmodi sectam faciendam ad curiam
domini sui nisi per formam carte sue seu specialiter teneatur ad sectam
illam faciendam. Hiis autem exceptis qui facere consueverant ante
primam transfretacionem domini H. Regis patris nostri in Britanniam. a tempore huius
transfretacionis sunt elapsi triginta novem anni et medietas unius anni
de tempore quo huiusmodi constituciones facte fuerunt. Nullus similiter fe-
offatus sine carta a tempore conquestus vel antiquo feoffamento distrin-
gatur ad huiusmodi sectam de cetero faciendam nisi ipse vel antecessores
sui eam facere consueverint ante transfretacionem predictam. Et tamen aliquis per car-
tam pro certo servicio tot solidorum annuatim pro omni servicio solve-
dorum feoffatus sunt ad sectam vel ad aliud contra formam feoffamenti
sui invitatem de cetero teneantur. Et si hereditas aliqua de qua tantum
unica secta debeatur ad plures heredes participes hereditatis eiusdem

devolvat. Ille autem qui habet enitiam hereditatis illius unicam sectam fa
ciat pro se et participibus suis. Et alii participes sui pro porcione sua con
tribuant ad sectam illam faciendam. Similiter si plures feoffati fuerint de
hereditate aliqua de qua tantum unica secta debebatur dominus feodi illius unicam
sectam tantum habeat inde nec possit de predicta hereditate nisi uni
cam sectam exigere sicut prius inde consuevit fieri. Et si feoffati
illi warentum vel medium non habeant qui eos inde acquietare debeat
tunc omnes feoffati illi contribuant pro porcione sua ad sectam illam
faciendam. Si autem contingat quod domini curiarum tenentes suos con
tra hanc provisionem pro huiusmodi sectis distringat tunc ad querimoni
am illorum tenencium attachiantur quod ad curiam domini Regis veniant
ad brevem diem inde responsuri et unicum essonium habeant si fue
rint in regno et incontinenti deliberentur averia conquerencium sive alia
districtione hac occasione facta et deliberata remaneat donec placitum
inde inter eos terminetur. Et si domini curiarum qui huiusmodi districtiones
fecerint ad diem ad quam attachiati fuerint non venerint vel diem
sibi datum per essonium suum non observaverint tunc mandetur vicecomiti quod
eos venire faciat et distringat per omnia bona sua et catalla que ha
bent in ballivia sua. Ita quod de exitibus domino Regi respondeat de exiti
bus et quod habeat corpora eorum ad certum diem prefigendum. Ita quod si illo
die non venerint pars conquerens eat sine die et averia sive dis
tricciones deliberata remaneant donec ipsi domini sectam recupera
verint per consideracionem curie domini Regis et interim cessent districtiones
salvis dominis curiarum iure suis de secta illa perquirenda in forma iuris
cum inde loqui voluerint et cum domini venerint responsuri querentibus
de huiusmodi districtionibus et super hoc convincantur tunc per considera
cionem curie recuperent versus eos conquerentes dampna sua que
sustinuerint occasione districcionis predicte. Consimili autem modo si te
nentes post hanc constitucionem subtraxerint dominis suis sectam quam
facere debent et quas sectas ante tempus predictum transfretacionis
nunquam facere consueverint per eandem iusticiam et celeritatem quo ad
dies prefigendos et districtiones adiudicandas consequantur domini curiarum.

iustic' de secta illa cum dampnis suis quemadmodum tenentes dampna sua
recuperent. Et saltem de dampnis recuperandis intelligatur de obitibus
sibi factis tamen predecessoribus suis post captam domini Our versus tenentes su-
os seisinam de secta huiusmodi non recuperent per districtionem sicut nec hactenus consuevit prius de re consuevit
fieri consuevit. De secta autem que ante tempus supradictum subtracta
fuit currat lex. De turnis vicecomitum provisum est quod non necesse habeant ·IX·
ibi venire Archiepiscopi. Episcopi. Abbates. Priores. Comites. Barones nec aliqui
viri religiosi seu mulieres nisi eorum presencia specialiter exigatur set te-
neatur turnus sicut predecessorum temporibus domini Regis teneri solet.
Et si qui in hundredis diversa habent tenementa non habeant necesse venire
ad huiusmodi turnos nisi in ballivis ubi fuerint commorantes et te-
neantur secundum formam magne carte H. Regis et sicut temporibus
Regum Ricardi et Johannis teneri consuevit. Provisum est quod nec in itineribus ·X·
Justiciariorum nec in comitatibus nec in curiis Baronum de cetero capiantur
fines pro pulcre placitando neque pro sic quod non occasionentur. Et scien-
dum quod per istud statutum non tollitur fines etc nec prestaciones a
retroacte a tempore primo transfretacionis Regis in Britanniam usque nunc
In placito vero de dote quod dicitur unde nichil habet, et de bre- ·XI·
vibus dentur quatuor dies per annum ad minus in assisa ante ultime
presentacionis et quare impedit de ecclesiis vacantibus dentur dies de quin-
dena in quindenam vel de tribus septimanis in tres septimanas prout
locus propinquus fuerit vel remotus. Et in placito quare impedit si
ad primum diem ad quem summonitus fuerit non venerit nec essoniam miserit
impeditor tunc attachietur ad alium diem quo die si non venerit nec essoniam
miserit distringatur per magnam districtionem superius denotatam. Et si
non venerit scribatur Episcopo loci per eius defectum quod reclamacio impeditoris
ipsius illa vice conquerenti non obsistat salvo impeditori alias iure
suo cum inde loqui voluerit. Eadem lex de attachiamentis in omnibus aliis brevibus ubi
attachiamenta iacent de recto quoad districtionem faciendam firmi-
ter observetur. Ita tamen quod ad secundum attachiamentum fiat per meliores
plegios et postea eciam districtio. Et sciendum est quod postquam aliquis ·XII·
posuerit se in inquisicionem aliquam que exigit vel que exigere

posset in huiusmodi brevibus non habeat nisi unicam esson' vel unica defal-
tam, ita scilicet quod si ad diem sibi datum per esson' suum non venit ante-
dicto die defaltam fecit, tunc inquisitio illa per defalta eius ca-
piatur et secundum inquisitionem procedant. ¶ Si vero inquisitio illa capta fuit
in Com' coram Coronatoribus, vel coram Justic' domini Regis in Banco
ad certum diem remittend'. ad curiam cuius placitum fuit. et pars rea
non venit ad illum diem. tunc per defaltam ipsius assignetur ei alius
dies secundum discretionem Justic' et mandetur vic' quod ad illum diem
faciat eum venire ad audiend' iudicium suum. Si venerit secundum inquisitionem
ad quem diem si non venerit procedatur ad iudicium per defalta
suam. ¶ Eodem modo fiat si non venerit ad diem sibi datum per esson'
XIII. suum. ¶ De cartis vel exemplis et libertatis non ponatur in [illegible]
assis' iur' seu recognitionibus aliquibus. Provisum est quod si ad
ea iuram fuit eorum iuramentum quod sine eis exhibere non possit veri- (iustitia)
tatem in magna assisa et perambulationibus et cartis vel scriptis conven-
cionum cuius fuerint testes nominati vocentur in attinctis aut aliis casibus
consimilibus iurator' cogantur. salva sibi libertate et exceptione predicta (alias)
XIIII. ¶ Si aliquis post mortem patris sui exstitit infra etatem et dominus suus
custodiam terrarum suarum habuit. Et dominus illi heredi cum ad etatem
legitimam pervenerit terram suam sine placito reddere noluerit. he-
res ille terram suam per assisam mortis antecessoris sui recuperabit
una cum dampnis que sustinuit per detentionem a tempore quo fuit
legitime etatis. Et si heres infra mortem antecessoris sui plene
etatis fuit et heres ille apparens et pro herede cognitus et inventus sit in
hereditate illa. Capiat dominus si non eiciat, nec aliquid sibi capiat
vel amoveat. Set tantum simplicem inde seysinam faciat pro recogni-
tione feodi sui Et si capitalis dominus huiusmodi heredem extra seisinam
teneat maliciose per quod breve mortis antecessoris vel consan-
guinitatis oporteat ipsum perquirere. tunc dampna sua recuperet sicut in
actione nove diss'. ¶ De hereditatibus autem que de domino rege te-
nentur in capite sic observandum est, ut dominus rex inde habeat sei-
sinam sic prius fieri consuevit. Nec heres nec alius in hereditate

illa intrudat priusquam de manibus domini Regis [ea recipiat] respectat predictum huiusmodi hereditas de manibus ipsius et predecessorum suorum recipere consueuerunt de pariter ratione et hoc intelligatur de terris et feodis que ratione feodi militaris, Scutagii vel seriancie siue liberi socagii in manibus domini Regis proueniunt. Nulli ante decetero liceat ex quacumque causa districciones facere extra feodum suum nec in regia aut in communi strata nisi nobis vel ministris nostris. ·XV·

Prouisum est et quod terra que tenetur in socagio sit in custodia parentum heredum eo quod heres ille sit infra etatem existat. Custodes illi vastum facere non possint nec vendicionem aliquam nec aliquam districcionem de hereditate illa, sed saluo eam custodiant ad opus dicti heredis, Ita quod cum ad etatem peruenerit sibi respondeant per legalem compotum dicte hereditatis, saluis custodibus ipsius misis suis, nec possint dicti custodes heredum predictorum maritagium dare vel vendere nisi ad commodum dicti heredis. Et parentes propinquiores qui custodiam huiusmodi habent a toto tempore illo a quo hucusque non concedentur implacitandi huiusmodi custodias habeant ad commodum heredis ut predictum est sine vasto exilio vel destructione facienda. ·XVI·

Nullus escaetor vel inquisitor aut iusticiarius ad assisas aliquas capiendas specialiter assignatus ad querelas aliquas audiendas et terminandas decetero habeat potestatem amerciandi aliquem pro defalta communis summonitionis nisi capitales iusticiarii vel iusticiarii itinerantes in itineribus suis. ·XVII·

De essoniis autem prouisum est quod in comitatu, hundredo aut in curia Baronum vel alibi nullus habeat necesse iurare pro essonio suo Warantizando. ·XVIII·

Nullus decetero excepto domino Rege placitum teneat in curia sua de falso iudicio facto in curiis tenencium suorum quia huiusmodi placita specialiter pertinent ad coronam et dignitatem Regis. ·XIX·

Prouisum est etiam quod si aueria alicuius ceperint et iniuste detinuerint quod vicecomes post querimoniam sibi inde factam ea sine impedimento vel contradictione eius qui dicta aueria cepit deliberare possit. Et si libertates capta fuerint et Balliui libertatum ea deliberare noluerint. ·XX·

XXI. tunc bri p defectu eor ea faciet deliberari. Nullus decetero
possit distringere libe tenentes suos ad respond de libo ten suo
vel de aliquibz ad libum ten spectantibz. nec iurare fac libe
ten suos contra voluntatem suam. sicut de hoc nullus facere
XXII. tenetur sine precepto dni Reg. Provisum est eciam qd Balli
qui dnis suis compotum suum reddere tenentur. si se subtraxerint & terras
vel ten non habuerint p que distringi possint. tunc p eor corpora attach
entur. ita qd vic in quor Balliua inueniantur eos venire fac ad
XXIII. compotum suum reddend. Item firmarii tempe firmar suar
vastum seu vendicoem vel exilium non faciant de domibz. bosc
& hoibz. nec de aliquibz ad ten que habent ad firma spectantibz
nisi spalem habeant concessionem & p scriptum sive convencoes men
coem facientem qd hoc fac possint. Et si fecerint & sup hoc con
victi fuerint. dampna plene restaurant & p miam punientur.
XXIIII. Iustic itinerantes de cetero non amercient villatas in itinere suo p
eo qd singli duodecim annor non venerint cora vic. Coronatori
bz & inquisicoem de roberiis incendiis vel aliis ad corona spectan
tibz faciend. dum tn de villis veniant sufficientes p quos
huiusmodi inquisicoes plene fieri possint. exceptis inquisicoibz de
morte hois faciendis. ubi oes duodecim annor venire debent
XXV. nisi habeant rationabilem causam absencie sue. Murdrum de cetero non
adiudicetur cora Iustic ubi infortunium tantummodo iudicatum
est. sz locum habeat murdrum in interfectis p feloniam & non aliter.
XXVI. Provisum est insup qd nullus coram Iustic itinerantibz vo
cetur ad warentum de plito terre vel ten amercietur de cetero eo
qd non fuit psens qui vocatus fuit ad warentum excepto p
mo die adventus eor Iustic. Et si warentus ille fuit infra
Com tunc iniungat vic. qd ipm infra tercium diem vel
quartum secundum locor distanciam fac eum venire. sic in itinere
Iustic fieri consueuit. & si ext Com maneat. tunc rationabi
lem habeat sumi quindecim dier ad minus secundum discrecoem Iustic
XXVII. Si aliquis clericus p aliquo crimine vel & secundum legem coem
retto quod ad coronam pertineat rectatus fuit. & postmodum p
preceptum dni Regis in Balliu tradit vel replegiatus extiterit
ita qd illi quibz tradit fuit in balliu eum habeant coram Iustic.
decetero non amercientur illi quibz tradit fuit in balliu ut alii plegii

Prouisum est qd si depdatores ul rapine aliq[ue] fiant Abbib[us] . Pri orib[us] vel ab q[ui]m aliis p[re]latis ecclesiasticis 7 ipi inde sint de hm[o]i de p[re]datorib[us] p[re]gnetes/ morte p[re]ueniantur. antequa[m] iusticia inde/ fuerit assecuti/ successores eoru[m] heant acciones ad bona eccie sue de manib[us] hm[o]i t[ra]nsgressoru[m] repetenda . similit[er] insup accionem heant successores de hiis qui domini sue ecce recenter ante obitu[m] p[re]decessoru[m] suoru[m] 7 p[er] hm[o]i valentiam fuunt oblata licz p[re]dc[t]i p[re]decessor/ inde sunt/ no[n] fuunt p[er]secuti in vita sua. Si ante heredes 7 ten hm[o]i religiosor[um] de quib[us] p[re]lati eoru[m] obierit seysiti . ut de iure ecce sue ab qui se intrant tempore vacois eoru[m] successoru[m]. heant bre ad recuperand[um] seysinam suam 7 ad indicet eis dapna sua sic in noua disseisina audicione co[n]sueuerunt XXVIII.

// Prouisum est eciam qd si alienatores ille de quib[us] bre de ingressu dari consueuit p[er] tot g[ra]dus fiant qd bre illud in forma p[ri]us vsitata heri no[n] possit . heant conquerentes bre ad recuperand[um] seysinam suam sine mencione g[ra]duum ad cuiuscumq[ue] manu[m] p[er] hm[o]i alienatores res illa deuenerit p[er] originalia p[er] consi dm Reg[is] inde p[ro]uis[a] 7 tale bre vocat[ur] p[ro]dimissionem. XXIX.

Explicit statuta de Marleberge

· Glouc ·

Por les grantz mechifs damages 7 desheritesons qe les granz genz deu Reaume dengleterre ont en ces houres suffert pur defaute de ley qe faillist en plusours cas en mesme cele Reaume le Rey ad purveu pur amendement du Regne 7 pur releuacion du poeple 7 pur eschiewre tonz damages meschifs 7 desheritesons le choses souz escriptes 7 voet le Roy 7 comande qe eles seyent desormes fermement

I tenuz e p[ar] tout ces Regne garde. Com avant ces houres da-
mages ne feussent agardez en assises de novele disseisine fors
tant solement vers les disseisours. Purveu est ge si les
disseisours alienent les tenemenz e ne eient ren dount les
damages poessent estre levez; ge ceaux en qi meins les te-
nemenz devendront soient desoremes chargez des dama-
ges issint ge chescun responde de son temps. Purveu est
ensement ge le disseisi recovre damages en le bref de entre
fuit du fait novele disseisine ver celi qi est trove tenant apres
II les disseisours. Purveu est ensement ge la ou avant
ces hores damages ne furent agardez en play de mort dau
ncestre fors en cas la ou le ten' fust recoveri vers son
seygnur; desoremes damages soient agardez en touz cas
la ou home recovre per mort de auncestre auxi avant est
dist en de novele disseisine. Purveu est ge home recovre
damagez en bref de cosinage. Ael. e Besael. e en mesme la
manere soit chescun tenuz a rendre damages la ou home
III recovre ver autri de sa intrusion demeine. E si enfant
de deinz age soit tenuz hors de son heritage apres la
mort son cosin. Ael. ou Besael. par quey il li covient purcha
cer bref ver son adversarie venge en Court e en respondant allegge
feffement ou autre chose e mustre par quey justices a
gardent enquestes e issint cesa qi solent attendre desges
al age soit ore fait de lenfant deinz lage len nestera ou il fust de pleine age
IIII Purveu est ensement ge si home aliene tenement qil
teint p[ar] la ley Dengleterre son fiz ne soit pas for
barre par le fet son pere par qi nul heritage ne li est
descendu a demaunder. e recovre par bref de mort dauncestre
de la seisine sa mere tout face la Chartre son pere men
cion qil e ces heyres soient tenuz a la garantie.
e si heritage li soit descendu de part son pere dunges
soit forclos de la value del heritage qe li est descendu

Et la ou devant ces houres damages ne fuerent agardez fors
a la value des issues del tere purveu est qe le demandaunt desoremes
recoverra les costages de son bref ensemblement ove les damages
[illegible] tenuz ou [illegible]

de par sa mere. ¶ E si en temps a pres heritage li seit descendu par mes
me le pere dounques avera le tenant recoverer envers ly de la seisine
sa mere par bref de ingement qe istra hors des roules des Justices
devant les queus le ple fu plede a resomoundre son garant ausi
com ad este fait en autre cas la ou le garant vient en Court ⁊ dit
qe ren li est descendu [de li] par luy par qi il [li est] fet touche. En mesme
la maner ait le issue le fiz recoverer par bref de ael cosinage ou
besael. Ensement en mesme la maner ne seit le heir la femme
a pres la mort son pere ⁊ sa mere forbarre de accion sil demand
le heritage sa mere par bref qe son pere aliena en temps sa mere
dont nul fin est fet relevee en la Court le Roy en due manere

¶ Ensement si homme lesse terres a ferme a rendre estoners en value
ou en vesture qe amontent a la quarte partie de la verray value
de la terre ⁊ celuy qi la terre tient issint la lesse gisir friche issint
qe home ne poet trover destresce par deux annz ou treis ou
tierz saunz fere la ferme estre leve ⁊ sauntz fere ceo qe est contenu
en lescrit. Establi est qe a pres deux annz passez eit le lessour
accion a demander la terre en demeyne par bref qil avera en la
Chancelerie. E si celi vers qi la terre est demaunde vient avant
le ingement ⁊ rende les arrerages ⁊ les damages ⁊ trove
bone seurete tele cum la Court verra qe bon seit ⁊ suffisante
a rendre solom ceo qe est contenu en lescript de lees. Si
retiene la terre ⁊ sil demoerge lesques tant qe le seit recove
ry par ingement seit en tout a remenant. ·V·

¶ Ensement est purveu qe home eit bref de wast de la chancelerie sur home qe ·VI·
tient par la ley dengleterre ou [en] autre manere a terme de vie ou a
terme des annez ou femme qe tient en dowarie ⁊ celui qy est
atteint perdra la chose qil avera waste ⁊ estre ceo face gre del
treble de ceo qe le wast serra taxe en dreit de wast fet en gar
des. seit fet solom [ceo] qe est contenu en la grant Chartre ⁊ par
la ou est contenu en la grant Chartre qe celui qy avera fet
wast en garde perde la garde a cord est qil rende al heir

les damages del wast si issint seit qe la garde perdue ne suffist mie
a la value des damages avant lage del heir de mesme la garde.
VII. Purueu est ensement qe si home moerge e eit plusurs heirs
dount un seit fiz ou fille, frere ou soer, neueu ou neces, e les
autres seient en la plus loingtime de gre, les heirs heient des
VIII. cremes recouerer par bref de mort dauncestre. Ensement est
purueu qe si femme aliene ou done en fee ou a terme de vie te
nement qele tient en dowarie. Establi est qe le heir ou autre
a qi la terre deueroit reuertir apres la decees la femme eit me
yntenant son recouerer a demander la terre par bref de entree.
IX. Purueu est ensement qe visountes pledent en Countez les
brefs de trespas ausi cum soleyent estre pledez e qe nul ne
eyt desormes bref de trespas deuant Justic' sil ne affie par
foy qe les biens en portez valent .xl. souz. au meyns. E sil
se pleint de baterie, afie par foy qe sa pleinte est vertable.
De playes, de mayhem eyt lem bref cum home soleyt auer.
Graunte est qe les defendaunz poessent fere atorneez par eus
en teux plez ou appel nest pas. E si issint seyt qil seyont
atteyntz del trespas en lur absence seyt maunde au visconte
qil seyent pris e eient dunkes la paine qil auereyent sil
essent este en presenze mesmes quant Jugement fu rendeu.
E si les plentifs desormes se facent assoiner apres la pre
mer apparaunze seit iour done resgnes a la venue des Justi
ces en heir e les defendaunz en de meintheres seient en pees
en teux plez. En autre plez ou attachemenz e destresces
gisent, si le defendaunt se fet essoiner de seruice le
Roy e ne porte son garant al iour qe ly est done par son
assoinur, establi est qil rende au plentiff les damages de
la iorne de .xx. souz. ou de plus selom la descrecion de
X. Justic' e nientmeyns seit amercie au Roy. Purueu est
ensement qe nul appel seit issi legerement abatu cum ad

enaunt, ses homs
este mes si lappelour conte le fet del an (& le iour (& le houre (& le
temps le Roy (& la ville ou le fet fu fet. si estoyse lappel (ce
mes ne seit lappel abatu de fresche suite par quey si home
sewe deinz lan & le iour apres le fet. cum il seit en la Court
le Roy. estoyse lappel ¶ Purveu est ensement qe nul bref des :XI:
ormes ne isse hors de la chancelerie pur mort de home. Si denquere
home occist autre par mesaventure ou soy defendant (ou en autre
maniere sauntz felonie. mes si tiel en prisone soit devant Justic'
erranz (ou assignez a gayole deliverer. & sil se mette en pa
ys deuant estre de bien & de mal (& houme trove par
pays qil le fist soy defendant ou par mesaventure. dun
qes face le Justices a savoir au Roy (& le Roy de ceo face sa
grace sil li plest. ¶ Cum il est contenu en le statut le Roy ·XII·
qe ore est qe si deux parceners (ou tiers (qe teignent en
commune ne puissent furcher par essoyne del home qil aue
rount vne fiez apparu en Court ¶ Purveu est qe mesme
ceo seit garde & tenu. la ou home & sa femme sont en ple
dez en la Court le Roy. ¶ Purveu est ensement en la Ci :XIII:
te de Londres qe si home vende son tenement a terme
des anz & cely a qi le franc tenement est soe face en pleder
par collusion & face defaute apres defaute (ou venge en
voile rendre de gree les ten
la Court. & le ~~ceo respondre~~ pur fere le termer perdre ces
termes & le demaundant eit querele issint qe le termer poit
aver recoverer par bref de covenant et le Meyre & les Baillifs
puissent enquere par bone enqueste en presence del termer (le quel
le demaundant pleda par bon dreit qil avoyt ou par col
lusion (ou fraude. pur fere le termer perdre ces termes.
E si trove soit par enqueste qe le demaundant meust son
ple par bon dreit qil avoit. si seit le iugement pur fuym
meintenant. E si trove seyt qil en pleda par fraude pur
tollir au termer ces termes. si demoerge le termer en terme

& le execucion de iugement par le demaundant soit suspendu res
ges apres le terme passe. Ensement seit fet de equite en tentes
devant Justic' en le tenir le chalenge avant le iugement rendu

XIIII Purveu est ensement qe si home seit enplede de tenement
en mesme la Cite & vouche a garrant forein. qil veigne en
la Chauncelerie & eit bref de somoundre son garant a un cer
tein iour devant Justices du Banck / & un autre Bref au Meir /
& a les Baillifs de Londres qil ne aillent en la parole qe est
devant eaux par bref de dreit iesques a tant qe la parole de
garrantie seit termine devant Justic' en Banke. E quant la pa
role de la garrantie sera termine en Banke: sera dit a son garrant
qil voise en la Cite & respoigne du chief play. E le demaundant
par sa ~~soute~~ suite eit bref des Justic' du Banke: au Meire / & a les Bail
lifs de Londres qil voisent avant en le play. E si le demaundant
recovere vers li: veigne le tenant a Justic' du Banke / & eit
Bref au Meir & as Baillifs de Londres qe si le tenant eit la
terre perdu: qil facent estendre la terre & remaundent lestente
au Banke a un certein iour & apres seit maunde a Viscounte
du pays ou le garrant fu sumons / qil li face aver de la terre
la garrantie ou la value de la garrantie / & cume les ordinemenz
& estatut / seient gardez & meintenuz en autre Cites. Burges
& aillurs par tote la Realme //

XV Purveu est ensement qe
qel home qe play sera moveu en la Cite de Londres par bref
de covenant le tenant, ne eit pas poer de fere wast ne estrepement
de le tenement qe est demaunde pendant le play. E ces
facent le Meir & les Baillifs garder a la sute del demaundant

XVI Le Rey graunte de sa grace as Citezeins de Londres / qe la ou avant
ces heures ceaux qe furent dissesis de lur franc tenement en mes
me la Cite / ne poeient recoverer lur damages avant la venue des Justic'
a la Corone / qe desormes recovent dissesis: eient lur damages par

la recoinsa del assise par la quele il recoverent lur frank tenement et les disseisors seient amercies devant les Barons del Escheker. ge cele feez vendront par an en la Cite pur ceste chose fere et ceo soit mande al Escheker a les Barons ge eus le facent fere chescun an par deux de eux a lur lever apres la Chandelure et les amerciemens par eux del Eschekere seient levez al oes le Roy. et al Eschekere seient liverez

XVII

Par rien est ensement ge le Meire et les Baillifs de Londres avant la venue de ceux deux Barons enquergent ententivement des tenemens renduz en contre la assise et le presentent devant eux a lur venue et seient dunges amerciez la ou il solent attendre la venue des Justic errauntz. Done a Gloucestre le Dymainge prochein avant la feste Seint Piere en Kast. lan du regne le Roi Edward fiz le Roi Henri. Sisme.

Expliciunt statuta Gloucestrie Incipiunt expl eorund.

Postmodum per dominum Regem et Justic suos facte sunt quedam explanaciones quorundam articulorum eorumdem Gloucestr positorum. Videlicet ad primum articulum ubi aliqui habent ingressum per disseisitores currant de cetero a tempore statuti predicti publicati eodem modo in brevibus de morte antecessoris et consanguinitatis. Avi vel proavi de intrusione vel de facto proprio per quodcumque breve currant seisina sua contra eos qui tenementa post statutum hic antecessores sui obierint seisiti

I

De ingressu cum dis- [seisi]ssiam de seisinis in omnibus brevibus

II

Item in quisitione facienda que tangit illos qui sunt in parte contra currat secundum statutum sine temporis limitacione. De terris alienatis per legem Angl currat statutum de hiis terris alienatis post statutum illud publicatum

III

Eodem modo currat statutum de terris comitis alie natis per cessavit ubi non est finis in Curia levata de terris dimissis ad feodi firmam reddendo inde annuatim quartam partem veri valoris currat statutum tam de terris dimissis ante statutum quam de terris dimissis post statutum dum tamen terras detinuerit ulterius

duos annos post statutum editum id quod solue-
re debuit dimissori per annum iuxta formam constitucio-
nis illius. De pena vasti de terris preter quam in
dotibus et custodiis intelligatur de vastis factis post
statutum reddendis triplex in casibus consimilibus. De custo-
diis et dotibus intelligatur de hiis qui alienant dotem suam. intel-
ligatur post statutum. Datum apud Gloucestriam die dominica post
festum sancti Petri ad vincula anno r. R. Edwardi sexto.

Expliciunt explanaciones Gloucestrie. Incipit Quia fines

Quia fines in curia nostra levati finem litibus debent imponere et impo-
nunt. et ideo fines vocantur maxime cum per duellum et magnam assisam
omni sito eam vim legum finalem teneat et effectum. tamen per aliquod tempus retro tempore
preteritum tam clare memorie domini H. quondam Regis patris nostri quam nostro partes earum consan-
guinei et earum per iuri heredes contra leges et consuetudines regni antiquitus
obtentas super huiusmodi finibus evacuandis et adnullandis admittebantur proponentes
quod ante finem levatum et tempore levacionis eiusdem et post ea petentes seu
querentes aut eorum antecessores de tenementis in finibus contentis aut de ali-
qua parte eorundem semper fuerunt seisiti et sic fines huiusmodi vite levati per
iuratores prece precio vel odio subornatos et maliciose procuratos multociens evacua-
bantur et adnullabantur minus iuste volentes super premissis remedium ad-
hibere in parliamento nostro apud Westmonasterium statuimus quod partes excepciones seu
responsiones vel inquisiciones parte super huiusmodi excepcionibus seu responsionibus ullo modo
contra huiusmodi recognitiones et fines de cetero admittantur. Et volumus quod statutum
istud tam locum habeat ad fines prius levatos quam in posterum levandos.
Et videant Iusticiarii quod notes et fines in curia in posterum levandi pu-
blice et solempniter legantur et quod placita interim cessent duo et hoc fiat
per duos dies in septimana secundum discrecionem Iusticiariorum. Item or-
dinavimus de consilio nostro quod vicecomites de cetero non onerentur de aliquibus exi-
tibus levandis. nec aliquos levent antequam exeant de Scaccario per ex-
tractas Iusticiariorum ibidem liberandas et quod in extractis Iusticiariorum singula capita
onerentur de exitibus suis forisfactis sit et de amerciamentis. Et si

forsitan aliquis vic' respondere de exitibus alicuius recognitoris vel pleg'
seu manucaptoris per ipsum appositi et in Cur' retornati qui ad solucionem eorundem
exituum seu amerciamentorum tempore retorni non sufficiebat. idem vic' ad
Scaccarium nostrum inde oneretur et respondeat. Et caveant sibi vic'
ob graves forisfacturas quod decetero faciant singulis tallias de denar'
receptis per preceptum nostrum per ipsos vic' et ballivos suos receptis. Et quod non re-
tornet alicubi nomina manucaptorum juratorum seu aliorum nisi ipsi manucap-
tores juratores seu alii secundum tenorem brevium nostrorum videlicet electorum
ad hoc legaliter et manifeste premuniantur, ne retornet alicubi nomina
plegiorum liberorum hominum nisi ipsi manifeste plegios se concesserint. Et super hoc
statuimus quod quolibet anno semel per annum mittantur unus Baro et
unus clericus de dicto scaccario nostro per singulos Com' Angl' ad inbreviand'
nomina omnium qui anno illo debita pro quibus tallia ab eis exacta sol-
verint, et idem Baro et clericus tallias illas videant et inbrevient, et audi-
ant et terminent querelas singulorum conquerencium, et ballivos convictos super premissa venientes et gra-
viter puniant transgressores. Cum vic' et alii temporibus retroactis latrones noto-
rios et manifestos pro morte hominis et aliis feloniis captos et imprisona-
tos, et qui non sunt replegiabiles per plevinam dimiserint contra formam statu-
ti nostri de hiis qui sunt replegiabiles et qui non nuper editi, per quod
ipsi malefactores irreplegiabiles sic replegiati ad eorum deliberacionem pro se
facienda juratores pacis pro se et amicos suos ante adventum justic'
corrumpant aut aliorum ad eorum deliberacionem assignatorum procurant et subornant
alios quia minantur propter quod tam per metum vic' et aliorum per clem-
enciam illos dimittencium quam per timorem eorundem latronum seu fe-
lonum sic liberatorum coram justic' ad gaolas deliberandas assignatis
homicidia et latrocinia suffocantur et ipsa sic celata penitus rema-
neant impunita. Nos utilitati regni nostri et paci nostre firm-
ius observande statuimus et ordinavimus quod justic' ad assisas capiendas
assignati in singulis Com' ubi capiunt assisas prout ordinatur statim post
assisas captas in eisdem Com' remaneant ambo si laici fuerint. Et si
unus ipsorum fuerit clericus tunc associato illi justic' qui laicus est uno
de discrecioribus militibus Com' illius per breve nostrum deliberent gaolas

Comitatus illius tam infra libertates quam extra de personis quibuscumque secundum formam Wyntoniensis statuti. Et vicecomites illos habeant consimilem potestatem quam eidem iusticiarii in cognoscendo qui contra formam statuti predicti seu alias personas aliquas irreplegiabiles ex plenaria dimiserint vel in aliquo contra formam statuti predicti domini regis apud Westmonasterium editi deliquerint et quos inde culpabiles invenerint ipsos in omnibus secundum formam statuti predicti puniant et castigent. Item eciam statuerunt

iiij.

quod nullus ponatur alicubi extra comitatum in inquisicionibus recognicionibus seu iuratis aliquibus qui minus quam centum solidatas terre habeat et quod tam ipsi qui plus terre tenentes sunt frequentes tam ad capitula quam coram Iusticiariis de utroque Banco summonentur de pauperibus [...] vexacionem intollerabilem populi nostri sepius adducentes non solum ad communitatis exheredacionem etc. et ad celeriorem processum in curia nostra placitandum iusticiam exhibendam statuimus quod inquisiciones et recogniciones coram Iusticiariis de utroque Banco deducte adiudicande capiantur tempore [...] coram aliquo Iusticiario eorundem coram quibus placitum deductum fuit assignato illi [...] nullus comitatus illius ubi tales inquisiciones consueverunt nisi fuerit inquisicio magna indigens examinacione et cum in huiusmodi inquisicionibus capiendis defectus fiat per Iusticiarios [...] regem nostrum potius videritis faciendum. [...] observato statuto domini regis apud Westmonasterium super huiusmodi inquisicionibus [capiendis] edito. Continente quod si omissa forma in statuto illo ordinata alique inquisiciones capiantur pro nullis penitus habeantur. Datum apud Westmonasterium [...] Aprilis. Anno [regni] xxvij.

Explicit Quia fines. Incipit statutum Westmonasterii quartum. De Iuratoribus

Quia dominus Rex publicam querimoniam mediocris populi accepit quod quam plures de regno suo minus sufficientes ad recogniciones iuratas inquisiciones assisas et attinctas per vicecomites [...] faciendum [...] ballivos [...] ballivos libertatum [...] et magis sufficientes per quos rei [...]

nec nichilominus sunt pro de paupertate pepinque [illegible] in
et per quod multa dispendia [illegible] que ad de
[illegible] et exheredacionem multorum [illegible] de [illegible]
[illegible]. Idem dominus Rex indempnitati eorundem [illegible]
ac salubre remedium apponere desiderans ad [illegible]
habito in parliamento suo [illegible] anno r. xxi. [illegible]
xxi. statuit in hac forma. Quod nullus [illegible] vel [illegible]
Ballivi sive Ballivi libertatum decetero ponant in al[illegible]
tis sine [illegible] aliquem de Ballivis [illegible] Com[illegible]
[illegible]endis nisi habeant terras aut tenementa ad valenciam [illegible]
annui ad minus. Nec intendit dominus Rex preiudicare [illegible]
gere olim statutum Westm' in quo fit mencio de recogn[itoribus]
ponendis in juratis et assisis et nisi [illegible] de [illegible]
[illegible] debeat ad recognitores assisarum faciendas. Item [illegible]
m[illegible] Com' coram Justiciariis assignatis vel aliis domini Regis ad
juratas inquisiciones seu aliquas recogniciones capiendas non po-
natur aliquis nisi habeat terras aut tenementa ad valenciam xl s.
per annum ad minus. Et salvo [illegible] quod coram Justiciariis itine-
rantibus ad omnia placita [illegible] sunt et [illegible] Burgis et aliis
villis [illegible] quibus recogniciones assise jurate seu inqui-
siciones [illegible] faciende [illegible] quibuscumque Civitatibus Burgis seu villis
[illegible] fiat prout temporibus predecessorum fieri consuevit
Breve cum hoc presenti patet in Registro Cancellarie

De Juratoribus.

Explicit statutum Westm' quartum Incipit statutum de Bigamis.

Cum presente venerabilium patrum quorundam Episcoporum Anglie et aliorum
de consilio regis nuper Anglie recitate fuissent constituciones
subscripte et recitate et postmodum coram Rege et consilio
suo audite quia omnes de consilio suo Justiciarii et alii recorda-
ti (?) quod hec scripta redigerentur ad perpetuam rei memo-
riam et quod firmiter observarentur. Primus articulus est de

p[illegible] excipit quod sine Rege respondere non pote-
[illegible] est per Justiciarios & alios sapientes de consilio domini Regis
qui consuetudines & usus iudiciorum [illegible] tamen habuerit quod
feoffamentum factum fuit per Regem & carta super hoc [illegible]
nota hic — [illegible] tam quod [illegible] alia persona per consimile feoffamentum consimi-
lem cartam tenent ad warantum Justiciarii ulterius procedere non po-
tuerunt vel [illegible] processerunt [illegible] super hoc preceptum huius-
+ [illegible] videtur quod procedere possint. In certis autem
casibus ut puta ubi Rex confirmaverit vel ratificaverit feo-
ffamentum in [illegible] vel [illegible] aliquod altari concesserit quod
[illegible] vel [illegible] cartam eo quod Rex aliquid [illegible] reddiderit
vel clausula in ea contineatur per quam warantizare debeatur; Warantia
[illegible] & consimilibus non erit [illegible] huiusmodi confirmacionis ratificacionis
concessionis seu reddicionis aut aliorum consimilium supersede-
tur quin prout quando hoc Regi fuit ostensum sine dilatione procedatur.

iii. De dotibus mulierum versus aliquem ubi custodem hereditatis ma-
ritorum suorum habent ex concessione vel de dono Regis sive custodes rem pe-
titam teneant sive heredes [illegible] tenentes vocent ad warantum et exce-
perint quod sine Rege respondere non possint, non ideo superse-
deatur quin in loquela predicta prout iustum fuit procedatur.

iiii. De purpresturis seu aliis occupacionibus quibuscumque factis
super Regem sive in libertatibus sive in aliis concordatum
est quod tempore Regis diffinitum erat & consideratum quod ubi
occupaciones huiusmodi fuerint Rex de plano resumat to-
taliter occupatum de manibus occupancium quod etiam in dominico
domini Regis observatur & si quis de huiusmodi occupacionibus conque-
ratur prout iustum fuit audiatur. De bigamis quos dominus
papa in consilio Lugdunensi omni privilegio clericali denudavit per con-
stitucionem inde editam unde quidam prelati illos qui effecti
fuerunt bigami ante predictam constitucionem qui de felonia
rettati fuerunt tanquam clericos exigunt sibi deliberandos
concordatum est coram Rege & consilio suo quod constitu-

tio illa intelligenda sit. quod sive effecti fuerint bigami ante predictam
constitucionem sive post. non libertentur placitis immo fiant de
eis Justicie sicut de laicis. In cartis autem ubi continetur dedi con
cessi tali. cum tali sine homagio vel sine clausula illa. que conti
net warantiam et tenend de donatore et heredibus suis per ser
-vicium. Concordatum est per eosdem quod donatore et heredes
sui teneantur ad warant. Ubi autem continetur dedi concessi et
tenend de capitalibus dominis aut de aliis quam de feoffatore
vel heredibus suis nullo servicio sibi retento sine homag aut
clausula predicta heredes sui non teneantur ad warant ipse tamen feo
ffator in vita sua ratione doni proprii tenetur warantizare. Is
te autem constitutiones edite fuerunt in parliamento post festum
sancti Michaelis anno regni regis Edwardi quarto eo tunc lo
cum habit

Explicit statutum de Bigamis. Incipit statutum de champty pte

Berewik.

Com contenu seit en nostre estatut que nul de nostre Court ne
preigne plai a champpart ne par art ne par engin. Co
unteurs ne attornes ne aprentiz Seneschaus de grantz
homes Baillifs ne autres de la terre ne en prengent
a champpart ne par autres barettours de totes
maneres des pleis ou totes maneres de gens par unt tote la
terre est greve Riches et poveres sont travailles en mont
de maneres. Purveu est par commune acord que touz ceaux
que desormes sont atteins de teles en preses feiteres et
bargainers et ceaux que a cele chose assentont eient la pri
son de treis anz et nepurquant seient reinz a la vo
lonte le Roi. Done a Berewik sur Twede Lan de
regne le Roi Edward fiz le Roi H. vintisme.
Dominus Rex mandavit vidante. G. de Roubury
clerico domini Regis. quod quicunque voluit se conquerere de con

spiracoib3 placitorum querelarum sustentacoib3 inuencoib3 et manu
tenencib3 placitorum querelarum conde partem habeant et conuersi
am bargaiacoib3 qd Gilbtus de Thornton p bre suu fa
ciat eos attachiari qd sint coram dno Rege conquerentib3 in
dere p hoc bre ¶ Rex vic salutem Precipimus tibi qd si .R. et
W. fecint te securu de clam suo psequend tunc pone p vadiu
et saluos pleg .C. et D. qd sint coram nob tali die ubi
cumq3 tunc etc. ad respondend pfatis .R. et W. de placito conspira
cois et transgressionis scdm ordinacoem nram nup inde p
uisam Et ut ydem .R. et W. ronabilit monstre possint qd
eis inde respondere debeant Et habeas ibi no pleg et hoc
bre T. Gilbto de Thornton

Explicit stat de Campy pte. Incipit statutum de vocatis

cione ad Warantum.

Dum tenens in placito temporib3 retroactis vocauit
aliquem ad Warant et petens sup hoc disputare volu
erit qd nec vocat nec aliquis ancessor suorum a
tempe seisine antecessor ipius petentis fuit in
seisina de ten pdcis nec in dnico nec in sruicio Si ille voca
tus fuit ad Warant psens et gtis tenent Warantizare vo
luit pdca verificaco tenentis admitti consueuit Si vo
cat ad Warant absens fuit vnde quidam statuti dni Reg
nunc edita int cetera statuta sua pma Westm. Et quod
dns Rex ^attendens^ aduitens fraudem deceptoem malicia dampnu
et exheredacoem Corone sue in ten pdco in Cur multotiens
posse inuenire iur et isto die inuenerit. Cum quida
tenentes de ipo dno Rege in capite p baroniam integra
in quod placito pendete coram Justic de Banco vocauint
ad Warant de demanda petentis quosdam garciones et igno

tes et tenentes quos presentes dixerint et quorum antecessores aut ipsi met unquam inter eos que vocaverint ad warantizandum aut in aliquibus terris et tenementis aliis in regno nostro neque in dominico suo neque in servicio per aliquid dominium [?] fidelibus testatur per cautelam illam fraudem et maliciam ipsi per baroniam tenentes antequam domino [?]niam suam in quam ceciderint si petens versus eos demandas suas recuperaret. Et similiter cum garantes warantizaverint ceciderit de parte quam warantizant possit defendere per tempus sufficientis summonitionis et conducti per ipsos barones tenentes et si super uno vel de una demanda iam fuit duo vel tria duella vadiata quod durum est et exemplum pessimum tempore futuro a parvipendentibus. Omnes magnates divites qui se per maliciam predictam defendere voluerint nec petentes tenentes warantos qui vocati sunt verificacionem suam habere possent in forma predicta eo quod ipsi vocati fuerint presentes et garantizant. De communi consilio statuit dominus Rex et confirmavit et decreto voluit a festo sancti Michaelis anno r. sui vicesimo [?] observari. Et quicumque tenens aliquem vocaverit ad warantum et petens in forma verificare (garantizare) voluerit admittatur eius verificacio sive vocatus fuerit absens sive presens nullo [illegible] ratione respectu ad eius presentiam vel possessionem

Explicit statutum de advocatione ad warant'. Incipit statutum de militibus.

Rex concessit quod omnes illi qui milites esse debent et non sunt et destricti sunt ad arma militaria suscipienda usque in octab' sancti Hillarii sive octo et [?] distringantur nisi interim etc. Item concessit quod si aliquis questus fuit in Cancellaria quod distrinctus fuerit per vic' et non habet .xx. libras terre in feodo vel ad terminum vite

sue et hoc velit verificare per patriam tunc Vicecomes districcioni-
bus et log' custodibus de com' ad predictam inquisicionem capiendam et si
per illam inquisicionem ita fuisse constiterit. fiat ei remedium et cesset
districcio. Item si aliquis fuit implacitatus de terra sua vel
et de parte eiusdem terre quod residuum non sufficiat ad valen-
ciam xx. librarum terre et hoc possit verificare. tunc cesset dis-
triccio donec placitum illud terminetur. Item si aliquis cor-
teneatur in certis debitis et terminatur ad scaccarium ad certam sum-
mam reddendam per annum et residuum terrarum suarum ultra predictam
summam valorem xx. librarum non attingat cesset districcio donec
predictum debitum fuit solutum. Item nullus distringatur ad ar-
ma militaria suscipienda antequam venit ad etatem vigin-
ti et unius annorum. Item nullus racione terre sue quam te-
net in maneriis de antiquo dominico Corone nostre tanquam
sokemannus et que terra dabit tallagium cum dominica Regis
talliantur distringantur ad arma militaria suscipienda.
Item de illis qui tenent terras suas in sokagio de
aliis maneriis qui de maneriis Corone nuper fuerunt
sive faciant scrutinium rotulorum de Cancellaria de tempore
predecessorum domini Regis et fiat secundum quod fieri consueverit.
Eodem modo fiat de clericis infra sacros constitutis la-
icum feodum tenentibus qui milites esse deberent si
laici fuissent. Item nullus distringatur per Burgagi-
um suum licet valorem xx. librarum attingant. Item qui
esse deberent et non sunt qui per modicum tempus terras suas
tenuerunt et similiter qui nimiam senectutem vel defectum
membrorum incurabilem vel homines liberos placitum allegant
vel alias terras suas nocivas pretendunt adeant ad Re-
gem vel ad A. de B. et coram eis finem facient qui-
bus iniunctum est quod secundum discreciones suas racionabiles fines
admittant. Explicit Statutum de militibus. :.
Incipit Summa de Franco plegio.

quel houre qe les enquerours lur dirrunt issint qe les dize
apres ceo presentement point estre meintz cortesie de lur
corde deuant les auant ditz enquerours qe il pren
dront les enquestes de ceaus

Expliciunt statuta Exon. Incipiunt articuli eiusdem
statuti.

Primes fait enquere de chescun ville demi ville
e hamelet e comaundent ceaus par le serement e sur
lur serment queaus leaument presenterunt sanz
rien conceler les auentures abiuraciouns en la ma
nere murdres robberies e felonies faites par queus
quesoit e quant e en terre en bois ewes ailles ou de boys
e par totes de deinz les marches de les hundredez e de
chescune ville demi ville e hamelet en totes les temps le
Coroner auant nome ou par loffice du Coroner en sa pro
pre persone il alast de ceo faire ou autre en son lu enuea
a faire ceo qe a lui apendereit de faire e sil fist e quant
de foez le fist e a quele auentures e qe cely qe le man
da ou enueia en son leu. Et si le Coroner a chescun auen
ture qil fust demaunde auenir de faire son office vensist
volunters sanz faire de lei ou se feigna en son a son
poer ou nient e si rien demaunda ou soen clerk ou rien
prist parmi qil se hastat a faire son office ou si rien ceu
seroit maliciosement par rien auer puis qil seueient
del auenture apres ceo qil estoit demaunde quei e quele
chose e combien e par quei main e quant de foiz il le fist.
Et si les chateux a felons e lur armes par lour mains auer
bien com autre gens auant ces hores eirantes ou men
dres leaument par les Coroners fussent preises e en
la ville baillez en garde com faire dussent par bon en
queste ou nient preisez e en roules en son roulle.

Cliij. E si le Coroner prist rien de nuly pur prendre bu fange
procurement del enqueste pur murdrer dreit a nuly ou
preiser les chateux meins qe ne vaillent en preiudice de
la corone e a la part ou pur ceigner le roi ou as autres
ou si fausement en rouler fait les choses en roulles
en autre manere qe ne fust dit par lenqueste ou present[ment]
quei e queles choses e com bien pur celes fausines
e quant de foiz il prist. e par quei main. ou si lui ou
son clerk prist rien des chateux vers lui puis qil
furent preisez a mendre pris qe les fist en ro-
uler en ces roules qe preisez ne furent par len-
queste par quei cest descharge en partie al venue
Cliiij. des Justic'. E si la ou il fausement charge quei
e quele chose ou si nul appel de rape ou de cele
chose apendant a son office fesoit en rouler fause-
ment ou suffrit estre murdre par li ou par autre
ou hors trere de ces roules puis qil furent en rou-
les ou avant ou ne voillent la pleinte del pleintiff
pur poverte ou pur hainge retraire en preiudice del
rei e de sa corone a la pleinte del pleintif ou en
enpirement de dreit dautrui ou de cele pleint pur
promesse ou pur doun ou daffinite tremour amour del
adverse partie fesoit cele chose estre murdre ou retrere
cum avant est dit. ou si rien prist pur cel encheson
Clv. quei e combien e par quei main. E En mesme la ma-
nere ou les clers pristerent rien ou en porteserent des
biens au mort de qi corps il fesoit la veue quei e
Clvj. quele chose e quant de foiz il le fist. E sil fist ou
faire fesoit touz les attachemens apendant a son office
en due manere ou noun. E sil fesoit nul attacher pur
lui grever par qui penement e pur quele chose ou sil
ou ces custumes demeine sanz rien prendre dautrui so-
Clvij. lonc le statut fesoit son office ou noun. E Ou si nul autre

rien cella murdra ou procurast murdres ou greuaunce de
appelour ou del appel desturbi ou pendaunce le coroner ou a sa
perde par tresnoun doute affinite amur promesse ou
parrement de nuls. e sil fesoit ou noun en la manere
coment e par quei e par qi e par quel louer e par
quel enchesoun e quant desforz e en quel cas. ¶ E si coron viij.
les attachemenz appendantz a son office leaument e
reddement par cunte fesoit ou noun. ¶ E si les cha ix
terz a gentz rettez hors de villes ou il meignent par
maintenaunce fet suspecion de larcine murdres e r
rettemenz apres ceo qil sont rettez lour chateaus
e lour biens qe furent troues dedenz la purueance
de sa baillie fesoit attacher leaument par bon enqueste present
e solunc lenqueste en ces roulles entrer e a la ville ou ces biens
furent troues e bailles en garde charger com al Eyre des
Justices com faire le deust e si a nul autre e a qi e par quel
garant e de queles chose. ¶ Ou si nul appel ou nul au xj.
tre manere de pleinte a lui fait enfreint ou enffret
estre enfreit ou a nient par lui ou par nul autre pur
ueller retret hors des roulles par le pleintiff ou par
nul autre partie ou par nul abatement ou par autre
chose fait. e si nul par tele faussine rien receust ou pro
tel murdrisement quei e combien e par quel enchesoun
e en quele manere e quant desforz. ¶ E si nul tresor fust xij.
troue en le temps le coroner auant dit en terre ou
de eux estre en quel lu et en quele manere e combien
e quel tresor e en qi meson ou meins est demore e par
qui baillez. ¶ En ceste manere deiuent les enquerours xiij.
aler de wapentach en wapent de hundret en hundret de
fraunchise en fraunchise e en villes respoignauntes par qi eles
soient en lappurtenance ou baillie appurtenant al auant dit
coroner e bailler au jurours auant ditz de les auant ditz
villes demi villes e hameles touz les chapitres auant nomez

chapitres e par eaus leaument conceler e enquere des avant
ditz choses e done lur seit iour le quart iour apres ceo
qil averont les chapitres resceuz a rendre pus lur present
ment E les avant ditz enquerours en lu certein ovesqe
lur seals pendans e lur presentement e si mester seit qil
eient plus long iour pur eaus mesmes certefier
done e graunte lur seit par les enquereurs e pus qe
les enquereours averont resceu vers eaus lur presen
tement des villes demi villes e hameletz adunqe
facent venir devant eaus de chescun wapentach hun
dret e fraunchise e villes respoignantz .xii. e solone
les pointz des chapitres avant nomez en autres ma
neres com les enquerours saverount mieutz ordiner e
pius seient chargés. E si aveigne qe les enquerours
trovent fausine ou concelement par lur entendement en
lur enquestes prises par les duzeins preignent dunqe
sur les dize .xxiiii. e tieus autres e ceaus qe sunt te
nuz plus leaus e plus sages deinz le contee e mes
me le serment avant nome par les chapitres en mesme
la manere seient chargez. E si aveigne qe les duze soi
ent atteintz par les .xxiiii. seit chescun par sei par mein
prenours meinpris a aver lour corps quel houre qe le roi
maundera. E si le coroner ou sonclerk ou autre faux
sergant en plee de la corone soit attache e par bones
meinprenours meinpris en la manere avant nome. E qant
les dozeines rendrunt pus lour veredit a les avant
ditz enquereours rendent ensement a eaus touz les present
mens qe devant lur furent par les avant ditz villes
demi villes e hameles. E qant les enquereours averunt
pris les enquestes en tele manere si ensealent le verdit
des .xii. e des .xxiiii. les queaus il tenent plus veritables de
souz lur seals en veyront au roi par un de les enquerours

·I·6·X·10·

Si einsi le Roi remedie e justiciement faire e ... del Coro
ner e de son clerk e de touz les autres qe sont atteinz del mau
ueisement ou del concelement ou prendre de la Coro
ne ou procurrey par nom qe le Roi ou autre fust perdant

Mon. q. le excestr. la. xxiiij. c. de ses. lai. Edward. xiiij.

Explicitunt articuli Exon. Incipit statut de justiciariis assignatis quod vocatur Rageman.

Acorde est par nostre seignur le Roi e son consail qe les
Justices aleent par mi la terre a oier e enquere e
terminer totes les pleintes e quereles des trespas
faites deinz ceo .xxv. anz lan du regne de Roi
Edward quarte auxi bien des Baillifs e ministres
le Roi come des autres Baillifs e des autres gentz
queus qil seient hors pris les pleintes e les quereles qe
pendent alours devant justices le Roi ou en Counte par
Breff ou sanz breff issint nepurquant qe si les besoignes
seient devant ceaux a terminer qil oient e terminent
E ceo fait entendre auxi bien de bervaunses prises tors
offensez e faussines faites au Roi come des autres choses en lequel
ces nadbouers faites par comaundement le Roi com de
trespas puis faites e nomement des grevaunces puis fa
ites par baillifs quere qil seient a la bone gentz par qi
serment les enquestes seront prises. Et vult le Roi
pur alcuns du pouple e pur haster dreit qe les plein
tes de chescun seient oietz devant les avant ditz justices
e terminent auxi bien par breff com sanz breff solont
les articles baillez a mesme ceaux justices e ceo fait
entendre auxi bien des fraunchises come de hors
Ensement voet le Roi qe mesme ceaux justices enquergent
oient e terminent les pleintes de ceaux qe pleindre vou
dront qe lem de ceo eust fait ou countre le statut le Roi auxi est venu
bien de ceo qe touche le Roi come le peple. Et voet

Ensement ge ceaus ge serront atteintz du trespas ou solement amercie-
ment apent ge la parole soit finalement termine e les a-
mendes hastivement fait au pleintif. E en dreit de ceaus
ge sont atteintz de trespas la ou emprisonement ou raun-
son igist soient les amendes aingetz hastivement au ple-
intiff e de ceo soit la execucion fait sanz delai e les tres-
passours soient mis par bones mainpernours de estre a pro-
chein parlement devant le Roi sil puissent meinpernours
trover e sinoun demorgent en la prison. E les justic' en-
quergent de lour poer de lour terres e de lour biens e
la manere du trespas e de ceo certefient le Roi a mesme
le parlement issint ge le Roi les poet adunqe mesurer e
lour punir solonc lour decert. E pour ceo ge en tenz
maners de quereles deit la Court le Roi estre favorable
voet le Roi e comaunde e enjoint les justic' ge nul en
querant ne en respounaunt ne let [illegible] pur prio ne enchesoun
par hokes par quei la verite ne soit oue e les trespa-
sours renement despunitz au parlement de Pasch. E eux
celes justic' eient regard e acomenauntes fetes en mesme
le temps si nul ne seit greve pur les covenaunz avant
dites.

Explicit statutum de justic' assignatis. Incipit modus
calumpniandi essonia.

Hic incipit e demonstratur quot esson sunt calumpnianda
et in quibus casibus essonia iacet et in quibus non. Non
iacet quia terra capta est in manum domini Regis. Non
iacet quia aliquis distrinctus est per terras et catalla.
Non iacet quia concessum fuit inde iudicium si iuratores ve-
niant. Non iacet quia visus fuit in Curia. Non iacet de ult-
ra mare quia alias essoniavit se de malo lecti. Non iacet quia
se esson tali die. Non iacet quia preceptum fuit vic' quod

facti eum venire. Non iacet de servic' dni Regis quia femina. quia de actum sum in litte
Non iacet in br(evi) de dote quia videtur de decepcio et progacio (?)
Non iacet quia tal' quenens non invenit pleg' de pe(r) iacet non quia esson
testat' qd non est in servicio dni Regis / b. tali dicit modo
non in(venit) pl(egios) de Warancia sua. Non iacet quia non noiat' in
bri. Non iacet quia mandatum fuit tali epo qd faceret eum
venire. Non iacet quia resummonita fuit de altera presenta
cio vel mort antec'. Esson iacet quia non dum venit di
es. Non iacet quia dies petat. Et sciend' est qd esson
de servicio dni Reg' iacent pro terra captam in manu dni
Reg' salvam post mag(nam) cape et post parvam cape et post distr(ictionem)
omnes pro terras et catalla.

Esson iac' quia tal' retornat' ... sunus fuit esson. Non iacet

Esson iac' quia nulla ca tallo ... est p(er) attach' eo qd fuit mandat' qd non e invenit. Non iac' quia alias se esson de servicio dni Reg'.

Explicit modus calumpniandi esson. Incipit modus faciendi homagium.

Quant franc home fra homage a son seignur de
qi il tient son chief mees il tendra ses meins jo
ines par entre les meins son seignur et par de
sus son gravoun et dira issint. Jeo devenk vostre
home de ceo iour en avant de vie et de menbre et de ter
riene honur et fei vous porterai del tenement qe jeo
teink de vous sauve la fei qe jeo dei a nostre seignur le Roi.
Quant il fait homage a autre qe a son chief seignur et par resun
de tenement il tendra ses mains joint' par entre les
mains son seignur et dira issint. Jeo devenk vostre home
de ceo jour en avant et fei vous porterai del tenement
qe jeo claim tenir de vous sauve la fei qe jeo dei a nostre
seignur le Rei et a mes autres seignurages. Quant fra
unk home fra feaute a son seignur il tendra sa mein
destre outre le livere et dira issint. Ceo oiez vous
mon seignur. N. qe jeo. B. vous serrai feal et leal et fei
vous porterai del tenement qe jeo claim tenir de vous

qe leaument vous frai custumes et services qe faire vous dei
a termes assignes si moi eide dieus et ses seinz. Quant
villein frad feaute a son seignur il tendra sa mein destre
outre le liuere et dira issint. Ceo oiez vous mon seig
nur .C. qe ieo .B. vous serrai feaus et loiaus et vous
del tenement qe ieo dei tenir de vous en vilenage
et qe vous serrai justiciable de corps et de chateux et qe
ieo de vous mal ne damage ne orrai qe ieo vous ne
defenderai et vous garnirai si moi eide deus et ses se
inz. · c. · d.

Explicit modus faciendi homagium. Incipit extenta
Manerii.

Inquirendum est de castris et aliis edificiis circumdatis quantum
tantum muri et edificia lignea [illegible] plumbo vel alio
modo cooperta valeant [illegible] appreciari se
cundum commune valorem murorum edificiorum et per quantum
edificia extra fossatum apparent posita et quantum valeant
una cum gardinis curtilagiis columbariis vivariis et omnibus aliis
issuis exeuntibus per annum. Item inquirendum est quot campi
sunt in dominico et quot acre terre sunt in campo et quantum
valeat quelibet acra terre per se ad locandum per annum et quot
acre pasture et communes [illegible] bestias et animalia pastura illa sunt
[illegible] et quot et quales bestias potest sustinere
et quantum valeat pastura cuiuslibet bestie et animalis per annum
ad locandum. Item inquirendum est de pastura forinseca que
communis est et quot et quas bestias et quot animalia et que dominus
potest habere in eadem et quantum valeat pastura cuiuslibet bestie
et animalis ad locandum per annum. Inquirendum est de parcis et
dominicis boscis que dominus ad voluntatem suam assartare po
test et extollere quot acras continent in se et quantum va
leat quelibet acra terre per se per annum. Item inquirendum

est de boscis forinsecis ubi alii communicare, et quantum dominus in eisdem
boscis possit appruare etc. et quot sunt acre et pro quanto vestura
cuiuslibet acre possit appreciari communiter, et quantum fundus postquam
vestura fuerit asportata valeat, et quot acras in se contineat, quantum
valeat quelibet acra per se per annum. Inquiratur etiam utrum dominus de
residuo boscorum suorum forinsecorum aliquid dare possit vel vendere,
et quantum valeant huiusmodi donationes et venditiones per annum. Item
inquiratur de pannagio et herbagio, melle, et omnibus aliis exitibus fo-
restarum, boscorum, morarum, bruerarum, et vastorum, et quantum valeat
per annum. Item de liberis tenentibus quibuscumque forinsecis vel in-
trinsecis inquirendum est et quot sunt liberi tenentes et qui,
et quas terras et tenementa teneant, et per que feoda et per quod servi-
tium, per servitium socagii [illegible] militare vel alio modo, et quan-
tum reddant [illegible] de redditu assiso, et qui tenent per car-
tam et qui non [illegible] per antiquam tenuram et qui per no-
vum feoffamentum. Inquiratur etiam de predictis liberis tenentibus qui
sequuntur curiam domini et qui [illegible] et quid et quantum accidere
domino per mortem talium liberorum decedentium. Inquiratur etiam de custu-
mariis, et quantum terre quilibet custumarius teneat, et quas opera-
tiones et quas consuetudines, et qui possit talliari ad volun-
tatem et qui non. Item inquirendum est de cotariis, et que
cotagia et curtilagia teneant, et per quod servitium, et quantum
reddant per annum pro predictis curtilagiis et cotagiis. Inqui-
rendum est de placitis et de perquisitionibus curie, et [illegible]
cum expedicione [illegible] et quantum [illegible] in [illegible]
aliis exitibus. Item inquirendum est de ecclesiis que per-
tinent ad donationem domini [illegible] et que [illegible] et quan-
tum valeat quelibet ecclesia per annum [illegible] ipsius esti-
mationem. Item inquirendum est quantum valeant heriette,
multure, mercata, consuetudines, et auxilia, et operationes,
et consuetudines forinsece, et quantum valeat predicta perquisi-
ta facies relevia et omnia [illegible] alia per annum.

Explicit extenta manerii. Incipit statutum quod dicitur Cir-
cumspecte agatis [illegible]

Rex talibus iudicibus salutem. Circumspecte agatis de negocio tan-
gente dominum episcopum Norwicensem et eius clerum non puniendo eos
si placitum in curia christianitatis tenuerint de hiis que
mere sunt spiritualia videlicet de correccionibus quas prelati faciunt pro
mortali peccato vel pro fornicacione et adulterio pro quibus aliquando
infligitur pena corporalis aliquando pena pecuniaria maxime si con-
victus de libero sit libero homine vel si prelatus puniat pro cimiterio non
clauso ecclesia discooperta vel non decenter ornata in quibus casi-
bus alia pena non potest infligi. Item si rector petat versus
parochianos oblaciones et decimas debitas vel consuetas vel si rec-
tor agat versus rectorem de decimis maioribus vel minoribus dum-
modo non petatur quarta pars valoris [illegible] si rector pe-
tat mortuarium in partibus [illegible]
Item si prelatus alicuius ecclesie [illegible] pecu-
niam sibi debitam [illegible] facienda fuit in foro ecclesi-
e. De violencia manuum iniectione in clericum et in casu diffa-
macionis concessum fuit alias quod placitum inde teneatur in
curia christianitatis cum non petatur pecunia sed agatur ad correccionem
peccati et pro lesione fidei. In omnibus predictis casibus habet iudex
ecclesiasticus cognoscere non obstante regia prohibicione si porrigatur.

[Hic] incipit [Regia] prohibicio. Sub qua forma impetrent
laici regiam prohibicionem in genere super decimis oblacionibus mortuariis
redempcionibus penitenciarum violencia manuum iniectione in clericum
vel conversum in causa diffamacionis in quibus casibus agatur ad penam
canonicam imponendam. Unde dicit Rex ad istos articulos
quod in decimis oblacionibus obvencionibus mortuariis quando agitur ut
predictum est prohibicioni non est locus. Et si clericus vel religiosus
decimas suas in orreo congregatas vel alibi existentes ven-
diderit pro pecunia alicui si petatur illa pecunia coram iudice
ecclesiastico locum habet regia prohibicio quia per vendicionem res spirituales

fiunt temporales et decime consistunt in catallis. Item si conten
cio mota fuerit de iure decimarum originem habens de iure patronatus
et earum decimarum quantitas excedat quartam partem ecclesie, locum habet
regia prohibicio. Item si prelatus imponat alicui penam pecu
niariam pro peccato et petat pecuniam illam, locum habet regia prohibicio
si coram prelatis vel episcopis pecunia exigatur. Item si quis
manus violentas iniecit in clericum, pro violencia pacis debet
emenda fieri coram rege, et pro excommunicacione coram prelato vel
episcopo imponatur pena corporalis, quam si sponte velit reus re
dimere dando prelato vel leso pecuniam, petere nec in talibus
locus est prohibicioni. In diffamacionibus libere corrigant prelati, non
obstante prohibicione, primo iniungendo penam corporalem, quam
si reus redimere velit libere recipiat prelatus pecuniam, licet
regia prohibicio porrigatur. Dat' Parisius anno xiiij.

Explicit statutum Circumspecte agatis. Incipit statutum de
mercatoribus.

Pur ceo qe marchaunz qe avant ces houres unt presté
lur aver a diverses gentz sont cheuz en poverte pur
ceo qil navoit pas si redde lei purveu par la quele
il poent lor dettes hastivement recoverir al iour
assis de la paie, et par cel enchesoun sont muitz des mar
chanz susprez de venir en ceste terre ove lur mar
chandises a damage des marchaunz et de tout le roiau
me, le roi par son consail ad ordine et establi qe mar
chaunt qe vout estre seur de sa dette, face venir
son dettour devant le meire de Loundres ou devant Everwyk
ou de Bristut ou devant le meire et le clerk qe le
roi a ceo attenera, e conuse la dette et le iour de la pa
ie, et soit la reconisaunce entre en roule de la main
le clerk avant dit qe serra conu. E estre ceo le avant
dit clerk face le escrit de obligacion a quel escrit

9

seit mis le seal le dettour ovesqe le seal le Roi qe a ceo est
purveu le quel demorra en sauve garde ove le meire e le clerk
avant dit. E si le dettour ne rend al iour qe li est assis
si veigne le creancer al meire e au clerk ou sa lettre
de obligacion e sil troevent par roulle ou par lettre qe
le dette fust conu e qe le iour assis est passe le meire
par veue de prudeshomes meintenant face vendre les
moebles al dettour com attaint de la dette si cum chateus
e burgages devisables desqes a la somme de la dette e les
deniers sauntz delai soient paiez al creansour. E si
le meire ne treue achatour face par venable prise liverer
les moebles al creansour deqes a la summe de la dette
en alouance de sa dette e a la vente e a la liveree des
burgages devisables serra mis le seal le Roi avant
dit en pardurable temoignance. E si le dettour nest
moeble en le poer le meire dount la dette purra estre
leve cum est alouwe en le Realme dounqe mande le
meire desuth le seal le Roi avant dit a Chaunceler
la conisaunce faite devant lui e le avant dit clerk e
Chaunceler envoie breff a viscont en qi baillie le dettour
avera moebles e le viscont face faire gre al creansour
par mesme la fourme qe est devisee qe le meire le prest
Si les biens moebles al dettour fussent en ceo poer mes
bien se gardent ceaus qe presseront les biens pur liverer
al creansour qil mettoient venable prise e covenable qe
sil les preisent trop haut en favour del dettour al da
mage del creancour la chose preise seit a eaus liveree
pur le pris qe mis en unt e meintenant respoignent
al creansour de sa dette. E si le dettour velle dire
qe ces biens moebles furent vendus ou liverez pur meins
qil ne valent de ceo ne purra il remedie aver par quei
qe le meire ou le viscont eient leaument les moebles

a celui qe plus offri vendu, car il purra rettir a lui meſmes
qe avant le iour de la ſeute poeit ces biens moebles aver
vendu, e par ſa mein les deniers leuer e ne voleit. E ſi
dettour neit moebles dount tutte la dette ne puet eſtre
leue, dunqes ſeit ſon corps pris ou qil ſeit troue, e en
priſon tenu iesqes atant qil eit fait gre, ou ſes amis
pur li, e ſil nad del ſoen dont il poeit eſtre ſuſte
nu en priſon, le creaunceour lui troue pain e ewe,
issi qil ne moerge en priſon pur defaute, les queus
cuſtages le dettour lui rende oue la dette, avant qil
iſſe hors de la priſone. E ſi le creaunſour ſeit mar
chaund eſtrange il demorra al cuſtages le dettour
tut le temps qil demoert pur ſiuir ſa dette leuer
iesqes al iour al iour qe les biens moebles al det
tour ſeient vendus ou a lui liuerez. E ſi le creaunſour
ne ſe paie pas de la ſeute ſolement le dettour, par
qei plegges lui ſoient trouez ou meinpernours, les mein
pernours ou les plegges veignent devant le mere e le
avant dit clerk, e ſe obligent par eſcript e par reco
niſaunce ſi com avant eſt dit del dettour. En meſme
la manere ſi la dette ne ſeit pas paie al iour aſſis, ſeit
fait la execuſion ſur les plegges, ou meinpernours come
avant eſt dit del dettour, iſſi ne porquant qe tant com
dette puiſſe pleinement eſtre leue, des biens moebles
al dettour, en la forme avant dit, les plegges ou les
meinpernours neient damage, mes en defaute des
biens moebles al dettour eit le creaunceour retour
ner ſur les meinpernours ou ſur les plegges en la for
me qe avant eſt dit del dettour.

Explicit ſtatutum de mercatoribus. Incipit ſtatutum
de eiſdem per emendacionem:

Por ceo qe marchaunz qe avant ces houres unt preste lur
aver a diverses genz sont cheiz en poverte pur ceo qil na
voient pas eu redde lei purveu par quel il poient lur
dettes hastivement recoverer au iour assis de paie
E par icele enchesoun sont multz des marchaunz sustretz
de venir en ceste terre ove lour marchaundises a damages des
marchaunz e de tot le realme. Le Rei par li e par son
consail a son parlement qil tint a Acton Burnell apres
le seint Michel lan de son regne unzime fist e ordi
na establisement sur ceo a remedie des marchaunz le quel
ordenement e establisement le Rei comaunda qe teniz fu
ssent e fermement gardez en tot le realme. Dunt mar
chaunz ont eu remedie e meyns meschif e travail unt
recoveri lor dettes qe avant ne soleint. Mes pur ceo qe
marchaunz puis se pleindrent al Rei qe viscontes malement
entrepreterent son statut e aucune foitz par malice e par
mal interpretesoun delaierent lexecution del statut a grant
damage des marchaunz le Rei a son parlement a Westm a
pres la Pasche lan de son regne .xiii. fist reherser lavant
dit estatut fait a Acton Burnell. E pur declarer aucuns
articles de son estatut avant dit ad ordine e establi qe
marchant qe voet estre seur de sa dette face venir son
dettour devant le meire de Lyncoln ou devant autre
chief gardein de cele ou de autre bone ville ou le Rei orde
nera. E devant le meire ou le chief gardein ou autre
prodhome a ceo esluz e iurez qant meire ou chief ne
poent attendre e devant un des clers qe le Rei a
ceo attournera qant ambedeus ne poent a ceo entendre
conuse la dette e iour de la paie e seit la reconisaunce
entre en roules de la main de un des ditz clers qi serra
conu e le roule duble. Dunt lun demorge vers le
meire ou chief gardein e lautre vers le clerk qi a ceo

primes serra nome. E estre ceo lui des avant ditz clerks de
sa mein face lescrit de obligacion. a quel escript soit mis
le seal al dettour. ove le seal le Rei qe a ceo est purveu
le quel serra de deux peces. dont la greinnure pece demor
ra en la garde le meire ove le chiff gardein. e lautre pece
en la mein le clerk avant dit. E si le dettour ne rende
la dette al iour qe lui est assis. si viegne le marchand al
meire e al clerk ove la lettre de obligacion. e si trove
seit par roule ou par lettre qe la dette fust conu. e le iour
assis soit passe. meintenant face le meire ou le chiff gardein pren
dre le corps del dettour sil seit lai. en quel lui qil soit tro
ve en son poer. e liverer a la prisone de la ville si prison
i soit. e la demorge a ces custages propres. iesqes atant qil
eit fait gre de la dette. E comaunde est qe le gardein
de la prisone de la ville lui receive par la livere del meire
ou le chiff gardein. e sil ne le voille receivre si respoigne
meintenant le garde de la prisone de la dette sil eit de quei.
e sil nad de quei. si respoigne celi qi la prisone lui baillia a
garder. E si le dettour ne poet estre trove en le poer
del meire ou le chiff gardein. Dunqe mande le meire ou
le chiff gardein desouz le seal le Rei avant dit al
Chaunceler la conisaunce faite de la dette. e le Chaunce
ler envoie bref al viscont en qi bailie le dettour serra
trove. qil prenge son corps sil seit lai. e en sauve prisone
le garde iesqes atant qil eit fait gre de la dette. E deinz
un quarter de lan apres ceo qil serra pris. eit ses terres
e ses chateux deliverez. issint qe par les soens puisse le
ver e paier la dette. E bien list deinz cel quarter terre
e tenement vendre pur ces dettes aquiter. E sa vente serra
ferme e estable. E sil ne face gre deinz le quarter apres
le quarter passe soient liverez touz les biens le dettour
e touz ses terres par resonable estente al marchaunt de

tenir iesqes atant qe sa dette soit pleinement leve; e a le plus
tart le corps demeorge en prison com avant est dit; e le mar
chaunt lui trovera pain e ewe; e eit le marchaunt entre
temps totes les ten a lui livereez ou a son assigne; e eit seisine quil puis
se porter bref de novele disseisine sil soit ejecte, ou de redis
seisine auxi com de fraunk ten; a tenir a lui e a ses assignez
tant cum la dette soit paiez; apres la dette leve e paie
soit le corps al dettour delivere ove sa terre. E en le
bref qe le chaunceler envera soit mencion fait qe le
visc certefie les justic de lun bank e de lautre coment
il avera parfurni le comaundement le Roi, e a un certain
iour; a quel iour le marchaunt si son gre ne soit fait
sue devant justic. E si le visc ne retourne nul bref
ou retourne qe le bref vint trop tart, ou qil ad comande
as baillifs des fraunchises, si facent justic solonc ceo
qil est contenuz en le drein estatut de Westm. E si par
cas le visc maunde qe le dettour nest pas trove en sa
baillie ou qil est clerk, si eit le marchaunt bref a touz
les visc ou il avera terre, qil li liverent touz les cha
teux e touz les ten al dettour par renable extente a
tenir a lui e a ces assignez en la forme qe est avant
dit; e a la le plus tard eit bref a quel viscounte qil
vodra de prendre son corps sil soit trove e sil soit lais a
tenir en la forme avant dit. E bien ceo garde le garde
in de la prisone qil covendra respoundre del corps ou de la
dette. E apres ceo qe les terres le dettour seront live
rez au marchaunt, bien list al dettour ces terres vendre
issint qe le marchaunt neit damage de ces apprnementz; e
saufs soient touz iours au marchaunt ces damages e les
cuns custages necessaries e renables en travails, suites, de
laies, e en despenses. E si le dettour trove plegg qil se
consent estre principals dettours apres le iour passe, soit

fait des plegges en totes choses com il est dit de principal det-
tour | quant a corps prendre e a terres liuerer e en autres choses
e quant les terres le dettour serront liuerez au marchaunt
e seit seisi de tut les terres qe furent en la main le dettour
le iour qe la conissaunce fust fait en queles mains qeles serront
apres deuenutz | ou par feffement ou par autre manire. E
apres la dette paie les terres e les issues del dettour
par feffement retornent autresi bien arere al feffe come les au-
tres terres au dettour. E si le dettour ou les plegges morgent Bii.
ne eit le marchant poer a prendre le corps le heir | mes a ces
terres com auant est dit sil soit dage ou quant il ser-
ra dage iesqes atant qil eit leue des terres le amountaunce
de la dette. E seit pourueu un seal qe seruira a faires e i ceo
seal serra enuoie a chescune faire de suth le seal le roi
par un clerk iure | e par le gardein de la feire e la com-
munaute des marchaunz serront esluz deus leaus mar-
chaunz de la Cite de London ou Beuerlek qi facent
le serment e deuant eux seit le seal ouert e la une
partie soit baille as auant ditz marchaunz e lautre de-
morge vers le clerk e deuant eux ou lun des mar-
chaunz si ambedeus ne poent estre soit la reconissaun-
ce fait com auant est dit. E auant ceo qe nul reconissa-
unce seit en roule seit la peine del estatut apertement
leu deuant les dettours ou deuant les plegges issint
qil ne puissent autrefoitz dire ne dedire qe lem lour
mette autre peine qe icele a quele il lour obligerunt. E a Biii.
sustener les custages del auant dit clerk il prendra le
rei de chescune li. un denier en chescune ville ou le
seal serra hors pris feires | ou il prendra .iiij. deniers.
ob. de la li. Cest auenement e establisement voet le
rei qe desormes seit tenu par tut le realme dengleterre e dir-
lande entre queles gent qe ceo seit qe de lor endegre vodrunt

cele reconisaunce faire hors pris Jues a queus cest establi-
cement ne se estent pas. E par cest estatut ne se esto
pas le bref de dette abatu, e ne sont pas le Chaunce
ler, Barouns del Escheker, Justic' de lun Bank e de lau
tre, e Justic' erraunz forclos de prendre reconisaunces
des dettes de ceaus qe devant eus les vodrount fai
re. Mes les execucions des conisaunces devant eus fai
tes ne soient pas faites par la forme avant mes par
lei e par usage, en la manere purveu aillours en autre
estatut. Bref sur cest estatut. Rex vic' Cant'
salutem. Quia R. de B. coram G. maiore Civitatis nostre
London & J. de ponte fracto clerico nostro ad recognitiones
debitorum apud London accipiendas deputatis recogno
vit se debere G. decem marcas unde ei solvisse debuit
ad festum pasche anno r. n. vicesimo nono quinque marcas
& ad festum sancti Michaelis proxime sequens quinque marcas & eas
ei nondum solvit ut dicitur, tibi precipimus quod corpus predicti
R. si laicus sit capias & in prisona nostra salvo custodiri
facias quousque eidem G. de predicto debito plenarie satis
fecerit. Et qualiter hoc preceptum nostrum fueris executus nobis scire
facias tali die ubicumque tunc fuerimus in Anglia per literas tuas
sigillatas. Et habeas ibi hoc breve. T. &c.

Explicit statutum de mercatoribus pro emendacione. Incipit
Statutum de Wyndesore de anno & die bisextili.

Edwardus &c. Justic' suis de Banco salutem. [illegible]
quod cum regno nostro Anglie de anno & die qui languidis
dies per breve nostrum de recto impli- tatis prefigi con
sueverit quomodo esset a quo die anni precedentis in
aliquem diem anni subsequentis debuit annus ille & dies
ille in anno bisextili accipi & computari dubi
tatum. Nos volentes uniformitatem ubique in regno nostro

sup hoc observari & pcitm litigandi pvaricari pvidimus &
de consilio fidelium nroꝝ statuim̄ qd ad tollend sup hoc om̄
ambiguitatē computent᷑ dies excrescens in anno bisexti
li vpo ſcā qd ꝑpe diem ultim no͞ ꝯtinet᷑ alian̄ simplr
tanti. Et sic fiat de mense illo in quo excrescit & conti
neat᷑ dies ille & dies pxī pcedens p uno die. Et ideo
vobis mandamus. qd hoc coram vobis decetʒ publicari faciat̄ &c.

Explicit statutu de Wyndesore. Incipit statutu quo Wa
de anno & die bisextili. Tratto magnu.

Anno dni. mo. cc. septuagesimo. octavo. Regno autē dni
E. Reg. sexto. apud Gloucestr mense Augusti. pvi
dente ipo dno Rege ad regni sui Angl melioracoem
& exhibicoem iusticie pleniorem. put officii exposcit utili
tas convocatis discrecioribȝ eiusdem regni tam ex maioribȝ qm̄
ex minoribȝ. statutu est concordatu & concessum. qd cu reg
nu Angl in diversis tam sup libertatibȝ qm̄ in aliis in qui
bȝ lex deficiebat. ad evitand incolaꝝ dampna gravissima &
exheredaciones innumerabiles. quas huiusmodi legum defectus induce
bat diversis legis supplecoibȝ in novis quibȝ pvisionibȝ indi
indigeat. pvisiones ordinaciones ~~ordinaciones~~ & statuta subscrip
ta ab omibȝ regni sui incolis de cetero firmiter ac inviolabi
lit observent᷑. Cum plati Com. Baron & alii de reg
no nro qui diversas libertates here clam ad quas examī
nand & iudicand. Rex huius platis Com. Baron diem
pfixerat. pvisum est concordatu & concessum. qd dci plati
Com & Baron & alii vocent᷑ in fōa bris subscripti. Rex
vic salutm. Cum nup in parliamento nro apud Westmon
p nos & consiliu nrm pvisum fit & pclamatu. qd plati
Comites & Baron & alii de regno qui diversas libertates
p cartas pgenitoꝝ nroꝝ regn Angl here clam ad quas
examinand & iudicand diem pfixim in eod parliamento h[…]

bertatibus illis taliter utentes. quod non sibi per usurpacionem accrescet ut
aliquid super eo occuparent. Et tibi precipimus quod omnes illos de com tuo
libertatibus quibuscumque quibus hucusque racionabiliter usi sunt. uti et gau
dere permittas in forma predicta usque ad primum adventum Justic'
nostrorum itinerancium ad omnia placita in com predicto vel donec aliud
inde preceperimus salvo semper iure tam libere cum inde loqui volu
erimus. ¶ Eodem modo et in eadem forma dirigantur bria com'
et aliis Ball' pro quolibet petente et mutetur forma secundum di
Breve. ii. versitatem libertatum quas quis clamat habere etc. ¶ Rex vic' Ba
thon' Precipimus tibi quod per totam ballivam tuam videlicet
tam in Civitatibus quam in Burgis et in aliis villis mercatoriis
et alibi publice proclamari fac' quod omnes illi qui libertates ha
bent per cartas progenitorum nostrorum Regum Angl' vel alio modo
habere clamant sint coram Justic' nostris ad primam assisam ad
ostend' quomodo libertates habere clam' et quo Waranto. Et tu
ipse sis ibi personaliter una cum ball' et ministris tuis ad
certificand' ipsos Justic' super hiis et aliis negociis illud
tangentibus. Ita quod clausula de libertatibus que sic incipit
Aliud. Precipimus tibi quod publice proclamari fac' etc. ponatur in bri
de com' suum in itineribus Justic' et habeat premunicionem xl. dierum
sicut com' suum habet. Ita quod si quis aliqua que clamat habere
libertatem sint coram Rege non ponatur in defaltam coram
aliquibus Justic' in suis itineribus. quod Rex de gratia sua
speciali concessit conservare partem illam indempnem quo
ad illum articulum. Et si quis illa sit in placito super hiis li
bertatibus coram Justic' predictis. hiidem Justic' coram quibus
quis illa sit in placito conservabunt eum indempnem coram
aliis Justic'. Et si quis predicta sint coram Rege. ita quod
eo die coram Justic' interesse non possit. Rex ipsum partem
indempnem conservabit coram Justic' predictis itinerantibus
quo ad diem illum. quo fuit coram Rege
et si ad diem non venerit. tunc libertates ille ponen

districcionis capiant in manum domini Regis per visum loci. Ita quod eis
non utantur donec venerint coram Justiciariis recuperare. Et cum per di-
strictionem venerint replegiantur libertates sue. Si eas po-
tant in quibus replegiacionibus statim respondeant ad for-
mam brevis predicti. Et si forte exceperint quod non tenentur sine
brevi originali inde respondere. Et si quoquo modo consta-
re possit quod ipsi de facto suo proprio aliquas libertates usur-
paverint vel occupaverint super Regem vel predecessores su-
os, dicatur quod statim respondeant sine brevi. Et coronatores
recipiant indictamentum pro parte domini Regis consideratum.
Et coronatores dicant quod antecessores sui inde obierunt seisiti.
Et habeat Rex breve originale de Cancellaria sub hac forma

Rex vicecomiti salutem. Summone per bonos summonitores talem quod sit
coram nobis apud talem locum in proximo adventu nostro in
Comitatu predicto vel coram Justiciariis nostris ad proximam assisam cum
in partes illas venerint, ostensurus quo warranto tenet
visum franci plegii in manerio suo de N. vel sic
quo warranto tenet hundredum de B. in comitatu predicto
vel quo warranto clamat habere tolnetum per chevalibus su-
is per totum regnum nostrum. Et habeas ibi hoc breve. Teste etc. Breve.

Et si ad diem illum venerint et defendant et replicent
et triplicent, et si non venerint nec essoniati fuerint coram Rege
Rex coronatoribus moratur et in comitatu illo perpetratur vicecomiti quod faciat
eos venire ad quartum diem vel ad quintum. Quod si non
venerint et Rex in comitatu illo fuerit, fiat sicut in itinere Justiciariorum.
Et si Rex a comitatu illo recesserit, adiornentur ad breves di-
es et habeant dilaciones sicut prius competentes juxta
discrecionem Justiciariorum sicut in accionibus personalibus. Et Justiciarii
itinerantes in itineribus suis faciant secundum ordinacionem
predictam. Et secundum quod hec placita deduci debent in itineribus
de querimoniis factis ad faciendum de ballivis Regis et aliorum
secundum ordinacionem super inde factam. Et secundum inquisiciones

captas et ponatur in clausula subscripta in brevi de com[muni] sum[monitione] in itine
ribus justic[iariorum] ad omnia placita de recto breve quod tale est. Rex vic[ecomiti]
salutem. Precipimus tibi quod publice proclamare facias ad omnes con
querentes seu conqueri volentes tam de ministris et ballivis
nostris quibuscumque quam de ministris et ballivis aliorum quorumcumque et
aliis veniant coram justic[iariis] ad primam assisam ad quascumque que
rimonias suas ibidem ostendend[as] secundum leges et consuetudines [?]
·n· et juxta ordinacionem nostram per nos inde factam et juxta te
norem statutorum nostrorum et juxta articulos eisdem justic[iariis] nostris
inde traditos prout predicti justic[iarii] tibi scire faciant ex parte
nostra. Teste me ipso etc.

Explicit statutum quo warranto. Incipit statutum quo wa
rranto novum

Del breff q[ue] est dit quo warranto establi nostre seignour
le roi le jour de la Pentecost[e] l'an de son regne
xviij. qe touz ceaux qe tenent clamant aver quite pos
session de fraunchise avant le temps le roi Ric[hard] saunz
interrupcion et ceo puissent mustrer par bone enqueste bi
en se enjoient de tele possessioun et si tele possessioun seit
demaunde par reson nostre seign[ou]r le roi conseuera par tiel e
tatz q[ue] ont nous chartres de fraunchises seint celes char
tres aujgez solonc la tenure et la forme de mesmes celes char
tres. E ceaux q[ue] ont perdu lur fraunchises puis la pasche
dereinere par lavant dit breff en la forme avant dite en
plai del avant breff eient restitucion de lur fraunchises
perduz. E desorenavant pleident solonc la nature de la pre
sente constitucion etc.

Explicit statutum quo warranto novum. Incipit statutum
quo warranto vetus

Omnia brevia de quo warranto et et judicia super placitis
eorumdem reddenda districtius capiunt dilacionem eo quod justi

IAZ·ID·

in judiciis illis reddend' de voluntate domini Regis non fuerunt hucusque certiorati. idem dominus Rex ad parliamentum suum post pascha apud Westmonasterium anno regni sui octavo decimo de gratia sua speciali et propter affectionem quam habet erga prelatos comites barones et ceteros de regno suo concessit quod omnes de regno suo quicunque sint tam religiosi quam alii qui per bonam inquisitionem patrie vel alio modo verificare poterint quod ipsi et antecessores eorum vel predecessores eorum sunt libertatibus quibus usi et de quibus per brevia predicta sunt implacitati ante tempora Regis Ricardi consanguinei sui aut toto tempore et hucusque continuarunt ita quod libertatibus illis non sint abusi quod partes adiornentur alterius usque ad certum diem et racionabilem infra quem dominum Regem adire possint cum recordo justiciariorum sigillo suo signato et redire et dominus Rex statum eorum confirmabit per litteras suas et alii qui poterint seisinam antecessorum suorum seu predecessorum verificare eodem modo quo predictum est deducantur et adiudicentur secundum legem et consuetudinem et alii qui habent cartas regales secundum cartas illas iudicentur. Preterea dominus Rex de gratia sua speciali concessit quod omnia iudicia que reddita fuerunt in placitis de quo warranto per justiciarios suos apud Westmonasterium post pascha predictum ipso anno xviij. et partes que amiserunt ad dominum Regem venire voluerint idem habeant remedium de gratia domini Regis sicut superius dictum est. Concessit idem dominus Rex pro eo dilectis et fidelibus populi de regno suo quod placita de quo warranto et placita terre in itinere justiciariorum decetero terminentur et quod placita ad huc pendentia readiornentur in eodem statu quo sunt usque adventum justiciariorum in partibus illis.

Explicit statutum de quo warranto vetus. Incipit statuta Wynton.

Pur ceo qe de iour en iour Roberies felonies homicides Larcines arsons plus sovent sont fait qe avant

ne ſoleient (& ſelons ne poent eſtre attentz par ſerment de ſoiours
q plus volentiers ſoffreront felonies eſtre faites a eſtrange gentz
de meſme le pais & les felons paſſer sauntz peines | en diter (
dont g͡nt partie de gentz sont gentz homes de pais | ou a
meins si les meſſeſours ſont deautre pais lor receitours ſont
del vne (E ceo ſoint il par tant q ſerment neſt mie ore
dote de iurrours ne au pais | ou felonies sont faites (tant a
reſtitution des damages (peine avant ne fuſt p͡uee p͡ lor
concelement e lor laſcheſſe (E noſtre seignur le Roi pur
abatre le poer de felons ad eſtabli peine en ceſt cas | iſſi
qi par pour de la peine plus q par pour de ſerment
a null deſoremes ne eſparnient (ne nule felonie concelent /
(Comaund le Roi qe solempnement ſeit la crie faite deſore
mes (en touz Countez (hundres (marches (feires (en touz
lieuz (ou ſolempne enſemble des gentz ſera iſſi qe nul
par ignoraunce ſoi puiſſe eſcuſer (q cheſcun pais deſormes
ſeit garde (qe meintenant a pres roberies & felonies
faites (ſeit fait ſi freſche ſuite de ville en ville de pa
is en pais (enqueſtes enſement ſeient pris ſi meſter ſe
it (en villes par celi qe eſt ſoverein de ville (& puis en
hundrez (en fraunchiſes (& en Countez (& aſcune foitz
en deux (ou en treis ou en quatre Countez (en cas qant
felonies ſont faites en marche (& iſſi qe les meſſeſours
poent eſtre attentz & suffrer Juiſes (E ſi le pais de
ceaux meſſeſours ne reſpoignent (la peine sera tiele
(qe cheſcun pais (ceo eſt a ſavoir gentz demorauns en pa
is reſpoignent des damages & des roberies faites (iſſi
q tut le hundred ou la roberie ſeit fait | ou les fraun
chiſes (qe ſont deinz la purceinte de meſme le hundred (
(reſpoignent de la roberie faite (E ſi la roberie ſeit
fait deinz les deviſes des hundrez reſpoignent
ambedeux les hundrez (enſemblement ou les fraunchiſes.

ses dens la purceinte dount la quele la felonie est faite
E plus longe terme navera le pais apres la felonie
qe demi an dedenz quel il covendra qil facent gre de
la roberie ou qil respoignent des corps des mesfesours
E pur ceo qe le Rei ne voet pas qe genz seint soudei
nement enpoverez de ceste peine qe en sembleroit
dur a ascune gent grante est qe la pein ne nestra pas
meintenant encore mes prenge la peine respit jeqes
a la pasche procheine avenant E dedenz cel terme orra le
Rei coment le pais se portera et cesseront les roberies
et felonies apres le quel terme touz seient certeins
qe chescun la avant dite peine encurra generalment
ceo est asaver qe chescun pais par genz en pais demora
unes respoinant de roberies et felonies faites en lor pais
faites. E pur enseurer le pais si ad le Rei comaunde
qe les grantz villes qe sont closes de murs les portes
seient fermes del solail resconse jeqes al solail levant
et qe nul home ne herberge en suburbe ne en forein chief
de la ville si de jour noun ne uncore de jour si le
hoste ne voille pur li respondre. E les baillifs des vil
les chescun simeine ou au meins chescune quinzeme fa
cent enquestes des gentz herbergez en suburbes et
en foreins chifs de villes. E sil trove nul herberjur
qe receive gens estranges en herbegerie ou en autre
maniere ou gentz dount suspecion seit qil seient gentz
encontre la pees si enfacent les baillifs dreiture
E desormes comaunde est qe veilles seint faites si
cum auncienement soleint estre faites ceo est asaver
del jour del Assencion jeqes al jour Seint Michel. Che
cun Cite par vi. homes a chescune porte et en chescune
burgh par xii. homes. en chescune ville entier par
vi. homes. ou par. iiii. solunc la nombre des gentz

qe la ville habitent e gardent la ville communement entre la
nuit jeqes al solail levant. E si ceus qe fount la waite trouf-
ent nul estrange nuitantre hors de meson a pee ou a chival qe
passe par eaus seit aresti jeqes au matin. E si rien par quei
len eit de li suspecion ne seit trove si aylle quites. E si len
troue suspecion seit attache e livere au visc' qe meintenant
e sauns da[m]mage le receyue e sauvement le garde jeqes
atant qil seit delivere en due maniere qe len sache qui il
est e qi il est. E sil ne se lesse pas estre aresti seit hutes-
ce cri leve sur li e ceaus qe gardent la ville les siwent
ou tut la ville e les villes veisins par hu e par cri de
ville en ville les siwent jeqes atant qil seint pris e live-
rez au visc' si com avant est dit. E pur la resettement
ii. de ceuz estrangers nul ne seit enchesone. Comande
est ensement qe les hautes chemins de villes marchaundes
ou autres villes seient desrames en largez par la ou il ad
bois, fosse, haies ou buissons issi qil ni eit fosse, suthbo-
is ne buissone ou hom poet eschaper pur mal faire pres du
chemin a .CC. peez dune part e a .CC. peez de autre
part issi qe cest estatut ne se estent a chemins ou a grantz
fouz par quei qil seit cler de suz. E si par defaute
de seignour qe ne voudra coper les suthbois ou buissonnes en
la fourme avant dite abatre e roberies seient faites
si respoigne le seignour. E sil seit murdre seit reint
le seignour a la volunte le Roi. E si le seignour ne suffist a
suthbois abatre si li eide le pais a ceo faire. E le Roi
voet qe en ses demeine bois dedenz forest e de hors
seient les chemins enlarges si com est avant dit.
E si par cas park seit pres de haut chemin issi covie-
nt le seignour du park amenuser son park jeqes la largesse
de .CC. peez si com est avant dit ou qil face tel
mur fosse ou haie qe les maffesours ne poent passer

ne retournir. Comaunde est ensement qe chescun home eit en
sa meson arch' setes ou autre manere darme pur la pees gar
der solom la auncienne assise cest asauer qe chescun entre
quinze anz e sessaunte seient iurez e eint armes solunc
la quantite de lour terres e lor chateaux cest asavoir. a
.xv. liueres de terre e chateaux a .xl. mar' cheval haubergh
chapeu de fer espee cotel. E. x. li. de terre e chateaux
de .xx. mar' haubergh chapel de fer espee cotel. E. xl. s. de ter
re arch' setes e cotel. E qi meins de .xl. s. de ter
re ad seit iurez au fauchouns cest asavoir a autres
menuz armes. E qe meins ad chateaux de .xx. s.
arches setes espee e cotel e autre menuz armes. E
tuz autres qe pount arches setes hors de forest e en forest
arches e piles. E qe veue des armes seint fait deux foiz
par an e en chescun hundred e fraunchise seient eluz deux
conestables a faire la veue des armes. E si tost cum hu
e cri serra leve en le pais chescun home de tel age e poer
e defaunte qil puisse le cri sivre si leue. E les Conesta
bles avant ditz presentent as Justices assignez quant il ven
dront ou pais les defautes qil trouent des armes defau
tes des villes e de chemins e presentent ausi des genz qi
herbergent genz estranges en ville de upeland pur queus
il ne volent nient respoundre. E les Justices assignez pre
sentent au Rei a chescun parlement e le Rei sur ceo fra
remedie. E bien se gardent desormes les viscuntes
e les baillifs qe sont dens fraunchises ou dehors grei
dres ou mendres qi baillie ou forestrie ont de fee ou
en autre manere qil sivent hu e cri en le pais. E
solunc ceo qil sont erent chiuaus e armes a ceo faire
E si nul seit qe nel face seient les defautes presentez
par les Conestables a Justices assignez e par eaux au Rei
si com avant est dit. Comaunde est ensement qe

nul home par pais estrange ne porte arch ne setes sil ne se
it en compaignie de prodhome conu ou sil ne voet en messa
ge de prodhome ou la lettre son seignur portante. E si autre
le porte soit arestu attache e livere a baillif le Rei jeskes
atant qe len sache certeinement qil seit leaus e bons.
Comaunde le Roi ensement qe foires marches desormes
ne seient tenuz en cimetire de seint Eglise fors hors de se
int pur le honur de seint Eglise. Done a Wincestre le
utime iour de Octobre lan de regne Rei Edward tre
ztime &c.

Expliciunt statuta Wynton. Incipiunt statuta de Scaccario.

I. Le Rei voelt qe totes maneres des Baillifs viscontes
e autres ministres auxi bien la justice de Cestre e les
autres baillifs des Isles cum autres de totes ma
neres de recettes. des issues des gardes de eschetes
de lui. Baillies seient respondant al eschegere illuks
II. rendent a conte al eschegere as barons. E qe touz les
viscontes fermers baillifs de franchises e autres qe
deivent venir al profre del eschegere lendemain de
la seint Michel e lendemain de la clause pasche pur pa
ier lur fermes rentes e les issues qe apendent al Roi
al eschegere e si nul defaille de paier pleinement
ceo qil deit paier si com est avant dit. Meintenant de me
urge sanz departir aillours illoqes jesqes tant qil eit
parpaie ou gre fait. E cell qe ne vendra a les avant dits
termes seit amercie solom les usages del eschegere. E
a meins les termes les costumes e ~~les costumes~~ e
les baillifs ~~porteront~~ paient les deniers qil ave
ront resceu del assume del eschequere e des autres
dettes le Roy e de totes choses seient prest e apareil
lez de faire conte de atermer. E touz les baillifs.

 I.XI. fo.

des fraunchises qe deivent ~~qe deivent~~ lever les dettes le Roi
⁊ respondre as viscontes ⁊ a lour maundement solunc les
estretes de la somons del eschequer veignent ⁊ respoignent
suffisablement ⁊ ceus qe ne font demorgent les corps de
caus en la garde del visconte ⁊ les visc' par defaute de
caus entrent a lever les dettes par lour bailliff demeine
par la ou il porrount si com il soleint faire en le temps
passe. E si ces bailliff ne veignent a respoundre de ceo
a hore qe les visc' lur frount asavoir les visc' entrent
en lor fraunchises ⁊ facent lever les dettes par meisme la ma
nere. Endreit de les Justic' de Cestre ⁊ de les Baillifs .III.
des les Isles voet le Roi qil enveient par ascun de leur al
profre de la seint Michel chescun au qnt qe il deveront al
Roi a cel terme ⁊ a la cluse pasch veignent ceux mesmes
⁊ aportent ceo qil deverount au Roi a dounk ⁊ la Justic' de Cestr'
ait lour de acounte dan en an a quinzeine de la pasch
⁊ les Baillifs des Isles lendemain de la cluse pasch
⁊ qe touz les visc' Dengleterre hors pris les visc' de .IIII.
de Westmerland Lancastre Wyrecestre Roteland Corn
waille desormes gardent les gardes ⁊ les eschetes qe
ne sont en fee qe apendent au Roi deinz les Countez
⁊ des issues loiaument respoignent al Eschequer a les
termes avant ditz. E a lour Counts qil frount par lor
Countez facent les offices des autres choses q les esche
tours le Roi soleint faire ⁊ qe apendent a les eschetours
une foiz ou deux foiz par an au meindre grevaunz de poe
ple qil purrount. E les eschetes q escherront au Roi a demo .V.
rer en fee le visc' les seisent ⁊ les facent asavoir au Roi
saunz delai. E le Roi attornera treis prodeshomes qe irront .VI.
par totes la terre pur enquer ⁊ estendre les gardes ⁊
les eschetes avant ditz dan en an qnt il verront q
bon seit. E les visc' par consail de caus apponent en

par mettre a ferme ou en autre manere teles gardes e eschetes
en la manere qil verront q meuz serra al prou le Roi. E en
les .vi. Contez avant nomez voet le Roi qe les visc' de Cum
berland face le off' del eschetrie en les Countez de Lancastr
e de Westmerland e celui de Norhamton en Roteland. E celi de
Gloucestr en le Countee de Wircestr. E celi de Devenes' en
Cornwaille e sauvement gardent les gardes e les esche
tes au Roi en mesmes les Countez e respoignent desormes
de issues al Escheqere si com il deivent faire de lour Coun
tez. E les treis prodeshomes avant ditz survoront e esten
deront celes gardes e eschetes si cum aillours e par le con
seil de ceux seient approvez. E les visc' acounterunt de
lur Countez si acounterunt des gardes e des eschetes e
par mesmes la manere cum fount les Justic' de Cestr' e
les baillifs de Isles chescun en sa baillie e les treis pro
deshomes garderunt les demeines le Roi e les approuerunt
solonc ceo qil verront qe meuz seit al oes le Roi e res
ponderunt des issues. E ceux mesmes averunt poer de ba
iller petiz maners en les demeines a la gent de mesmes les
lieus ou as autres solonc lur descrecion a ferme certeine dan
en an par la ou il verront qe ceo seit le proeu le Roi e
celes fermers respounderunt de lur fermes a ceux avant
ditz principals approuours e ceus al Escheqer sen demein
C. VII. del assencion dan en an. E les principals cullours de la cus
tume de leines paient a ceux deux termes
avant ditz touz les deners qil averont pris e recen
del avant dite custume e dan en an rendunt acompte
apertement e destinctement de totes les parceles re
ceues par totes les partz e par tote la terre issint qil
respoignent de chescun neef ou ele serra charge e com
bien ele portera de leine e dautre charge en la neef
C. VIII. e de quele custume est due e de tote la receite. E le

Gardein de la garderobe le Rei rende a counte dan en an a
Lescheqer a la seinte margarete. E le tresorer e les IX
Barons de Lescheqer soient chargez par serment
qil entendront doier les plez e les quereles de nuli tant
com il ount a faire des bosoignes le Rei. Si ceo ne seit qua-
rele qe touche la dette le Rei. E quant visconte ou Baillife X
ount comence a counter, nul autre seit resceu en son li-
eu de comencer de counter, tant com le primer qest as-
sis eit parcounte, e qe la summe seit resceu. E pur ceo XI
qe le Conestable, le mareschal, e les Chamberleins, qe sunt
de fee a Lescheqer, deforceit presentent au Rei, mesme
ceaux qe metteront en lur lieus a faire loffice deleins e
tele gentz qe soient de bone fame, e qe soient suffisanz,
e teaux pur qi il voillent respoundre. E le Rei enioint
au tresorer e as Barons en la foi qil li deivent, qe Lesche-
qer ne seit charge de plus des gentz qe mester nest. E qe
nul de les mestres le Rei ne met home pur li ne clerk ne lai
qe ne seit iure de leaux, ne ceo sauntz especial conge du
tresorer. E si nul le face soit meintenant remoe de son
office, e nul autre soit resceu en son lieu sauntz le Rei.
E si celi qest remis sauntz conge le tresorer trespase, ia
dumeins ne seit celui qest remis, e celui qi lauera mis so-
lonc le trespas. E si ambedeus ne suffisent, seit puni donqe
le soverein le queil qe seit de fee ou autre. E le treso-
rer ne mette autre lieus en son lieu tant com le Rei eit
autre chose maunde. E si celui quauera tom lieu dautre
par conge le tresorer face chose qil ne deit faire, seit puni
ns selonc le trespas, sil ad de quei, ou sil nad de quei,
celi qi lauera mis respoigne de son trespas e si celi ne
suffist, respoigne celui qi lauera mis en office, le queil
qil soit de fee ou autre. E touz de leus facent serment
qe si nul puisse aparceiure qe autre face deleaument ou

manifeste ou autre chose deshoneste en nul office de leuz ou il est
fait de canarere? qil face a savoir au tresorer e as barons ou
a sam de eaus e qil face amendre e si mester soit facent a
XII savoir au Rei. E qe entour la feste seint Margarete avant
qe lescheqere soit clos chescun an face len enserchier e veer
si visconte ou baillif qe deust avoir acounte cel an nest acounte.
E de ceo soit fait une remenbrance en une roule par sei
e si ceo seit visconte qe son acounte seit prinement ore apres
la seint Michel avant ceo qe nul autre visconte soit resceu de
acounter e si ceo seit autre baillif soit mande ou des
treint qil veigne au certain iour dacounter issint qe nul
XIII acounte ne seit suffert de demorer. E pur ceo qe visconte
conestables e autres sount meintefoiz curialouse a
louanz par faus temoigne de overeins le Roi e des au
tres choses purveues par son comandement. Purveu
est qe touz les viscontes des overeines le Roi soient eluz
par serement des prodeshomes e ceaus qe meuz sachent
voilent e pussent a cel office entendre e qe suffisanz
soient de respondre au Roi si mester soit e soient in
vers qil porterunt leal temoignance. E si le tresorer
ou les barons del escheqere eient suspecion de faus
allouance des overeines ou des autres choses si soit la
verite enquise e cely qe de ceo serra atteint respondra
de autant come cele allouaunce amonte e est la prison
e seit puni a la volunte le Rei e les viscontes seient
reintez pur le concelement. E par mesme la manere celui
qe avera concele sur son acounte les choses dont il est po
et charger seit puni come celi qavera en faus allouan
XIIII ce. E qe touz les justices congereours e autres desamees
viegnent a lescheqere a la seint Michel dan en an lur
estretes des feez e des amerciemenz faitz e taxez
devant eaus de totes les choses dont estretes solerent

estre leuez illoqes. e ceaus de l'Eschegere facent les estre
tes de la somonse par touz les Countez sauue ceo q
les estretes de eyre de Justic' des com' plez soient me
intenant liuerez apres leyre fait.

Expliciunt statuta de Scaccario Incipiunt districciones eiusdem

Pur ceo qe la comunaunce de Roiaume ad en grant damage par .I.
outrageuses prises q sont este faites par visc' e autres
baillifs le Roi e par encheson de la dette le Roi oue
autre encheson. Purueu est e comaunde qnt visc' ou autre ho
me prent les auers dautri qe ceaus a qi les auers sunt
pussent pestre de lur sauuz destourber taunt come il ser
ront en parquez sauuz rien doner de lur pur la garde.
E qe les auers ne nul autre destresse prise pur la dette
le Roi ou pur autre encheson ne soient venduz ne done
es deinz les .xl. iours de la prise. E si nul porte tail
le de nul visc' ou des baillifs de paie fait a lui de la chose
demande. e voille trouer plegges destre a l'Eschegere en la
prochein acounte a fere ceo qe dreit serra. donqe cesse la dest
resce. e le visc' face attacher celi qe li deust auoir acqui
te qil soit sur mesme la counte a faire ceo qe dreit ser
ra. e eit illoqes les noums des plegg'. Encore est pur .II.
ueu qe nul home de Religion ne autre ne seit destreint
par ses bestes q gainent sa terre ou ses berbitz
pur la dette le Roi ne pur autre home tant come len troue autre des
tresce ou autre chateaus suffisauntes dount leuer la
dette ou qe suffise a la demaunde. hors pris en parquez mis
des bestes que hom les troue fesant damage solont
la ley e les vsages de la terre. e les destresces fai
tes seint renables a la mountaunce de la dette ou de
la demande. solont bone value e par esteime de bone

gentz e noun pas bienvoulientz. Ensement comande le Roi e voet qe les viscountes e les baillifs qi ont resceu la dette le Roi de la somonse qi avant qe nacquitent mie les dettours au procheine counte suivant primes, selonc les estatutz nad gueres faites. Ensement voet le Roi qe toutz les dettes de la somons qe le viscounte ou le baillif averunt resceu, qil eient resceu, soient meintenant alouetz quel qil eient resceu, tote la dette ou partie, issint qe mes ne veignent en demande ne en somounz, ceo qe le viscounte ou le baillif avera come qil avera resceu.

Expliciunt districciones Scaccarii. Incipit statutum de Scaccario novum.

Rex Thesaurario et Baronibus suis et Camerariis suis de Scaccario suo salutem. Ut indempnitati nostre et populi Regni nostri in aliquibus que nos et populum predictum in Scaccario predicto contingunt prospiciatur, volumus et providimus quod non sedeant decetero coram Comitibus in Scaccario annuatim, set scribantur in quodam rotulo per se et legantur singulis annis super compotum vicecomitis singula, videlicet de singulis comitatibus ut sciatur quid inde nobis accidere posset ex quacumque causa. Remanencia vero primarum eorundem Comitum post terras datas scribantur in rotulis annualibus et onerentur inde vicecomites, in quibus quidem remanentibus allocentur libertaciones elemosine constitute et alie alienaciones si quas vicecomites fuerint de exitibus Ballive sue per brevia. Et quia ad suggestionem diversorum Ballivorum fiunt brevia nostra de diversis allocacionibus ad grave dampnum nostrum volumus et providemus quod ab huiusmodi allocacionibus sic faciendis est decetero supersedeatur in Scaccario et huiusmodi visis fidelibus suis. Iidem Thesaurarius et Barones certificent Cancellarium nostrum de debitis et allocacionibus, et fiant brevia de allocacionibus iuxta certificacionem predictam. Scribantur et in eisdem rotulis annualibus firme vicecomitum pro predictis firmis servandarum et assartorum firme comitum Burgorum villarum et alie firme de quibus responso est annuatim ad Scaccarium predictum. Item scribantur in eisdem omnia debita terminata omnia grossa debita de quibus spes est quod aliquid

·alia debita·

unde reddi possit. Item omnia que videntur esse clara. Cum vero perven-
tum fuerit in compoto ad titulum de novis oblatis nichil scribatur
in rotulo annali· nisi ea de quibus vicecomes respondere debeat inventa
in originalibus que videntur esse clara. Alia vero de firmis mortuis et debitis
de quibus non est spes fiat rotulus et intituletur quo nomine et lega-
tur singulis annis super compotum vicecomitis et debita de quibus vicecomes respo-
deat scribantur in rotulo annali et acquietentur. Item volumus
et providemus quod proclametur in singulis comitatibus quod omnes illi qui habent
tallias de Scaccario de debitis suis vel antecessorum suorum ibidem hactenus solu-
tis non dum allocatas que ad hunc veniunt terminum in Scaccario liberent
hujusmodi tallias vicecomiti suis allocandas ad Scaccarium super compo-
tum suum et predictus vicecomes faciat illis a quibus tallias sic receperit
scripturas suas testificantes receptionem talliarum predictarum summam
et causam debitorum. Intersint etiam receptioni talliarum
predictarum duo milites fideles ad hoc deputati quorum et predic-
tus vicecomes fiant cirographa de hujusmodi receptione sigillis eorum alter-
natim munita. Prefati vero milites ad hoc deputati
mittant ad Scaccarium ad diem statutum partes suas cirographorum
predictorum in forma predicta. Et per visum et testimonium eorum dicte tallie
per vicecomitem sic recepte exhibeantur super compotum suum et allocentur. Et pro-
clametur insuper quod nisi illi qui habent huiusmodi tallias liberent eas vicecomiti
et militibus ut predictum est, extunc distringentur pro toto debito
quod tallie ille predicte pro non soluto deputabitur. Item de de-
bitis que veniunt in Scaccario unde debitores preferunt tallias
contra dictos vicecomites deputentur et acquietentur, providimus quod aliqui
assignandi ex parte nostra mittantur in singulis comitatibus qui habeant
plenam potestatem inquirendi de eisdem debitis et etiam vo-
candi coram se tam executores quam vicecomitum heredes assignatos
aut tenentes terras eorum si ipsi mortui fuerint. ~~Et hujusmo-~~
~~di~~ qui huiusmodi debita receperint et insuper procedendi ad inquisitionem
capiendam si necesse fuerit sine partes. contra quas tallie predicte
ostense fuerint sine non destituta tam prius per vicecomitem in Scaccario etc.

racionabilem inde facta et inquisita et discussa ostendat prout si inde esse vo-
luerint super hiis certiorare faciant. Dicti inquisitores rotulos de omnibus
debitis coram eis cognitis et concessis et irrotulatis debitoribus predictis
statim frangantur tallie eorundem. Et iidem remaneant penes eos sub sigillis
inquisitorum dictorum rotulorum predictorum et supersedeant districtioni fa-
ciende pro debitis in eisdem contentis donec aliud inde a nobis
receperint in mandatis. Prefati vero inquisitores mittant ad
scaccarium sub sigillis suis rotulos suos predictos ut ad scaccarium pro certi-
ficacione inde facienda examinentur que debita sint in parte vel
in toto soluta et que non. Et que facta examinatione predicta exone-
rentur et acquietentur debitores secundum quod per eandem fuerit faciendum.
Item volumus et providemus quod camerarii non faciant decetero vicecomitibus seu
aliis quibuscumque ballivis tallias dividendas nisi receperint prius ab eis
particulas summas et omnes debitorum et nomina eorum secundum que eis contingen-
tibus in quas quidem particulas volumus eas dividendas pro ut quibus pro
singulis eorum receptis et non liceat eas in alias particulas aliqua-
tenus immutare. Providemus insuper quod omnia debita ad que vicecomites
respondent quod omnes debitores militum veniant in ballivis suis non
inveniuntur tempore quo onerati fuerint de debitis predictis vel quod sint in
uenti existant et scribant in rotulis et tradant rotulis illis viris
fidelibus et circumspectis qui inde faciant inquisitionem in for-
ma per thesaurarium et barones predictos providenda. Et quia per quedam pla-
cita in scaccario predicto tenta tractus que nos seu ministros nostros contin-
gentes non contingunt nostra et ipsorum negotia communia indebite
prorogantur volumus et ordinamus quod nullum placitum decetero te-
neatur seu placitetur in scaccario predicto nisi illud specialiter tangat
nos et ministros nostros predictos. Et ideo vobis mandamus
quod premissa coram vobis distincte et aperte legi et irrotulari
et observari faciatis in scaccario predicto. In cuius rei testimonium
has litteras nostras fieri fecimus patentes. T. me ipso apud
. xxiiij. die Marcii anno r. n. duodecimo.

Explicit statutum de scaccario nouum. Incipit Rageman.

Acorde est par nre seign͞r le Rei ⁊ son consail. qe
Justic͞ aillent par mie la terre a oier ⁊ enquere
⁊ terminer les pleintes ⁊ les quereles des trespas
faites dedenz les .xxv. anz passez deuant le seint
michel lan du regne le Roi Edward. quatre
auxi bien des baillifs ou autres queles gent qil seient fors
pris les appelez des felonies ⁊ les pleintes ⁊ les quere
les qe appendent aillours deuant les Justic͞ le Roy. ou en
Counte par bref le Roi ou saunz bref. issint nepurquant
qe la besoigne deuant eaux a determiner qil soient ⁊ dim
nent ⁊ ceo fait a entendre auxi bien des contrariouses prises
⁊ de totes maneres de trespas conceles ⁊ offenses faites au
Roi com autres choses faites en les enquestes nest gueres
fait par comandement le Roi come des trespas pris fai
tes par baillifs qi qe il soit a la bone gentz par qi serre
ment les enquestes furent pris ⁊ voet le Roi pur aise
aunz de people ⁊ pur hastier droit q͞ les pleintes de
chescun soit oi deuant les auant diz Justic͞ ⁊ terminez
auxi bien par bref com saunz bref solonc les articles ba
illez a mesme les Justic͞ ⁊ ceo fait a entendre auxi bien
dedenz fraunchises come dehors. Ensement voet le Roi
qe mesme ceaux Justic͞ oient ⁊ diminent ⁊ enquergent
les pleintes de ceaux q͞ sei voudrent pleindre de ceo
qe home est venuz encontre lestatut le Rei auxi de
ceo qe tuche lestatut le Roi com le poeple. E voet le Rei
qe auxi bien qe ceaux qe serroint atteinz du trespas
ou solement amerciez ou amerciement apent a prester qe
la parole finablement serra termine les amendes hasti
nement iugez ⁊ faites aupleinatif. Endroit de ceaux
qe serront atteinz del trespas. ou enprisonement ou
raunceon apent soient les amendes faites meintena
unt iugez aupleinatif ⁊ de ceo seit execucion fait saunz

Statutum de statu quod est intitulatum in precedenti parte de Justic͞ assign͞.

folio ·cxiiij·

delai. et les trespasours soient mis par bons mainpernours de estre
devant le Rei al procheyn parlement suant, si il puisse mainpernours
trover, et si noun, demoerge en prison. E les justices enquer-
gent dedenz lur poer des terres et des biens de ceaux et de
la manere del trespas et de ceo certefient le Rei a meisme
le parlement, issi qe le Roi les puisse punir a dreiture solonc
lur deserte. E pur ceo qe en tele manere des quereles deit
la Curt le Roi estre favorable, voet le Rei et enioint
ses justices qe nul enquerelant ne en meffesant seit sur-
pris ne enchesone par hokett ne par le rettours par quei
la verite ne soit oi, et les trespassanz remeinent despunitz
desqe a le parlement de Pasch. Et entre ceaux justices eient re-
garde en temps de guerre et a covenaunces faites en meisme
le temps, issint qe par encheson de ceaux nul ne seit greve
par les consaunces avant ditz.

Explicit Rageman. Incipit provisio de redditibus reddendis in
London.

Provisum est per dominum Regem et a Civibus London tenentes
suum quod cum Archiepiscopi, Episcopi, Comites vel Barones et alii qui
redditus habent in Civitate London in aliquibus ten(ementis)
et redditus illi eis a retro fuerint nec redditus illos pos-
sint recuperare, quod bene liceat eis distringere tenentes suos per aver(ia)
sua, quin immo aliquid inveniatur in feodo per quod distringi possint.
Et ipsi tenentes implacitentur de Gaveletto per quod breve de
consuetudinibus et serviciis quod bene potest si per sokemanos coram in husten-
go presentatos ad custodiam sokae suae ad redditus suos colli-
gendos, ita quod si tenentes cognoverint servicium suum, statim
et sine aliqua difficultate satisfaciant dominis suis de arreragiis et
serviciis suis. Si autem servicia sua eis denegaverint, pete(n)-
tes statim nominabunt sectam suam scilicet duos testes et infra
brevem debent diem prendendi eos ad proximum hustengum ad quem

dicen si ipsos testes produxerint et per eos in plena Curia ostendatur ut
de visu suo et auditu. quod ipsi querentes aliquid perceperint reddi-
tus illos quos petunt de ten suis. tunc ipsi tenentes a-
mittant feoda sua per iudicium Curie et querentes recuperabunt
ten sua in dominico suo. Si autem ut predictum est cognoverint
dominis suis servicia sua et similiter arreragia. tunc per iudicium predicte
Curie duplicabunt arreragia et dabunt Curie pro misericordia decentes si
ad hoc sufficiant absque gravamine decem solid. Si autem
tenentes post debitam summonitionem ad husteng non venerint
tunc feoda illa in pleno hustengo generalibus liberabuntur tenend
in manibus suis per unum annum et unum diem integre quem
tamen si tenentes venerint ad eos et optulerint eis satisfa-
cere de arreragiis suis duplicandis et Curie de misericordia sua ut predictum
est: tunc rehabebunt ten sua. Si autem post annum et diem
completum: remanebunt ten illa dominis feodorum illorum per iudicium
eiusdem Curie in dominico suo imperpetuum. Et tunc ten illa sunt
forisfacta eo quod imperpetuum remanent in dominico dominis feodorum
Idem tenend et observand si tenentes cognoscant arreragia sua
et non possint inde satisfacere secundum quod predictum est.

Explicit provisio de redditibus redd in London. Incipit
Statutum de Religiosis

Rex Justic suis de Banco salutem. Cum dudum provisum
fuisset quod viri religiosi feoda aliquorum non ingrederentur
sine licentia et voluntate capitalium dominorum de quibus im-
mediate feoda illa tenentur. Et viri religiosi post-
modum nichilominus tam feoda sua propria quam aliorum hactenus sunt in-
gressi ea sibi appropriando et emendo et aliquando ex dono aliorum
recipiendo per quod servicia que de huiusmodi feodis debentur et que ad
defensionem regni nostri ab initio provisa fuerunt indebite subtrahun-
tur et domini capitales escaetas suas inde amittunt. Nos super
hoc pro utilitate regni congruum remedium providere volentes de

consilio Prelatorum Comitum Baronum et aliorum fidelium regni nostri
de con consilio nostro existencium Providimus et statuimus et ordina-
vimus quod nullus Religiosus aut alius quicumque terras aut tenementa ali-
qua vendere vel emere aut sub colore donacionis aut ad ter-
minum vel alterius tituli cuiuscumque ab aliquo recipere vel
alio quovis modo arte vel ingenio sibi appropriare presumat sub
forisfactura eorum per quod ad manum mortuam terre aut tene-
menta huiusmodi deveniant quoquo modo. Providimus etiam quod si quis Reli-
ij. giosus aut alius contra presens statutum aliquo modo arte vel
ingenio venire presumpserit liceat nobis et aliis immedia-
tis capitalibus dominis feodi tenementi taliter alienati illud infra an-
num a tempore alienacionis huiusmodi ingredi et tenere in feodo
et hereditate. Et si capitalis dominus immediatus negligens fuerit
et feodum huiusmodi ingredi noluerit infra annum tunc liceat proximo capi-
tali domino mediato feodi illius infra dimidium annum sequentem
feodum illud ingredi et tenere sicut predictum est et sic quilibet dominus
mediatus faciat si propinquior dominus ingredi in huiusmodi feodo negli-
gens fuerit ut predictum est. Et si capitales domini huiusmodi feodi qui
plene etatis fuerint et infra quatuor maria et extra prisonam
per unum annum negligentes fuerint vel remissi in hac par-
te nos statim post annum completum a tempore quo huiusmodi empcio-
nes donaciones alienaciones aut appropriaciones fieri contigerit ter-
ras et tenementa huiusmodi capiemus in manum nostram et alios inde feoffa-
bimus per certa servicia nobis ad defensionem regni nostri inde faci-
enda salvis dominis feodorum illorum wardis escaetis et aliis
ad ipsos pertinentibus ac serviciis inde debitis et consuetis.
Et ideo vobis mandamus quod statutum predictum coram vobis
legi et de cetero firmiter teneri et observari faciatis. Teste Re-
ge apud Westm. xv. die Novembris anno regni nostri
septimo.

Expliciunt statuta de Religiosis. Incipit Regia prohi-
bicio.

Sub qua forma impetrant laici Regiam prohibicionem generaliter
super decimis oblacionibus obvencionibus mortuariis re
dempcionibus penitenciarum violenta manuum iniectione in clericos
vel conversum in causa diffamacionis in quibus casibus agitur
ad penam canonicam imponendam. Respondit dominus Rex
ad istos articulos quod in decimis oblacionibus mortuariis quando agi
tur ut predictum est prohibicioni non est locus. Item si clericus vel reli
giosus decimas suas in orreo congregatas vel alibi existentes
vendiderint alicui pro pecunia. Si petatur illa coram iudice ec
clesiastico exigatur locum habet Regia prohibicio. Quia per vendicionem
res spirituales fiunt temporales et decime transeunt in catalla
Item si contencio de iure decimarum originem habeat de iure
patronatus et earum decimarum quantitas ascendat quartam partem ecclesie
locum habet Regia prohibicio. Item si prelatus imponat alicui penam
pecuniariam pro peccato et petat illam pecuniam locum habet Regia
prohibicio si coram prelatis vel episcopis pena exigatur. Item si
quis manus violentas iniecit in clericum pro violencia pacis de
bent emende fieri coram Rege. Et pro excommunicacione coram
Prelato vel episcopo imponatur pena corporalis quam si sponte
velit reus redimere dando prelato vel leso pecuniam protunc
nec in talibus locus est prohibicioni. Item in diffamacionibus libere corri
gant prelati Regia prohibicione non obstante primitus iniungendo
penam corporalem quam si reus redimere velit libere reci
piat prelatus pecuniam licet Regia prohibicio porrigatur.
Datum Parisius. anno regni xiiij°.

Explicit Regia prohibicio: Ista missa Justic' de foresta.

Henricus dei gratia etc. Omnibus etc. Archiepiscopis. Episcopis. Abba
tibus Prioribus. Comitibus Baronibus militibus et omnibus libere tenen
tibus qui terras et tenementa habent infra metas foreste nostre
in balliva tua. Et de qualibet villa Comitatus tui infra metas

foreste nostre existentes quatuor homines et prepositum et forestarios omnium villarum et omnes alios qui coram Justic' nostris itinerantibus ad placita foreste nostre venire debent et solent quod sint apud W. a die Pasche et c. proximo futurum in unum mensem coram dilectis et fidelibus nostris A. et C. quos Justic' nostros assignavimus ad itinerandum ad placita foreste nostre hac vice in com' predicto audituri et facturi preceptum nostrum de hiis que ad predicta placita pertinent. Fac' etiam venire coram eisdem fidelibus nostris forestarios nostros et venire tam illos qui modo sunt quam illos qui fuerunt forestarii et viridarii post ultima placita foreste cum omnibus attachiamentis suis tam de viridi quam venatione que post ultima placita foreste facta fuerint et non solum omnia [illegible] ta videlicet attach' qui manent infra metas foreste nostre quam de illis qui manent extra forestam. Fac' etiam venire coram eisdem fidelibus nostris regardatores de balliva tua. Ita quod habeant ibi regarda sua sigillis suis assignata et omnes agistatores nostros de eadem balliva tua cum omnibus agistamentis. Et habeas ibi summ' et hoc breve. Teste et c.

Patens inde.

Henricus dei gratia et c. dilectis et fidelibus suis magistro Waltero Arca mel' Decano magistro et Mathio de Columbar' salutem. Quia volumus quod Carta nostra de foresta in omnibus et singulis articulis suis inviolabiliter observetur secundum quod nuper in consilio nostro apud Westm' publicari fecimus, assignavimus vos una cum duobus de discretioribus et legalioribus militibus de singulis Com' subscriptis videlicet de Com' Notot'. Warr'. Salop'. Staff'. Leyc'. Derb'. et c. per vos ad hoc eligendis. ut convocatis in presentia vestra for' viridar' forestar' eorundem Com' per visum eorum et illorum fiat perambulatio recta illa scilicet que facta fuit tempore domini H. regis patris nostri illa que non fuit calumpniata fuit. Et hii articuli in eadem Carta contenti compleantur. Et ideo vobis mandamus quod ad dies

et loca quos

et loca quos ad hoc provideritis et vicecomites Comitatuum predictorum scire facia-
tis premissa faciatis in forma predicta. Mandavimus enim vicecomitibus
predictis quod ad eosdem dies et loca venire faciant coram vob-
dos milites Comitatuum predictorum et ibidem vobis attendant ad premis-
sa sicut predictum est perficienda. Ita quod perambulacio fiat et
alii articuli in eadem Carta contenti perficiantur iuxta te-
norem Carte supradicte et secundum quod vos eisdem vicecomitibus sci-
re faciatis ex parte nostra. Ita tamen quod nichil mandetur de
execucioni demandetur de ipsa distincte et aperte ac absque cavillacione
inde facta et nobis sub sigillis vestris et sigillis dictorum militum
presentata reportetis. quod de consilio nostro viderimus facien-
dum. In cuius rei testimonium etc. T. etc.

Incipit assisa foreste —.:.—

Hec est assisa domini H. Regis filii Matill' in Anglia de
forestis et venacione sua per consilium et concessionem
Archiepiscoporum Episcoporum Abbatum Priorum Comitum Baronum et nobi-
lium Anglie facta apud Wodestoke. Primo prohibe-
pit dominus Rex quod nullus ei forisfaciat de venacione sua nec de
forestis suis in ullo modo. Et non vult quod confidant in hoc
quod habuerunt misericordiam de ipsis per catalla sua quousque hanc assisam
fecit qui ei forisfecerunt de venacione sua in forestis
suis. Nam si quis ei amodo forisfaciat et inde convictus
fuerit plenariam vult inde fieri de illo justiciam de corpore
suo qualis fuit facta tempore domini H. filii Regis Willelmi avi sui.
Item precepit quod nullus habeat arcus vel sagittas canes neque
leporarios in forestis suis nisi habeat per ipsum dominum Regem ad
warantum vel aliquem alium qui eum inde warantizare
possit. Item prohibet quod nullus det sive donet vel
vendat aliquid ad destructionem vel vastum boscorum suorum

qui est infra metas foreste dni Regis videlicet infra metas re
gardi. Et Rex bene concedit quod capiant de boscis suis estoveria sine
vasto et hoc per visum forestar' dni Regis. Item prohibet
quod illi qui habent boscos suos infra metas for' vel regardi
ponant idoneos et leg' forestar' in boscis suis de quibus for'
ipsi quorum sunt bosci sint plegii vel tales inveniant pleg'
qui emendare possint si for' in aliquo forisfecerint quod ad
dnm debeat pertinere. Et illi qui extra metas regardi
boscos habent in quibus venac' dni Regis pacem habet nullum
for' habeant nisi assisam dni Regis iuraverint et pacem
venacionis sue vel custod' aliquem ad boscum suum custo
diend'. Item prohibet quod nullus for' capiat curam super fo
restarios militis et aliorum qui boscos habent infra metas for'
suo. videlicet quod bosci illi non destruantur. Nam si destru
cti fuerint sciant bene illi quorum bosci destructi fuerint
quod de ipsismet et de terra eorum capietur emenda et
non ab alio. Item prohibet quod for' sui iurent quod
secundum posse suum tenebunt assisam qualem Rex fecit de
for' suis et quod non vexabunt milites nec alios probos
homines de homines de hoc quod dns Rex concessit illis de
boscis suis. Item prohibet quod in quolibet comitatu in quo
habet venac' ponantur duodecim milites ad custodi
endam venacionem suam et viridar' cum forestar'. Et quatuor
milites ponantur ad agistandum boscos suos custodiend'
pannagium. Et defendit dns Rex quod agistet
boscum suum infra metas foreste antequam bosci dni
Regis agistentur et incipit agistamentum dni Regis
per xv. dies ante festum Sancti Michaelis et durat per xv. dies
post. Item prohibet. Si forestarius aliquis habeat bos
cos suos dominicos in custodia sua et illi bosci destru
cti fuerint et non possit nec sciat iustam causam monstrare

quatuor bosci illi deseruient nisi aliud ab ipso nisi corpus su-
um proprium. Item prohibet quod nullus clericus ei forisfaciat de
venatione sua nec de assisa forestarum suarum in collaro. Et
bene prohibet forestariis suis quod si invenerint clericos eis forisfacientes
in abgno non dubitent in eos manus imponere ad illos
arestandum et attach. Item prohibet quod expeditatio mastiuorum
fiat ubicumque ubi fere domini regis pacem habent
et habere consueverunt. Item prohibet quod omnis homo habens eta-
tem xii. annorum manens infra pacem venationis iuret eius
pacem et clericus laicus feodum tenentes. Item prohibet quod
quicumque ei forisfecerit vel assisam foreste sue transgressus
fuerit semel capiantur ab illo salui plegii. Quod si iterum foris-
fecerit similiter capiantur ab eo salui plegii. Si uero tercio foris-
fecerit tercio nulli plegii capiantur ab illo nisi corpus suum
proprium. Item prohibet quod nullus tannator vel dealbator
coriorum maneat in forestis suis extra burgum. Item pro-
hibet quod assarta videantur noua et vetera et purpresture sue
et vasta forestarum et quod imbrevientur per se secundum capitula re-
gardi. Item prohibet quod comites et barones milites libere
tenentes et omnes de comitatu veniant ad summonitionem magistri
forestarii sui sicut volunt se defendi ne incidant in misericordiam
domini regis ad placita de forestis suis et ad alia nego-
cia facienda in comitatu.

Explicit assisa foreste. Incipiunt Capitula eius-
dem fore(ste).

Inquiratur primo que purpresture et que assarta fac-
ta fuerint post ultima placita foreste et quis et ubi
et in cuius solo et quis illa modo tenet et quot acras (et quis illa fecit)
contineant per estimacionem et que illorum inclusa sunt
et qualiter et qui forestarii vel bailli consenserunt
ad hoc ut fierent. Et si mercedem inde ceperunt

quid et quantum inde ceperint. Item inquiratur si aliquis boscum
suum incluserit in foresta vel si aliquis parcum fecerit vel boscum
suum deafforestaverit aut clamet habere warennam aut aliquam ali-
am libertatem in terra sua in foresta ad nocumentum foreste sine spe-
ciali warento domini regis. Et si aliquis homo parcum in foresta vel extra
forestam fecerit saltatorium in eodem sine warento domini regis aut
si teneat parcum suum ita inclusum quod fere domini regis pos-
sint intrare et non exire. Item inquiratur si bosci aliquorum
in foresta inclusi per licentiam domini regis includantur contra
formam concessionis quam inde habent a domino rege. Item inquiratur
si aliqua vaccaria vel porcaria aut domus aut clausum ali-
quod constructum sit in foresta ad nocumentum et per quem et a quo
tempore et quot et que animalia recipiantur in eisdem et quantum
per estimacionem pastura ferarum domini regis deteriorata fuit per
animalia que exeunt de clausis illis. Item inquiratur quomodo
herbagium in partibus landis et in dominicis boscis domini regis in
quibus nemo communicat custoditum fuit et qui forestarii vel
balli foreste ceperint finem vel mercedem pro animalibus agistandis
in eisdem ad deterioracionem pasture ferarum domini regis et quantum
per estimacionem pastura illa deteriorata fuit singulis annis
per agistamentum illud et quantum unusquisque forestarius vel ballivus
cepit inde in singulis annis post ultima placita foreste.

Inquiratur qui malefactores de viridi tam in dominicis boscis domini
regis quam in boscis aliorum in foresta. Et quod vastum et que de-
terioracio facta fuit in unoquoque bosco tam de alio bosco
quam de subbosco et de ebrancatura et per quos vastum illud
et deterioracio facta fuit et quantum unusquisque forestarius dedit
vel vendidit vel ad opus suum proprium cepit vel
aliis permiserit de boscis in balliva sua et de quibus boscis
et quantum valuit. Item inquiratur qui post ultima placita
foreste malefecerunt domino regi de venacione sua cum canibus

aut leporariis aut bersando aut cum trappis aut aliis
ingeniis quibuscumque et qui sunt receptatores eorum aut con
sentientes eis in malefacto suo siue sint for(estarii) siue alii
et ubi illi malefactores receptatores aut eisdem consenti
entes manent modo siue in foresta siue extra forestam
siue in burgo siue extra. Item inquiratur qui predictorum
malefactorum aut receptatorum aut eisdem consencientium attachiati
sunt et qui non et qualiter deliberati sunt et per quem et quis
cepit finem vel mercedem pro deliberacione eorundem et quid et
quantum. Item inquiratur quantum unusquisque for(estarius) vel ballivus aut
minister forestarum cepit singulis annis post ultima placita
foreste de expeditacione canum et quantum de chiminagio et quan
tum de pannagio et quantum de herbagio. Et quantum de escae
ta aialium. Et quantum de cableicio. Et quantum de ce
pagiis capronum aut escaetis quercuum aut aliarum arborum
quas dominus rex dederit vel vendiderit vel ad opus suum
proprium cepit et quantum de melle et quantum de nidis aut ali
is exitibus vel proficuis quibuscumque provenientibus domino regi et huius
modi proficua et exitus valuerint. Item inquiratur si aliqui
ballivi for(estarii) placitaverint aliquod placitum aut celaverint aliquod
attachiamentum siue de viridi siue venacione quod ad dominum regem
debeat pertinere et quod coram capitalibus justiciariis debet termi
nari et si quid inde ceperint quid et quantum inde ceperint.
Item inquiratur quot sunt custumarii in singulis balliis for(este)
ad exercendum bustam maeremium aut carbonem et quot astra
ad carbonem facta fuerunt in omnibus boscis domini regis et quot
in bosco aliorum et quot fuerint carbonatores et quam firmam
vel mercedem ipsi carbonatores aut custumarii dant et
quibus. Et inquiratur diligenter quantum unusquisque boscus de
terioratus fuerit per ipsos. Item inquiratur quid et quantum singu
le villate dant eis contra for(estarios) pro licencia vendenda mendi

forestam ad colligend(um) siccum aut spinas aut aliquid huiusmodi et
quantum unusquisque bestias ducere fuit per ipsas villas singulis an-
nis occasione illa. Item inquiratur si aliquis cui dominus Rex
dedit de busca vel maeremio suo aut de venatione sua
alias vel plures arbores vel bestias cepit quam Rex ei de-
dit. Et si aliquis fugavit vulpem vel catam sine li-
centia domini Regis in foresta, aut si aliquis habens liber-
tatem habendi alias bestias fugandi quam contente sunt in car-
ta sua quam inde habet a domino Rege et qui forestarii ad hoc
consenserunt. Item inquiratur qui habent in domibus suis
contra assisam forestae canes aut leporarios, arcus vel sagit-
tas vel recia vel aliquod aliud ingenium per quod ma-
lum possit fieri domino Regi de venatione sua. Item inqui-
ratur qui vendicant sibi aliquam libertatem in foresta ad no-
cumentum forestae et quam libertatem et si aliquid sibi attra-
xerit quod ad dominum Regem debeat pertinere et quid
et a quo tempore et si aliqui habentes libertatem infra metas
forestae per concessionem Regis aliquod dampnum fecerint domino Regi
in foresta sua occasione libertatis suae et quod dampnum et qua-
le. Item inquiratur qui sunt forestarii de feodo de singulis
ballivis quod et quale warantum habent de ballivis
suis tenendis et qui eorum reddant domino Regi firmam
annuam pro ballia sua et quantum et qui non, et que de iure
pertinent ad firmam eorum faciendam, et quibus metis et bundis
unusquisque tenet vel tenere debeat balliam suam
et si aliquis eorum de bosco vel de terra domini Regis ali-
quid sibi attraxerit vel aliquid sibi appropriavit de ceteris
talibus forestae quod ad dominum Regem debeat pertinere et quid
et quantum valuerit per annum. Item inquiratur si in ali-
qua balliva sint plures forestarii quam esse debeant et solent et quot
sufficiant ad balliam illam custodiendam et qui illorum

sint baluas ad opus dni Regis et qui non et si aliqui eorum
qui modo sunt for' aut qui fuerunt for' post ultima
placita for' culpabiles sunt de aliq' transgressione for'
et de qua transg'. Item inquiratur si qui for' aut balli
finem vel mercedem ceperint de chiminag' aliam
quam ad ballam suam pertineat et in carta de libta
tib; for' contineatur. qui ceperint finem vel mercedem
de forestar' ad ponend' eos in officio for' et postquam
finem illum ceperint amoverint eos et alios posuerint
in loco eorum pro novo fine ad dampnum dni Regis
et ad gravamen patrie. Item inquiratur qui for' fecerint
scotales aut colligerint garbas avenas agnos
porcellos aut aliquam h'i collectam fecerint aut cons'
aut extorcionem per forestam levaverint de novo aliquod
aliud gravamen fecerint alicui de balla sua contra assisam
foreste et contra tenorem carte foreste et quod gravamen
et qualiter. etc.

Expliciunt capitula fforeste. Incipiunt stat' de
regardo faciendo.

Henr' dei gra' etc. R. de Clifford custos salutem. Preci
pimus tibi quod sine aliqua dilatione convenire fac'
omnes for' et regardatores suos et loco mortuorum ad
regard' faciendum de balla tua ante adventum
justic' nostrorum de for' et loco regardator' qui mortui
sunt aut infirmi alios eligi fac' ita quod duodecim sint
in quolibet regardo et nomina eorum imbreviari. Et for' de
bent jurare quod ducent pred' milites electos per totam
ballam suam ad videnda omnes transg' que continentur in
scripto capitulorum quod tibi mittimus et quod hoc non dimit
tent pro aliqua re. Debent etiam milites jurare quod

faciendum regardum sicut debet et solet fieri et quod ibunt sine
forestariis eos ducere et si forestarii noluerint vel nescierint illos
ducere vel aliquod forisfactum celare voluerint ipsi omittere non
dimittant pro illis quin illud videant et inbrevient et quod
pro illis re dimittat. Et hoc breve et capitula predicta coram scribantur
et mittantur in quolibet regardo. Ita quod regardatores secundum
formam predictorum articulorum possint operari et quod regardum fiat
ut prius etc. etc.

Videnda sunt assarta facta in foresta post principium secundi
anni prime coronacionis domini H. regis filii regis J. et
estimacionem secundum numerum acrarum. Et inquirendum
est quis illa fecit et quis ea modo tenet et quo blado
inbladiata fuerint et si modo inbladiata non fuerint. Et in
quirendum est quo blado inbladiata fuerint post principium secundi
anni prime coronacionis predicti domini H. regis sive post ultimum
regardum post predictum tempus factum. Et inbladacio hi
nagia scribatur per se inbladacio tramesii scribatur per se. Et
inquirendum est de cuius feodo fuerint et ad quam villam pertinent. Et
assarta que facta fuerint post principium secundi anni prime corona
cionis predicti domini H. regis scribantur et illa que postea fuerint per se.

Item videnda sunt omnes purpresture veteres et nove facte post princi
pium secundi anni prime coronacionis predicti domini H. regis ubicumque
facte fuerint sive in bosco sive extra in landis bruer[iis] mar
iscis turbariis stagnis vivariis scopis fossatis et lebis qualitercum
que modo occupate fuerint. Nisi sit vivarium stagnum mar
lera vel fossatum extra coopertum foreste que facta fuerint post con
fectionem carte domini H. regis de libertatibus foreste et veteres scri
bantur per se et nove per se et quis ea nunc teneat. Item vi
denda sunt omnes purpresture de terra arrabili facte post confec
tionem carte domini H. regis de libertatibus foreste et estimacio per
numerum acrarum et videndum quo blado inbladiate fuerint.

Et videndum quo blada inbladata non fuerint post predictum tempus sive
post ultimum regardum, et quis ea teneat et ad quas villas pertineant
et scribantur etc. Item videnda sunt omnia vasta boscorum tam nova
quam vetera facta post principium secundi anni prime coronacionis domini
H. Regis et inquirendum quis illa modo teneat, et quis ea fecit
et de cuius feodo sint, et quorum bosci fuerint et ad quam villam perti
neant, et vetera scribantur per se et nova per se. Item videndi sunt
dominici bosci domini Regis et quibus temporibus de quercu et fago fac
tis post principium secundi anni prime coronacionis domini H. Regis
sive post ultimum regardum, et quod factum fuit et debet per se dili
genter annotari et per se scribi. Et inquirendum est, si bosci
dedicati fuerint de suo bosco et cultivata, et dedica
cio bosci et cultivacio scribantur per se. Item videnda sunt
dominica haia domini Regis ubi nemo communicat, utrum sint custo
dita de herbagio et aliis sicut custodiri debent et scribantur etc.
Item omnes purpresture et omnia vasta et assarta facta in dominicis
boscis domini Regis videantur et imbrevientur, eodem modo quo
fieri solebant ante confectionem Carte domini H. Regis
de libertatibus concessis probis hominibus Anglie. Item videnda
sunt aerie ostriorum, sperveriorum et falconum in quibus bos
cis fuerint et qui inde capere debent et consueverunt, et scribantur
etc. Item videnda sunt forgie et minerie in cuius feodo
fuerint, sive in dominico bosco domini Regis sive extra. Et inquirendum
est qualiter tenentur et redditus reddant et quis eas fieri
fecit et qui inde capere debent et consueverunt et a quo tempore
incepte fuerint et scribantur etc. Item videndi sunt portus
maris in quibus applicant naves vel batelli ad asportan
dum maeremium vel buscam de foresta et quis inde
de novo qui non fuit tempore domini H. Regis fecerunt, et qui
cum feodo vel maeremium vel buscam portant
et per quem et in cuius feodo sunt et scribantur etc.

Item videndum est de avellis si sunt in foresta quis illud invenit
et de meo herede debuit an dominus Rex an alius. Item viridarii
debent attente inquirere in tenere suo si quis habet in fo
resta arcus vel sagittas aut leporarios aut balistas aut
brachettes aut aliquod aliud ingenium ad malefaciendum domino
Regi de forestis vel feris omnes etc.

Explicit statutum de regardo faciendo. Incipit statutum
de composicione monete.

Per discretionem tocius Regni Anglie fuit mensura
domini Regis composita videlicet quod denarius
Anglie qui vocatur sterlingus rotundus et sine
tonsura ponderabit xxxii grana frumenti in medio spice
Et xx denarii faciunt unciam et xii uncie faciunt li
bram continentem xx solidos. Et octo libre frumenti faciunt galonem
vini. Et viii galones frumenti faciunt busselum London
quod est octavam partem quarterii etc.

Explicit statutum de composicione monete. Incipit statutum
de moneta.

Pur countre les damages et les perils qe sunt
avenuz ca en arere et purrunt avenir de la
monoie dengleterre est ensint ordinez
qil soit criez et defenduz de par le Roi
par tut le realme en totes les villes mar
chandes qe nul home soit si hardiz de
prendre ne mettre ne receivre monoie
dautre coigne qe del coigne le Roi dengleterre
ou de Irlande ou de Escoce. Ensement qil seit defen
duz de par le Roi qe nul ne porte deniers en ceste
terre si ceo ne soit pur ces despenses. ne ne seit

se hardiz de amer en Engleterre si face de cement nel
face par bone temoignance soit pris a Dovre et a Sand
wiz e a Londres et a Seint Botulff et a Suthampton
e as autres com portz. Et quant il vendra a aucun de ceo
avantdiz qil bien e loialment mostre ces deners a
celui qe serra assignez de par le Roi saunz nule
maniere de concelement sur forfeiture de corps e de aver.
Et qe de sterlinges ne emporte ne alloigne le aver
par lui ne par autre jesques atant qe la moneie soit
veue e examinee par celui qe le Roi assignera. ¶ Dere ¶ ij.
chiff qil soit crie e defenduz par le Roi sur forfetu
re de corps e de aver qe nul ne soit si hardiz de
mettre nule manere de moneie entre draps e
fardels ne en bales ne en aucune manere dount
suspecion puisse estre de nul concelement. Et si nul
tiel soit trove celui qe le trovera eit iiij. deners
de la livere e tut le remenant soit au Roi. ¶ En ¶ iij.
core qil soit criez e comande par le Roi qe qi en
ges trovesse deners fors de autre coigne qe del coigne
del Roi Dengl. Derlandes ou desrotez ou deners reto
undu qe nul les preigne e qe nul ne soit si hardiz de
contredire sur grevouse forfeture. Et qe les trove
ra faus qil soit depessez e qe nul le countre die
sur meisme la forfeture. Les deners portez soient
renduz a celui a qi il sunt e les faus serront depes
sez saunz rendre. Et le corps en qi mains les
faus deners ou retounduz apert soient trovez
soit pris e restuz jesqes atant qil eit trove
son garant sil est home suspecionus. ¶ Et pur ¶ iiij.
ceo qe multz de gentz povres e riches ne sevent
conustre les legers deners e les retounduz si est

ordine q̄ qi desormes denera retenire ou deliverer deners
les retenire ou deliuere par peis de. vi. souz en amont
de. xx. souz en aual par tomberell liuere p̄ le gardein
del eschaunge merche del merche le roi ausi come
sont les mesures. Et bien list a chascun de pesser le de
ner deuaunt coigne q̄ del coigne le roi Dengleterre
Dirlande ou descoce. Les peis serront auxi liuerez
Cvj. z mercheez par le gardein del eschaunge cum le tom
berell. Le roi z le gardein de la moneie qui vendra
del countee quant il auera regarde al oil il le pessera z
trouera sil de noueuex deners ge la li. ne pesse mie
xx. s. par numbre de .iiij. deners. Donq regarde
il p̄ le tomberell ou la defaute serra. z cil seient
deners q̄ sunt mout rognez si tost entrent la li.
xx. s. z vj. deners. Ja lemeins seient liuerez a
celui qi auera perce saunz countredit. mes si plus
serroint fait auxi bien de ceaux come des autres.
Et le Gardein auant dit se prenge bone garde qil
ne prenge dum ne loer. pur faire nule manere
deport en execution ne fare. ne nul delai auxi com
il vent sauuer sei z ses biens. z c.

Explicit statutum de moneta. Incipiunt articuli eius
dem.

Ces sunt les choses q̄ sunt de cea la mer z de la a grant
damage nostre seign̄ le roi de son poeple z a grant corup
cion de la moneie Dengl. Primerement home fait
deuers la mer vne manere de moneie dargent ove
vne mitre. les xx. s. de la quele moneie ne peisent
Cvij. mesqe. xvj. s. z .iiij. deners. Dengl. Derechief lem fait
de cea la mer deux autres moneies ove lionns dont lū ad

voides en la une moneie en lautre vint. mes q'il sunt angl
leggere cum la moneie de autre. ¶ Encore lem fait angl de iij.
ceo cum de la une manere de fause moneie pur de quivere
et est enblanchi. et quant ele est novele ele resemble de la mo
neie dengl. ¶ Ih ad uncore un autre manere de moneie iiij.
q' est fait en Alemaigne desuz le nom roi Edward dEn
gleterre. et cele ne poet estre conu sil ne seit par peis.
¶ Une autre fauceine est. q' lem fait en la moneie. si est v.
q' li ad ascuns qi portent places de peutre ou de plumb
en la forme de un dener. et les mettunt entre deus
foils dargent. et puis le fermunt en coigne. ou entre autres
deners bien forgez destre feru. ¶ Les autres angl bien vj.
de ceo cum de la retondent la bone et leale moneie au
damage de tote la commonance. ¶ Cestes moneies q' sunt vij.
faites ou retoundiz hors dengl sunt aportez par trespassanz. et nō
menent par marchanz. et pur ceo qil sevent bien
q' home les serchent a Dovere. il les metunt entre
draps et en bales. si ne veignent mie a Dovere ne a Sand
wiz. mes si veignent a Lundr' ou en Essex. ou en
Suffolk. ou en Lindesie ou as autres portz en Engle
terre ou il quident trover mil contrester. Des queles
choses sil fussunt legement enquises eles mettroient
la moneie dEngleterre avant etc. ¶ Explicit
¶ Fait par Willame de la Marche

Edwardus dei gracia etc. vic' salutem. Quia mercato
res alienigene et etiam indigene regni nostri de
die in diem deferunt in idem regnum de partibus trans
marinis monetam nostram retonsam et aliam de
diversis cuneis contrafactam monete nostre conjectam nego
ciatores et mercatores de eadem moneta in nostri dampnum

et totius populi regni nostri non modicum ac etiam in subversionem totius
monete nostre. Nos super hoc ne fortassis per tolleranciam
longiorem periculum magis immineat remedium adhibere vo-
lentes: tibi precipimus sicut alias quod in pleno comitatu tuo
et in singulis civitatibus et villis mercatoriis eiusdem com-
itatus firmiter inhiberi et publice proclamari facias ne quis mer-
cator alienigena vel quicumque alius huiusmodi monetam nostram re-
tonsam nec etiam aliam de aliis cuneis contrafactam de cetero
in regnum nostrum deferat vel etiam mercando vel negociando
utatur. Quod si fecerit: prima vice qua fuerint super hoc depre-
hensi monetam illam retonsam vel etiam contrafactam
amittant. Et si eidem in consimili delicto deprehensi fu-
erint monetam illam et etiam alia bona sua secum
inventa amittant. Et si tercia vice idem delictum
commiserint et deprehensi fuerint de corporibus suis et etiam
de bonis et catallis suis nobis totaliter incurrant. Alii autem
qui mercatores non fuerint et monetam suam retonsam
vel aliam huiusmodi contrafactam habuerint statim eam perforent et
ad escambium nostrum transmittant de novo sub cuneo
nostro cudendam alioquin in quorumcumque manibus mo-
neta huiusmodi reperta fuerit nobis sit plenius pertinens forisfacta. Et
nisi hoc mandatum nostrum plene exequaris ad te et tua gravi-
ter capiemus. T. W. de Marchia thesaurario nostro an-
no regni nostri vicesimo etc.

Explicit articuli de moneta. Incipiunt capitula que tangunt coronam.

De vetitis placitis Corone que fiunt coram justiciariis domini
Regis et non fuerint terminata de novis placitis co-
rone que postea emerserint tempore pacis. De illis
qui sunt in misericordia domini Regis et non sunt amerciati.

De valettis et puellis qui sunt et esse debent in custodia domini Regis si sint maritati vel maritandi et si sint maritati quibus et per quem et quantum terre eorum valent per annum. De ecclesiis que fuerint in donacione domini Regis que ecclesie ille sint et qui illas habent et per quem et quantum valent per annum. De escaetis domini Regis que sint et qui illas tenent et per quem et per quod servicium et quantum valent tam de terris Normannorum quam de aliis. De serianciis domini Regis que sint et qui illas tenent et quomodo seriancie ille sunt et quantum valent. De purpresturis factis super dominum Regem sive in terra sive in aqua sive in libertate sive extra libertatem ubicumque. De illis qui ceperint dona ab hiis qui hospitati sunt contra contra assisam inde provisam. De mensuris factis et iuratis per regnum si sint servate sicut provisum est et hoc intelligatur. De ulnis mensuris tam de vinis, ponderibus quam de aliis mensuris. Et si custodes mensurarum ceperint mercedem ab aliquo ut possent ab eis emere et vendere. Et si assisa latitudinis pannorum servata sit. Et de hiis similiter qui vendiderint pannos contra assisam. De thesauro inuento. De vinis venditis contra assisam. De coronatoribus et aliis ballivis domini Regis qui convenire fecerint hundredum pro inquisicione facienda. De morte hominis et aliis placitis corone ubi ceperint denarios pro defalta. De burgagio tenato non servato. De hiis qui tenuerint placitum de baronia sine warranto. De christianis usurariis qui fuerint et qui catalla habent et qui catalla illa habuerint. De catallis Iudeorum occisorum et eorum cartis et vadiis et qui ea habent. De catallis Francorum vel Flandrensium et aliorum inimicorum domini Regis retentis et quis illa habeat. De falsonariis et tonsoribus denariorum. De moneta et excambio domini Regis

Et quis fecit monetam vel escambium sine dno Rege vel ca
capitali Justic'. De Burgatoribus & aliis malefactoribus & eorum
receptatoribus tempore pacis. De fugitivis & si quis reddiderit
sine waranto. De hiis per quorum terras utlagati vel
burgatores transierunt & qui non secuti sunt sectas post
eos sicut facere debuerunt. De mercatis remotis ab eo
dic in alium sine licencia dni Regis. De mercede capta
pro blado vel aliis catall' dimittend' ne capiantur ad cap'.
Et similiter de prisis factis per vic' vel per constabular' vel
alios ballivos contra voluntatem eorum quorum catalla fuerunt.
De novis consuetudinibus levatis in regno sine werra
sive magna & quis ea levavit & ubi. De defaltis sum'
de hiis qui sum' fuerunt ad esse coram Justic' itin' primo
die placiti & non fuerunt. De gaolis deliberatis sine waran
to dni Regis vel Justic' suorum. De malefactoribus in parcis
& vivariis & qui illi fuerunt. De rapinis & prisis factis de
extraneis & per quos facte sunt & ubi & quando. De Wrecco maris
De occasione latronum. De hiis qui permittunt ballivos dni Re
gis intrare terras suas ad faciend' sum' & attachiamenta
& districciones pro debitis dni Regis vel aliis rebus sine speciali
precepto dni Regis. De ballivis qui ceperunt dona pro recogni
toribus amovendis de iuratis & assisis. De hiis qui tenent
terras Normannorum Flandrensium aut aliorum extraneorum de
quocumque feodo sint & quo waranto eas tenent vel de
quibus dns Rex talia feoda concessit conferenda. De hiis
qui subtraxerint sectas comitatuum, Tethinges, hundr'
& auxilia vic' post guerram inter Regem H. & Barones su
os per voluntatem vic' & ballivorum suorum sine voluntate
& assensu dni Regis. De vic' & aliis ballivis dni Regis
qui ceperunt redempcionem de valettis tenentibus integra
feoda militum ne fierent milites ad mandatum dni

Regis cum speciale mandatum inde habeant. De ballivis magnatum fec
da mutuum [illegible] et plene etatis milites faciend' existentibus.
De vic' et aliis ballivis qui tenent placita. De [illegible]
et placita Corone et eminent in Com' hundr'. vel alibi per
sacrum. xx s. cum nullam inde habeant potestatem sine speciali pre
cepto dni Regis. et hoc per breve suum. De escaetoribus vic' et aliorum
ballivorum suorum sive magnatum libertatem sint sive extra qui aliquid
placitum fovernt aliquid pro perquirenda terra vel custodia heredum
vel denariis perquirend' vel aliorum alterius profectus per quod
iusticia et veritas suffocatur. De vic' et aliis ballivis ambidex
tris qui capiunt ex una parte et alia. De wapentachiis trethingis
positis ad firmam per vic' vel ballivos suos quan
tum valent et per quantum posita sunt quolibet anno ad firmam
temporibus vic' predictorum et per quantum modo posita sunt. De prisis
dni Regis sive in terra sint sive in mari sive in aqua
dulci vel in libertatibus existentibus ad castra sua sive ad Ci
vitates sive ad burgos suos vel in aliis locis que et
quantum valent et quis ea occupavit, celavit, vel suffo
cavit et quis ea cepit. De constabulariis vel aliis et quid
valent. De pravis ballivis quibuscumque facientibus cervisiam
que vocatur Scotale et quidocumque Gildonale ut extorqueant
pecuniam a sequentibus hundr' et eorum subditis etc.

Expliciunt capitula que tangunt Coronam. Incipit
Assisa panis.

Quant le quarter de frument sest vendu pur xii s.
deners, dong pesera le gastel de ferling bien bul
te et bien quit vi li. et xvi s. soutz. Le pain ko
ket meisme le ble et de meisme le boltel pesera plus
qe le gastel de ii s. Et de ble de maindre pris pesera
plus qe le gastel de iiii s. Le simnel pesera meins

Et [illegible] qui fit vendere [illegible] xii d. et aliud pro xiiii d. minorat' inde pondero [illegible] vi d. [illegible] xii d. iiii [illegible]
Item qui vendit pro xi d. et aliud pro xi d. vi d. minorat' inde pondero pro [illegible]
Et [illegible] quacumque pistor defecit in pondere panis [illegible] ii d. vi d. [illegible]
[illegible] et si excedit ii d. vi d. patet iudicium [illegible] pecunie

Del gastel de .ij. s. ¶ Le pain de tut froment peisera un coket
e demi. e le pain de touz blez peisera deux cokez. e le
pain de treit peisera deux gasteus. ¶ Quant le quarter de
forment pur .xviij. deners donq peisera le gastel de fer
linge .iiij. li. x. s. e viij. deners. ¶ Quant pur .ij. s.
donq donq .lxviij. s. Quant pur .ij. s. e vj. deners.
donq .liiij. s. iiij. deners. Quant pur .iij. s. donq .p'
xlviij. s. Quant pur .iij. s. e vj. deners. donq .xlj. s.
Quant pur .iiij. s. donq .xxxvj. Quant pur .iiij. s. e
vj. deners. donq .xxx. s. Quant pur .v. s. donq .xxviij.
s. ij. deners. ob. Quant pur .v. s. e vj. deners. donq.
xxviij. s. viij. deners. q. Quant pur .vj. s. donq .xxvj.
s. viij. deners. Quant pur .vj. s. e vj. deners. donq.
.xx. s. xj. deners. Quant pur .vij. s. donq .xxix. s. un dener.
Quant pur vij. s. e vj. deners. donq .xviij. s. j. dener. ob.
Quant pur .viij. s. donq .xvij. s. Quant pur .viij. s. e vj.
deners. donq .xvj. s. Quant pur .ix. s. donq .xv. s.
Quant pur .ix. s. e vj. deners donq .xiiij. s. ob. Quant
x. s. donq. donq .xiij. s. iiij. d. q. Quant pur .x. s.
vj. d. donq .xij. s. xj. d. q. Quant pur .xj. s. donq
xij. s. iiij. d. q. Quant pur .xj. s. vj. d. donq .xj. s.
e x. d. Quant pur xij. s. donq. etc.

Explicit assisa panis. Incipit lucrum pistoris

Fait asaver qe le pestor pūt gainer en chescun
quarter de forment si com il est provez par
les pestours le rei .iiij. d. et son bran e deux
pains al fornage e a treis garzons .j. d. ob.
e a deux garzons. ob. e en sel. ob. e en gesto. ob.
en chaundele. q. en busche .ij. d. e en bolcele aloer. ob. etc.

Explicit lucrum pistoris. Incipit assisa cervisie.

Quant le quarter de furment se vend pur .iij. s. ou pur .xl. deners. e orge pur .xx. deners. ou pur .ij. souz. Et aveine pur .xvj. deners. donq pount les Braceres vendre en Citee deus galons de cerveise a un dener. Et en Burgh .iij. a dener. Ceste assise deit par reson estre comaunde que seit tenue par tote la terre Dengleterre &c. [illegible] [totam Angliam]

Explicit assisa cervisie. Incipit iudicium pillorii.

Si pistor convictus fuerit vel Braciatrix convicta quod istas assisas non observaverint, primo et secundo et tercio amercietur secundum quantitatem delicti si non graviter deliquerit. Et si graviter deliquerit pluries et castigari noluerit, patiatur iudicium corporis scilicet pistor collistrigium et Braciatrix trebuchetum vel castigatorium. Primo exige legales homines invenire fideliter colligere omnes mensuras ville, videlicet bussellum, dimidium bussellum, galonas, potellos, quartas tam de tabernis quam aliis, ulnas et pondera ville per que ponderant panem ville et per que ponderat panem suum. Et sic de quolibet genere panis unum panem. Et super mensuras, ulnas, pondera et super singulos panes scribantur eorum nomina distincte quorum sunt et mensuras molendinorum colligant. Postea invenire .xij. legales homines fideliter respondere de interrogatis ab eis ex parte Regis, querant ab eis que secreta sunt et si que sunt secreta, proponant secreta et simul respondeant. Et mandet ballivis quod habeant

corpora omnium pistorum. et Braciatorum una cum mensuris et omnibus ali-
is subscriptis. Primo queratur de venditione frumenti videlicet
quomodo vendebatur ultimo die mercati quarterium melioris frumenti
quomodo quarterium mediocris precii et quomodo tercii precii. et
quomodo quarterium ordei et avene. Postea quomodo pon-
derant panes pistorum in curia sua. videlicet wastellum et alios
panes et secundum venditionem melioris precii aut mediocris precii
aut tercii precii. Item pro quanto incremento vel decremento in
venditione quarterii frumenti debeat pistor mutare assisam suam et
pondus panis sui. Item quantum debeat ponderare was-
tellum de quadrante et omnes alii panes secundum venditionem quar-
terii frumenti quam presentare. Item pro quanto defectu ponderis pa-
nis de quadrante pistor debeat amerciari vel subire in-
dicium pillorii secundum consuetudinem curie sue. Item si aliquis se-
nescallus vel ballivus pro aliqua mercede remiserit iudicium pil-
lorii vel tumberelli adiudicatum vel de iure adiudicandum.
Item si habeat pillorium in villa debite fortitudinis secundum quod perti-
net ad libertatem mercati quo uti possit si necesse fuerit et sine
periculo corporis hominis et mulieris. Postea queratur de assisa
et venditione vini post recessum justiciariorum itinerantium vel coro-
natorum qui fuerunt ultimo in ipso mercatu in villa videlicet de no-
vinetariis et pro quanto vendiderunt sextarium vini. Item
si aliquod vinum sit in villa corruptum et quod corpori ho-
minis non sit sanum. De assisa cervisie in curia ville qua-
lis sit et si observetur sive autem. Que braciatrices ven-
diderunt contra assisam et nomina earum districte et aperte
presentent et pro quo delicto amerciari debent vel pati
iudicium tumberelli si contra assisam vendiderint.
Item si qui sunt in villa qui per unam mensuram emunt
et per aliam vendunt. Item si quis utatur falsis ulnis et
falsis ponderibus aut mensuris. Item si qui carnifices

vendunt carnes suspectas vel de morina. Item
de cocis si qui decoquunt carnes vel pisces in pane vel
in aqua vel alio modo non sanas corpori humano vel postquam
talia retinuerint ita quod debitam naturam amiserint et ea reca-
lefaciant et vendant. Item si forestallarii qui ante
horam debitam in villa statutam aliquid emendo contra
statutum ville et mercati et qui circueunt villam rebus ve-
nalibus obviantes extra villam eundo ut in villa ca-
rius vendant. Regratores quam faciunt hii qui cervisias por-
tabunt si in mercato vendiderint. Quando quarterium ordei ven-
ditur pro ii. s. tunc quatuor lagene cervisie vendantur ad
denarium. Quando pro iii. s. tunc iii. lag. ad i. denar. Quan-
do pro ii. s. et vi. denar. tunc v. lag. pro ii. denar. Quan-
do pro iiii. s. tunc ii. lag. ad denar. et deinceps crescet
et diminuetur per vi. denar.

Explicit iudicium pillorie. Incipiunt nove custu-
me de mercatoribus.

Rex Archiepiscopis Episcopis etc. Circa bonum statum omnium mer-
catorum subscriptorum regnorum terrarum provinciarum videlicet
Alemannie Francie Hispannie Portingalie Navarre Lom-
bardie Tuscie Provincie Catalanie Ducatus nostri
Aquitanie Tholosanie Caturcini Flandrie Brabantie
et omnium aliarum terrarum et locorum extraneorum quocumque nomine censeantur
venientium in regnum nostrum Anglie et ibidem conversantium nos
precipua cura sollicitat qualiter sub nostro dominio tranquillitatis et
plene securitatis immunitas eisdem mercatoribus futuris tem-
poribus preparetur. Ut itaque ipsorum reddantur ad nostra et
regni nostri obsequia promptiora ipsorum peticionibus favorabiliter an-
nuentes et pro statu eorundem plenius assecurando in forma
que sequitur ordinavimus subscripta dictis mercatoribus pro

nobis et heredibus nostris imperpetuum duximus concedenda sub forma inferius annotata In pri-
mis videlicet quod omnes mercatores dictorum regnorum et terrarum
salvo et secure sub tuicione et proteccione nostra in dictum regnum
Angl' et ubicumque infra potestatem nostram alibi veniant cum
mercandisis suis quibuscumque de muragio, pontagio
panagio liberi et quieti quodque infra idem regnum et
potestatem nostram in Civitatibus burgis et villis merca-
toriis possint mercari dumtaxat in grosso. tam cum in-
digenis quam incolis eiusdem regni et potestatis nostre pre-
dicte quam tam alienigenis extraneis vel privatis. Ita ta-
men quod merces que vulgariter mercerie vocantur ac
species minutatim vendi possint prout antea fieri con-
suevit. Et quod omnes predicti mercatores mercandisas su-
as quas ipsos ad predictum regnum et potestatem nostram addu-
cere seu infra idem regnum et potestatem nostram emere
vel alias adquirere contigerit possint quo voluerint tam
infra regnum et potestatem nostram predictam extra ducere seu
portare facere preterquam ad terras manifestorum et no-
toriorum hostium regni nostri solvendo consuetudines
quas debebunt vinis dumtaxat exceptis. que de
regno nostro seu potestatem nostram ducta fuerint sine
voluntate nostra et licencia speciali non liceat eis edu-
cere quoquo modo. Item quod dicti mercatores in Civitatibus
burgis et villis predictis pro voluntate sua hospitari va-
leant sine morari cum bonis suis ad gratum ipsorum
quorum sunt hospicia sive domus. Item quod quilibet con-
tractus per ipsos mercatores cum quibuscumque personis unde-
cumque fuerint super quocumque genere mercandise initus fir-
mus sit et stabilis. Ita quod neuter mercatorum ab
illo contractu possit discedere vel resilire postquam
denarius dei inter principales personas contrahentes datus
fuerit et receptus. Et si forsan super contractu huiusmodi contencio

certum fiat inde probatio vel inquisitio secundum usus et consuetudines feri-
arum et villarum ubi dictos contractus fieri contigerit et iniri. Item
promittimus prefatis mercatoribus pro nobis et heredibus nostris im-
perpetuum concedentes quod nullam prisam vel arestationem sive
dilationem occasione prise de cetero de mercimoniis mercandi-
sis seu aliis bonis suis per nos vel per alium vel per alios
pro aliqua necessitate vel casu contra voluntatem ipsorum mer-
catorum aliquatenus faciemus nisi statim soluto precio pro quo
ipsi mercatores aliis huiusmodi mercimonia vendere possint
vel eis aliter fiat satisfactio ita quod reputent se conten-
tos. Et quod super mercimoniis et mercandisis seu bo-
nis ipsorum per nos vel per ministros nullo appreciatio vel
estimatio imponetur. Item volumus quod omnes ballivi et
ministri feriarum civitatum burgorum et villarum mer-
catoriarum mercatoribus antedictis conquerentibus coram eis ce-
lerem iusticiam faciant de die in diem sine dilatione
secundum legem mercatoriam de universis et singulis que
per eandem legem poterunt terminari. Et si forte inve-
niatur defectus in aliquo ballivorum vel ministrorum unde
iidem mercatores vel eorum aliquis dilationis incommo-
da sustinuerint vel sustinuerit licet mercator versus
partem in principali recuperaverit dampna sua nichilominus
ballivus vel minister alius versus nos prout delictum
exigit puniatur. Et punitionem istam concedimus in
favorem mercatorum predictorum pro eorum iusticia maturanda.
Item quod in omnibus generibus placitorum salvo casu criminis
pro quo infligenda sit pena mortis ubi mercator
implacitatus fuerit vel alium implacitaverit cuiuscumque condi-
cionis idem implacitatus extiterit extraneus vel privatus in
nundinis civitatibus sive burgis ubi fuerit suf-
ficiens copia mercatorum predictarum terrarum et inquisitio
fieri debeat sit medietas inquisitionis de eisdem

mercatoribus et molestias aliqua de aliis probis et legalibus hominibus locorum illorum
ubi placitum illud esse contigerit. Et si de mercatoribus dictarum
terrarum numerus non inveniatur ibidem et residui fiant de aliis
bonis hominibus et idoneis de locis ubi placitum illud erit. Item
volumus et ordinamus ac statuimus quod in qualibet villa mercatoria et feria regni nostri predicti et alibi infra potestatem nostram
pondus nostrum in certo loco ponatur et ante ponderacionem
statera in presencia emptoris et venditoris vacua videatur
et quod brachia sint equalia et ex tunc ponderator ponderet in
equali statim amoveat manus suas ita quod remaneat in equali quodque per totum regnum et potestatem
nostram unum sit pondus et una sit mensura et
signo standardi nostri signentur et quod quilibet possit habere
stateram unius quarteroni et infra ubi contra dominum loci
aut libertatem per nos seu antecessores concessam non
fuerit sive contra villarum aut feriarum consuetudinem hactenus observatam. Item volumus et concedimus quod aliquis
certus homo fidelis et discretus London' residens assignetur
justiciarius mercatoribus memoratis coram quo valeant specialiter
placitare et debita sua recuperare celeriter si vicecomites et maiores non facerent eis de die in diem celeris justicie complementum et inde fiat [illegible] extra cartam presentem concessa
mercatoribus antedictis scilicet de hiis que sunt inter mercatores secundum legem mercatoriam deducenda. Item ordinamus et statuimus et ordinacionem statutam per nobis et heredibus nostris imperpetuum volumus firmiter observari quod pro
quacumque libertate quam nos vel heredes nostri deinceps concedimus prefati mercatores supradictas libertates vel earum
aliquam non amittant. ¶ Pro supradictis autem libertatibus et liberis consuetudinibus optinendis et prisis nostris
remittendis eisdem supradicti mercatores universi et

singuli pro se et omnibus aliis de partibus suis nobis concorditer et una
nimiter concesserunt quod de dolio vini quod adducent vel addu
ci facient infra regnum vel potestatem nostram et unde ma
rinariis frettum solvere tenebuntur solvent nobis et he
redibus nostris nomine custume duos solidos ultra antiquas custu
mas debitas et in denariis solvi consuetas nobis aut aliis
infra xl. dies postquam extra naves ad terram posita fue
rint dicta vina. Item de quolibet sacco lane quem dicti
mercatores aut alii nomine ipsorum ement et de regno nostro edu
cent aut emi et educi facient solvent xl. denarios de in
cremento ultra custumam antiquam dimidie marce que pri
us fuit persoluta. Item pro lasto coriorum extra regnum et po
testatem nostram vehendorum dimidiam marcam supra id quod
ex antiqua custuma antea solvebatur. Et similiter de
trescentis pellibus lanutis extra regnum et potestatem nostram
ducendis xl. denarios ultra certum illud quod de antiqua custu
ma prius fuit datum. Item ii. solidos de qualibet scarle
ta et panno tincto in grano. Item xviii. denarios de quoli
bet panno in quo pars grani fuit intermixta. Item xii.
denarios de quolibet de quolibet panno alio sine grano. Item
xii. denarios de quolibet quintallo cere. Cum que de prefatis
mercatoribus nonnulli eorum alias exerceant mercandisas
ut de averio ponderis et de aliis rebus subtilibus sicut de pan
nis tarsensibus de serico de cindatis de seta et aliis diversis
mercibus et de equis etiam et aliis animalibus blado et aliis rebus et mer
candisis multimodis que ad certam custumam facile po
ni non poterunt, iidem mercatores nobis dare concesse
runt et heredibus nostris de qualibet libra argenti estimationis
seu valoris rerum et mercandisarum huiusmodi quocumque nomine cense
antur iii. denarios de libra in introitu rerum et mercandisarum
ipsarum in regnum et potestatem nostram predictam infra xx. dies

postquam huiusmodi res et mercandise in regnum et potestatem nostram
adducte et ibidem exonerate seu vendite fuerint. Et si-
militer tres denarios de qualibet libra argenti in exitu
earundem quarumcumque rerum et mercandisarum emptarum in reg-
no et potestate nostra predictis ultra custumas antiquas
nobis aut aliis ante datas. Et valore et estimatione rerum
et mercandisarum huiusmodi de quibus tres denarii de qualibet
libra argenti sicut predictum sunt solvendi, creda-
tur eis per litteras quas de dominis aut de sociis su-
is ostendere poterunt. Et si litteras non habeant,
stetur in hac parte ipsorum mercatorum si presentes fue-
rint vel valettorum suorum in eorundem mercatorum ab-
sentia iuramentis. Liceat insuper sociis de soci-
etate mercatorum predictorum infra regnum et potestatem
nostram predictam lanas vendere aliis sociis suis
et similiter emere ab eisdem absque custuma solvenda,
ita tamen quod dicte lane ad tales manus non deveniant
quod de custuma nobis debita defraudemur. Et preterea est sci-
endum quod postquam supradicti mercatores semel in uno loco in-
fra regnum et potestatem nostram custumam nobis conces-
sam superius pro mercandisis suis in forma solverint
supradicta et suum habeant inde warantum, erunt liberi
et quieti in omnibus aliis locis infra regnum et potestatem
nostram predictam de solvenda custuma huiusmodi pro eisdem mercan-
disis seu mercimoniis per idem warantum sive huiusmodi
mercandise infra regnum et potestatem nostram remaneant
sive exterius deferantur, exceptis vinis que de
regno et potestate nostra predictis sine voluntate et licen-
cia nostra sicut predictum est nullatenus educantur. Voli-
mus autem et pro nobis et heredibus nostris concedimus quod nulla ex-
actio prisa vel prestatio aut aliquod aliud onus super

MG. 10.

p(er)sonas mercator(um) p(re)dict(orum) mercatoribus ten bona co(n)su(et)udin(e) ali
quatenus imponant contra formam expressam superius et con
cessam. Hiis testib(us) venerabilib(us) p(at)rib(us) R. Cantuar(iensi)
Archiep(iscop)o Angl(ie) p(ri)mate. Walt(er)o Couentr(ensi) et Lichefeld Ep(iscop)o
Henr(ico) de Lacy Comite Lincoln. Humfr(id)o de Bohun Com(ite)
Hereford et Essex ac Constabular(io) Angl(ie). Adomaro de Va
lencia. Hugone le Despenser. Walt(er)o de Bello Campo Se
nescallo Hospicii n(ost)ri. Rob(er)to de Burges. et aliis. Dat(um)
p(er) manum n(ost)ram apud Wyndesore primo die Febr(uarii) anno
Regni n(ost)ri tricesimo primo.

Expliciunt noue custume de Mercatorib(us). Incipi
unt dies communes de banco.

Sancti Hill(arii) in octab(is) S(an)c(t)i Mich(aelis)	Dies dat(us) in dies in octab(is) S(an)c(t)i Hill(arii)
Mi(chaelis) in quinden(a) S(an)c(t)i Mich(aelis)	In quindena S(an)c(t)i Hillar(ii).
Mi(chaelis) in tr(ibus) sept(imanis) S(an)c(t)i Mich(aelis).	In Crast(ino) Purific(ationis) b(eat)e Marie
Mi(chaelis) in mense S(an)c(t)i Mich(aelis).	In Octab(is) Pur(ificationis) b(eat)e Marie.
Mi(chaelis) in Crastino animar(um)	In quindena Pasch(e)
Mi(chaelis) in Crastino S(an)c(t)i Martini	In tres septimanas pasch(e).
Mi(chaelis) in Octab(is) S(an)c(t)i Martini	In quinq(ue) sept(imanas) Pasch(e).

Et est quidam dies specialis datus: in Crastino Assen
cionis d(omi)ni et tantu(m) valet quantum quinq(ue) sept(imane) Pasch(e).

Mi(chaelis) in Octab(is) S(an)c(t)i Hillar(ii)	In ~~quindena~~ octabis S(an)c(t)e Trinit(atis) — Et in quindena S(an)c(t)i Hill(arii) in qu(in)d(ena) Trinit(atis)
Et aliu(m) in Crastino S(an)c(t)i Joh(ann)is Bapt(iste)	
Mi(chaelis) in Crast(ino) Pur(ificationis) b(eat)e Marie	In Crast(ino) et in Octab(is) S(an)c(t)i Joh(ann)is Bap(tiste).
Mi(chaelis) Octab(is) Pur(ificationis) b(eat)e Marie	In quindena S(an)c(t)i Joh(ann)is Bap(tiste).
Mi(chaelis) in quindena pasch(e)	In Octab(is) S(an)c(t)i Mich(aelis).
Mi(chaelis) in trib(us) sept(imanis) pasch(e).	In quindena S(an)c(t)i Mich(aelis).
Mi(chaelis) in mensem pasch(e)	In trib(us) sept(imanis) S(an)c(t)i Mich(aelis).

Si in quinque sept' Pasch' vel in Crast' Assencionis dni	In mensem Sci Mich'.
Si in Octab' Sce Trinitat'	In Crastino Anim'
Si in quindena Sce Trinitat'	In Crastino Sci Martini
In Crast' Sci Johis Bapt'	
Si in Octab' Sci Johis Bapt'	In Octab' Sci Martini.
Si in quindena Sci Johis Bapt'	In quindena Sci Martini

Dies communes.	De dote.
Si in Octab' Sci Mich'	In Crastino Anim'
Si in quindena Sci Mich'	In Crastino Sci Mart'
Si in tribus sept' Sci Mich'	In Octab' Sci Mart'
Si in mense Sci Mich'	In quindena Sci Mart'
Si in Crast' Anim'	In Octab' Sci Hillar'
Si in Crast' Sci Mart'	In quindena Sci Hillar'
Si in Octab' Sci Mart'	In Crastino Purif' Be Marie
Si in quindena Sci Mart'	In Octab' Purif' Be Marie
Si in Octab' Sci Hill'	In quindena Pasch'
Si in quindena Sci Hill'	In tribus sept' Pasch'
Si in Crast' Purif' Be Mar'	In mensem Pasch'
Si in Octab' Purif' Be Mar'	In quinque septimanas Pasch' vel in Crast' Assenc' dni
Si in quindena Pasch'	In Octab' Sce Trinitatis
Si in mensem Pasch'	In Crast' Sci Johis Bapt'
Si in quinque sept' Pasch'	In Octab' Sci Johis Bapt'
Si in Crast' Assenc' dni	In quindena Sci Johis Bapt'
Si in Octab' Sce Trinitat'	In Octab' Sci Mich'
Si in quindena Sce Trinit'	In quindena Sci Mich'
Si in Crast' Sci Joh' Bapt'	In tres septiman' Sci Mich'
Si in quindena Sci Joh' Bapt'	In Crast' Anim'

Expliciunt dies communes in banco

Incipit statutum Quia emptores terrarum

Quia emptores terrarum et tenementorum de feodis
magnatum in preiudicium eorundem temporibus retroactis
multociens in feodis suis sunt ingressi quibus
libere tenentes eorundem magnatum et aliorum
terras et ten' sua vendiderunt tenenda in feodo
sibi et heredibus suis de feoffatoribus suis et non de capi
talibus dominis feodorum per quod iidem capitales domini
escaetas maritagia et custodias terrarum et ten' de feo
dis suis existentium sepius amiserunt quod quidem
magnatibus eisdem et aliis dominis quam plurimum durum et di
fficile videbatur. Et similiter in hoc casu exheredacio mani
festa. Dominus Rex in parliamento suo apud Westm' post
Pascha anno regni sui xviij°. videlicet in quindena sancti Jo
hannis Bapt' ad instanciam magnatum regni concessit pro
vidit et statuit quod de cetero liceat unicuique libero homini
terram seu ten' seu partem inde pro voluntate sua vende
re ita tamen quod feoffatus teneat terram illam seu ten' de eodem
capitali domino et per eadem servicia et consuetudines per quas
feoffator illam prius tenuit et si partem aliquam terrarum
earundem seu ten' alicui vendiderit feoffatus illam teneat
immediate de capitali domino et oneretur statim de servicio
quantum pertinet seu pertinere debet eidem domino pro particula
illa secundum quantitatem terre seu ten' venditi. Et sic in
hoc casu decidat capitali domino ipsa pars servicii per ma
num feoffati capienda ex quo feoffatus eidem capitali domino
iuxta quantitatem terre seu ten' venditi de particula illa
ad servicia est debet esse intendens et respondens. Et sciendum
quod empciones terrarum seu ten' vel partis alicuius eorundem

nullo modo possit terras seu tenementa alia in feodo vel in toto ad manum mortuam [marginal: manum mortuam] [interlinear: devenire] arte vel ingenio venire contra formam statuti super hoc dudum editi. Et sciendum quod istud statutum locum tenet de terris et tenementis venditis tenendis in feodo simpliciter tantum et quod se extendit ad tempus futurum et incipit tenere ad festum Sancti Andree proximo futurum. Anno regni regis Edwardi filii regis Henrici xviij.

Explicit statutum. Quia emptores terrarum

Officium marescalli domini Regis

Querendum est quomodo quarterium melioris frumenti vendebatur ultimo die mercati. Et quarterium medii et tercii. Et quarterium ordei et avene.

Item queratur an ballivi ponderaverint panem pistorum in villa secundum venditionem melioris frumenti medii et tercii.

Item si de wastello et aliis panibus ponderaverint secundum precium bladorum. Item si habeant pillorium et tumberellum debita.

Item si inveniunt defectum panis quadrantis in pondere || fortuno

Item si aliquis senescallus vel ballivus receperit denarios a pistoribus vel aliis delinquentibus de offensa contra assisam facienda. Item si pondera sint vera et consignata. Item si tabernarii vini in villa vendiderint post ultimum recessum justiciariorum vel marescalli Regis. Item de nominibus vinetariorum qui vendiderunt contra assisam et quot dolea vendiderint per annum. Item si aliquis vinum miscuerit vel putridum vel corruptum hominibus vendiderit. Item si assisa cervisie proclamata fuerit et quomodo observetur et nomina braciatorum venditorum contra assisam. Item de illis qui emunt per unam mensuram et per aliam vendunt. Item de magna mensura vel parva in mercato quantum braciator debet capere granum in galonem. Item de carnificibus si sint aliqui in villa qui vendunt carnes contra seminudas

aut de morina vel aliquo modo morbosas vel qui emunt
carnes de Iudeis et eas vendunt christianis. Item de
cocis qui sunt in villa qui recoquunt carnes vel
pisces vel alia non bene cocta imponunt vel aliquando servant
vel plus quam uno die retinentes scilicet quod debitam naturam
amiserint recalefacientes vendunt eas. Item de
forstallariis si qui manent in villa qui horam mercati
et res venales emendas emunt et in eodem die illas
vendunt ad regratariam vel qui exeunt villam ad res
venales emendas eundo et reversi villam illas carius
vendunt quam fecissent ipsi qui eas portaverunt
et in mercato non venerunt per illos forstallarios
Item de tonsura monete si sint aliqui tales in villa
et cetera

Incipit statutum Wallie.

Edwardus dei gratia Rex Anglie dominus Hibernie et dux
Aquitannie omnibus fidelibus suis de terra sua Snaudon
et aliis terris suis in Wallia salutem in domino. Di-
vina providencia que in sui disposicione non fallitur in-
ter alia dispensacionis sue munera quibus nos et reg-
num nostrum Anglie decorari dignata est terram
Wallie cum incolis suis prius nobis iure feodali
subiectam iam sui gratia in proprietatis nostre dominium ob-
staculis quibuscumque cessantibus totaliter et cum integritate convertit
et corone regni predicti tanquam partem corporis eiusdem annexuit
et univit. Nos itaque nutu divino volentes predictam terram nostram
Snaudon et alias terras nostras in partibus illis sicut et ceteras dicioni
nostre subiectas ad honorem dei et sancte ecclesie et ad zelum iusti-
cie sub debito regimine gubernari et incolas seu habitatores
terrarum illarum qui alto et basso se submiserint voluntati nostre
et quos sic ad nostram recepimus voluntatem certis legibus et consu-
etudinibus sub tranquillitate et pace nostra tractari leges et con-
suetudines partium illarum hactenus usitatas coram nobis et pro-
ceribus regni nostri fecimus recitari quibus diligenter auditis et ple-
nius intellectis quasdam ipsarum de consilio procerum predictorum dele-
vimus quasdam permisimus et quasdam correximus et eciam
quasdam alias adiciendas et faciendas decrevimus et eas
de cetero in terris nostris in partibus illis perpetua firmitate tene-
ri et observari volumus in forma subscripta. Providimus
et decernendo statuimus quod Justiciarius Snaudon habeat custodiam
et gubernacionem pacis nostre regie in Snaudon et terris nostris Wal-
lie adiacentibus et iusticiam exhibeat quibuscumque iuxta brevia
regia originalia et leges et consuetudines inferius scriptas. Volumus et
statuimus quod sint Coronatores et Ballivi Comotorum sint in
Snaudon et terris nostris partium earundem.

Vic' de Angleseya sub quo tota terra Angleseie cum cantredis
metis et bundis suis. Vic' de Kaernarvan sub quo cantre
da de Arvon cantreda de Arthlencoyth commotum de
Cruckyn cantreda de Lleen et commotum de Ywionyth
Vic' de Merionith sub quo cantreda de Merionith com
motum de Ardudo et commotum de Penthlin et commotum
de Ideirnon cum metis et bundis suis. Vic' de Flynt
sub quo cantreda de Englefeld terra de Maylorsax
neth et terra de Hope et tota terra contigua cast
ro et ville de Rothelan usque ad villam Cestrie de
cetero intendat sub nobis justic' nostro Cestr' et de exi
tibus eiusdem com' respondeat ad scaccarium nostrum Cestr'
Coronatores sint in eisdem com' per breve regium eli
gendi cuius tenor invenitur inter originalia brevia Cancell'. Sint
et Ball' commotorum qui fideliter officia sua faciant et exequantur
et eisdem diligenter intendant secundum quod per justic' et vic' eis
iniungetur. Vic' Kermerdyn cum cantredis et commotis suis
ac metis suis et bundis suis antiquis. Vic' Kardigan
et Lampader cum cantredis commotis ac metis et bundis su
is. Coronatores sint in eisdem com' et Ball' commotorum sicut
superius dictum est. De officio vic' in Wall' et modo com' tene
ndi. Vic' officium suum exercere debet sub hac forma videlicet
cum quis sibi conquestus fuerit de transgressionibus sibi
factis contra pacem domini Regis de captione et iniusta detentione
averiorum sive de namio vetito contra debito contra aliqua consuetudi
ne observato et consimilibus per breve vel sine brevi primo capiat
pleg' de pros' clamium suum vel sequatur conquerens per fidem si fuerit
pauper et postea faciat executionem prout inferius plenius decla
ratur hoc modo defendens in qualibet causa summoneatur quod
sit ad proximum com' responsurus conquerentibus ad quem com'
facta summonitione et testificata si non venerit per consideracionem
com' iterum summoneatur quod sit ad proximum sequentem com'

Comitatus est prius ad quem si non venerint: tracta summonitione testificata
per consideracionem Comitatus tercio summoniantur quod sint ad proximum tercium Comitatum post
est prius ad quem Comitatum si non venerint. ex tunc conquerentes per consi-
deracionem Comitatus tam in placitis per brevia quam querimoniarum sine brevi re-
cipiant peticiones suas cum dampnis sive emendis tam in rebus mo-
bilibus quam immobilibus prout actiones requirunt et pro huiusmodi defaltis pena
secundum legem et consuetudinem Walensicam domino regi incurratur. Et cum partes
comparuerint ad placitandum: utraque suam narrando veritatem sine calum-
pnie admittatur et secundum peticiones responsiones et allegata hinc in-
de per consideracionem Comitatus ad iudicium pro querente vel defendente pro-
cedatur et secundum qualitatem et quantitatem delicti puniatur. Et sci-
endum quod Comitatus debet teneri de mense in mensem in loco ubi dominus Rex
ordinaverit et hoc per diem lune in uno Comitatu. per diem martis in
alio Comitatu per diem mercurii in tercio Comitatu et per diem iovis in quarto Comitatu
et non per alios dies. Et cum ad Comitatum suum venerit vicecomes, in
primo audiat et recipiat una cum Coronatore et sectatoribus Comitatus pre-
sentaciones feloniarum et casuum qui contingunt inter duos Comitatus de
morte hominis hoc modo: quod quatuor villate propinquiores loco ubi ca-
sus homicidii vel infortunii contigit veniant ad proximum Comitatum
una cum inventore et Walescheria. id est parentela hominis interfecti
et ibi presentent factum felonie et casus infortunii et modum utriusque tam
pretendendo quod tali die et tali loco contingit quod talis notus sive
ignotus inventus fuit occisus per feloniam vel submersus vel alio modo
mortuus per infortunium et talis eum invenit qui presens est etc.
Et ista presentacio tam in rotulo Coronatoris quam vicecomitis statim
irrotuletur. Et si ibi fuerit homo vel femina qui per appellum sequi
voluerit: statim recipiantur plegii de prosequendo et deducatur appel-
lum in Comitatu illo. Ita quod si appellati comparuerint statim capi-
antur et in prisona domini Regis usque adventum Justiciariorum detineantur
et salvo custodiantur. Et si non comparuerint tunc ad prosecucionem
appellantis exigantur de Comitatu in Comitatum. Et si ad quartum
Comitatum non venerint vel manucapti non fuerint utlagentur

et fori[n]secis veniant & ad primum Comitatum ad quem exigentur si non compu
eruerint statim eorum terre & catalla capiantur & seisiantur in manum domini Regis.
Et tradatur sicut villatis vel inferius eodem modo procedatur in appello de
plaga mahemio rapto incendio & roberia contra appellatos si non
comparuerint & si non comparuerint & plegios invenerint sufficientes
vel ad minus vel plures standi recto in adventu Justiciarii statim re
plegientur. Et sciendum quod contra appellatos de vi precepto missione vel
receptamento non est procedendum ad utlagariam quousque de facto ali
quis convincatur. [V]icecomes faciet turnum suum in singulis commotis suis bis
in anno in aliquo certo loco ad hoc assignato scilicet semel post festum
sancti Michaelis & semel post pascha ad quem turnum omnes libere tenentes
& alii terram tenentes & in commoto illo residentes tempore summonitionis
turni tenendi exceptis religiosis clericis & feminis ibidem venire de
bent. Et vicecomes per .xii. libere tenentium [sacram] de discretioribus & legalioribus vel
plurium per discretionem vicecomitis diligenter inquirat de capitulis corone
domini Regis tangentibus subscriptis. De seductoribus domini Regis & regni domine
Regine vel liberorum suorum & eorum consentaneis. De furibus. De latro
nibus. De robatoribus. De murdritoribus. De incendiariis incendia
felonice facientibus & eorum receptatoribus & omnibus consentientibus. De [fal]
tariis qui coria bovina & equina furata scienter albificant ut
sic non cognoscantur. De reddubbatoribus pannorum furatorum eos in
novam formam redigentibus & veterem mutantibus ut de man
tello tunicam vel supertunicam facientibus & similia. De utla
gatis & illis qui regnum abjuraverint reversis. De qui contra ad
ventum & iter Justiciariorum se subtraxerunt & post iter Justiciariorum redie
runt. De raptoribus virginum sanctimonialium & matronarum honeste
viventium. De thesauro invento. De cursu aque diverso. De via
obstructa vel artata. De omnibus domibus portis fossatis & mar
leriis levatis & factis versus iter publicum ad nocumentum ipsius
itineris & in preiudicium cuiuslibet & de purpresturis facientibus & levantibus.
De [falsa]riis monete & sigilli domini Regis. De malefactoribus in par
cis & vivariis. De fugientibus per sonitum domini Regis. De capientibus

columbas volantes de columbariis de fractoribus pundbreche hoc est
de fractionibus parcorum in quibus averia imparcantur. De forstallis hoc
est de rescussu averiorum. De hamsokne hoc est de invasione
domus. De thefbote hoc est de emenda furti capta sine consi
deracione Curie domini Regis. De imprisonatis liberatis quocumque. De
escaetis. De amoventibus et asportantibus divisas. De assisa panis
et cervisie non observata et eam infringentibus. De bussell ga
lonibus et aliis mensuris iniustis. De ulnis et ponderibus iniustis et falsa
vendentibus. De hospitantibus ignotos ultra duas noctes nisi sine
fraude. De crocio levato. De tondentibus monetas nocta
ter in ovilibus et eos receptantibus vel alia avalia. De capi
entibus et colligentibus noctanter blada in autumpno et ea aspor
tantibus et de omnibus huiusmodi maleficiis inquirat. Et de iuribus
domino Regi subtractis ut de custodiis, wardis, maritagiis
relevijs, feodis, advocationibus ecclesiarum, et que sunt sectis comi
tatuum et comotorum quis ea subtraxerit et a quo tempore. Et de hiis
que sibi appropriaverunt iura regalia absque warranto ut fur
cas, emendas assise panis et cervisie fracte, placitum de
vetito namio et alia huiusmodi iura que specialiter et per prerogati
vam pertinent ad coronam domini Regis. Vicecomes autem in suo
turno suo faciendo statim in principio convenire faciat coram
eo omnes totius comoti et eos iurare faciat quod verum presen
tabunt ·xii· iuratoribus vel pluribus per ipsum electis et nihil
verum celabunt vel aliquod falsum dicent de hiis de qui
bus ab eis inquiretur ex parte domini Regis et sacro. Exponan
tur eis capitula subscripta et iniungatur eis quod de
singulis veritatem diligenter inquirant et eos quos inve
nerint qui ob eorum maleficium vitam amittere debeant
vel membra, eorum nomina in secretis vicecomiti intiment, ne
forte huiusmodi indictati si presentes essent in turno aufugerent
si in publico indictarentur. De ceteris autem pactis huiusmodi
poterunt palam et publice respondere et eodem sum

reddere et tunc dicat eis quod ipsi secreto videant et diligenter
attendant et inquirant de hiis que eis sunt iniuncta. Et cum cer
ciorati fuerint redeant et veredictum suum reddant et presentata
coram eo inquisicione et recognicione admittendo non querat occa
siones ipsis presentantibus nec capiat ab eis fines pro eo quod
non concelaverint. Recepto autem veredicto seu presentacione presenta
tum vel statim vel quam cito poterit indictatos de malefi
ciis quorum pena est mors vel amissio membrorum capiat
et in prisona detineat vel per plegios sufficientes dimittat
et de ceteris articulis et capitulis secundum quod inquisierit fia
tum fiat correctio et debita execucio in omnibus et singulis supra
dictis. Ballivi autem comotorum similiter teneant comotos su
os et iusticiam faciant et exerceant inter litigantes.

Provisum est quod in qualibet comitatu Wallie sint corona
tores ad minus per breve regium in pleno comitatu electus et coram vicecomite
ibidem faciat sacramentum quod erit fidelis domino regi et quod fideli
ter faciet et exequetur omnia que ad officium coronatoris pertinent. Erit
enim officium eius quod statim postquam ab aliquo requisitus fuerit ve
niendi ad videndum mortuum interfectum per feloniam vel sub
mersum aut quocumque alio modo mortuum per infortunium et
ad videndum hominem enormiter vulneratum de cuius vita despe
ratur quod statim mandabit vicecomiti vel ballivo comoti quod ve
nire faciat quod venire faciat coram eo certis die et loco xii.
annorum et vicinos de villa illa in quo casus contigit et de
quatuor villatis propinquioribus et quod per eorum sacramentum fidelitatis cau
te et secrete ad diligenter inquirendum de felonia de fe
lonibus et eorum catallis similiter de facto et de modo facti vi
delicet quis fuit culpabilis de facto qui de vi et cuiusmodi
vi quis de precepto seu missione quis et de receptamento
post factum et de catallis eorum qui per inquisicionem inde culpa
biles inventi fuerint. Inquirat etiam quis invenit primo in
ventum et nomen eius irrotulet et attachiet per plegios quorum

nomina inculpatorum veniendi ad proximum comitatum et coram Justiciariis
in adventu suo. et facta inquisitione illa: eam statim distinc-
te et aperte irrotulari faciat · una cum nominibus eorundem qui
inventi fuerint culpabiles et eorum catallis. et quod nomina
eorum scripta vicecomiti si presens fuerit vel ballivo commoti secrete
liberabit precipiendo ex parte domini Regis quod corpora eorum statim
capiantur et in prisona domini Regis salvo custodiantur donec inde
fuerit recto in comitatu domini Regis. Et quod catalla eorundem fi-
deliter appreciari faciat et tam catalla particulariter quam precium eorun-
dem in rotulo suo ponet et catalla illa per visum vicecomitis vel
ballivi et aliorum fidelium domini Regis qui interfuerint singulis vil-
latis in quibus catalla predictorum inventa fuerint integre libe-
rari faciat. et in adventu Justiciariorum domino Regi fideliter inde respon-
deant. Coronator eciam cum fecerit inquisitionem super mortuo
inquiret de Walleschiriam scilicet pentelam interfecti et si quis
ex parte patris et alius ex parte matris apparuerit dicentes
quod erat ex pentela interfecti et hoc per fideles Regis presentes
testificatum fuerit nomina eorum in rotulo suo statim inrotu-
lari faciat. Si autem nullus de pentela comparet et inrotulet
similiter in rotulo suo quod nullus comparet ut Justiciarii in adven-
tu suo evidenciam facere possint quod in hac parte fuerit faciendum.
Coronator eciam diligenter inquirat causam infortunii et
modum et secundum quod invenerit per inquisitionem distincte in-
rotulari faciat. Inquirat eciam de inventore et nomen eius inro-
tulari faciat ut supra. Preterea cum latro vel homicida
seu alius malefactor fugerit ad ecclesiam Coronator quam cito
sibi inde constiterit mandet Ballivo domini Regis illius commoti
quod certo die venire faciat coram eo probos et legales homines de
commoto illo et in presencia eorum facta recognitione felonie fieri faciat
abiuracionem hoc modo quod felo ducatur ad portam ecclesie et as-
signetur ei portus per Coronatorem et exinde abiuret regnum et
secundum quod assignabitur ei portus propinquus vel remotus prefigatur

dominium exigendi regimen predictum. Ita quod in eundo consuetus passus illi desiderans quandam curtem in manu sua non declinet a via regali ullo modo sive a dextris nec a sinistris set semper eam teneat quousque regimen exigit.

Placita quedam solent terminari per assisam quedam per iuratas vel inquisitiones per assisam. Cum quis fuerit seisitus de libero tenemento et postea fuerit inde disseisitus et petat seisinam sibi restitui, Provisum est in hoc casu breve nove disseisine. Et similiter cum quis fuerit disseisitus de communa pasture sue pertinente ad liberum tenementum suum, provisum est breve nove disseisine in hac forma.

Rex vic' Anglesey salutem. Questus est nobis A. quod B. iniuste et sine iudicio disseisivit eum de libero tenemento suo in N. vel sic: disseisivit eum de communa pasture sue in N. que pertinet ad liberum tenementum suum in eadem villa vel in alia post pacem nostram in Wallia proclamatam anno regni nostri undecimo. Et sic tibi precipimus etc. ut in brevi nove disseisine in Registro Cancellarie. In quibus placitis sic est procedendum. Primo receptis a conquerente duobus duobus plegiis de prosequendo vicecomes faciat eligere xii liberos et legales homines de visneto illo ubi tenementum vel pastura existit et faciat eos videre tenementum et similiter pasturam et attachiente disseisitorem secundum tenorem brevis. Et cum partes et assisa venerint coram iusticiario queratur a conquerente de quolibet tenemento vel de qua communa pasture queritur se disseisiri et secundum eius querimoniam et responsionem partis adverse procedatur ad captionem assise nisi disseisitor aliquid sciat dicere quare assisam debeat remanere. Et si assisa fuerit pro conquerente recuperet querens seisinam suam simul cum dampnis taxatis per assisam ipsius disseisitoris et disseisitor remaneat in misericordia domini Regis vel committatur gaole redimendus si disseisina facta fuit cum vi armata.

Fiunt quedam alia que per assisam solent terminari videlicet de stagno levato vel prostrato exaltato vel depressato de fossato levato vel prostrato, sepe levata vel prostrata de via obstructa vel artata de cursu aque deviso in tali villa

ad nocumentum liberi ten' sui in eadem villa vel in alia post pace
&c. Et in eisdem procedend' est sic in assis' nove disseis' Et in
placitis supradictis nullum iaceat essoniu' seu dilatio sed prima die pro
cedat' ad iusticiam faciendam. Quedam breve dominari p'
assisam ut cum quis petat ten' unde antecessor suus obiit
seis' in dominico suo ut de feodo videlicet pater vel mater frater vel
soror avunculus vel amita in quo casu provisum est breve mor
tis antecessoris in forma inferius scripta. Aliquando
contingit q'd antecessor petentis non obiit seisit' de ten' pe
tito set fuit seis' die quo habitum religionis suscepit
vel die quo iter peregrinacionis arripuit in quo itinere obiit.
In isto brevi sic est procedend' primo inveniat pleg' de pros'
et electa assisa et visu facto a recognitoribus summoneat' tenens p'
duos probos et leg' summ' q'd sit coram iustic' ad certum di
em et contineat summonicio spacium xv dierum ad minus ad
quem diem si venerit procedat iustic' in officio suo exequen
do. Et si ad diem illum non venerit puniat' p' defalta sua
secundum quod continet' in lege Walensica scilicet p' tres
vaccas vel p' precium earum et resummoneat' p' alios duos summ'
summonicione similiter continente spacium xv dierum sic p'
dictum est ad quem diem sive venerit sive non procedat
iustic' ad officium suum faciend' nisi fecerit se essoniare de
ultra mare et tunc dabit' ei spacium xl dierum ut possit venire
&c et sic caveat sibi qui se sic essoniaverit quia
si reperiatur infra quatuor maria tempore hoc contingente p'
bona' probacionem vel p' bona' inquisicionem puniet' tanquam p' defal
ta primo p' misericordiam secundum quod continetur in lege Walensica
et perdet' eciam aliquid dicendi contra assisam nisi vocari
possit ad Warantum. Et sciend' q'd in brevi mortis antecessor'
nec in alio brevi de placito terre iacet aliquod essoniu' nisi
tantum essoniu' de ultra mare et hoc antequam tenens vel de
fensor appareat in curia et essoniu' de servicio domini Regis quod

iacet in eo loco petiti cum terra illud warantizare voluit. Si ca-
veat sibi quod se ipso non faciat essoniare de Iudicio domini Regis quia
si deficiat de waranto Regis puniatur pro defaltis per misericordiam
domino Regi dandam secundum legem Walensicam et vers' premadh-
sam de expensis sibi refundendis de illa iacentia secundum discretio-
nem Justic'. ¶ In placitis mortis antecessoris sic est procedendum. Lecto primo
brevi in quo continetur petitio petentis querat a defensore si
quid sciat dicere quare assisa debeat remanere. quod si
nesciat: capiat Justic' assisam per iuratores qui melius sciant
veritatem secundum formam brevis. Et si assisa transeat pro petente
adiudicetur petenti seisina cum dampnis taxatis per iuratores et
defensor remaneat in misericordia Regis. ¶ Contra quid potest dicere
defensor contra assisam. potest eum vocare ad warantum et tunc ex-
pectandus est adventus waranti. quem Justic' faciat venire primo
per summonitionem simplicem et si necesse sit per resummonitionem sicut predictum est de
principali defensore et pro defalta puniatur sicut predictum est post
resummonitionem si non venerit nec se essoniaverit procedat assisa versus
eum per defaltam. et si assisa transeat pro petente adiudicetur
petenti seisina vel petitio et defensor habeat de terra waranti ad
valenciam. Si vero warantus venerit et petat sibi ostendi per
quod debeat warantizare. oportet quod vocator ostendat car-
tam que faciat mencionem de warantia vel de dono facto a wa-
ranto vel antecessore suo cuius heres ipse est in quo fiat mencio quod
de feoffatore et eius heredibus tenere debeat. vel quod ostendat
quod warantus sit receptus de homagio suo pro tenemento petito quod
petat inquiri si dedicatur per eos in quorum presentia dicet rece-
cisse homagium simul cum aliis liberis et legalibus hominibus iuratis
vel quod teneat tenementum illud in escambium pro alio tenemento. Et per ista po-
test defensor ducere warantum suum ad warantizandum et waran-
tus remanebit in misericordia quod dedixerit warantizare et nichominus
considerabitur quod warantizet et respondeat ad assisam
si voluerit. Contra alia potest defensor dicere contra assisam videlicet
quod antecessor de cuius morte etc. commisit feloniam pro qua fuit

suspensus decollatus vel tanquam publicus latro fugitivus et hiis non paruerit decapitatus vel si confessus fuerit feloniam coram Coronatore et abjuraverit Walliam. Potest et deforciens obicere petenti bastardiam et tunc mandabitur episcopo loci quod rei veritate super hoc inquisita certificet inde capitalem Justiciarium Wallie. Et secundum quod Episcopus certificaverit procedatur ad judicium sine captione assise. Et si Episcopus mandaverit quod bastardus est precludatur ei via petendi. Et si mandaverit quod legitimus est et Justiciarius faciat venire deforciantem per summonitionem et si non venerit per summonitionem reservata Regi misericordia pro defalta post resummonitionem sive venerit sive non recuperabit petens demandam suam per testimonium Episcopi cujus testimonio non creditur in contrarium et deforcians remanebit in misericordia Regis. Multa alia possunt dici que difficile est scire omnia. Ut si antecessor de cujus morte assisa arramiata est fuit villanus et terram tenuit in villenagio vel quod tenuit ad voluntatem vel ad terminum vite vel annorum in quibus casibus assisa mortis antecessoris non jacet. Assise mortis antecessoris et nove disseisine non capiantur nisi in propriis comitatibus ne patria laboribus et expensis fatigetur. Sed per Justiciarios capiantur assise bis vel ter vel quater in anno. Modo dictum est in parte de placitis assisarum. Nunc dicendum de tenementis et immobilibus de quibus provisum est breve commune cujus forma talis est.

Rex Vic' salutem. Precipe A. quod juste et sine dilatione reddat B. unum mesuagium cum pertinentiis in Bangor quod predictus A. ei injuste deforciat ut dicit. Et nisi fecerit etc. Et tangit in aliquo jus et in aliquo possessionem et in eo brevi sic est procedendum. Primo inveniat plegios de prosequendo. Tunc fiat summonitio per bonos summonitores quod deforcians sit ad certum diem coram Justiciario ad quem si non venerit fiat alia summonitio ad alium diem et si ad secundum diem non venerit summoniatur tertia vice quod sit ad certum diem ad quem si non venerit nec se essoniaverit fiet adjudicatio seisine petenti pro defalta et deforcians remanebit in misericordia Regis reservata nichilominus misericordia Regis pro qualibet defalta ut predictum est. Cum vero deforcians comparuerit quia per verba brevis non potest sciri petitio petentis eo quod multe et quasi infinite sunt species petendi

cessitatem ille habet qui petit quod narret versus deforciantem et ex-
primat racionem peticionis sue et hoc per verba certa contingencia
sine calumpnia verborum non observata illa dura consuetudine qui
cadit a sillaba cadit a tota causa. De vocibus petentis quales
sint et esse debeant expedit quod aliquid sub brevitate dicatur.
Multociens habet petens ius pro hoc quod antecessor eius tenuit
terram et fuit inde seisitus ut de iure et de feodo et tunc neces-
se habet petens narrare descensum per gradus descendendo ad ipsum.
Contingit etiam aliquando quod aliquis dimittat terram ad ter-
minum vite vel annorum post quem terminum ad ipsum vel ad heredes suos
terra reverti debet vel terra debet reverti post mortem mulie-
ris tenentis in dotem vel tanquam escheata post mortem
tenentis sui bastardi quia alium non potest habere heredem nisi de
corpore suo legitime procreatum vel post mortem felonis vel quia
terra debet remanere alicui post mortem alterius per formam do-
nacionis. In istis casibus et similibus exprimat petens peticionem su-
am secundum casum suum. Et in omnibus istis et consimilibus respondendum est
breviter praedicto et audita narracione petentis habeat tenens visum
terre si petat et dentur dies inspectionis quem fiat visus et
ad diem illum potest deffendere vocare ad warantum si voluerit
et tunc procedendum est ulterius sicut dictum est in assisis mor-
tis antecessoris vel potest defendere excipere contra petentem quod ante-
cessor suus cuius seisinam petit vel aliquis in descendendo
fuit bastardus ita quod ab ipso vel per medium ipsum nichil
potest ei descendere audiatur vel ostendat cartam antecessoris sui de
feoffamento vel alicuius in descendendo de quieta clamancia.
Per unius affirmacionem et alterius negacionem descendatur ad le-
galem inquisicionem et per veredictum inquisicionis terminetur placitum quia
placita de terris in Wallia non debent terminari per duellum neque per mag-
nam assisam. Eodem modo si excipiat quod antecessor vel ali-
quis in descendendo commisit feloniam per quod non competat
sibi accio in quo casu si ille cui hoc opponitur neget potius
habet negacionem terminari per veredictum patrie vel per inquisicionem.

patrie de suspensione et decapitatione etc. per record' corona
tor' de utlagaria et abiuratione. et sic erit in omnibus casibus de
coron' procedend'. De rebus mobilibus et de debitis seu catall' in
iniuste detentis. Si debita vel catalla non attingunt summam
xl. sol. fiat breve placitand' in com' et non coram Justic'.
Et si excedit solid' vel catalla summam xl. s. excedentia petan
tur per breve coram Justic'. In quo sic est procedend'. primo
inventis pleg' de pros'. summoneatur debitor quod sit coram
Justic' ad certum diem. quo die si non venerit. iterum
summoneatur. et si ad secundum non venerit nec se essoniaverit.
adiudicetur petenti debitum per defaltam cum dampnis per dis
cretionem Justic'. vel per inquisitionem patrie pro voluntate
Justic'. et debitor remaneat in misericordia Regis. Si autem
debitor venerit narret tunc actor exprimendo petitionem et rationem
sue petitionis super quibuscumque contractibus. et super omnibus habeat
necesse producere sectam vel cartam obligatoriam vel talliam
ostendere. Et si debitor debitum recognoscat adiudicetur
et levetur de terris et catall' etc. Si neget debitum et pro
feratur contra eum obligatio sua. oportet scriptum verificari
per testes in eo nominatos si sint superstites simul cum pa
tria. et si sint mortui. verificetur solummodo per patriam. Si
querens non habeat obligationem. sed tantummodo producat sectam
vel talliam. potest pars adversa se defendere. quod in nullo
debito ei tenetur. per legem suam per proprium sacramentum cum
xii. secum iuratoribus vel per patriam si voluerit. Et si de
bitor confiteatur se debitum illud aliquando debuisse et allegat
solutionem. tunc ostendat quietanciam de solutione vel potest que
rens defendere se per legem quod nichil recepit. vel per patriam
si voluerit. Et aliquando petuntur mobilia aliquando immobilia
per viam conventionis inite inter partes. que legi derogat.
In quo casu provisum est breve de conventione. et sic in eo
est procedend'. quod si reus ad secundum diem per secundam
summonitionem non venerit nec se essoniaverit audiatur petentis

& capiatur res petita si sit terra in manum domini Regis & si
fuerint catalla vel eorum valor capiantur similiter. & detur alius
dies & si interim .xv. dies replegiaverit premissa & ad diem sibi
datum venerit admittatur ad responsionem. Sin autem adiudicetur
petenti sua peticio cum dampnis taxatis & remanebit res
in manu Regis. ¶ Et sciendum quod per breve de convencione aliquid pe-
titur liberum tenementum ut in casu quo aliquis dimiserit terram ali-
cui reddendo inde quandam certam firmam apposita condicione
in scripto convencionis quod nisi ei fuerit satisfactum de firma li-
ceat ei terram quam dimisit ingredi & tenere. Si ille cui terra
illa fuit dimissa non satisfecerit de firma & ille dimissor non
habet potestatem secundum tenorem scripti sui ingredi terram quam
dimisit propter potenciam adversarii sui in hoc casu per breve de conven-
cione recuperare debet terram simul cum dampnis. Aliquando cum con-
venerit inter duos quod unus feoffabit alium de terra & ad certum
diem ei seisinam faciet qui primo modo transtulerit terram il-
lud in extraneam personam ipsam feoffando cum non possit illud
feoffamentum per priorem contractum ad effectum non deductum infir-
mari non potest in isto casu ei cui facta fuit iniuria per breve de con-
vencione subveniri nisi in hoc tantum ut satisfaciat ei de
dampnis in pecunia. & sic in casu competit accio petendi
terram per breve de convencione & in casu penam seu dampna si-
ne terra. Aliquando pervenitur in hiis contractibus ad inquisicionem faciendam
super facto negocii. Aliquando pervenitur ad cognicionem scriptorum in iudi-
cio placitorum & secundum illam cognicionem erit iudicandum. Tunc ne-
gabitur scriptum & tunc inquirendum est de confectione scriptorum per
testes in scriptis nominatos si fuerint simul in patria.

¶ De transgressionibus personalibus provisum est quod de transgressionibus ubi
de dampna non excedunt summam .xl. s. vel eam non attingunt
fiat breve placitandi in Comitatu vel placitentur sine brevi. De trans-
gressionibus que .xl. s. attingunt vel excedunt fiat breve pla-
citandi coram Justiciario Wallie & antequam Justiciarius audiat

·706·fo·

conquirentem iniret et quod accio sua excedit vel attingit valorem . xl. s.
et tunc secundum affirmacionem et negacionem parcium inquiratur veritas
et fiat iusticia partibus. Et quia aliquando contingit quod reus recu
sabit inquisicionem patrie in quo casu si actor transgressionem sibi
factam offerat verificare per patriam et reus patriam refutaverit
habeatur pro convicto et puniatur sicut si convictus esset per patriam
Et quia mulieres hactenus non consueverunt dotari in Wallia
Rex concedit quod dotentur. Duplex est dos mulieris
Una est assignacio tercie partis tocius terre que fuit viri
sui in tota vita sua. Super quo fiat breve de racionabili dote
In quo sic est procedendum quod partis summonicione et respon
sione testificatis si defendens non venerit ad secundum diem
nec esson miserit adiudicetur mulieri dos sua . scilicet tercia
pars etc. simul cum dampnis etc. Si vero venerit respon
deat sine visu terre petendo si sciat aliquid dicere quare
ipsam dotem habere non debeat et si nichil dicat recuperet muli
er ut supra. Si forte obiciat quod non debeat dotem habere eo
quod numquam fuit tali quem ipsa vocat virum suum legitimo ma
trimonio copulata et tunc mandabitur Episcopo quod super hoc in
quirat veritatem et inquisita veritate certificet Justiciario Wallie
et secundum certificacionem Episcopi procedatur ad iudicium. Sic si Episcopus
certificet quod non fuit eius legitima sponsa cadit ei causa habendi
dotem. Si certificet quod fuit eius legitima summoneatur
tenens quod sit ad certum diem audiendum iudicium suum ad quem
diem sive venerit tamen summoneatur quod sit ad alium di
em ad quem sive venerit sive non nullo esson alloca
to recuperabit mulier dotem suam et dampna . et tenens
in misericordia . Salva sit semper misericordia pro defaltis. Si vero obi
ciat quod non debet habere dotem eo quod vir suus die
quo eam desponsavit nec umquam postea tenuit terram unde
petit dotem in feodo ita ut eam inde dotare potuit
Hinc vel veritas solummodo per patriam est inquirenda

Et per veredictum patrie ad iudicium est procedendum. Si autem obiciatur quod vir suus commisit feloniam, tunc si constiterit de felonia dotem non recuperabit. Similiter si obiciatur quod vir suus amisit terram de qua petit dotem per iudicium, ut illa in qua mulier non tenuit, hoc convicto per recordum iusticiariorum si dicatur coram quibus terra illa fuit amissa, vel per patriam si in comitatu vel minori curia fuit amissa, preclusa erit sibi via de dote petenda.

Alia est dos quando filius dotat uxorem suam de voluntate patris sui, et eodem modo procedetur ut supra. Et si dedicatur dotacio facta in debita forma et consensus donacionis, et communiter probetur per patriam quod vir dotavit eam ad hostium ecclesie de terra patris sui et quod pater personaliter interfuit, vel per specialem nuncium ad hoc deputatum consensit illi donacioni, recuperabit mulier ut supra. In utroque tamen bene potest tenens vocare ad warantum per aliam curiam. Sed est differencia in isto casu de dote ubi vocatur ad warantum et in casibus superius ubi tenens petitur per preceptum et ubi terminatur modus procedendi in warancia, quia ibi petens semper recuperat versus petitum, et tenens de terra waranti ad valenciam; sed in casu de dote alio modo est, quod tenens tenebit in pace et mulier habebit de terra waranti ad valenciam dotis petite, dum tamen tenens habeat de terra viri sui ad valenciam unde hoc fieri possit, aliter eodem non.

De modo dotis aliter assignande nichil ad presens, quia aliter usitatum in Wallia quam in Anglia quo ad successionem hereditatis, eo quod hereditas partibilis est inter heredes masculos, et a tempore cuius non existit memoria partibilis extitit, Dominus Rex non vult quod consuetudo illa abrogetur. Et fiat particio inter heredes sicut fieri consuevit, hoc excepto quod bastardi non habeant decetero hereditates, et eciam non habeant proparties cum legitimis nec sine legitimis. Et si forte hereditas aliqua extunc per defectum heredis masculi descendat ad legitimas mulieres heredes ultimi antecessoris eius inde seisiti, volumus de gratia nostra

·70 A·10·

expedit quod eedem mulieres habeant porciones suas inde sibi in curia assignandas, licet hoc sit contra legem Walensicam antea usitatam. Et quia Walenses nobis supplicaverunt ut eis concederemus quod de rebus suis immobilibus, videlicet de terris et tenementis, inquiratur veritas per bonos et legales homines de visneto de consensu partium electos, et de mobilibus, sicut de debitis, fideiussoribus, et transgressoribus, et aliis huiusmodi uti possint lege Walensica qua uti consueverunt, videlicet quod posset intencio querentis probari per videntes et audientes. Cumque reus huiusmodi testes quorum testimonium recusari non posset probaverit intencionem suam, recuperaret rem petitam et condempnaretur pars adversa; et in aliis que non possent probari per videntes et audientes esset pars defendens ad purgacionem suam, aliquando cum pluribus, aliquando cum paucioribus, secundum qualitatem et quantitatem rei vel facti; et in furto si furtum inveniretur in manu, se purgare non posset set pro convicto haberetur. Nos pro communi pace et tranquillitate et quiete predicti populi nostri terre nostre Wallie premissa eis concedimus, ita tamen quod ea in furtis, latrociniis, homicidiis, incendiis, murdris et roberiis manifestis et notoriis locum non habeant, nec ad ea aliquatenus se extendant. In quibus volumus quod utantur legibus Anglicanis prout superius est expressum. Et ideo vobis mandamus quod premissa decetero in omnibus firmiter observetis. Ita tamen quod quotienscumque et quandocumque et ubicumque nobis placuerit possimus predicta statuta et eorum partes singulas declarare, interpretari, addere sive diminuere pro nostre libito voluntatis, et prout securitati nostre et terre nostre predicte viderimus expedire. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Dat' apud Rothelanum die Dominica in media quadragesima anno regni nostri duodecimo.

Explicit statutum Wallie

Incipit Edictum de Kenillworth

In nomine sancte et individue trinitatis Amen. Ad honorem et
gloriam omnipotentis et eterni Dei patris et filii et spiritus sancti glo-
riose et perfecte virginis et dei genetricis Marie omnium beatorum
quorum in terris et intercessionibus gloriamur sacrosancte catholice atque
apostolice Romane ecclesie que omnium mater est fidelium
gratia eciam patris et domini nostri Clementis ipsius universalis ecclesie sum-
mi pontificis ad honorem et bonum prosperum et pacificum statum
serenissimi principis domini H. regis Anglie illustris et totius reg-
ni et ecclesie Anglicane. W. Exon. W. Bathonie et Well. N.
Wygorn. R. et L. Menen. Episcopi. Gilbertus de Clare Glouc.
et Hereford Comes. Philippus Basset. Johannes de Balliolo. Ro-
bertus Walrand. Alanus la Zuche. Rogerus de Sumery et Warinus
de Bassingburne providendi super statum terre nominatim super foris-
facturis exheredatorum habentes a domino rege predicto et ab aliis baronibus con-
siliariis et proceribus regni Anglie plenariam potestatem secundum
formam scriptam in litteris publicis sigillis predictorum regis et aliorum
munitis. Ea quidem gratia divina favente providimus. que secundum
iuris et equitatis semitas deo beneplacito et paci regni proxi-
mius terminare nitimur in hac parte acceptantes personam nullius. Sed
habentes pre oculis solum deum. Ante omnia igitur tanquam in
conspectu dei omnia facientes et ex ordine capitis membris ap-
tissime providentes. Dicimus et providemus quod serenissimus princeps
H. rex Anglie illustris dominium suum auctoritatem et po-
testatem regiam plene optineat et libere exerceat sine
cuiusquam impedimento vel contradictione per quam contra iura
ac approbatas ac diu optentas regni leges et consuetudi-
nes regia dignitas offendatur atque ab universis et sin-
gulis maioribus et minoribus ipsius regni hominibus ipsi domino
regi et mandatis ac preceptis eius licitis plene obediatur et
humiliter intendatur. Et omnes et singuli per brevia ad curiam
domini regis iusticiam petant et de iusticia respondeant
sicut ante tempus huius turbationis fieri consueverunt

Rogamus autem ipsum dominum Regem et ipsius pietati cum reveren-
cia suademus ut tales ad iusticiam faciendam et reddendam prepo-
nat qui non sua set ea que dei et iusticie sunt querentes
subiectorum negocia secundum leges et consuetudines regni lauda-
biles recte tractando componant et ex hoc roboratam iusticiam red-
dant solium regie maiestatis. Rogamus pariter et suade-
mus eidem domino Regi ut libertates ecclesiasticas cartas liberta-
tum et foreste quas servare et custodire tenetur expresso
iura mento plene custodiat et observet. Provide-
at etiam dominus Rex quod concessiones quas fecit hac-
tenus spontaneus et non coactus observentur et alia necessa-
ria que per suos ex eius beneplacito sunt excogitata stabiliat. Eccle-
sia et Anglicana etiam plenis libertatibus et consuetudinibus
quas habuit et habere debuit ante tempus huiusmodi turba-
cionis plene restituatur et eisdem libere perfruatur. Dicimus
etiam et providemus ut prefatus dominus Rex omnibus et singulis qui ab
inicio presentis turbacionis regni et occasione ipsius usque ad hoc tem-
pus in ipsum vel in coronam regiam commiserunt iniuriam quamlibet
et offensam et qui ad pacem ipsius venerint infra xl dies
post publicacionem huius nostre provisionis omnino remittat et pari-
ter quod nullo modo nulla ex causa vel occasione propter huiusmodi iniurias
perpetratas vel offensas in eosdem offensores ullam exerceat
ulcionem aut ipsis penam vite membri carceris vel exilii aut
condempnacionis inferat vel vindictam exceptis hiis qui in presen-
ti nostra provisione inferius continentur. Dicimus et provide-
mus quod omnia loca iura res et alia ad coronam regiam perti-
nencia ipsi corone et domino Regi restituantur per eos qui ea
detinent occupata nisi ostendant se illa per racionabile ga-
rantum ab ipso domino Rege vel a suis antecessoribus possidere.
Dicimus et providemus quod universa scripta obligaciones
et instrumenta que prefatus dominus Rex vel dominus Edwardus
eius primogenitus vel alii fideles fecerint seu exposuerint.

hactenus actione provisionum Oxon vel actione tractatoris in regno
factas ad instanciam quondam Simonis de Monte forti Com
Leycestr et suorum complicum admittere et cassare et processus inde
penitus revocare facta etiam dicti Simonis et complicum suorum per
iudicialia et dampnosa et contractus circa rebus immobilibus ab eis
factis dum essent in suo potentatu admittere et per nullis ha
bebant. Rogantes humiliter tam dominum legatum quam dominum Regem
ut ipse dominus legatus sub districtione ecclesiastica prorsus inhibe
at ne quondam Simon Com Leycestr a quoquam
pro sancto vel iusto aliquatenus reputetur cum in excommunicatione sit
defunctus sicut sancta tenet ecclesia et mirabilia de eo vana
vel fatua ab aliquibus relata nullius unquam labiis proferantur
et dominus Rex hec eadem sub temporali districtione velit dis
trictissime prohibere. Complicem rogamus et humiliter ve
nerabili patri nostro domino O. sancti Adriani diacono Cardinali
apostolice sedis legato ut tam domino Regi quam ipse expedire
cognoverit quam omnibus aliis maioribus et minoribus de regno
qui cartas iuratas minime observaverunt ad quas obser
vandas omnes per excommunicationem tam latam non observata sen
tenciam tenebantur beneficium absolutionis impendebat.
Rogamus et suademus quod nullus cuiuscumque conditionis existat de
cetero blada aut victualia quelibet vel alia quecumque bona sub
nomine mutui vel permissione preter colonis capiat sine li
centia eorum quorum res ipse seu bona existunt salvis regni
consuetudinibus approbatis. De Londoniensibus laudamus
et persuademus dominum Regem oramus et rogamus ut ipse provide
at per consilium suum de reformando statu Civitatis quo
ad terras reddendas domos et libertates ipsorum et hanc provisio
dicto fiat circa statum et negocio exheredatorum qui in misericordia domini
sunt provideant et ordinent quod exheredatio debet fieri
et alii quod non fiat exheredatio sed redemptio. Quando
dicitur quod eis debeat fieri exheredatio quod dicetur exheredatus

vita sine mutilacione membrorum, et exilio, et cum exheredacione, et hiis que
eis possint contingere per successionem, et tercia pars terre eorum,
alii quod terre dentur exheredatis. Quod inde dicunt, prudentes et dif-
finiunt quod redempcio debeat fieri, et incipientes guerram et
perseverantes in ea. Item violenter et malitiose detinentes Nor-
thamptonam contra Regem. Item expugnantes et bellantes Regem
apud Lewes. Item capti apud Kenelworth, qui venerunt de
prodicione Wynton vel alibi in bello fuerunt contra Regem quibus
Rex non remisit. Item bellantes apud Evesham. Item qui
fuerunt apud Chesterfeld. Item qui gratis voluntarie et non co-
acti miserunt servicia sua contra Regem vel filium eius. Item
Balli et ministri Comitis Leicestrie qui vicinos depredati sunt, et ho-
micidia et incendia et mala alia perpetrarunt, solvant quantum ter-
ra eorum valeat per quinque annos, et ipsi solvant redempcionem suam
et rehabeant terras suas. Ita quod si terra debeat vendi,
ille eam habeat, nisi qui eam tenet ex dono domini Regis, si
tantum velit dare quantum quilibet alius emens, et eisdem ter-
minis. Similiter si debeat ad firmam dari, ille sit propin-
quior qui eam ex dono domini Regis, si tantum velit dare quantum
quilibet alius pro ea ad firmam dare voluit et eisdem termi-
nis. Et si redimens terram satisfecerit pro tota terra [illegible] a
principio statim totam terram habeat. Et similiter satisfaciens
pro tercia parte, terciam partem habeat. Quod si ultimo termi-
no statuto redimens non satisfecerit, medietas terre rema-
nentis remaneat illis quibus terre collate sunt per Regem.
Alii dicunt quod due partes remaneant eis. Liberum autem
sit redimenti infra illum annum vendere totam vel partem
terre sue secundum formam vendicionis superius annotatam et
similiter ad firmam dare. Et si aliqui habeant nemora
et velint vendere ad redempcionem suam, ille qui tenet
terram ex dono domini Regis habeat fidelem suum qui re-
cipiat precium suum et exheredatus qui vendit silvam

habeat bonum de quo confidat, et ipsi domino receptores solvant in
conspectu Comitatus illos denarios quos receperint de nemore illius
quibus debet dari redemptio. Solutio huiusmodi redemptionis fiat
per tres annos ita dicunt, quidam alii infra duos annos. Illi
de Kenel' respondeant infra octo dies post publicationem dicti
si voluerint istam pacem observare. Alii dicunt infra tres dies
Alii sunt qui formam pacis si voluerint sunt in forma simili et ce-
De Comite Ferrariarum. Si ad hoc extendi potest dictum nostrum
quidam dicunt quod puniatur in octo annis alii dicunt in vii.
annis quantum valet terra eius. Milites armigeri qui fu-
erunt predones et cum principalibus predonibus in bellis et depre-
dationibus, si non habeant terras, habeant autem bona, solvant pro
redemptione sua medietatem bonorum suorum et inveniant fi-
dejussionem competentem quod pacem Regis et regni amodo serva-
bunt. Qui vero nichil habuerint, iurent et inveniant ad sancta
dei evangelia et inveniant fideiussionem competentem quod
pacem amodo servabunt, et subeant satisfactionem et peni-
tentiam secundum iudicium curie, exceptis bannitis, quibus so-
lus Rex remittere potest. Ceterum domini heredum infra eta-
tem solvant redemptionem pro eis eisdem terminis per tres
annos vel duos annos, quibus alii solverint, ita quod domini
terre habeant custodiam heredis cum maritagio usque ad le-
gitimam etatem heredum. Si autem domini terre noluerint re-
demptionem solvere, illi quibus date sint terre per dominum Regem
habeant custodias heredum cum maritagio suo sine disparaga-
tione usque ad legitimam etatem eorum, et tunc heredes solvant
redemptionem sicut alii solverint eis eisdem terminis.
Custodie autem que debentur domino Regi remaneant
illis quibus collate sunt per dominum Regem, et cum pervenerint ad
legitimam etatem solvant redemptionem eisdem terminis quibus
solverunt alii, et nulla fiat districtio ab hiis qui habent custodias.
Sin autem fiat iusticia contra eos secundum quod continetur in

Magna Carta. Omnes de Castro sint in eadem via et forma pa-
cis, exceptis Henrico de Hastinges et mutilatoribus domini nuncii
domini Regis qui sint in octo vel in septem annis vel in misericordia
domini Regis se ponant. Si quis ante bellum de Lewes ste-
tit cum Rege, post bellum et sit exheredatus, qui contra bo-
luit ad pacem Regis et eius auxilium implorare. Dicat Rex
voluntatem suam de illo per fidelem dominum suum. Custodia ab
hiis qui tenent vina non vendantur neque destruantur aliquo mo-
do nisi post dictum editum non observatum. Media tamen ad custo-
diam et restaurationem domorum habeant illi quibus terre collate
sunt per Regem, cum autem generaliter puniantur. Si quis sit de
quo timeatur quod velit guerram facere vel parare, provi-
deant domini legatus et Rex securitatem quam viderint. Ita
tamen quod contingat ipsum impedire a solone redemptionis
ipse hoc non exheredetur. Si quis non sit contentus ista provi-
sione subeat iudicium curie domini Regis infra festum Sancti
Hillarii. Extra regnum vero non existentes habeant inducias trans-
marinas secundum leges et consuetudines terre. Ita quod tene-
ant se in pace; alias non sint in forma pacis. Quia Rex
tenetur multis qui eum iuverunt et fideliter astiterunt
quibus de terris non providit, et quidam plus habent quam habere
debeant, provideat dominus Rex quod de redemptione facien-
da habundantes eos respiciat ne sit materia nove guerre.
Provideant domini legatus, Rex, Henricus de Alemannia quod Rex eli-
gant, alii dicunt quod duodecim qui diligenter et fideliter ista
exequantur et illa faciant dominus Rex et heredes sui firmiter ob-
servari et manutenere. Isti etiam inquirant et com-
pleant que a nobis sunt ordinata secundum estimationem que
iam facta sit, cum autem facient estimatores rationabiles
et veraces secundum quod Rex vel duodecim executores provi-
debunt. Firmarii qui fuerunt contra Regem careant firmis
suis, salvo iure dominorum suorum, quibus reddant censum

suum annum detinentes firmas et elapso termino revertantur ad
veros dominos. De castris edificatis per cartas domini Regis et con-
sensum eius sive consensu tamen exheredati. quidam dicunt
quod soluti debent emptis. dicitur quod post redempcionem so-
lutam domino cum annorum solvat dominus terre infra sex
annos custum quod ponebatur ante publicacionem dicti per consen-
sum Regis vel racionabile escambium terre. Laici parti-
tes manifeste negocia Comitis Leyc' et complicum suorum attinen-
do predicti Regis et filii sui puniantur. quidam dicunt quantum va-
let terra eorum per tres annos. quidam [quantum valet] per duos annos.
Coacti vel metu ducti qui non venerunt ad bella nec pug-
naverunt nec malum fecerunt. Impotentes qui coacti vel me-
tu coacti miserunt homines suos contra Regem vel eius filium.
Coacti vel metu ducti qui fuerunt depredatores et cum princi-
palibus predonibus depredaciones fecerunt et quando commode potue-
runt a depredacionibus cessarunt et ad domos suas redierunt
existentes in pace. moderate redimantur isti tres. quidam
dicunt quantum valent terre et bona eorum infra duos annos.
alii dicunt quantum valent terre et bona eorum infra unum
annum. Emptores seu venditores rerum alienarum valorem bonorum que
emerunt restituant et in misericordia Regis sint qui contra inhibici-
onem fuerunt et quia Rex inhibuit iam dimidio anno elap-
so. Illi qui ad mandatum Comitis ingressi sunt Northampton
nec pugnaverunt nec malum fecerunt set ad ecclesiam fugerunt
cum Regem venientem viderunt et hoc est attinctum per bo-
nos. Illi qui non tenebant de Comite et venerunt ad man-
datum eius solvant quantum [valent] terre eorum per unum annum.
Alii dicunt quantum valet per dimidium annum. Illi qui de
feodo Comitis tenebant sint etiam in misericordia domini Regis.
Impotentes et omnes alii qui nichil mali fecerunt statim
rehabeant terras suas et recuperent dampna in curia
domini Regis et puniantur accusatores penes dominum Regem.

quod amodo non credatur eis de facili, et talis pena fiat eis
qualis debet fieri illis qui ministros fideles Regis fecerint
exheredari et destrui, sine tamen periculo vite et mutilacionis
et exheredacionis. Maliciose accusati statim rehabeant et recuperent
dampna in curia domini Regis, ut supra predicto. Mulieres habeant he-
reditates suas et dotes suas de primis dominis suis. De terris
maritorum qui fuerunt contra Regem habeant secundum quod Rex
statuit, et redimantur; redempcio illorum qui fuerunt contra Re-
gem fiat; sed in illis qui in nullo fuerunt contra Regem non
fiat redempcio, sed statim rehabeant terras suas et recuperent
dampna sua ut supra. De maliciose accusatis dictum est. Et
recipientes permaneant ut ibi submissio facta dicti domini Regis
vel aliorum dominorum, vel res per concordiam vel pacem factam
stet robore suo. De Simone de Monte Forti et Comi-
tissa et filio Comitis nichil dicimus, quia dominus Rex Anglie factum
eorum posuit in manu Regis Francie. Omnes recepti ad
pacem per illos qui ad hoc fuerunt potestatem maneant in sta-
tu in quo recepti sunt. Omnes qui redempti sunt non teneantur
respondere de dampnis et transgressionibus per eos factis super illos
quos repugnaverat tempore turbacionis predicte, set dampna
et transgressiones ex utraque parte remittantur, salva tamen ac-
cione comitatus de non intromittendo de dicta turbacione, et salvo
eo quod ad civitatem quia periculosum esse videtur quod castra essent
in potestate eorum qui castra tenuerunt contra Regem. Dicimus et
providemus quod de castris de Crueslonde, Bilham et Certesleye
quod pro ipsis detur racionabile escambium. Omnes districte teneant
firmam pacem, et nullus faciat incendia, homicidia, roberias, nec
aliquas transgressiones contra pacem; et qui fecerit et convictus fuerit
habeat iudicium secundum leges et consuetudines regni. Et dicimus quod firmiter
est iniunctum ad sancta dei evangelia quod nullus capiet vindic-
tam, nec fieri procurabit, nec consentiet, nec fieri sustinebit
quod vindicta capiatur occasione turbacionis predicte. Et si aliquis capi-

ad vindictam puniatur per curiam regis. Satisfiat autem de hiis
qui eam secuti sunt. Si quis etiam non vocatus dum illud tenere
vel iudicium curie sue per pares subire, si sit exheredatus, qui
se dicunt tales, ultimus ius habeant ad recuperandum terras suas.
Et si aliquis qui tenet terras exheredatorum rebellet, de
nichil iuris possit vendicare in terra vel redemptione per do-
minum dominum regem. Insuper quicumque qui dicto non consenserit, ut
publicus inimicus domini regis et filiorum suorum et totius commu-
nitatis et populus et clerus contra canones et iura principum
prosequatur tamquam inimicus pacis ecclesie et regni. Impri-
sonati et incarcerati prestita sufficienti et racionabili securi-
tate secundum provisionem dominorum legati et regis. Dat' in Castro
de Kenillworth ij kl' Novembris anno domini m° cc°
lx° sexto regni domini H. regis Anglie illustris l°.

Nullus propterea ratione predicte donationis posset aliquem
exheredare qui sibi aliquo iure succedere debeat. Ipse
autem placitum O. legatus et H. de Alem' in capitulis in quibus
predicti xij fuerunt discordes volentes deum et equitatem
tantum intendere ita dixerunt procedendum. In primo namque capitulo
in quo dicitur quidam de exheredatione facienda. Ubi vero
quod non fiat exheredatio set redemptio illis consentimus et
concordamus qui dicunt non exheredationem set redemptionem
esse potius faciendam propter quod patet sequens capitulum
quod incipit sic: Si exheredatio fieri debeat certum vacuum
remanere. In capitulo quod incipit Quidam dicunt
providentes et diffiniunt quod redemptio debeat fieri et
solvatur quinque terre eorum etc. dicto illo concordamus qui de-
cem annis quinque tantum providerunt. In hoc casu ubi autem continetur idem
capitulum quod dicitur quod si certo termino statuto re-
dimens satisfecerit medietas terre remanentis remane-
at quibus terre collate sunt per regem. Alii dicunt quod due
partes illis remaneant. Dicto illo concordamus quod medietate

dicunt. In capitulo quod incipit. Solo istius redemptionis.
concordamus eorum provisioni qui dicunt quod debet fieri solo
per tres annos. In capitulo quod incipit Illi vero de Kenill
dicto illorum consentimus qui dicunt quod infra octo dies debe
ant respondere post quam eis fuit intimatum. In alio capitulo quod
incipit De Com de Ferr. concordamus cum dicto qui dicit de
vii. annis. In alio capitulo quod incipit Milites et armigeri etc
concordamus eorum dicto qui dicunt de tota parte tin. In alio vero ca
pitulo quod incipit Eodem dominum Henricum etc ubi dicitur per tres
vel per duos annos. Concordamus in eo quod dicitur de duobus an
nis. In alio capitulo sequenti quod incipit Des de Castro etc ubi
dicitur octo vel septem annis. Consentimus de vii. annis. In alio
capitulo quod incipit Provideant dominum etc. concordamus ut .gss.
eligant. In alio capitulo quod incipit De castris etc consentimus
dicto eorum qui dicunt et provident quod rationabile escambium fiat eis
secundum dictum de castris de Ridesleye Gilham et Oercesleye
quod dent per rationabile escambium terre. In capitulo quod incipit
Laici etc consentimus dicto eorum qui dicunt de duobus annis
tantummodo. In capitulo quod incipit Coacti vel metu ducti
qui fuerunt depredatores etc. Concordamus eorum provisioni qui di
cit infra annum. In primo capitulo quod incipit Illi qui ad
mandatum Com etc. Consentimus illis qui providerunt quod per dimi
dium annum. Ea vero omnia que cum supra scripta provisione deo
gss. ab eis sine ulla discordia sunt provisa et ordinata fir
miter approbamus. In quorum omnium testimonium et perpetuam firmita
tem. Nos. O. sancti Adriani Diaconi Cardinalis apostolice
sedis legatus et H. de Alem Com. et fil presentes literas etc
sigillorum nostrorum roborandas. Dat in Castro apud Kenil vero
kl Novembris. Pontificatus domini Clementis pape. iiij. anno
secundo. Post pacem domini Regis apud Wynton proclama
tam dedit dominus Rex quasdam terras et tenementa ipsorum qui
Simoni de monte forti et complicibus suis inimicis ipsius

Regis tempore turbacionis adheserant premissa. Tamen fuit postmodum quedam
sustentacio concessa maritorum et viduabus de sustentacione terrarum virorum
suorum ne forent inde regis inimicos. Et hoc per consilium
domini G. de Lacebury. Postmodum de consilio domini Regis
facte fuerunt quedam provisiones de statu exheredatorum et aliorum
qui cum eis fuerant contra regem. Ita quod possent in regno
morari et continuum suum in certis competentibus et honestis perqui-
rere dum tamen bene et fideliter regi et heredibus suis in poste-
rum se haberent. Et similiter quod perfugi ad gratiam regis sine
periculo vite et membrorum admitterentur. Postmodum vero quia
secundum diversitatem corporum delicto infligende fuerant pene
transgressoribus, mandatum fuit Justiciariis quod singulis conquerentibus face-
rent in suis querelis iusticiam aliter tamen pro commissis tempore
pacis et aliter tempore guerre et est inceptum in breve. Et sciendum
quod tempus guerre incepit, qui Rex explicatis vexillis suis cum
exercitu suo de Oxon usque [illegible] et durat continue quo-
usque triumpho regi collatus apud Evesham de inimicis suo
concesso pacem suam apud Wyntoon publice proclamari fecit. Et de
reliquis temporibus currat lex communis sicut prius consueverat excep-
tis illis qui cum Comite Glouc. apud Suthwerk postea
restiterant quos idem Rex ad pacem suam admiserat. Post
ea autem qui tempore guerre compulsi fuerant ad aliena-
dum terras et tenementa sua per feofamentum vel alio modo ha-
beant remedium in curia Regis ad terras et tenementa reportanda
per breve domini regis quod vocabatur talem qualem et innabat
eos qui retenter post guerram illud impetrerint. Processu vero
temporis denegabatur eo quod continua mora non reclamancium
videbatur inducere consensum feofamenti. Tempore enim dicto
Rex dixit eisdem. Cum per nos et magnates nostros concordatum
sit et provisum quod quilibet de regno nostro qui fidelitati nostre
adhesit talem habeat seisinam de terris et tenementis suis qua-
lem inde habuit in principio guerre predicte tibi precipimus

qd unum mesuagium & unam carucatam terre cum ptin in Ke-
tham que Johanna que fuit ux Willi de Gotham tenuit tan-
quam ius suum dona cum pdco Willo viro suo in principio guer-
re pdce ut asserit p assensum pborum & legalium hominum ta-
pias in manum nram. Et scire fac pdco fil Robti de
Botham qui etiam pdcam Johem impedit qd sit coram nob
a die Pasche in xv. dies ubicumque tc fuerimus si sibi viderit ex-
pedire ostensur si quid obstare debeat quare quod dca
mesuag & terra eidem Johanne imp recognovit &
reddidit in curia nra coram nob. Et habeas ibi nomina eorum
p quorum assensum & testimon dca mesuag & terram ce-
pis in manum nram & hoc bre. T. R. apud Westm
xviij. die Febr anno regni Reg H. lmo.

Explicit Editum de Kenillworth. Incipit quedam

lra missa p dnm Regem Justic de Hibn tenenda pro statuto

Rex Justic suis de Hibn salutem. Quidam de ptibus Hibe-
rnie de Hibn ad nos accedentes nobis monstraverunt
qd cum hereditas descendit alicui ad sorores in Hibn
Justic nri de B in ptibus illis incerti sunt utrum
postnata soror tenere debeat de primogenita soro-
re & ei facere homagium de porcione sua vel de capi-
tali dno & ei fac homagium & petierunt a nobis inde
certiorari qualiter in regno nro Angl in casu consimili hactenus
usitatum fuit. Nos ad instanciam eorum vobis significamus qd in
regno nro Angl semper talis fuit lex & consuetudo in hoc casu
qd si quis tenet de nob in capite & habet filias heredes ipso patre
defuncto antecessores nri & nos semper habuimus homagia de omnibus
filiabus & singule earum tenent de nob in capite in hoc casu.
Et si infra etatem fuerint nos habuimus custodiam earum &

maritagium. Et si infra etatem fuerint nos habemus custodiam earum et
maritagium. Quamvis de alio quocumque tenuerint quam de nobis.
et ipse sorores infra etatem fuerint. dominus illarum habebit custodiam et
maritagium singularum. et primogenita tantum faciet homagium domino pro se et
sororibus. et alie sorores cum ad etatem venerint facient singule
dominis suis feodi post homagium primogenite. Nec potest primogeni
ta ea occasione petere a postnatis sororibus homagium vel custo
diam vel aliquam aliam subjectionem hac ratione quod cum omnes
sorores sint quasi unus heres de una hereditate. si primoge
nita posset habere homagium aliarum sororum et custodiam. tunc
esset eadem hereditas divisa. ita quod primogenita foret
simul et semel de una hereditate. et domina et heres. heres
scilicet unius partis et domina sororum suarum. quod quidem in hoc fieri non
potest cum ipsa primogenita nichil petere possit plus quam minores.
preter capitale mesuagium nomine antenatie. Et preterea cum
primogenita sit heres cum aliis sororibus si obierit sine herede
de se. si ipsa habere posset custodiam sororum suarum vel puerorum
suorum hoc esset quasi committere agnum lupo devorandum. Et ideo
vobis mandamus quod predictas consuetudines quas in hoc
casu tenemus in Anglia in regno nostro Hibernie firmiter tene
ri et observari faciatis.

Explicit littera missa per dominum Regem. missa Hibernie tenenda pro
statuto. Incipit statutum de accione vasti.

Willelmus le Botiler qui infra etatem est et in custodia domini Regis
monstravit domino Regi quod cum Galfridus le Botiler frater eius
cuius heres ipse est implacitasset Walterum de Hopton per breve domini
Regis de vasto et destructione factis per ipsum Walterum in
quibusdam terris et tenementis suis que idem Walterus tenuit ad terminum vite
sue de hereditate predicti Galfridi in Wemme et Wyrl et Galfridi

quam antequam iudicium fuit executum obiisset, et post cuius mortem prefatus Willelmus
per consimile breve predictum Walterum de predictis vasto et destructione factis
per multum tempus implacitavit, idem Walterus coram G. de Tho-
rnton et sociis suis ad placita eiusdem regis assignatis venit et dix-
it quod non debuit ipso Willelmo de vasto et destructione factis tempore alte-
rius respondere, desicut nichil de hereditate predicta ei descendere
debeat, et super hoc petiit iudicium. Et quidam iusticiarii de re-
gno dicebant predictum iudicium non concordaverunt, pro eo quod quibusdam videbatur
quod non esset iuri consonum sive breve predictum quod est de transgres-
sione certe persone facta comodum aut emendas consequeretur
quam eadem persona cui et in cuius persona transgressio facta fuit. Aliis
autem iusticiariis et maiori parte consilii domini regis in contraria opi-
nione existentibus, et per diversas rationes asserentibus quod predictus Willelmus
inde audiri et respondere deberet, et etiam aliis quibuscumque ca-
sibus consimilibus in casu consimili semper remanserit, tunc non esset
data transgressores impuniti, quod esset inconveniens. Dominus Rex
super hoc tractatu diligenti in parliamento suo in crastino Pu-
rificationis beate Marie anno regni sui vicesimo de communi
consilio statuit et ex tunc firmiter iussit observari
quod heres in antiqua custodia fuit et tam plene etatis
quam infra etatem existat habeat suum recuperare per breve de vasto
in casu predicto. Et aliis ubi breve illud locum habet tam de vasto
et destructione factis de terris et tenementis de hereditate sua tem-
poribus antecessorum quam tempore quo ius et feodum hereditatis ei des-
cendebat, et inde respondeat, et quod recuperet tenementa vasta-
ta et dampna prout statuitur in secundo statuto Westmonasterii capitulo
xiiii per breve de vasto si contineatur de vasto. Et sic preceptum
est ipsi domino Regi Gilberto de Thornton et sociis suis quod
in loquela predicta et in similibus procedat, et secundum quod invenerit
contigisse iudicium reddat. Et similiter preceptum est
iusticiariis aliis quod idem faciant etc.

Explicit statutum de actione vasti. Incipit statutum de
Garde et Relief

De Garde e Relef

Vous deuez sauer qe la ou relef serra done q illoks apent garde e qe ceaus q tiegnent en seriauntie de aler oue le rei ensemblement ost qe illoks appent garde e relef / mes ceaus qe tienent en petit seriantie come de porter espeie ou lance enles ostes le rei ou de porter ou carier ne ne gist garde ne relef / Le fraunk sokeman ne durra garde ne relief mes doublera sa ferme apres la mort son auncestre e volont ceo qil poet faire son aler seignor / E qil ne seient entre mesure greuez / Ore oyez la nature de garde auer / Deus maneres des brefs sunt de garde auer. ensement vn seruice de chiualer / Lautre est qe vn home tient de vn autre terre ou tenement en sokage la garde de la terre qest tenuz p seruice de chiualer appent al chief seignur e le mariage e deit issint estre marie qil ne seit desparage come la grant Chartre voet e ci est lage de celui heir .xxj. an. la garde del heir q il tient en sokage. Si la terre ou le heritage descent de par sa mere donks appent a plus prochein parent de par son peire / En deus maneres poet home porter bref de garde auer vne est qe lem demande garde des terre e del heir E en tel cas qant home tient vn maner de vn autre par fee de hauberk e le tenant se lest morir donks poet le chief seignour si est de fere demander la garde de la terre e del heir celui e il auera la garde e le mariage / Lautre est qant vn home est feffe de vne verge de terre e de vn autre de vne carue de terre / le secunde seign ne poet mie porter bref de la garde auer de la terre e del heir : car la garde apent a celui de qi il fust primes feffe / La terre est la ou il ad terre en sa mein e ne mie la garde Sil est heir mulere donks purra il porter bref a demander le heir saunz la terre

Explicit statuts de Garde e Relef

Incipit modus componendi brevia.

Cum sit necessarium conquerentibus in Curia domini Regis ut
sibi in omnibus casibus competens remedium congruum fiat
iuxta instanciam quorundam sociorum subscripta ut
sciatur quod breve et in quo casu tam in accione re-
ali quam in accione personali ubi minores maioribus
indigeant. documenta dare debeam non modo
quo debuit set quo sciui compendiose digerere. videndum est
primo si accio conquerentis sit realis vel personalis aut si
utramque tangat naturam. Omne igitur placitum quod deducitur
in curia domini Regis generaliter aut placitum terre vel transgressi-
onis. Istud vero placitum in quo agitur breve de iudicio quod
vocatur magnum cape vel parvum cape propter defectum tenentis
ad capiendum tenementum in manum domini Regis. dicitur placitum terre
Istud vero placitum in quo agitur breve de iudicio de magna
districcione ut defendens distringatur per terras et catalla ut
veniat respondere dicitur placitum transgressionis vestiuntur quedam
eorum brevium que placitantur per districciones ut de consuetudini-
bus et seruiciis de medio et huiusmodi tangunt utramque naturam quia
fiunt tam racione tenementi quam personarum naturam infecta
Auditis tamen conquerentis videatur si accio sit realis et inca-
dat competens remedium per breve de placito terre et eadem quod
accio fuit realis dubia. diversificanda est forma brevis et
istud concordat cum suo casu nec per aliquam excepcionem vale-
at cassari. Cum in casu de placito terre ubi aliquis petit
tenementum aliquod de seisina propria vel per descensum hereditarium
sit breve de recto patens quod est omnium aliorum in
sua natura supremum. Verum propter ipsius brevis de recto
nimiam dilacionem et manifesta pericula euitanda in mul-
tis casibus possunt fieri per alia brevia remedia celeriora
ad quorum remedia ostendenda videndum est quot et quibus mo-
dis petens potest petere tenementum aliquod in dominico ut de
volunt narrare de seisina propria aut de seisina ante-

cessor suus cuius heres ipse est quod deteneat hereditarium aut de
ten(emento) quod ad ipsum reverti debet per formam donationis alicuius aut
tanquam eschaeta sua. Et si petens de propria seisina sua narra
re voluerit, videndum est utrum ipse disseisitus fuit de ipso ten(emento)
aut quod ipse ad terminum alicui dimisit. Si autem disseisitus fuit: de
tunc si breve de nova diss(eisina) versus disseisitorem et versus te
nentem si alius sit tenens quam ipse disseisitor. Detur ei breve
de ingressu si autem disseisitor mortuus fuit et heres eius vel
aliquis per ipsum disseisitorem feoffatus fuit et heres eius vel
aliquis per ipsum disseisitorem feoffatus de eodem ten(emento) sit tenens.
Detur disseisito breve de ingressu super novam diss(eisinam) fundatum
de gradibus faciens mentionem vel sine mentione graduum secundum
industriam componentis. Vel breve cum suo casu debito modo con
cordet. Si autem petens petat ten(ementum) quod alicui ad terminum dimi
sit hoc potest esse duplex aut illud videlicet quod dimisit
alicui ad terminum qui preteriit vel illud quod alicui dedit in
feodo. Si autem petit ten(ementum) quod alicui dimisit ad terminum de
certum annorum vel vita alicuius post terminum elapsum detur ei breve
de ingressu ad terminum qui preteriit cum casu brevis concordantiam
Si vero aliquis petit ten(ementum) quod dedit in feodum videndum
si tempore donationis petens fuit plene etatis bone me
morie et extra prisonam et sic non competit ei aliquod preter al(iud)
quod breve ex quo donum illud in tali statu ratificavit.
Et si tempore donationis fuit infra etatem detur sibi breve
de ingressu iuxta casum suum formatum prout patet in
registro cum non fuit plene etatis. De ten(emento) autem quod
petens dedit cum non fuit compos mentis sue detur
sibi breve de ingressu causa recuperata bona memoria secundum
casum petentis ordinatum. Si vero imprisonatus fuit tempore
donationis ipso deliberato: detur incontinenti breve de nova dis
seisina versus ipsum feoffatum per cuius vim ipse detentus fuit
in prisona et cartam de feoffamento fieri fecit. Femina

quidam narrare debet de seisina propria petendo illud ten[ementum]
in dominico pro breve de ingressu infra tempus suum signatum et ius
et hereditatem suam aut dotem suam aut maritagium suum
de primo viro suo. quod vel quam vir suus alienavit
vel alicui dedit cui ipsa in vita contradicere non potuit
Si quis dedit terram vel ten[ementum] alicui pro certo servicio an
nuatim sibi inmediate faciendo . et ille feoffatus vel heres
eius aut quis qui de ipso donatore tenuit . de felonia co
victus fuit . ob quam causam decollatus fuit vel regnum Angl[ie]
abiuravit post annum et diem detur donatori vel eius heredi
breve de eschaeta et illud idem breve sibi detur ad petendum il
lud ten[ementum] in dominico quod alicui bastardo dedit qui sine
herede de se obiit. Determinata iam via in generali per
quam petens possit petere ten[ementum] aliquod in dominico de seisina propria
narrando restat videre quot et quibus modis possit petere
seisinam antecessoris sui per descensum hereditarium cuius heres ipse est.
vnde videndum est cum ipse antecessor obiit seisitus in dominico
suo ut de feodo de ten[emento] petito aut inde disseisitus fuit
aut quomodo ipse antecessor alicui gratis dimisit . et si mo
do predicto obiit seisitus videat quo gradu consanguinitatis
ipse antecessor attingat petentem. Et si de morte patris
vel matris fratris vel sororis avunculi vel amitae fiat petenti
breve de morte antecessoris. Et si vero plures participes eiusdem
hereditatis petant aliquod ten[ementum] de antecessore et antecessor eorum
fuit pater vel mater frater vel soror vnius vel plurium et in
remociori gradu respectu aliorum fiat pro eisdem participibus breve
de morte antecessoris infra formam statuti Glouc[estrie]. Cap[itulo] viii.
de seisina avi vel avie proavi vel proavie breve de avo
vel avia proavo vel proavia de ten[emento]. vnde talis antecessor
obiit seisitus in dominico suo ut de feodo post tempus li
mitationis earum. De seisina quidem consanguinei vel con
sanguinee qui modo predicto obiit seisitus detur petenti breve

de consanguinitate prout continetur in registro in quadam regula an
te brevia istud tangenti ¶ Si vero antecessor illius petentis de
aliquo ten fuit disseisitus dicti heredi petentis bre de ingressu
fundatum super novam disseisinam contra tenentem ita quod sit
in debita mencio graduum in quibuscumque casibus ubi fieri po
test. Et si antecessor petentis alicui dimisit aliquod ten
videndum est utrum illa dimissio facta fuit ad terminum vel in feo
do. Et de ten ad terminum dimisso elapso termino fiat breve de in
gressu per hede quod dimisit ad terminum qui preterijt. observata tamen
semper graduum mencione ¶ Si aut antecessor alicuius ten ali
cui dimisit vel donavit in feodo. videatur in quo statu
fuit tempore donacionis. videlicet utrum fuit infra etatem
tunc aut non compos mentis eius tunc est utique donatio
revocanda per bre de ingressu secundum utrumque casum per heredem
antecessoris illius factam huiusmodi donacionis revocatio in ali
is casibus si non potest per heredem donatoris de suo herede
¶ Si aut mulier que aliquod ten tenuit in dote vel
illud alicui donavit ipsa vivente datur remedium heredi
debet si revisio illius ingressum formam statuti Gloucestrie c. viij.
Et de huiusmodi ten quod mulier ante confectionem illius
statuti alienavit. fiat bre de ingressu per heredem ipso iure
gradibus factam ¶ Si aut aliquis intruserit se in aliquibus
ten post mortem mulieris que illa tenuit in dote vel
alias ad terminum vite detur heredi bre de intrusione contra
tenentem ita quod semper fiat mencio graduum ubi fieri
potest. Et in casibus ubi mencio graduum fieri non potest fi
at bre de ingressu post intrusionem sicut in omnibus ali
is brevibus de ingressu ubi non poterit fieri mencio de gradi
bus dicitur post disseisinam vel post dimissionem ¶ Pro viris
viris religiosis ut pro abbatibus prioribus magistris hospi
talariorum ubi ten aliquod fit ius ecclesiarum earundem fiant
brevia de ingressu super novam disseisinam fundata. Et ut de

tis qui perierit et alia brevia sibi congrua tam in casibus
ubi narrant tam de seisina propria quam de seisina prede-
cessorum suorum quia sicut ius hereditarium descendit ab antecessore in
heredem sicut generaliter descendit ius cuiuscumque ecclesie de prede-
cessore in successorem. ¶ De ten quando alienato per abba-
tes priores aut eorum ballivos sine assensu sui capituli
fiant eorum successoribus brevia de ingressu debito modo in
suis casibus facta. Accidit aliquando quod plures heredes tam
fratres de aliquibus ten quam sorores sunt participes com-
munis hereditatis de quibus aliquis deforciat alios racionabilem par-
tem suam et in tali casu pro participibus nullam partem haben-
tibus fiat breve de racionabili parte quod dicitur nuper obiit si
eorum antecessor obiit a tempore quo currit illud breve quod de pa-
tet in magno statuto regis Edwardi filii regis H. Westm pri-
mo. C. xxxvi[?]. ¶ Set si antecessor eorum participum decessit ante
tempus illud fiat breve de recto de racionabili parte pro illis pete-
ntibus. et illud idem breve pro eisdem participibus partem habentibus et
partem non de sua hereditate licet eorum antecessor obiit post
tempus prefatum. ¶ Item breve de recto patens per quod dominus ab[?]
feodi petere ten illud in dominico quod tenens suus de eo tenu-
it per homagium et servicium eiusdem ipsum tenentem, quando quidem ten-
ens tentus in curia domini regis coram iusticiariis qui inde portant
recordum de domino suo tenementi dedixerit ipse cuius tenencie in
gravamen[?] qui domino suo homagium et servicium sibi debitum
maliciose subtrahere proposuit. ¶ Legitur autem per remedium per
breve de [?] pro personis ecclesiarum de ten que per suos prede-
cessores ab eisdem fuerint alienata. ¶ Vidua vero post mor-
tem viri sui secundum communem legem Anglie petere potest in dote
suam terciam partem tocius ten quod vir suus tenuit
in feodo die quo ipsam desponsavit vel umquam postea nisi
si contingat ipsam de minori ten dotari. et est genera-
liter intelligendum quod per quatuor brevia possunt mulieres petere

dotes suas videlicet per breve de recto de dote, et per breve de recto
unde nichil habet, per breve de certa dote per eum de ipso tenemento
assignato, et per breve de certa dote assignata ad hostium ecclesie de
assensu patris, videlicet cum filius et heres ad hostium ecclesie dotat
uxorem suam de certo tenemento patris sui ipso patre presente ad hoc vo-
luntatem suam et assensum prebente. In quibus autem casibus sit locus breve
de dote de recto unde nichil habet, in primis statutis Westmonasterii
fil(ii) regis H. capitulo xlviii°. sufficienter declaratum est. In ma-
neriis quidem de antiquo dominico corone Anglie sit in cer-
tam per tenentibus huiusmodi maneriorum parvum breve de recto clausum
ad petendum tenementa illa in dominico ubi aliquo modo ius
vendicant in eisdem tenementis que tenentur secundum consuetudinem
Nota Westm. secundum. Cap°. quinto. — maneriorum. Item triplex sit remedium ad petendum advocationem
alicuius ecclesie integre vel partis eiusdem ecclesie. In qua advocatione
ipse petens ius clamat habere videlicet per breve de recto de ad-
vocatione ecclesie patens vel clausum, ubi ipse petens iurare
debet vel potest de longinqua seisina ut de feodo et iure
ab antecessore suo cuius heres ipse est sibi descendendo, et per breve
quare impedit. quod sit in casu ubi petens ius clamat
in advocatione alicuius ecclesie eo quod tenet illud ad quod
pertinet illa advocatio de quo quidem tenemento aliquis ipsum feo-
ffavit vel antecessorem suum cuius heres ipse est, et ita ad-
vocationem eiusdem ecclesie licet ipse vel antecessor eius ad
ecclesiam non presentaverunt. Et per breve ultime presentationis. quod
sit ubi quis clamat advocationem alicuius ecclesie ad do-
nationem suam pertinere eo quod ipse vel antecessor eius cuius heres
ipse est ultimam personam per cuius mortem illa ecclesia sit vacans
ad eandem ecclesiam presentavit. Cum autem falsum iudicium
datum fuit in aliqua loquela in comitatu vel in curia alicuius
deducta, licitum est parti cui est illa iniuria illata procu-
rare recordum illius loquele per breve de falso iudicio coram
Iusticiariis de banco vel in itinere et ibi secundum legem iudicium

illud terminare per districtionem Justiciarii qui partibus coram eis
iusticie complementum exhibebunt. ¶ Si quis districtionem
fecerit per averia vel catalla alterius et contra vadium et plegium de-
tinuerit, ille cuius averia vel catalla sunt potest facere ea reple-
giari per breve domini regis, et in comitatu vel coram justiciariis de banco
vel in itinere loquelam ponere per breve quod vocatur pone tota
cum potestate. Vetitum namium capto sive detencione fiat iusta vel
iniusta determinare. Multe enim et varie assignaciones
possunt assigneri in hoc placito ad affirmandam districtionem
quam aliquis super alium fecit iustam et racionabilem. ¶ Quili-
bet enim dominus potest advocare districtionem quam facit super tene-
tem suum pro amerciamentis levandis per consideracionem curie sue
sibi adiudicatis et eciam pro aliis iustis execucionibus iudiciorum
curie sue faciendis et eciam districtionem factam pro averia a-
lterius in dampno suo sicut in bladis pasturis suis et aliis
locis sicut in suo separabili et eciam factam in feodo suo pro
arreragiis et serviciis de quibus fuit seisitus per manus te-
nentis vel tamen ei tociens post mortem antecessoris sui cuius heres
ipse est pro servicio sibi debito districtionem illam in feodo suo
fecit licet de eodem seisitus non extiterit. ¶ Et si dominus aliquis
distringat tenentem suum pro serviciis indebitis exigis inde con-
suetudines et servicia que ipse tenens et antecessores sui cuius
heres ipse est pro tenemento suo facere solebant domino suo vel eius
antecessori cuius heres ipse est, ipse tenens dominus habet reme-
dium in tali casu contra dominum suum videlicet per proprium breve dis-
tricionem illam faciat replegiari et huius iniustas exactiones
ut proprium est determinare vel per breve quod dicitur prohibe-
mus tibi ne iniuste vexes etc. Quod quidem breve determi-
nari sepius contingit per duellum vel per magnam assi-
sam ob quod maius periculum imminet in hoc placito quam
per viam predictam. ¶ Item si aliquis feofaverit aliquem
de aliquo tenemento pro quodam servicio sibi annuatim faci-

eidē. p quo ipe feoffatus p cartam suam acquietabit feoffatum exigendo ab eo servicia sibi debita de eodem ten vel de aliis ten eiusdem feodi. ipe feoffat⁹ in hoc casu p bre dñi regis faciat amta sua repleg. et loquela ipa int ipm et capitalem dnm coram Justic placita pendente: pt impetrare bre de medio dsus feoffatorem suum de quo tenet ten illud vt ipm acquietet de serviciis que cont̄ tenore carte sue exiguntur. Cum aut capital dns non pt distingere ten suum p homagiis et aliis serviciis sibi debitis de feodo suo de quibz seisit⁹ fuit. fiat p ipo dno bre p consuetudinibz et serviciis. vt in redditibz arreragiis et aliis. quod quidem bre dr de possone eo qd ipe dns narrabit de seisina sua ipa et dampna sua vna cum arr recupabit. Et in casibz ubi oportet ipm dnm de seisina antecessor sui cui⁹ heres ipe est. de hiis servic p descensu hereditarium narrare: fiat p eodem bre de recto de consuetud et serviciis in quo non debz fieri mencio de redditibz et arr quia ipa verba seisinam pe tentis semp supponunt. Cum aut pateat evidenter p regulas in Registro contentas qm form plurimorum brium que plicant p discones in quibz casibz ipa bria dari debent et de eorum compone in pluribz casibz non est nec ut aliquid in psenti doctrina tangatur. quo ex hoc pleno intellectu brium eorum het plenarie cognicio supplementis aut casibz componitur alia bria. que magis tenorem statutorum sunt formata. ipa statuta in se satis sufficient declarant. Et quia pastura multipliciter potest fieri de ipius divisione est aliquid dicend. Pastura quid alia coïs alia sepalis. de pastura quid sepali in qua quis het ius feodi et liberum ten possunt diversa remedia que in pdcis casibz de terris et ten assignantur: assignari. Pastura quidem coïs pot dici duplr. vel gr pone ad

liberum ten alicui vel ad clamat eam pone alicui feofament
ad certu numum animal no aut pone alicui ten ad quod
ipa pastura ptinet. Et pt hi pastura ad certu numum
animal dari alicui ad tminu vite sue vel sibi et hedibz suis
in feodo et in utroqz casu pt fi p conquerente bre quod voca
tur quod permittat ¶ De coia pastura in quo no fieret men
cio de numo animal in narracoe tn de numo debet
fi mencio Et si in bri ponatur. s. solet. vel in eo omit
tatur secdm quod conquerens de seisina sua aut de seisina an
tecessor cui heres ipe est volunt narrare ¶ De pastura coi
ptinens ad liberum ten alicuius inquirendum est. si conque
rens fuit inde seisitus vel no. et si de seisina sua eiectus
fuit iniuste. fiat p ipo disseisito bre de nova disseisina
de coia pasta sup suu disseisitore. et mortuo disseisitore
fiat bre quod vocatur quod permittat in quo fiat mencio
de disseisina sibi fca versus hedem disseisitor ¶ Si au
tem conquerens de ista pastura seisitus no fuit. Inquirendum
est ab eo si antecessor eius cuius heres ipe est obiit seisitus de
ipa pastura illa. tanqm ptinente ad liberum ten suu vel
inde disseisitus fuit? si inde disseisitus fuit. det ipi conque
renti bre quod vocatur quod permittat versus disseisitore
sui antecess vel versus eius hedem si ipe disseisitor mortuus
fuit et heres eius pasturam illam deforciat. in quo bri fiet
mencio de disseisina antecessoris ipius conquerentis fca. Et si alius
fuit inde deforcians qm ipe disseisitor vel eius heres sicut
perquisitor disseisitus vel eius heres no potest here bre
de huiusmodi disseisina faciens mencoem versus ipm conue
num. Set in tali casu hebit bre de recto de coia pastre
no faciens mencoem de disseisina Et illud videtur durus
simum in lege eo quod idem bre de recto p duellum vel
p magnam assisam poterit terminari lz antecessor conque
rentis de pasta illa fuit disseisitus. Un pateat cuide

Et per eaque scripta sunt . quot et quibus modis ten[ementum] peti possit
in dominico secundum legem Anglie tempore confectionis huius consuetudinis
ostensa : attendendum est ulterius quot et quibus modis a tempore
de Edwardo filii regis H. obtinuit remedium conceditur ad
petendum ten in dominico in magnis statutis suis anno regni
sui .xiij. apud Westm[onasterium] editis . ut in casibus in forma dona
tionis . de ten quod quis [illegible] detinetur per biennium et de ten
in liberam elemosinam dato . et contra formam huius collationis alie
nato . Insuper magis statutis ampliantur remedia in
quibusdam casibus prius ostensa . ut in casibus in quibus solebat
fieri breve de perambulatione vasti et super hoc attachiamentum si vastum
fuisset . et fuit facto vasto . sic breve de communia et aliis
sic solebat breve de corrodio subtracto . et fuit si corrodium
subtrahatur : breve de novo disseisina datur in illo casu
sic et id idem breve datur in multis aliis casibus in quibus
liberum ten prius recuperare non potuit per idem breve . sic
plenius in eisdem statutis continetur . multa et brevia
originalia in ipsis statutis sunt provisa . que prius fuerunt non
consueverunt et in quibus casibus ipsa brevia dari debent in
ipsis statutis declaratur . ¶ Et quia de placito per varias
exceptiones dilatorias sepius cassantur tamen quia debito mo
do in suis casibus non assignantur : tamen quia licet debito modo
assignantur tamen quia vicium reperitur in forma . et hoc potest esse mul
tipliciter secundum quod multiplex est exceptio dilatoria que
cassat breve per iudicium ¶ Et ad huiusmodi periculum exceptionum
evitandum aliquid subsequendum est hic . ut [illegible] in confec
tione brevium premuniantur de multimodis viciis per que
brevia cassantur ¶ Et si ab exceptiones dilatorias per quas brevia
cassantur perfecte intelligendo de huiusmodi viciis in confectione
brevium premuniri posset hac de re tamen contrariorum contrarii
sunt effectus . de huiusmodi exceptionibus inferius dicetur . ut ipsis in
tellectis brevia adeo perfecte conficiantur ne per illas exceptiones
cassentur ¶ Sic enim effectus exceptionum dilatoriarum est breve

breviorum cassare. Sic effect' bris debito modo in suo casu con
fecti est sustinere cont' quibz cognem ne valeat cassari.
Exceptionum alie sunt dilatorie alie sunt peremtorie.
Dilatorie sunt que cassant bre & remanet acco petē
ti. Peremptorie sunt que tam bre qm accoem ipam
& tam cas qm illas. quedam ponunt' pone petentis
quedam pone rei petite. quedam ante visum terre
quedam pt visum terre statim. quedam p ipm tenetem
in iudicium. quedam p vocatu ad Warant & q̄lit' & q
bz modis. videlicz que primo. que scdo. que tercio
& sic deinceps ponu debent. inferius patebit eui
denter. Tamen qr consuetudo regni Angl' tal' est
qd placita coram justic' p narratores in romanis d
bis & no in latinis pronunciantur. ideirco hic excē
nes lingua romana in sc̄ptis redigentur.

Explicit modus componendi brevia. Incipiunt

exceptiones pro brevibz cassandis

Ceo est le ordre de exception a mettre avant en
pleidant nomement quel exception deit estre
avant mise e quele apres. par exception du breff
abatre. ou si le breff ne seit mie abatable co
ment en pora a setz le plai delaier ou finablement
determiner a touz iours par exceptions sur escriptes.
Ce fet asaver qe en le comencement fet mout
a regarder le quel le demandant cleime de sa
seisine demesne ou de la seisine son ancestre qe he
ir il est ou il cleime estre ou descendant quar
quant les parties sont demandez e il sachent ben
qe celi devant qe il sont seit lor iugge e temo
me seit par le nt. qe celi soit qi le breff veint.

Excepcoes contra psona demandantis seu querentis

feit en due manere somons ou attache donks deit hom
bien examiner primes sil ad nul chalengs a mettre
avant a countre la psone de le demaundant cum sont
les exceptions ge sont procheinement issi suz escrip
tes Cest a saver si hom met exception en le breff le no
un de le demandant com Reinaud pur Reinir lem
ce pur huite ou les sornons ou si le demaundant
est dens age en cas ou esturmenge ou del tout de
ne ou fol nastre. ou sil nest pas heir al ancestre de
ge seisine il demaunde gar si rien dust auenir de dro
it en le heritage sel ancestre si ad il un parcener
Johan le ros par reson ge autant de droit aueit
en le heritage cel ancestre cum le demaundant Jo
han nest point nome en le breff. en cest cas est le
breff abatable. ou ge le demandant ad parceners
en le breff ge ne sueont point sanz les queus il ne
poust plaider. en cest cas sera agarde ge les par
ceners nomes en le breff seint somons a suire pur
lour purpartie oue le demaundant a un autre iour
sil voleint et si auera donks le tenant par cel ex
ception tant de las ou si femme espose purchace
breff soulement en son reson demeine sanz nomer
son baron ou le iointement en le breff si est le breff
abatable ou si femme a pres breff purchace soulement
en son reson demeine prenge baron pendant le plai
si est ensement le breff abatable. En mesmes la
maniere ert si home e sa femme seint ioinz en le
breff demaundans et lun de eus mourge pendant
le plai ou si cely et sa femme parceners as autres ne
deiuent estre respoundus viuant son baron gest
vilein ou en plai de dowaire peut hom mettre
exception en contre la persone le demandant com
en disant ge lauite ge ceo demaunde ne fu pas la

femme. Et de qi doublement ele cleime. qar ele ne fu
onkes ali par leal matrimoine cople. ¶ E fait a saver
qe meins vaut en cas al tenant demaunder sa veue
e puis voucher a garant sil est bone garantie a vocher
e lesser le garant qant il auera garanti respondre
qe le demaundant nest pas heir al ancestre de qi
seisine il cleime. qe solement en tele manere respoun
dre a son peril demeine. ¶ E ensement en touz au
tre chalenges peremptories qe touchent la persone del
demaundant com excepcions de bastardie ou de vilena
ge. ¶ E si est ensement ceste reule bone as atons
excepcions dilatories touchant la persone. qar chalen
ger la persone del demaundant git ausi bien en la
boche del voche com en la bouche le premer tenat
ur qe le breff original veint. ¶ E ensement si deit
lom regarder si il ad chalenges qe ont regard a la per
sone de le defendant tant solement com sont les
excepcions en chalenges qe sont issi por esthilbemenz
sount escriptes. Si lem mesprent le sorenoun del tenat
com Reinaud pur Reynir Lince pur Linco ou le
sournoun. ou si lem purchase breff sur home e sur
sa femme sonz e lem de eus morge pendant le
plai dont chet le breff. ou sus estranges en com
mun e ascun de eaux morge pendant le plai.
si chet le breff. ¶ Ou si lem porte breff sur fem
me esposee soulement sanz son baron nomer en le
breff si est le breff abatable nomement si ele fust
esposee devant le breff purchace a mesmes tel ba
ron mes si le baron soit espouse a lui puis le breff
purchace ~~si est le breff~~ si est le breff bon ia le plus
tard. ¶ Ou par privilege du persone pura le tenant di
re qil ne deit aillors respondre qe devant le Roi. ou

¶ Excepciones compe tentes sont per sone defende tis e nient que rentis.

Excepcio racione privilegii con indulcion

chef Justic. ou Citezein de Londres ou dautres vil
les ne deivent de nul plai respondre hors de la Cite
fors de foreins tenures. ~~ou de foreins tenures~~ ou de
forein trespas ou contract fait en forein leu hors de
ville ou Cite. Sr e les barons de .v. portes ne dei
vent ailours estre pleides ne ailours respondre
for en leu certein ceo est a savoir a Shepeweyh

Excepcio contra personas demandantis seu querentis vel tenentis seu defendentis seu tenentis

Des Abbes Priors e des autres Religions seqe
qil seient demandans ou tenans tout a de primes
deit hom ver se qel qil seient perpetueles ou remu
ables quar sil seient perpetueles il ne point pleider
ne estre pleides de rien qe a franke den a pent e
si il veit le breff abatera par tant. En mesme la
manere si hom mette soulement le noum e le sur
noum le pleintiff qe ad dignetez sanz especefier la
dignetez. Cum sr Johan le Ros seuler seit mestre
de un hospital e se pleint estre dissesi de un
tenement qil dit apurtener a mesmes lhospi
tal sanz nomer mestre de mesme lospital si che
t le breff. En mesme la manere est de persone
de Eglise sanz nomer sei persone de mesme leglise
se en le breff. En mesme la manere est de chanoi
ne seculer demandant tenement e franchise a
pendanz a sa provendre. sil ne seit nome chanoine
en son breff de mesme leglise a qe la provendre
apent ou sil ad certeine dignetes en cele Eglise do
unt il est chanoine a quele dignitez il cleime cel
len appendre qil demande com deu ou tresorer ou
Chaunceler sil ne face nomer per mesme le cor
noum de la dignetes en le breff son bref est aba
table. En mesme la manere est en droit del te
nant ou del forceant ou del dissesour. ou de

le deffendant. si la dignete ne seit especifie en le breff
a la quele dignite les tenemenz ou les franchise sont
annexes qe lem demaunde vers li par breff. par tant
si chiet le breff. Ce si il i ad chalenge qe apent au breff
de forme done. ou par defaute de bon court com sont
les excepcions qe si sont prochenement souz escriptes. Excepcions contre bria.
[…]ast essoun seit en la forme de breff de cours issi qe
si rien seit hors du cours. com sil die en breff de
mort de ancestre. Somonez .A. &c. qe la vaunt dite ii
terre le deforce tient e la vaunt dite rente le deforce
si est le breff abatable. Ensement de bone forme en
mult des autres maneres ensement avient sovent qe
tort seit le breff de bone forme en sei si est il a le plu
is tard ablatable pur ceo qil nest purchase en son dre
it cas. a quel il appent. especiaument est acordant no
mement com si lem purchace vers son parcener de la
seisine son commun ancestre le breff de dreit qe tant
solement est leue entre estranges si est le breff aba
table. En mesme la manere est de la reverse ceo
est asavoir si le demaundant porte sour estrange
breff de resnable proie si est le breff abatable. e ceo nest
mie pur la defaute de la forme gar le brefs qe sont assez
de bone forme en sei mes pur ceo qil ne gisent mie
en ceo cas. Mes si defaute seit en le count dunt Excepcions contre narracion
abatement du breff pount sourdre ou perde a tu
menant de action. com si lem conte de plus an
ciene temps qe breff ne court ou si lem passe la na
ture del breff en tant. cum en breff de aiel ou de
cosinage qe sont solement de possession de passer
outre ou tocher le dreit. en tant si est le breff aba
table. ou en breff de trespas. ou mencion nest pas
fait contra pacem. pur passer la nature del breff en

disant en son conte qe en contre la pees ten trespas fesoit
il· si est le bref abatable ¶ Ensement si le counte des
corde del breff· com la ou cone verge de terre est de
maunde vers le vn severaument la vne meite· & lui
vers vn autre lautre meite de la vergee e il die en
comtant vers amedeus qe atort li deforcent cele ver
gee con bref chet pur la variaunce de counte qil dema
unde en vers eus ceo qe le bref contre en sei ¶ En
mesme la manere est le breff abatable si le dema
undant fait la reuerce en son counte ceo est asaue
ir· sil se verse en son counte contant vers eus ade
maunder dunk le breff suppose estre ioint tenans
en comoun ¶ Cil est chaleng de mes prision de vil
le· si ceo qe nome en le breff pur ville seit noun
de ville ou de hamelet· nomement en le breff de
dreit ou si ceo ne seit ne de leun ne de lautre qar
si ceo seit noun de hamelet ou dautre leu ou de pla
ce· qe ne seit pas ville· si est le breff abatable ¶ Si
ceo qe est nome en le breff est noun de ville & au
tre ville seit en mesme le counte q ad mesme le
noun & diuerse surnoun dount mencion ne soit faite
si chiet par tant le breff ¶ Ou si leun demaunde te

Ad huc exceptiones contra brevia racione privilegii

nement en ville priuilege ou teus brefs ne currunt
mie si com per breff de mort dancestre· ou cosinage ou
de aiel ou tenemens sont deuisables· com en Cites· ou
en Bourgs si sont en teu cas breff abatables par pri
uilege de la ville ¶ Ensement auient en mesme
teu villes qe nuls autres brefs ne currunt fors bref
de dreit ou de Plarie· ou si la ville nome en le breff
seit dauncienc demeine le Rei· ou nul breff ne co
urt fors le petit breff de droit clos· si leun dema
unde tenement en mesme la ville par autre si

sont donkes par tant touz autres brefs abatables. ou en la p̄
tenance de vne mesme ville poront estre diuers tenemenz
ou le grant breff ouert court e vient le petit. e ou la
reuerte. en q̄ lem poet clamer solom le estat qe le de
maundant teint. ou q̄ launcestre a le demandant le
teint de q̄ seisine il demne la ou cas se donne q̄ par
entre home forein peisiblement tenant par long temps
com forein tenure sanz chalenges de seignurages fran
chement par itant serr sokemanerie issue deges e
estat de frank tenement a celi q̄ par ceo voille e demande
E puis deit home regarder e examiner les chalen
ges q̄ porroint auer regard al tenement q̄ est de
mande p breff ceo sont les excepcions de ens estrip
tes. Cen checun plai a pres veue fete si deit hom — cn̄ s̄ checun plai
regarder. si celi enuer qi le breff vient fu plenement
tenant de la terre contenue en original le iour qe
le breff fu purchace. ou sil ne la teint donkes tote ou
si rien ne teint. e si la teint tout. lour fest exami
ner bien coment il est deuenu a lui. e solom ceo deit
le tenant founder e former puis celes excepcions pur
le breff abatre. Cvikore pur le plai atems de lauer
ou si ceo faire ne poet. donkes purra il vocher a garant
sil ad par quei en ceo sest plai. ou lem poet garant
vocher. ou sil nad garant couenable lors li couendra
mesmes respondre. Csi lem demaunde vers p̄so
ne de seint eglise tenement dont il troua sa egli
se seisie par quei il ne poet respoundre sanz son eue
ske. e le patron de mesme le eglise. si serra adonkes
qil seit somons qil seint a vn autre iour a respoun
dre oue li sil voilent. En mesme la manere pora
Chanon seculer dire sil seit en plede du tenement
ou de franchise apartenant a sa prouendre dont il

tiena sa Eglise seisie. qil ne poit respoundre sanz
soun dien. e le Capitre de mesme le Eglise. E si en
fant deinz age soit enplaide du tenement, ou de
fraunchise q' li seit descendu par decente de heritage
il poit dire qil ne deit respondre deuant son age
pur ceo qe son ancestre morust seisi. e il est eins
com son heir e demande son age. ¶ Ensement
la ou hom demande vers cel heir e autre partie
de vers sa mere qel tient en dowaire si fest a
dire en ceste manere. primes pur la femme. Ma
ud dit qele tient mesmes ceste terre qe vers li
est demaunde en dowarie del heritage. W. R.
fiz e heir Johan de ff. iadis son baron sanz qi ele
ne poit respoundre. e issi bouche ele mesmee
li a garant. qe en present est e li garantist. e dit
qe la terre q' vers li est demande ensemblement
oue la terre. qe la tient dit Maud tent. en soun do
warie de son heritage dont ele li ad voche a garant
le tant dit Johan son pere morust seisi en son
demeine com de fee e. R. est deinz age e prie
son age ou qil donkes seit de plein age. de tout
respoundra meintenant. ou qe le tenant dit qil te
int la terre qest ore vers li demaunde. qi li desce
di en purpartie del heritage ou son auncestre qi he
ir il ensemblement od vne Alice de Ros son par
ner qest deinz age e sanz qi il ne poit respon
dre. en tiel cas couendra donkes atendre le age le
partener. tout tenc le tenant. soit qe le breff ve
int enterement ou seueraument. soul sa partie
la terre qe est contenu en le breff. ¶ Ensement de
le age est entendue par le noun age de garins
de parteners. ausi ben com par le noun age de [illegible]

a touz les parceners la ou heritage decent en parcene
rie a plusours parceners. Ensement quant hom pur
chace breff generaument. vers plusours parceners a
queus heritage seit descendu en commune. avant que par
tie seit faite entre eus generaument a chescun | et chet le
breff | ou si lem demande en commun vers eus puis
que la partie entre eus est generaument fete e done
a chescun seit son general si est donk par tant le breff
abatable ¶ Ensement est / si lem fait le veuf en
breff cest assaver si lem demande generaument
vers chescun de parceners. ceus qe tenent en com
mun avant que la partie entre eus generaument
seit faite si est le breff abatable ¶ Ensement est
ou estranges sont iointement feffez de un tenement
en commun si lem demande soulement vers un
de eus sanz nomer lautres en le breff. si est ense
ment le breff abatable ¶ Ensement si en deman
de vers un home tenement dont il e sa femme
sont iointement feffez si chiet le breff ¶ Ensement
home demande vers le baron soulement en le quel
il nad rien si noun par sa femme que point nest
nome en le breff si chiet. ou de tenement dont
il trova sa feme seisie quant il la esposa. ou que puis
descendi a sa feme del heritage sa femme ¶ Ou si
le tenant die qil nad si garde noun / ou un Johan
fiz a cel. de Roc que point nest nome en le breff si
chiet le breff | ou pur ceo qe celi vers que le breff veint
ne le teint fors dan en an a la volunte un tel
ou pur ceo qil teint en vilenage de un tel | si est
le breff abatable ¶ En mesme la manere est / si il vers
que le breff veint die / qil rien nad / ne rien ne cleime
ou sil die qil ne doit point du tenement respondre

gar il ne le teint pas ne ne tent le iour q le breff fu pur
chace. ou cil ne poet pas rendre le maner ou les apur
tenances qe sont nomes en le breff gar il les ne tent
pas enterement pur ceo q un tel Priour est avoe de
la eglise de mesme la ville. ou pur ceo qe en mesme la vil
le ad une verge de terre ou v. soudees de rente de
un tel seignur q le breff tient nad rien en demesne
ne en service ne en aumoine. Ensement cil vers q
lem demaunde cel maner ove les apurtenances dit
qil ne teint pas totes les villes q sont apurtenans
a cel maner si chet le breff. E fait a regarder si le
breff seit purchace pendant autre plai de mesme le
tenement entre mesmes les persones en mesme la co
urt ou aillours ou pendant le plai entre ancestres
demandantz et mesme cel tenant de mesme cel ten
ou si le demaundant ait receu homage del premer te
nant par sa garantie. ou del prochein Ancestre de
lui et del autre q heire il sont de mesme le ten
En mesme la manere persone de seint Eglise barre
sa accion en son temps par faire receivre del tenant
le dreit de sa Eglise com fait homme lai par homage re
ceu de celi q teint ten qe est son dreit par decente de
heritage. Ou si celi qe re demande ait porte mes
me cel breff vers mesme le tenant et son breff se
it retrait vers lui. issint q veint et retrait et seit
entre en Roule de Justice si ne purra il mes aver
accion vers mesme le tenant de mesme le ten par
semblable breff. nomement qe seit del tout de mes
me la nature. mes a plus haut breff purra il a
pres va le plus tard avenir. Mes tout ait le dema
undant avant porte breff et il seit perdu par
nonsuite issi qil seit entre en Roule en ceste for

mo. talis. qui tulit bre [contra] p[re]d[i]c[tu]m talem no[n] est p[re]s. io ipe
et plegii s[ui] in m[isericord]ia ou en ceste manere. talis qui tulit
[contra] p[re]d[i]c[tu]m talem. venit et petit licencia[m] recedendi de br[ev]i
suo et h[abe]t. et ne[m]p[e]s salomemus en ce deus drains cas ne re
meindra q[ue] il nad son retorner[e] et sa action entire vers le
tenant de mesmes le ten[ement] par mesme cel breff com a
uant. Cest est vne reule q[ue] de plus bas breff put
home venir a plus haut / et noun pas a plus bas de
un mesme ten[ement] entre vnes mesmes p[er]sones nome
ment apres vne demande. Ce fait a saver q[ue] en breff
de dreit q[ue] se retreit apres veue de terre il perd
son cleim de mesme la terre a touz iours vers celi
q[ue] se retreit / e en vers ceaux heires. et ceo est pur
ceo q[ue] le action de dreit est la soueraine / et la dre
ine de totes autres actions. Le breff de mort de
mort dancestr[e] et breff de ael et de cosinage sont
de vne mesme nature tout ne seit le breff de
ael ou de cosinage plai de assise com est breff de
mor de ancestr[e]. qar touz ceaux breff font mencion
soulement du ten[ement] dount le ancestr[e] le demandant
fu seisi en son demeine com de fee le iour q[ue] il mo
rut et si sont touz ceaux brefs abatables par excep
cion de drein seisi[n]. nomement entre parties en les cas de
drein seisi[n] est avenu. Ensement sont mesmes ceaux breff de
mort de ancestr[e]. de ael. et de cosinage abatables la ou
le demandant et le tenant cleiment par vne mesme de
cente q[ue] ten[ement] contenuz en le breff et nomement la ou tenant
cou[n]te en court q[ue] il est seisi de mesme le ten[ement] contenu en
le breff com fiz et heir. ou com cosin et heir. ou com autre
manere heir des mesmes les ancestr[e] de q[ue] seisine le
demandant cleime et demand[e] iugement de son breff
Ensement est le breff de nup obiit abatable p[ar] excep

Cest

Ceste excepcio[n] ingerent ... dongs. ... seisi et ... tenant p[ar] ... descent ... ac ... ge pa... ... sire dema[n]de

cion de drein seisi. nomement entre les pties entre
les queus le dreit de plus tard seisi est ancien. En
sement le breff de mort dauncestre est abatable si le de
mandant esteit en seisine de une ptie de ter
res. ou de tenemens en noun de purpartie
dount lour comun auncestre moruст seisi nome
ment si le demaundant rien en eust avant
son bref purchace. En mesme la manere est en
breff de dowere unde nichil habet si la femme
q demande fu en seisine en noun de dowere
avant son breff purchase de partie de terres
q furent a son baron de qi dowement ele cle
imer nomement si la femme q demande rien
en eust en nul temps par assignement. mes
me celi vers q ele ad demande. si est dount
le bref unde nichil habet par tant abatable. ne
par nul autre bref de dowere ne de dreit.
ne de unde nichil habet. ne deit la femme re
couerer dower de celi de qi son baron. de qi
dowement ele cleime en le breff. teint par ser
uice de chivaler deuant qe le li est rendu le he
ir son baron sil par li est a loigne. En breff de
replegi de prise de avers a tort detenuz. si
ascun de ceux sur qi le breff veint. ne fu en sei
sine des avers detenus le iour. qe le breff ori
ginal veint. ceo est asaver. le breff de replegi fu
purchace issint. q la date de mesme le breff ne
seit entre le iour de la prise e le iour de la deli
uerance expressement nome en contant si est
le breff abatable par mesprison de la date del breff
e de mesprision del iour de la deliuerance nome
en contant. e le encheson de cel abatement de tel

breff. est de cel mot. Simple denier. ge pern' des avers
furent en seisine de la destresce de terme mesme le iour
q le breff yssi de la chancelerie. et ceo purra failler par .donk
deux resons. ou pur ceo ge les avers ne furent uni
kes prises. ou pur ceo qil esteint deliveres avant
la date du breff. et si en astiun temps ust il este
prises. Ea ou le baron et sa femme iointement
se pleinent estre disseisis de lour frank ten' de
mit la femme fu disseisie devant ge le fust es
posee. si est le breff abatable. gar en ten cas dust
le breff estre en ceo. q Johan de Ros et Alice sa fem
me sei pleignent. ge. R. a tort et sanz iugement
disseisi la avant dite Alice de son frank ten' puis
le terme ‖ ou la ou home et sa femme sont disseisi
du ten' qe mont de par la femme soulement. et dont
il esteint en seisine ensemble puis qil esteint espo
sees et nomement einz q mesme la femme eust en
fant q fuoi crier de deinz les quatre murs. dont
il semble. q demande de frank ten deust primes
al baron de ten sa femme par la reson qe cel engen
drure. Si en ceo cas se pleingnent. qil sont disseisis de
lur frank ten'. ou de son purchas. ou de son heritage
tant ne eit ele engendrure de son baron ou de son
dolbar del dolbement son premir baron. q de son
secund baron ad frank ten ensemblement ove la
femme vivant mesmes cele feme, ou la ou cel' sur
qi le breff vent de novel disseisine de commune
pasture. die qil nest pas tenant le ten' ou le ple
intiff cleime commun et q ad mis en sa vente pur
ceo qil vint avant le breff purchace vendu le so
il a un autre q ore le tent et point nest nome en
le breff si est donk le breff abatable ‖ En mes

me la manere le bref Precipe . qd permittat de com pasture
En mesme la manere est quant home qe ten ad de par
sa femme soule pleint estre disseisi de pasture purte
nant a son frank ten en tele ville en la quele il nad ren
si par sa femme noun sanz nomer sa femme en le bref
donk par tant est le bref abatable.

Expliciunt excepciones pro breuibus cassandis

Incipit summa cadit assisa

Rex vic salutem. Si . A . fecerit te securum de clam
suo pseq. tunc summ p bonos summ . xii . libos & leg
hoies de visn de . N . qd sint coram Justic nris
ad pmam assisam cum in ptes illas venint pati sa
cro recognoscd si . B . pr pdci . A . fuit seisitus in
dnico suo ut de feodo . de . x . acris terre cu ptin in . N .
die quo obiit & si obiit post coronacoem dni . H . reg . pris
nri nunc . Et si idem . A . ppinquior heres eius est . Et int
im tram illam videant & noia eo inbri fac & summ
p bonos summ . B . de . C . qui terram illam tenet qd
sit ibi aud illam recogn Et heas ibi . & c Quodo ddr
est que respondes excepcionum cassat bre mortis antecessor
Cadit assisa si petat ten ab eo qui nich clam in tene
mentis Item si petat ten in dnico de eo qui nich te
net nisi in homagio & sruico Item si petat ten in
sruicio de eo qui tenet in dnico respondet pt qd m
chil clamat in sruicio nisi tm in ten . Si aut petat
ten ubi tenes nich ht nisi sruicium respode pt qd
nich clamat in ten nisi tm in homagio & sruicio vel
in reditu & id sine dic Item cadit assisa si dicat
petens qd petit id quod tenentes tenet in dnico & id qd tenet

in servicio. in servicio non valeat quia ex petente esset pa
tere et tali modo per omnia secundum quod antecessor in vita sua fu
it seisitus die quo obiit / sive totum in dominico secundum for
mam brevis. Item cadit assisa si petens petat per assi
sam id quod amisit per iudicium. quia cadit assisa per excep
tionem rei iudicate et agat si voluerit de falso iudicio / De
hac materia invenitur in rotulis de placitis que sequuntur
[illegible] anno r. r. H. xx. primo in com. Ebor. assisa mortis
antecessoris [illegible]. Item cadit assisa propter incertitudi
nem ut si ille qui petit nesciat iuratoribus rem peti
tam ostendere vel designare nec quid nec quantum nec
ubi nec in quo loco. Item cadit assisa propter assisam que
precessit inter easdem personas de eodem tenemento et de eadem seisi
na quia assisa super assisam capi non debet secundum quod inferius ple
nius dicitur. Item cadit assisa propter plurium heredum coniunctionem
qui fuerint quasi unus heres et unum sunt heredes. sive sint
petentes sive tenentes si omnes in brevi non nominentur. Item ni
chil capiat per assisam ubi iuratores ipsum non cognoverint vel
si cognoverint personam nesciunt si sit heres vel non vel si
sciverint quod sit heres nesciunt tamen utrum sit propinquior
vel remotior quia quotienscumque dubitatur an quid sit. per
inde est ac si non esset illud. Et quia iuratores nichil sci
verint vel dubitaverint nichil probant dictum petentis et
sic deficiat probatio licet ius non deficiat. Et si iuratores
dicant quod ille qui petit fratrem habet ante natum in partibus trans
marinis ut credunt set nesciunt utrum sit mortuus vel
non et dicunt si esset mortuus ille qui petit esset propinquior
heres per eorum iudicium. detur seisina petenti sub tali con
dicione quod si frater ante natus vivus redierit frater post
natus qui petit sine placito restituat ei seisinam et sic erit
in pendenti seisina fratris postnati donec de morte antena
ti constiterit. Et quid si frater post natus moriatur in seisina relicto ·po·

heredibus infra etatem existentibus . et tunc redeat ad antena-
tus . vel si heredes sint plene etatis . queritur an simoni-
acis possint expelli . videtur quod bene possint quia primo
qui seisitus obiit nullum feodum habuit in vita sua ante-
nati nisi conditionale. Item cadit assisa propter feloniam
obiectam et convictam . ut si antecessor cuius seisina pe-
titur vel ipse qui petit per assisam vel alius heres inde
dens qui antecessorem attingit suspensus fuit vel si
utlagatus fuit propter contactum licet de felonia non
convictus ? vel si convictus fuit et ad pacem restitutus
tamen cadit assisa . Et quid si quis feloniam fecerit et an-
tequam convictus obierit forte ante mortem primus patris
vel alicuius antecessoris de cuius morte assisam petebat pre-
dicta assisa et non remanebit. Item differtur assisa ut
si duo petant communiter idem tenementum versus eundem per
assisam . ad ultimam assisam erit recurrendum / differ-
ri debet prima usque ad capcionem secunde / quia non debet
quis de eodem tenemento duobus simul respondere . Et
si de seisina duorum primo debet procedi actio de sei-
sina eius qui ultimo obiit seisitus . Item cadit assisa
propter seisinam alicuius heredis habitam post mortem antecessoris
cuius seisina petitur . quia si heres cum semel seisinam ha-
buit donationes fecit . si ad seisinam recuperare posset
donationes a se rite factas revocare posset . videndum
est igitur qualis seisina tollit assisam et qualis non . Et
sciendum est quod si seisina momentanea fuit quod sei-
situs in tam modico tempore donationes fecisse non po-
tuit et alienationes / vel si forte infra etatem fuit quod
donationes ab eo facte non debent teneri . vel si per
modicum tempus post mortem antecessoris per intrusionem
vel per disseisinam et postea cito recesserit vel cum disseisitus
recuperaverit . ut cum disseisitore per assisam nove disseisine

non obstante tali seisina quam prius habuit conuicta ad nul
lam siue iniustam tum quia prima fuit iniusta tum ea ra
tione illa facta fuit donatio ab herede nec alienatio nec
possessionis mutatio. Et si aliquis etatis fuit retentio uerum
per seisinam suam adeo plene et integre sicut eam a
misit et sic heres post talem dissisinam petit per assisam
mortis antecessoris non iacet. eo quod omnino iudicio antiqui
tate sua propria sibi usurpauit quod per assisam petere de
buit. Et obstare debuit talis exceptio non uideo quare non
Sed ante quam exceptionem seisine liberate opposuit. oportet
eum probare quod in seisina extitit et quod donationes fecit
dum fuit infra etatem et quod tali etatis fuit quod donationes
facte reuocari uel irritari non possunt. alioquin non ualebit
exceptio. Unde si heres hoc negauerit. per assisam captam
in modum iurate ueritas declarabitur. Si autem obiciat
quod fuit infra etatem. seisina quam prius habuit non nocebit
quia non obstante tali seisina si infra etatem donationem fecit
illa reuocare poterit per assisam mortis antecessoris. uel per breue
uel per breue de ingressu. uel per breue de recto secundum quod elegerit
Et si donationem fecit. custodi suo sine alii misit in ple
na etatis extitit donationes illas confirmauit assisam non
non dissisine contra talem non habebit quia prius infra etatem
dictus extitit etc. Si autem custos dederit aliquid dum
heres infra etatem extitit. habebit heres assisam noue dissisine
et etiam alia remedia superdicta. Item sciendum quod seisina pro uita
tollit heredi assisam mortis antecessoris cuiuscumque etatis fuit. Si
fuit iniusta licet non pateat assisa noue dissisine ea ratione
quod iuncta est possessio cum ipso iure. et ideo si retentio post
mortem antecessoris cuius fuit habebit utrumque secundum suam
electionem quia esse compatiuntur et nulla earum excludit ali
am. de retentione seisina eadem enim obseruatio. Si autem
non fuit iniuriosa non tollit assisam quia non facit liberum

ten hedi qr no potest coniungi iure n̄ ē valet coniunctio cum
posset seia reuocari n̄ valet coniuncta nisi iure iuncta . Igitur
cum hes seisin mortis antecessoris iniuste cosinpauit . p disseisinam
talem seia nulla erit . qr no facit hedi libm ten̄ . 7 ideo no
tollit hedi assisam mortis antec̄ . qr indicatur nulla . Sed cum
si iniusta fuit 7 heres donacōem fecit . dum fuit iniusta ta
tum tunc fuit donacio inualida ex quo reuocari potuit ab he
de . Et ideo lics talis donacio reuocari no possit p assisam
no . dis . ppt scm pximum tale qlis tollit assisa mort antec
ad seisinam pxicam recuperand . Cum ante hes plene etatis
7 in seia fuit iusta que reuocari no possit . 7 donacōem fe
cit tenet donacio 7 tollit assisa . Si ante etati fuit iniusta hē
bit assisam noue disseisine 7 tollit assisa mortis antec ppt seisinam
pxicam 7 iustam . Si aut iniuriosa fuit sic dictum est
no tollit assisam mortis antec cum sit nulla vt supra . 7 non si
erit ita fiant donacōes tempore congruo 7 locum here posset
assisa mort antec . sic posset hes des donacōes suas vice fras
p assisam reuocare quod esse no debet . 7 hec est ca quare seia
pxica tollit assisam mortis antecessoris 7 no alia . Item cadit assisa
ppt excepcōem villenagii . vt si villanus sub potestate dni
sui constitutus terram aliquam acquirat p denar suos tend
libe . 7 ita obierit seisitus sicut dns suus sub cuius ptate moritur
in seisinam post mortem tal posuit fil villam . p assisam mor
tis antec no recupabit . h . dnm suum . licet recognitu . qd fr
suus villanus 7 sub ptate dni sui moritur . vt de vltimo iune
ag . de . p . in com suff . Item assisa mort antec si ville de
Carlton fecit te secundum ec . qr vbi nulla seisina noue
disseisine in persona antec . ibi nulla erit assisa mortis antec in
persona hedis set econtra . Item cadit assisa ppt multitudine
aliqn . vt si tenens dicat qd totam terram no tenet . 7 iuratores
questi sunt salvo vel sine dicat qd nesciunt . Item cadit
assisa ppt deffectu nature vel sensus ipsius tenentis . vt si sic

audire vel loqui non posset vel sic surdus vel mutus naturaliter
ita quod nunquam audire vel loqui possit. quod non est de eo qui
tarde audit vel loquitur ut de termino S. de. xx. in Com
Oxon. Assisa mortis antecessoris inter Philippum Basset et T. de P.
[illegible] sunt veniret et casu absurditas. tunc non cadit assisa. Set
capit defendens quoniam statum ipsius tenentis meliorat. Et quod
dicitur de surdis et mutis dici poterit de furioso secundum quod quidam
sunt furiosi aliquando de lucidis intervallis. Item cadit assisa propter
continuationem seisine donatoris ut si quis dedit filio quandam
terram et remansit in seisina post mortem filii vivente patre
relicto herede. si heres petit per assisam non valet propter seisinam
patris continuatam quam tempore et anno retinuit. ut de ultimo ter
mino. M. de. P. Com Norff. Assisa mortis antecessoris. Si rex
etc. Si autem pater post mortem heredis ipsius optinebit per assisam propter
seisinam patris continuatam usque ad mortem. Item cadit assisa
ratione unius exceptionis si pater petentis antenati post mortem suum su
erit filium reliquerit [illegible]. vel quando docet petitus ipsum esse
emptorem per juratores cum cartis vel sine. Si autem nullus hoc
docere poterit ut si juratores dicant ut in [illegible] ita autem
non tunc procedat assisa inter eos qui presentes sunt. Item ca
dit assisa si a tenente obiciatur quod tenens vel alius heres propin
quior alias movit eis litem de eodem tenemento et quod tunc remansit
in terra illa per iudicium vel per duellum vel per magnam assisam
vel finem factum. recognitionem quietaclamationem vel alio
quocumque modo qui probare possit per assisam captam in modum
juratae. Item cadit assisa propter ordinem brevium non observatum
ut si prius implacitavit petens ipsum tenentem per breve de recto vel
de ingressu ita quod ipsius petitus fuit vel warantum vocavit. ut de
termino S. de. xx. in Com [illegible]. Assisa mortis antecessoris. Simili
ter [illegible] idem erit si essonium [illegible] ut de termino
M. de. xx. in Com Cant. anno regis H. xxii. Assisa mor
tis antecessoris. xxi. M. de. C. etc. Item cadit assisa si tenens etc.

teneat dni Regis. et cartam Regis p quam Rex teneat eu ad
warant. et excambium nisi petens dicere possit qd antecessor eius
obiit seisitus post illius carte confectionem. Datur exceptio
tenenti ppt minorem etatem suam sive sint plures tene
tes sive omnes. Et quandoque maior petit p assisam mor
tis antec. cont minorem. quandoque minor cont maiorem
et sic distinguntur etates et psone. ita et distinguere
ten. s. utrum ten quod petitur p assisam teneat in soca
gio vel in burgagio vel sunt militar. Item utrum il
le qui tenet fuit minoris etatis vel ille qui petit.
Item videndum est de quibus ten respondebit ante ple
nam etatem et de quibus non et ad que brevia et ad que
non. Cum minor petat cont minorem p assisam mor
tis antec. et qui primum etatis non sint minor submon
de esson non potest cont minorem non magis qui cont
maiorem si constiterit ipsum esse minorem. Si autem non con
stiterit. allocatur quidem esson qr p ignorantiam. nisi sit
qui causet minorem etatem cum aut computet. Si co
stiterit ipsum esse minorem non respondebit de aliquo ten
in causa possessionis vel pprietatis ante sint plene etatis
sive ten illud fuit socagium vel burgagium aut feod
militar. Mas diuise sunt etates ad petend p assisam mor
tis antec cont minorem antequam respondeat. secundum
qd ten fuerit diuisa et secundum qd causa fuit pprietatis
vel possessionis. qr antequam plenam etatem. xxi. annorum
habuit post heres petere seisinam antec sui in causa posse
ssionis p assisam mortis antecessoris cont maiorem. In cau
sa vero pprietatis petere non potest minor neque cont ma
iorem neque cont minorem p breve de recto qualecumque fu
erit ten antequam petens plenam etatem habuit. xxi. annorum.
Et cum sic optinuit minor p assisam ante plenam etatem
in causa possessionis non respondebit ad assisam in eadem

causa possessionis. Si ab eo petat per assisam .s. in burgagio
et sokagio ante etatem talem. Si in feodo vero militari
non ante plenam etatem respondebit. Si autem petat
per assisam feod militare non magis ad assisam respon
debit est in feod militari ante plenam etatem. Set autem.
quod si peteretur in breve de recto in causa proprietatis. ita quod
minor petere non potest cum effectu per assisam antequam
fuit plene etatis secundum dignitatem ten. hoc verum est
si petat contra custodes. quod si ipse prima facie habeat
actionem contra eos custos habebit exceptionem .s. quod antequam
plene etatis fuit et cetera. et ita ante etatem non res
pondebit. Cum vero petat per assisam versus extraneas
personas et .ii. cap domini sui qui negaverunt ipsum de herede
cum bene potest petere per assisam cuiuscumque etatis fuit set
quicumque sit qui petit versus eum. et pater suus obiit
seisitus ut de feodo ante plenam etatem non respon
debit. Set quod tenementum fuit tale non in causa possessionis non
magis quam in causa proprietatis. Item in assisa habenda ro
est posterioritatis et prioritatis secundum quod dictum est supra.
Si vero capitalis dominus vel qui custodiam habent per ipsum
aliquem feoffavit? de terra minoris dum fuit infra
etatem. et feoffatus per custodem minoris relicto herede
infra etatem existente cum ad etatem pervenerit primus
heres petat per assisam versus ultimum heredem feoffati
set remanebit assisa. quoniam ultimus heres sit pleno
etatis secundum genus tenementi. Si autem ambo fuerint
plene etatis et ambo petant per assisam .s. custodem
vel per breve quod reddat tali. qui plene etatis est. ut
dictum ultimus heres primum optinebit. et tunc demum
cadit assisa primi heredis versus custodem. et incipi
et de novo petere versus ultimum heredem. qui per assisam
optinuerit. et ille tunc vocet ad warantum cap dominum fe

cfratrem suu. Et cum ille Warant. tunc pcedet assisa primis he
dis vsus eum. Et si p assisam optinuit hes. tunc faciet esca
biu Warantro suo. Si aut cap dns pmoriat. herede suo
infra etatem existente. no ppt hoc remanebit assisa in psona
hedis licz contra assisam responde no potest. Ro est ad hoc.
qr antecessor suus umqm fuit seisit in ten qd Warantizare
debet in feodo. Et qd ita sit vidi poterit in termino. M.
de. P. Et si hes cap dni in scia fuit infra etatem et
venit assisa sup eum immediate. no remanebit assisa. ppt
etate vt de termino. M. de. P. Istud aute dici po
tit de quolibz hede infra etatem de oibz de quibz antecessor
suus no obiit seisit vt de feodo vbi aut de feodo no respo
debit ad assisam ante plenam etatem in ca. possois sit. Sive.
sive ten illud fuit sokag sive feodu militar. vt in itiı
ne Abbas de Burgo sci Petr in Com Lincoln. etc.
Eodem modo dici potit in burgag scdm consuetud Bur
gens. nec ad bre de recto. nec in cau pprietatis no tenet
responde infra etatem vt videt antequa fuit plene eta
tis. s. xxi. annor. Cum talis qui tenuit in sokag vel
Burg cu fuit plene etatis scdm sokag et Burg dona
toes fecit. quererit an illas revocare possit cu puenit
ad maiorem etatem xxi. anni. ac si illas fecisset de feodo
militari. Dico qd no. vidi potit in termino. M. de. P. etc.
Hec aut que dca sut locu hent in hede masclo. De
fem vo et hede existente infra etatem no oio sit. De qui
bz aut minor infra etatem respodere no debet. Dit in
fra de excpnibz. Si vo minor agat contra maiorem. tunc
locu het esson contra minore in psona maioris qui tenet.
Si defaltam fecit maior. locu het respinmonio magis qz
esson. In pmo die capiat assisa et io. qr si psens eet mi
nor. nichil dice posset contra maiore. quare assisa remane
ret. et cu minor p assisam recupavit. vt de feodo. et

iure proprietatis ante plenam etatem non respondebit ad breve
de recto nec maiori nec minori. Sed nec de aliquo alio placito ubi
posset sine recuperatione exheredari. Si autem minor petat contra
maiorem per assisam bene tenebit et assisa in persona minoris pe
tentis. De minore autem qui est in seisina videndum est qualiter
est adeptus vel sua de facto suo proprio quod assisam petit vel infra etatem
fuit seisitus de quibus infra dicetur. Item vel antecessor eius
cuius hereditate fuit obitu seisitus ut de feodo vel alio modo.
Si autem de feodo non respondebit ante etatem secundum quod expressius
dicitur in principio. Si maior petat contra minorem. Si autem non
infeodatus sed alio modo si in vadio vel ad terminum vel ad vitam
vel si minor inde feoffatus fuit capietur assisa eodem die si
ne venit sine die nec esson habet locum neque responsio.
Cum autem plures fuerint tenentes in assisa mortis antecessoris
aut plures petentes. aut sunt omnes infra etatem vel quidam illorum
et tunc videndum est. Si propter etatem unius sive fuit petens sive
tenens. debeat remanere assisa. Et si omnes sint infra etatem
Et tunc videndum est si omnes fuerint participes qui petunt vel qui
tenent vel generi. Item si omnes participes verum divisa fuit
hereditas vel indivisa. et si ubi unus heres vel plures pe
tentes infra etatem vel plures vel omnes. non propter minoris
etatem petentium remanebit assisa. Si hereditas fuit divisa
propter quod propter capitale dominum qui assisam dedicere non possit. quod
quidem non erit in causa proprietatis. Si autem fuit unus vel plures
et omnes infra etatem. et omnes teneant in communi et pro indiviso re
manebit assisa usque ad etatem omnium. quia sunt omnes quasi unus
heres. Si autem teneant pro indiviso et quilibet partem suam. quilibet
liber respondeat pro se et pro parte sua. sed etas omnium expectetur. vel
unius erit expectanda sine placitum fuerit super possessione vel super
proprietate de recto. Et quia sunt quasi unus heres ea ratione quod
unus sine altero nullus sine alio respondere potest nec debet
et teneant simul pro indiviso. Si autem plures sint filie

heredes et petant per assisam mortis antecessoris. capiat dominus et ille qui fuit plene
etatis optinebit et ille qui fuit infra etatem remanebit in
custodia successiue. Et cum ad etatem peruenerint habeant recu-
perationem per breue de rationabili parte et non per assisam. Et ideo e contrario
si petierint licet infra etatem fuerint procedat assisa non
obstante etate. Sunt autem plures excepciones et fines contra assisas
que sunt communes ad omnia placita de quibus infra plenius dicetur.

Si autem contingat quod plures sint participes qui teneant et plu-
res qui petunt. et secundum quod res petita teneatur pro indiuiso
in communi si aliquis eorum in breui non fuit nominatus siue petens si-
ue tenens quid agendum est in tali casu. supra dicetur plenius de
exceptionibus secundum quod hereditas fuit diuisa. inter participes et
in quo casu non oportet in breui nominare nisi tantum illos qui tenent rem
petitam licet alii participibus respondere non teneantur. et qui
per aliud breue summonendi sunt ad respondendum et cetera. et sine
quibus non. Et sic dici poterit de pluribus participibus si unus pe-
tat sine aliis quod respondere non debeat. Sed in hoc casu
nisi omnes qui sequi debent in breui nominentur cadit breue de
assisa. Et eodem modo si plures tenentes sint qui teneant
pro indiuiso nisi omnes nominentur in breui cadit breue omnino. Et
quia si omnes nominentur qui tenent uel petunt in communi unus
moriatur licet pars morientis per ius accrescendi accrescere
debeat superstitibus cum omni emolumento. tamen cadit breue pro parte
morientis quam tenuit cum aliis in communi et cum parte
cuiuslibet ipsorum. quia ex noua successione augmentatur. alia omnino
et noua opus erit breue autem de suo participe insimul.

Etiam cadit in assisa bastardie per quod uertitur assisa
in iuratam. ut si frater antenatus tulit assisam super fratrem
postnatum de alio uiro et replicet de postnato quod ipse
heres esse non potuit. quia frater eius matrem suam in-
tantum desponsauit. hoc per assisam in modum iurate de
consensu utriusque partis capte declarabitur. ut de iure. &c.

de P. Item vertit assisa in iuratam si quis assisam arram
at. domini sui. et ipse respondeat quod nichil clamat nisi cus
todiam. et replicet contra eum quod custodia ad ipsum non per
tineat eo quod tenementum illud de eo tenetur in socagio ad quod
dominus sic respondeat quod semper ipsi et antecessores sui prius inde
fuerunt custodiam. Super utroque casum fiet inquisitio per
assisam in modum iurate si terra illa est socagium vel non
et si sit socagium. tunc de certa tallie et antecessorum suorum ver
tit assisa in iuratam multis de causis ¶ Eodem modo
si assisa nove disseisine secundum quod expressius dictum est. ¶ Et
quicumque per modum donationis femina prefertur masculo in suc
cessione. ut hic. R. dedit in maritagium cum B. filia sua
quandam terram cuidam viro. et de eo viro habuit quandam fi
liam. A. nomine. et mortuo viro postea nupsit alteri viro de
quo habuit quandam filium. C. nomine. mortua B. A. filia de
primo viro in seisina existente. C. arram assisam mortis
antecessoris super eandem. A. ex parte cuius responsum fuit quod
predictus C. nichil de iure inde clamare potuit. quia terra
illa data fuit in maritagium patri suo cum B. matre sua
et heredibus de ipsis duobus exeuntibus responsum fuit ex
adverso quod alio modo data fuit in maritagium cum ipsa. B.
matre eorum. videlicet et heredibus de ipsa B. exeuntibus. quo
casu. quia fuerunt frater et soror de una et eadem matre
communi diviso patre consideratum fuit in ultimo itinere. G.
de. P. in comitatu Suff. quod assisa non iacuit inter eos.
sed quod fieret inquisitio per patriam et non per assisam de mo
do donationis ¶ Item vertit assisa in iuratam propter exceptio
nem vendicionis. ut si quis petat per assisam mortis
antecessoris et excipitur quod petens habuit fratrem ante natum qui
habuit fuit pro herede et fuit in seisina de eadem terra
et ille postmodum vendidit ipsum tenementum. ut de ultimo itinere
M. de P. in comitatu Norff. ¶ Nisi fiat aliqua replicacio

a petente quod talis qui donacionem fecisse debuit nunquam fuit in seisina de
eadem terra. vel si fuit in seisina et donacionem fecit ipse dona
tarius nunquam seisinam habuit in vita donatoris vel quid tale
Item si antecessor recognouit vel remisit et quietum clama
uit. Item si pro illis qui dicit se tenere per legem Anglie con
uicti fuerint ad bastardos. Item si quod etatis vel quod sta
tus | conuentio | finis facta | res iudicata | vel quid tale. Et quia
peruenitur ad assisam quod perimit assisam mortis antecessoris
et dissensio inter partes. ubi tenens dicit unum et petens con
trarium de consensu partium vertitur assisa in iuratam et sic termi
natur negotium et sufficit exempli causa. Item vertitur
assisa quandoque mortis antecessoris in iuratam quandoque propter partum suppo
situm. ut si cum aliquis heres fuit in possessione vel per suppositionem s. ad ol
aliquorum qui fecerint se heredes alienum cum non sint. perdant as
sisam super verum heredem. eodem modo propter adulterium ut si
dum maritus eius agens fuit in remotis partibus vel in tali
infirmitate detentus quod generare non possit aliquis accessum habue
rit ad uxorem de quo pregnans extiterit. si maritus sta
tim talem partum amouerit cum redierit et illum deaduocauerit
ex hoc vero heredi nascetur exceptio contra assisam. Si autem
talis aduocatur et aliqua pro eo fiat presumpcio quod suus esse possit.
licet revera non sit cum simul extiterint talis pro herede iudicabitur
licet non sit. Si autem aduocatio sua et concessio nature concurrere
non possint hoc est super annum vel per biennium fuit absens
et reuersus puerum inuenerit ex uxore sua et reuera castratus fuit
vel ita infirmus quod generare non possit. licet talem aduocauerit
cum veritas confessioni preferri debeat que nature non conuenit
nec iure licet quis aduocat. locum habere non debet breve de recto
quod verum est secundum quosdam sapientes ex sorore auunculi ex
eodem patre et eadem matre et nepos ex fratre eiusdem ex eodem
patre diuersa quod matre tulerit assisam mortis antecessoris versus ca
pitalem dominum feodi. s. ex sorore de morte auunculi et nepos

ex fre de morte eiusdem petiit p assisam quandam terram de
seisina .A. auunculi sui nepos vo ex fre dicebat se esse hes
pinquior qr fuit fil fris ipius .A. et nepte ex sorore ipius
.A. non debet ei pferri qr ipe est masculus et ipa est femina
et puenies ex femia ideo ipe est heres pinquior / ad quod fu
sum fuit ex pte nepte qd nepotuit esse heres pinquior. qr idem
nepos fuit fil fris ipius .A. . Sz qr pr ipius nepotis et pdcs
.A. no fuerut fres de vno pre et vna mre Sz de vno pre
et diusa matre. et qr mr sua ipius nepotis fuit soror ipius
.A. de vno pre et vna mre de terra petita fuit pquisitu
ipius .A. et no hedit descendes aliquo antessor et qr hoc
dedia no potuit consideratum fuit qd nepte fuit pinqor
qr puenit ex sorore ipius .A. de eodem pre et eadem mre
et nepos puenit ex fre masclo sic et ex masclo remocior est
heres qr ex diusa mre. Aliud forte dd est de hede de
cendente scdm quod casus istud inueniri potit in ter
mino pasch et trinit . anno . r . r . h . iiij^o in Com Suff
Idem dici posset de hede si pr obierit seisitus qd soror de
vno pre et eadem mre hes pinquior erit de ee fris . qm
masclus de alta sorore et hoc ronc venie . dom est eniqr int
qs psonas iacet assisa mort antec et de morte quas int
dd est int quas no iacet ne contingit qd p assisam dum
nec pectas que loc no het . si tm in ea possonis . Et sciend qd
locu non het int coniunctas psonas sic coheredes eme sint he
des pcipes et hedtat capaces de aliqua hedtate descen
dente aliquo eor antec siu no capaces quo dan ei capaces
sic hedes vt si hedtas pabil sit rone plurm psonar
sic filiar que sunt qr vnius hes vel rone hedtatis que
ptabil e int se / locu no het ass set p bre de purparte.
Et si assisa impetret cadit oppoita exceptoe mor ltur cu
quibz ipor sic hes pinquitr quam ad pte suam . r ipor
qui sint remociores et in alio gdu . Si aut plures hedes insil
et pinqui quo ad assisam si oes no sint pticipes vel capaces
set vnus eor ppt puilegiu quod het vt enpius dum est
et cui ius mere descendit aliis pferet et in quo casu locu

no fiet ass cum determinet r possessionem. Set bre de recto quod
utrumque determinat sibi assisam et mort ancest et unde cum in predictis casibus
incipiat quis agere per assisam teneat dicere excepcio contra assisam. De
excepcionibus bastardie obiecta petenti vel tenenti in ass mort an
ces. contra assisam perimit assisam et iurata quandoque assisam in iuratam
quando causa mittitur cognicionem in curia christianitatis secundum quod ob
iecta fuit sic vel sic. secundum quod inferius dicetur. De excepcio
nibus ubi tractatur de bastardia. et ubi plenius quis possit oppo
nere eam et cetera. Set refert inter quas personas locum habere de
beat. Et tenetur excepcio bastardie. Sicut ubi agitur oportet
de necessitate per bre de recto quia excepcio bastardie totum determi
nat negocium tam super possessione quam super proprietate. quod
quidem non facit assisa nec consanguinitas nisi tantum super
possessione. et ideo inter coniunctas personas procedi possit
in cognicione bastardie. Ad hoc quod ille cui obicitur
legitimum se probare non possit / cadit ab accione sua et ab ac
cione vel seisinam amittat secundum quod obiecta fuit petenti vel te
nenti et sic terminatur negocium secundum quosdam. Set quia po
terit de facili se probare legitimum et facere se coniunctam perso
nam et sic pervenire possit in casu a quo incipere non poterit
ass nec locum habere nisi bre de recto tantum. ideo non tenet
excepcio bastardie non magis quam assisa / Set si bastardia obi
ciatur in foro seculari quandoque in foro ecclesiastico secundum quod in
ferius plenius dicetur de eodem tractatu. Si autem obiectum
non fuit. dicant iuratores in veredicto suo quod petens bas
tardus sit simpliciter vel cum tali obiectione. quod natus fuit
ante matrimonium tunc non procedat ass. quia vacua est
possessio et cadit. eodem modo dici debet de tenente et
de ultimo tenente. ut. de. ff. in Com Sum. Item
eodem modo si sic obiectum fuit quod petens natus fuit
ante matrimonium per duos annos vel per tres. et petens
se inde posuerit in iuratam. Et si iurator dicat
absque alia mencione bastardie quod talis sit propinquior
heres et quod antecessor obiit seisitus ut de feodo et post tantum.

 ·73·10· 124

Preterea quod dicunt aperte brevis continent non est volunt inquisitio
de bastardia quia legitimitas debet probari in Itinere W. de Rale
in Comitatu Lanc assisa mortis antecessoris. Cui idem se concor
dant etc. nec erit in hac parte dominum ipsius consensu. Et quando
bastardia obiciatur ut supra erit generum. Item videndum est
in persona cuius procedi deberet inquisitio bastardie quod refert
utrum ille cui obicitur vel obiectio maioris etatis sit vel minor.
De eo autem qui est infra etatem et tenens non procedit inqui
sitio ante etatem. Ut si custos dicat quod ipse tenet in custod
iam tali qui est infra etatem et excipiat quod talis bastardus
fuit. Ut in Itinere Martini de Pateshulle et Sigemanner inqui
sitio cessit ad etatem. Item in eodem autem Itinere est contra
rium in assisa mortis antecessoris de duobus qui fuerunt infra
etatem et contra quos processit inquisitio per assisam super
bastardia et ibi obiectum fuit quod bastardi fuerunt et similiter
hoc idem dixerunt quia nati in adulterio. Set non fuit contra
rium quia petens et ibi tenens. Et quod inquisitio procedi debeat
de bastardia contra petentem qui fuit infra etatem quod pater suus
inquirere super hoc desponsavit matrem suam vel de hoc quod
natus fuit antequam mater sua esset desponsata et procedat super
hoc inquisitio ut de eodem Itinere. Martini de P. in Comitatu Salop.

Consuetudinis cuius ad curiam christianitatis inquisitio bastardie in casu
ubi matrimonium sine sponsalia non dedicata fuerunt in assisa mortis
antecessoris secundum tenorem brevis regis. Et quomodo fieri debet utrumque est
de generalibus plenius dicetur. Eo ad recto quod si tenens petenti obiciat
bastardiam et petens econtra tenenti. Queritur quis eorum debeat prius
probare legitimitatem. Et videtur quod ille qui petit quia eo non
probante legitimitate remanebit possessio tenenti. Cum ipse tenens bastar
dus sit sive non. Concedendum est sic nisi forte petens contra
tenentem dicat si ego sum bastardus et tu es. Et sic prius semper erit
inquisitio de bastardia petentis quam tenentis quia si petens
ius non habeat petendi remanebit suo loco possessio ut dictum est etc.

Explicit Cadit assisa. Incipit
Ffeet asaver.

Ioe a ſaver al comencement de cheſcun plai qeſt plede en
la court le Rei ou ceo eſt plai de terre. ou de treſpas
ou de aunbedeus. E pur ceo eſt adire adeprimes de
plai de terre. qe ne poet eſtre fors en qatre maners
qar ou tel eſt de fee ⁊ demeine ⁊ de dreit / ou
de fee ⁊ dreit ⁊ mort de demeine / ou de fee ⁊ de
meine ⁊ mort de droit / ou de demeine ⁊ mort de
fee ne de dreit. Dount de ceaux qe ſont de fee
⁊ demeine ⁊ de droit eſt adire al comencement. ſicom
de breff de dreit a demaunder terre. pree. bois. mare
is. rente. turberie. ou avoeſon de Egliſe countant de
la ſeiſine ſon Auncestre. ou de ſa ſeiſine demeine
en totes ſes natures. ſicom del bref de Entre ⁊
de Eſchete ⁊ teus autres. ⁊ adeprimes de ceaux qe
ſont commune a touz teus brefs. ⁊ puis de ceus qe
ſont commune as uns brefs ⁊ nient as autres. Eſt a
aſonier qe touz teus brefs communement eſt al defendant
ala primere venue ſei eſſonier de mal de venue ⁊ donqe
doit le demandant aperir ou ſon atorne pur ly. ou il
ſe poet eſſoigner ſil voet par bon eſſoignour a meſme cele
venue. qar bon eſſoignour poet auxint faire a cheſcun
venue com attorne. fors la ou adverſarie apert ⁊ voet
⁊ doit pleder. qar il ne poet nient pleder pur ſon ſeig
nour. Car ſil adverſere ſon ſeignour face defaute ou ap
pierge. il poet prendre le iour pur ſon ſeignour en contre
ſon adverſer auxi bien com ſoun ſeignour ou ſon attor
ne. E ſi ſon adverſere eſt demaundant ⁊ face de
faute. il lui poet fair perdre ſon breff ⁊ lui ⁊ ſes
plegs en la merci ⁊ ſon ſeignour eiunt iour quites ſaunz
iour par iuggement. E ſi ſon adverſarie eſt defen
dant ⁊ face defaute. le ſoignour le demandant poet
fere entrer en roulle la defaute ⁊ ſuire breff de iugge

ment a prendre la terre en la main le Roi par le grant cape
ou par le petit ou de avoier seisine. Si ceo est plai de terre
ou attacher ou destreindre solonc diverses nature des brefs.
E fet a savoir qe quant le seignour fust issint la defau
te pur son seignour son nom certein serra entre en roulle
la ou homme entre la defaute & il ne serra pas le nom del
attorne si lem ne donc qele attorne soit gilour & desert
la court. E comencera len roulement en tiel cas issint. Et
R. essoniator B. op. se iiij. die versus O. &c. & dunkes
serra iour done par la pigne lesges a un autre iour au
qel iour le tenant purra faire defaute. E lautre iour pur
ra le tenant faire defaute sil fust essoigne alautre
iour devant & dunges serra la forme del roulement is
sint. R. op. se iiij. die versus O. de placito unius carruca
te terre cum pertinentiis in .S. quam clamat ut ius suum versus eum
& ipse non venit & habuit diem per esson' eum hic ad hunc di
em. Judicium. predicta terra capiatur in manum domini Regis & prouisum
les homm &c. Et diem captionis &c. Et ipsum eum quod sit
hic tali die. inde respons. &c. E sil ne fust mort
esson al primer iour mes fist defaute. Donges len
roulement del primer iour issint. R. op. se iiij. die
versus B. de placito unius carucate terre cum pertinentiis quam
clamat &c. Et ipse non venit. & vicecomiti mandatum quod eum
summoneret. Judicium. predicta terra capiatur &c. ut supra. E
si li ount plusours defectours en le brefs donges ser
ra lenroulement issint. R. op. se iiij. die versus B. de
placito &c. & versus O. de placito tanti & cetera ut supra.
E donges istera un brefs de iugement qest apelle
le grant cape. Rex vicecomiti salutem. Cape in manum nostram
per visum legalium hominum de comitatu tuo tantam carrucatam terre
cum pertinentiis in .S. quam R. in curia nostra coram Justiciariis
nostris apud Westmonasterium clamat ut ius suum versus B. per

Magnum cape.

defectu ipsius .B. Ceo sount plusours defauteours dounges issint
Cape in manum meam per visum et cetera unam virgatam terre cum
pertinenciis in eadem villa vel in alia quam idem .R. in eadem Curia mea
clamat versus ipsum per breve .C. pro defectu ipsius .C. Et sit de proximo
Et diem captionis scire fac Justiciariis nostris apud Westmonasterium per litteras tu-
as sigillatas. Et summone per bonos summonitores predictum .B. vel predictos .B. et
.C. quod sint coram Justiciariis nostris apud Westmonasterium tali die inde respon-
suri et ostensuri quare non servaverint diem sibi datum per esson-
suos coram Justiciariis apud Westmonasterium tali die Et summ fuerint
Et habeas ibi nomina eorum per quorum visum hoc feceris summonitorum et hoc
breve. T. etc. Et fet a savoir qil ad en motz diverses sa-
unz plus en le bref de droit qe home lai port sur ascun
et en le bref de droit de dower. Et en le bref de droit
qe Abbe. Priour ou persone porte sur ascun qar en le bref
de droit qi home lai porte si deit home dire issint. [et deforciat]
quam clamat esse ius suum versus talem. Et en le bref de dro[it]
de dower issint quam clamat in dotem versus talem. Et en le
bref de droit qe Abbe. Priour. ou persone porte issint. quam
clamat ius ecclesie sue de [illegible] versus talem. Et fet a saver qe
somouns en le fin del grant Cape signefie deus choses
cest a savoir a respoundre del chief plai par cel mot respon-
dend[um] et de la defaute par cel mot ostend[end]. Et fet a savo-
ir qe par cest bref poet terre estre perdue par defaute en
ceste manere. si ele soit pris en la main le Roi et nient re-
pleuie de deinz les .xv. iours. apres ceo si est perdu par
defaute qe home appelt nounpleuine. ou si il face defaute
a lautre iour apres ceo bref le grant Cape maintenant est
ele perdu par defaute apres defaute. mes qele fust reple-
uie a heure et terme. ou si le tenant face defaute apres
ceo qil ad une foiz apparu en Court. Et fait a savoir. qe
ou qe les Justices sont trouez si poet home repleuir sa
terre pris en la main le Roi. Et dunqe maundra le Justices

la plevine de iour a ses compaignons par ses lettres seales
a son iour de plee. ⁊ si son iour soit devant Justic' en
Eire. donqes nest il pas mester de entrer en roule la
plevine. mes si son iour soit devant Justic' del Bank. si co
vient qele seit en roule & en la chauncellerie le roi si
poet home a beire ⁊ dame replevir sa terre prise en
la main le rei. & donqes avera il bref le roi de la ple
vine ⁊ de le iour ⁊ de la plevine as Justic'. & quant une
terre est issi replevie devant Justic' hors de la court
donqes mandra il a ses compaignons un tiel bref.

Socijs ⁊ amicis suis karis dominis. G. ⁊ P. Justic' domini — Breve.
Reg' de Banco. R. ⁊ B. salutem. Significatis quod B. venit coram no
bis tali die apud .ff. ⁊ petiit terram suam in .S. sibi re
plegiari que capta fuit in manu domini Regis pro defalta
quam fecit coram vobis apud .ff. ut dicit. ⁊ hoc vobis
significamus valete. Et fet a savoir qe touz teaux
plais si poet home aver un atorne ou deux en son
plai pur lui. mes donqes lui covient meismes estre
en present ⁊ son atorne ausint. & si ses atornez so
ient receuz devant Justic' hors de la court donqes
avera il un tel bref. Socijs ⁊ amicis suis karis do — Breve.
minis. G. ⁊ P. Justic' domini Regis de Banco R. ⁊ B. sa
lutem. Sciatis quod C. attornavit coram nobis .ff. ⁊ G.
ad lucrandum vel perdendum in loquela que est coram vobis
per breve domini Regis de recto inter predictum .C. petentem
⁊ W. de .E. tenentem de tanta terra cum pertinentiis in
.ff. ⁊ hoc vobis significamus valete. Et fait a
saver qil ne covient pas qe chescun home en sa propre
persone ou son atorne pur lui replevise sa ter
re pris en la main le rei. qar un estrange home
le purra faire pur lui. Et fet a savoir qe si le
visconte avant tesmoigne la somons qest en le

original e soit retorne qe ieo fu somons e ieo ne fu pas som
mons. donc mon aduerser fet entrer sour moi la defaute
donc le grant Cape ist dont nous auoums parle e puis te
moigne qe ma terre est prise en la main le Roi e ele ne
fust nient prise e temoigne origenement la dreine somonse qest
en le grant cape e ieo ne fu pas somons e il demaunde
le iour de la prise dont ma terre nest pas replevie pur
ceo qe ieo ne sauoi riens de ceo e mon aduersere se pre
nt a la defaute de noun pleuine parounc il covent
qe ieo perde ma terre coment purrai ieo tele defau
te sauuer. Est asauer qe la premere somonse del
original purrai ieo defere par ma lei e issint purra
ieo anientier la primere defaute en ceste manere
Sire defaute ne puisse ieo fere ieo ne fu pas somons
e ceo sui prest a faire qe ceste Court agardera qe fe
re deuerei auec la prise pur sauuer la noun plevi
ne ne puisse ieo defaire par ma lei gar si ieo vo
ille dedire la prise si covent il attendre la fausine par
les reconise de la prise de la terre en la main le Roi Ne
la dreine somonse qest en le grant Cape ne puisse ieo nient
dedire par ma lei pur ceo qe la somonse fust temoigne
a tel iour qe mon aduersere recouera seisine de ma ter
re e dounkes ne fu ieo nient la e tout eusse ieo este
il ne me auereit ia mester graunt a ceo a dedire la somo
nse e dautre part ieo ne purrai agager nule lei de la
noun somonse fors en contre le somenours qe adonkes
ne sont pas la auec lautre recoure seisine de ma
terre e puis ne auoi ieo nul parole encontre moi ne
nul iour de plai par ount ieo ne purrai rien dedire
a nul ne gager nule lei. Est asauer qe en tel
cas purroi ieo doner al Roi del mien pur fere venir
les primers somonours ensemblement ove les secundes

somonours ⁊ les veours de la ꝑṡe ⁊ donkes sera acteint
de faumo par son breff. Ceo ṡtera bes de foulke. Et ascun
dient ⁊ dient qe tout alasiare serunt somonours a donkes
encountre mort le purroit dedire la somonse en contre
eux par mains liev. ¶ Est a savoir qe coment qe hōe per
de ma terre par defaute si com par defaute apres de
faute ou par defaute apres apparaunce ou par defau
te apres de noun pleuine. uncore si hoe eisse droit
a mantenaunce. si purroit hoe pleider ⁊ recoverer par
son breff de droit ⁊ en nule autre manere. ¶ Les
tiers iour de plai. qnt la terre est prise en la ma
in le roi ⁊ replevie. ou si le tenant veigne avant
qele soit prise. il doit apparer ⁊ lem countra vers lui
⁊ il demandra donkes veue de terre ⁊ sera donkes
entre en roulle la demande de combien il demande la
veue issint. A. petit versus. B. tantm terre cu ptin
in .S. ut ius suu ⁊c. ⁊ B venit ⁊ petit inde visum
⁊ habeat. dies datus est eis in Octab ⁊c. Et donqes ser
ra le demandant son tiel breff de iuggement a faire lui
aver la veue. ¶ Rex vic salutm. Precipimꝰ tibi qd sine
dilone habere fac. B. visum de tanta terra cum ptin in .S. qua
A. in Cur nra coram Justic nris apud Westm clam ut ius suu
versus eum. Et dic quatuor militibꝫ de illis qui visui illi in
terfuerint qd sint coram Justic nris apud .W. tali die ad tes
tificand visum illum. Et habeas ibi nomina militum ⁊ hoc breve ⁊c. ¶ Bre de visu.
Et si ont plusours defendours sour les queles le breff ve
int qi demandont la veue donkes issint. ¶ Precipimꝰ
tibi qd sine dilone habere fac. B. visum ⁊c. quam .A. in
Cur nra ⁊c. fac ⁊ C. habere visum de tanta terra ⁊c. qm
idem .A. in eadem Cur nra clam ut ius suu versus eu. ⁊
dic quatuor milit ⁊c. ut supra. ¶ Ore est asaver qe
par mons des exceptons ⁊ monks de resouns poet home

abatre lu bref avant veue de terre demandee qe par ne
vint apres. et ausi vont le poer apres meins q devant. Les
excepcions q sont encontre la nature del bref ou del pur-
ture. si com un nom pur un autre. ou un surnom pur
pur un autre. ou q le bref ne gist mie en tiel cas aba
tent le bref avant veue de terre demandee et meint
apres. Mes excepcion de nom tenir si com que le tenant
ne tient pas pleinement la demande del demandant
ou que le tenant ad parceners saunz les queus il ne
deit respoundre. celes excepcions abatent le bref au
bedeaus avant veue et apres. Ore fait assavoir.
q par tout communement ou home poet voucher a
garant si poet avoier la veue fors en cas. si com en le
bref de Douwer dount dame rien nad del tenement
dount le baroun morust seisi. la ne deit pas le tenant
aver la veue. et si poet il voucher a garant. Et en
ascun cas si poet le tenant aver la veue et meint
vocher a garant. si com en le bref qd permittat. Et en
le bref dentree. ou home ne poet voucher a garant
hors del lignee. fors solement traverser le entree.
E si est a savoir qil est grant folie de voucher a garant
avant qe home eit la veue de la demande. par cest reson.
un R. enpleda un B. de une carue de terre ou les ap-
purtenances en P. e celui B. avoit deux carues de ter-
re en mesme la ville. R. ne avoit droit al une carue de ter-
re ne a lautre. E vient avant celui B. solement. de-
si com il ne poet estre certefie la quele des deux carues
R. lui demanda. avant qil eust en la veue et voucha
un C. a garant. qi vient par somons et demanda
par quei B. lui vocha a garant. et B. mist avant une
chartre dount C. par le fait son auncestre qi heir il fust
lui fust tenue a la garantie de une carue de terre en

A. de cele qe ne fust pas en demande. Et A. dist ieo ne de
maundai unqes ne unkes ne demaundai cele carue de terre
ne mes launcre. Et quant B. vist ceo donkes voleit il respoundre
outre al chief plai. Et A. demanda jugement sil poet res-
tir a cel respounse et respoundre al chief plai apres garant
voche. Et fust agarde qe noun. Et qe C. alast quites de
la garantie. Et qe A. recoverast sa demaunde vers B.
Et B. en la merci. Et par tant perdist il son vocher. par
ceo qil deust aver en la veue certeine demaunde de
son adversarie et aver garaunt en certein. Al quarte
iour apres la veue demande poet le tenant sei essoig
ner de mal de venue. Et avera donkes iour si com est a
vant dist p essoigne et lessoigneour overa si com de suz
est dist. Et est asavoir qe si le demandant (tenant) face ra
mes defaute apres ceo qil est une foiz apparu en la Co
urt le Roi il perd sa terre touz outre par le petit Ca
pe. Ceo est un breff quil ni ad nule manere de reco
verir par quei qe le breff soit loiaument servi. Cest
adire si le tenant ne fust ment essoigne a tiel iour
qe le Cape issist. ou en autre manere qe la Court le
Roi ne fust ment deceu. Donkes ni ad nul recoverir a
sauver la defaute. Mes si le tenant ne eust dro
it a sa tenaunce. il la purra demaunder et pleder par
un breff de droit e en nul autre manere. Et est
asaver qe si le tenant face lames defaute fors une
qest la primer quant le grant Cape ist. il perde seisine
de terre. Et sil face defaute apres defaute il perde
sa terre (veue) touz. Et sil face defaute apres apparaunce.
le petit Cape isist. qe avant vaut com une seisine
gar le tenant ad perdu chescune maner de respouns
si la Court le Roi ne soit deceu. Et si ne serra il se
mouns a nul autre chose en le breff. fors de oier son

Juggement com cel qi ad ſa terre perdue par defaute
qar nul ſinkes home ne doit aver jugement en ſa
abſence ſil ne ſoit par ſa defaute qil ne voet me
venir et pur ceo ſera il somonus en la fin del petit
Cape de oier ſon juggement coment il ad ſa terre
perdue par la defaute qil fiſt quant le petit cape

Parvum Cape. iſſiſt en ceſt manere. Rex vic. ſalutem. Cape in ma
nu nostram tantam carucatam terre cum pertinentiis in N. quam R. in
Cur. nostra coram Justic. nostris apud W. clamat vt ius ſuum &
ſuas B. per defectum ipſius B. Et ſumm. per bonos ſumm. predictum
B. quod ſit coram Justic. nostris apud W. tali die ad audiend.
inde judicium. Et habeas ibi ſumm. et hoc breve. T. et cetera. E ſi
vont pluſours deforceours en le breff. Donkes iſſint. Ca
pe in manum nostram tantam carucatam terre cum pertinentiis in
ead. villa vel in alia quam idem R. in eadem Cur. nostra clam.
vt ius ſuum verſus C. per defectum ipſius C. et ſic de ſingulis
Et ſumm. per bonos ſumm. predictos B. et C. quod ſint coram Just.
nostris apud W. tali die ad aud. inde judicium ſuum. Et ha
beas ibi et cetera. T.

E fet a ſaver qe auſi bien poet le
tenant eſtre ameſon com venir a ſon jour quar le quel
qil veigne ou noun il perde ſeiſeine de ſa terre par quei
le breff ſoit ſolemement iſſu. Ceſtui breff eſt appele le
petit Cape pur ceo qil ni ad mie taunt des articles
com en lautre breff de juggement deſuz eſcrit qeſt
appelle le grant cape. E fet a ſavoir qe ſi le tenant
face defaute apres le grant Cape. Donkes avera le de
mandant ſeiſine de la terre qil demande par ceel breff.

Breve novas. Rex vic. ſalutem. Sciatis quod R. in Cur. nostra coram Justic.
nostris apud W. recuperauit ſeiſinam ſuam verſus B. de
tanto terre cum pertinentiis in N. nisi per defaltam ipſius B. Et
io tibi precipimus quod idem R. de predicta terra cum pertinentiis ſine dilatione
eſt plenarie ſeiſinam ſine dilatione habere fac. T. et cetera.

Est bien plusours defautes. dont issint. Sciatis quod .A. in
Curia nostra coram etc. recuperauit seisinam suam versus B. de tanta etc.
D. per defaltam ipsius. B. et versus. C. de tanta etc. per defaltam ipsius.
C. Et ideo etc. ut supra. ¶ Estre ceo ascun foiz auient qe le tenant
rende par conge. et dont auera le demaundeur tiel
bref. ¶ Rex vic' salutem. Sciatis quod cum .A. in Curia nostra ¶ Aliud breve
coram Iusticiariis nostris apud .W. peteret versus B. unam carucatam Sciatis
terre cum pertinentiis in .F. ut ius suum idem B. venit in eadem
Curia nostra et reddidit ei illam carucatam terre cum pertinentiis in .F.
Et ideo etc. ut supra precipio ¶ Qant le tenaunt veigne en
la Court le Roi apres veue de terre demaunde. ou apres
essoigne gette apres veue. sil ad garaunt a voucher. il
li deit voucher et bien se gard qil vouche sagement. qar
si vouche celi qi rien nad dount garantir et ne voit ga
rantir il perde sa terre pur ceo qe son garaunt li faut et
il ad perdue responns si tost com il ad vouche pur ceo qil
en son voucher leissa son baston et sa defense a son au
tre. et si son garaunt li faut. son bastoun est depesse
et sa defense empiree et ne pur quant lem poet vocher a
garaunt celui qe rien nad et dont couent il qe celui
voille garantir et vocher outre sil ad rien par qei autre
lui seit tenuz a la garantie et dont est il bon al tena
unt qar tout soit il povere et rien nad. il nad pas
pur ceo perdu franchise lei vers son garaunt ¶ Ore
est a sauoir qe autrement est en bref de droiture qe
nest en autres brefs qar en bref de droiture doit le de
maundant recouerer vers le garant a la value de la de
maunde qil demand vers le tenaunt le tenant et tenir en pees
Et en autres brefs doit le ~~demaundant~~ tenant recouerir vers
le garant a la value de so fee qil perde ¶ Est a sauer qe quant home vouche a garant ou il voche en
femme de deinz age ou home de plein age. Et sil vouche

enfaunt de deinz age a garant . la parole ſera reſpitee
ieſqes al age del enfaunt · et quant lenfaunt vendra a
son age la parole ſera reſomonue · par un bref qe
iſtra hors des roulles des Juſtic' · et les parties vendront
et purſueront la parole qe devant fust reſpitee · mes
autrement eſt en le plai de douwere · qar la covent qe
lenfaunt reſpoigne par lui et par son gardein · sil eſt
en plede ou par autre vouche a garant · Ceo fait a ſa
ver qe homme ne poet mie voucher enfant deinz age
a garant sauns charte · E ſil fet il perd ſon vouche
et celui qe voet voucher enfaunt deinz age a garant · il
deit nomer touz ceaux qe rien ont de ſa terre en
garde · enſemblement ove celui qi ad corps · et autre
ment perd il ſon vocher · qar il serroit tort qe les
uns deuſſent garaunter · et mie les autres de ceo qil
teignent · et ſi deit voucher en ceſte manere · Jeo vouche
par cele en ceſte Court J. de [illegible] fiz et heir B. de
[illegible] qi corps e partie des terres ſont en la gard celui
et partie en la garde celui · Ou qi corps eſt en la garde
celui · et totes ſes terres en la gard celui · et donkes de
mandra le clerk par quei · et il monſtra donkes la char
tre · et le clerk lenroullera et demandra · ou serront
ses gardeins somonus · et il dira celui en tel Counte
et cel en tel Counte ſi com il ſont · et donkes serront les
gardeins somonus par un tiel bref · Rex vic'

Bre de som[onere] custodem

[illegible] salutem Summone per bonos summonitores [illegible] de O. custodem cor
poris et [illegible] terrarum J. de [illegible] fil' et hered' B. de
[illegible] Et [illegible] de G. custodem [illegible] terr' [illegible]
[illegible] quod sint coram Justic' nostris apud [illegible]
[illegible] ad [illegible] de O. certam partem [illegible]
[illegible] terre [illegible] quam O. [illegible] fuit [illegible] B. de [illegible]
in Cur' nostra coram Justic' nostris apud Westm' [illegible]

in octab' Sci Hil' versus eum. Et unde idem .R. in eadem Cur' nra
vocavit predictum Hered' ad Warant' et in custodia sua ex
istentem ad Warant' versus eum. Et habeas ibi eum et hoc
bre. T. etc. ¶ Et si serra le breff a touz visconts
E si plusours ount voche donkes issint Sum' etc.
vt prius ad Warant' tali tantum. et tali tantum etc. vt supra.
E serra comande al vicont qi est tenantz. qil sevre
ceo breff. et par aventure il voet delaier le besoigne et
nient sevrer. E pur ceo le demandant ou son attorne
pur lui sil soit sages sivera ceo breff pur afiner la be
soigne. ¶ Al autre iour apres si le tenant face de
faute. le petit Cape issist vers lun et lautre se po
et fere essoigner sil voet. ou le garant purra donkes
fere defaute en peril sil voet et donkes fere soi esso
igner. e apres fere defaute en peril. et a quel iour
qil face defaute. il istera un tiel bref de iuggement
a prendre la terre le garant en la main le Roi. a la va
lue de la terre demandee issint. ¶ Rex vic' salutem — Magnum Cape.
Cape in manum nostram per visum leg' hominum de Com' tuo
de terra .W. de .K. in balliva tua pro defectu ipsius .W.
ad valenciam viii acrarum terre cum pertinentiis in .S. quam
.I. in Cur' nra coram Justic' nris apud Westm' clam
at vt ius suum versus .H. Et unde idem .H. in ead' Cur'
nra vocavit predictum .W. ad Warant' versus eum. Et diem cap
tionis etc. vt supra in alio magno. Cape supius in pri
ma defalta tenentis. ¶ Ore avient sovent qe mouz
des vicontes pur faver del une partie delaient le breff
et qe ascun foiz retornent le breff. qe le demandant
nad pas trove plegges de pursuer son breff et pur
ceo nad il rien fait ¶ E donkes doit le demandant
sil soit sages trover plegges as Justic' et seront
donkes ses plegges demandez et lour nouns entrez

en Rouille e serra donke bn auera venir e issera donkes vn tiel bref de iuggement

Cn bre rec[i]t[a]nte q[uo]d partes no[n] inuenit pleg[ios] de p[ro]s[equendo]

Rex vic[ecomiti] salutem. Quia J. de E. coram Justic[iariis] n[ost]ris apud Westm[onasterium] sequi[tur] de clamio suo p[er] p[lures] ... de G. de Com[itatu] Ebor[um] e H. de B. de eodem Com[itatu] vel de alio, tibi p[re]cepim[us] sic alias tibi p[re]cepim[us] q[uo]d sum[moneri facias] p[er] bonos sum[monitores] B. de G. q[uo]d sit coram Justic[iariis] n[ost]ris apud W. tali die ad respondend[um] p[re]fato J. de plito q[uo]d reddat ei unam carucatam terre cu[m] p[er]tin[entiis] in P. quam idem J. in eadem Cur[ia] n[ost]ra clam[at] ut ius suum versus eu[m]. Et unde tu ip[s]is mandasti Justic[iariis] n[ost]ris apud Westm[onasterium] tali die q[uo]d p[re]dic[tu]m B. no[n] sum[monuisti] q[ui]a p[re]d[ic]tus J. no[n] inuenit tibi pleg[ios] de p[ro]s[equendo] &c. E ascun foiz auent que les visc[ontes] ne retornunt nul bref de iuggement e donkes conuent il querer lenroullement dont le bref issit e enroullier autrefoiz la defaute e donkes comencera lenroullement issint. Preceptum fuit vic[ecomiti] q[uo]d sum[moneri facias] vel attach[iari] tal[em] &c. e issera hors des Roulles vn tiel bref com auant, mes il comencera issint.

Cn bre nou[er]cati bre de iudicio

Rex vic[ecomiti] salutem. Precepim[us] tibi sic alias tibi p[re]cepim[us] q[uo]d sum[moneri facias] uel attach[iari] vel capes in manum n[ost]ram vel hereditat[em] tali coss[u]m vel q[uo]d distr[ingas] &c. toutes hores cum auant iesqes al fin e donkes vn mot issint. Et tu ip[s]e sis tunc ibi ad aud[iendum] iudiciu[m] tuu[m] de hoc q[uo]d p[re]ceptu[m] n[ost]r[u]m primus inde tibi directu[m] no[n] es executus, nec bre n[ost]r[u]m quod tibi inde venit Justic[iariis] n[ost]ris apud W. tali die misisti sic tibi p[re]ceptu[m] fuit. Et habeas &c. &c. E ascun foiz auant de le visc[onte] que ceo est en la franchise de ascun e fust comaunde as baillifs de cele franchise qil feissent le comaundement e cunz neount rien fait e donkes issera vn bref vn bref de iuggement al visc[onte] qil ne lesse pur la franchise de celui qil ne face le comandement issint.

Cn bre re[cit]ante q[uo]d p[re]cep[ti]o[ne]m fuit ballio libertatis qui nich[il] inde fecerunt

Rex vic[ecomiti] salutem. Precipim[us] tibi q[uo]d no[n] omittas p[ro]pter libertatem tal[em] quin sum[moneri facias] vel distr[ingas] vel attach[ias] talem

secundum tenorem brevis original. E puis ala fin del bref issint. Et unde tu ipse mandasti Justic' nris apud W. tali die quod precepas Ballie predco liberacio quod precepcum nrm prius inde tibi directum exequerent. qui mch inde fecerunt. Et hec as &c. &. E ascun foiz mannde le viscounte en bref de trespas fausement que le defendant nad terres ne chateus en sa baillie dont il poet estre attache ou destreint. & donkes deit le pleignaunt sil est sages tesmoigner devant Justices qil ad assez & ou. & donkes deit le bref & lenroulement estre en mesme la manere com avant. Mes issint deit comencer lenroullement. Preceptum fuit vic' &c. & le bref issint. Precepimus tibi sicut alias precepimus &c. & la fin issint. Et unde tu ipse mandasti Justic' nris apud W. tali die quod predcm talem non attach. eo quod non habet terras neque ten in balla tua & testificatum est in eadem Cur' nra quod habet ad sufficien cur' apud W. & ibi pt attach. Et tu ipse tunc ibis ubi audi iudicium tuum de hoc quod preceptum nrm prius inde tibi directum non es executus Et tibi preceptum fuit. E sil nad rien en cel Counte mes en un autre donkes avera le pleignant un tiel bref a cel viscounte com il avoit avant avant a lautre. E ascun foiz mannde le vic' que le defendant est clerk & nad nul fee en sa baillie par quoi il puisse estre attache ou destreint & donkes sen ira le pleintiff ou tiel bref al Evesge. Rex venerabili in Christo patri R. eadem gra Lincoln Epo salutem. Manda mus vobis quod venire fac' coram Justic' nris apud W. tali die .ff. de .C. clericum vrm ad respondend' N. de B. de placito quare in ipsum N. apud L. ff. insultum fecit & ipsum verberavit vulneravit & male tractavit & alia enormia ei intulit ad grave dampnum ipsius N. & contra pacem nram. Et unde vic' nr Linc' mandavit Justic' nris apud W. tali die

Contra vic' retornat pro quod defendens non habet in balla sua p quod pt distr.

Contra vic' ... nat quod defendens dicit est & non habet [illegible] feod in balla sua

Parvum Cape ad valenciam.

qd pdcs .ff. clic' est & no het laicu feod in balla tua p qd
possit attach. Et heas ibi hoc bre &c. En mesme la
manere a chescun bref de trespas. Mes ascun foiz avient
en plai de terre dont no' avoums avant parle qe si le gar
raunt fait defaute apres apparance & donk issera un tel
bref de juggement qest appelle le petit Cape ad valen
ciam. en ceste manere. Rex vic' saltm. Cape in ma
nu' nram de terra .W. de .N. in balla tua p defctu respons.
W. ad valenc' com' capitate terre tu pcon in .N. quam
J. de .C. in Cur' nra coram Justic' nris apud Westmon' clam
at ius suu' vsus .ff. vnde idem .ff. in eadem Cur' nra vocavit
pdcm .W. ad Wai' vsus eum. Et sum p bonos sum pdcm
W. qd sit coram Justic' nris apud Westmon' tali die aud' in
de iudiciu' suu'. Et heas &c. &c. E ascun foiz avient
qe le demaundant apiert & pleide & le tenant gette
avant une exception ou countre le bref ou countre
le principal & de ceo se prent les pties de ambepars
a perdre & gaigner & se mettount en le pais. E ascun
foiz avient qe un garrant est vouche & entre en garran
tie & donk doit le demaundant counter vers lui qe
estoit par sa garrantie lui defent taunt & le garraunt
respoundra com tenaunt & par aventure de ascun excep
cion se mettra en le pais & le demandant aussi. E en
quele manere qe ceo seit la Justic' purvera solom ceo
qe le pais est loinz ou prees & par assentement des
parties solom ceo qe la chose est gnt ou petite qe len
quest soit pris en Bannc ou en Countee & si lenqueste
deit estre prise en Countee donk suera le demandant

Qu inquis debet capi in Com.

un tiel bref. Rex vic' saltm. Precipim' tibi qd
venire fac' coram te & coram Custodibz plitoz Corone
nre in pleno Com' tuo .xii. tam milites qm alios lib
os & leg' homes de visn' de .N. p quos rei vitas me

hinc sciri poterit. et qui nec A. nec B. aliqua affinitate at
tingat: et per quorum sacramentum diligentius inquiras. utrum predictus
B. fecit homagium et servicium suum predicto B. scilicet .iiij.
denarios per annum pro una virgata terre cum pertinentiis in N. Et
si predictus A. inde fuit seisitus. sicut predictus B. dicit vel non
sicut predictus A. dicit. Quia tam predictus A. quam predictus B.
inter quos inde contencio est. posuerunt se in inquisicionem
illam. Et inquisicionem quam inde feceris: scire facias justiciariis
nostris apud W. tali die sub sigillo tuo et sigillis eorum per
quos facta fuerit. Et habeas ibi nomina iuratorum et hoc breve
et cetera. E cel lenquest deit estre pris devant justices

Cum inquisitio debet capi coram justiciariis

donc issint. Rex vicecomiti salutem. Precipimus tibi quod venire
facias coram justiciariis nostris apud W. tali die .xij. tam milites
quam alios et cetera. Et qui nec A. nec B. aliqua affinitate at
ad recognoscendum super sacramentum suum utrum et cetera. Ita ut super presentem
Et habeas et cetera. E donc deit le viscont fere venir .xij.
iurours et lour comaundra de par le roi quil soient a
tiel iour. com le bref voet devant justices a par fere cel iu
ree et encovera touz lour nouns endossez ou le bref del
enqueste. E si ceux veignent al iour donc passera lenqueste
E sil ne veignent al iour donc suera le demaundant

Cum justiciarii non venerint ad diem infra contentum.

un tiel bref. Rex vicecomiti salutem. Precipimus tibi quod habeas coram justiciariis nostris
apud W. tali die corpora Rogeri de H. Willelmi de B. et cetera. iuratorum summonitorum inter
via .n. coram justiciariis nostris apud W. inter A. petentem et B. tenentem de tanta terra cum pertinentiis
ad faciendum iuratam illam. Et habeas ibi hoc breve et cetera. E si la iuree ne veigne
pas a cel iour: donc istra un tiel bref. Precipimus

Bre.

tibi quod distringas Rogerum de H. W. de B. et cetera. iuratores summonitos
in iuratam coram justiciariis nostris apud W. inter A. petentem et
B. tenentem de tanta terra cum pertinentiis in H. per omnes terras
et catalla sua in balliva tua. ita quod nec ipsi nec aliquis per ipsos ad ea
manum apponant donec aliud a nobis inde habueris preceptum
Et quod de exitibus eorundem nobis respondeas. Et quod habeas corpora

cur' coram Justic' nris apud W. tali die ad faciend' Jur' illam
Et habeas ibi hoc bre et te'. Ore est a saver qe si le noun
lement die issint contessum est hinc inde Ei Jur' ven
ludin. donke le quel qil veigne ou noun. Juggement pas
sera e nul essoigne ne gist e si le nounllement ne die ment
issint donke gist essoigne e autres delais E si longueste
passe pur le demandant. donke avera il un bref de aver
seisine en ceste manere. Rex vic' salutem. Scias qd. A.

Bre p seisina

in Cur' nra coram Justic' nris apud W. p considacoem
eiusdem Cur' nre recuparavit seisinam versus B. de tan
ta terra cu ptin in. S. Et ideo tibi pcipim qd eidem
A. de pdca terra cu ptin sic pdcm est plenar seisinam
si dilone here fac. te. E qnt tenc terre est recovere
par defaute. donke issint. Rex vic' salutem. Scias

Breue

qd. A. in Cur' nra coram Justic' nris apud W. recupa
uit seisinam suam versus B. de tanto p defaltam ipius
B. Et io tibi pcipim etc in eius.

Ore est a dire del second membre de plai. qe est de
fee e de droit e nient de demeine si com del bref. qd
permittat. E fet a saver. qe aver fee e droit e nient
demeine est si com aver pescherie en autri ewe ou
aver pasture en autri soil aver venables estovers en
autri bois e teus autres semblables ou hom demaunde fran
chise en autri soil. bois ewe pasture apurtenant a son fr
ten e hom demande nul rien del soil. E fet a saver qe
teus brefs sont pledez ausi cum bref de trespas par atta
chement e par destresse e nient par le grant Cape ne par
le petit e ausi sont autres brefs de plai de terre plede
par attachement e par destresse si com bref de covenant
Quare eiecit. Quo iure. Fin fete. Garrantie de charte. e Quare
impedit. E en ascun de ceux gist home avoir la veue
e en ascun nient si com en bref de trespas pur ceo qe

ceo est son tenz demeine. Est a savoir qe quant lem attache
cel plai del . qd permittat par attachement & par destresse. tanqe
resget ala fin : Donks al apparaunce apres deit home counter
del fee & del droit & de la seisine son auncestre del. debet.
sanz plus . si son bref soit tiel & qil ad celeez & des
reine. E donks poet le demandant soi defendre par ba
taille ou par grant assise. pur ceo qe le plai est tout del dro
it. Ou il countera del. debet . & del. solet . & de sa seisine de
meigne si son bref est tiel E donks ne poet le defendaunt
ne nedeit soi defendre par bataille ne par grant assise. einz des
cendroit en enqueste & si serra dimine pur ceo qil countes de
sa seisine demeigne. Ore est a dire de laps & de brefs de
Iuggement qe sont en ceus breff

Al la primere seance poet le defendant soi essoigner de mal
de venue sil voet. ou fere defaute avaunt. & fere soi esso
igner apres pur ceo qe sil se face essoigner al primer iour.
Donks sil face defaunce al autre iour apres donks serra il mis
par gage & sauf pleg. E sil face puis defaute : ses plegs
serront amerciez. E sil se face essoigner apres la defaute.
donks par lessoigne ad il sauve ses plegges. E si est a savo
ir . qil poet aver essoigne al primere seance ou apres la
primere defaute ou apres la seconde & nient outre. pur
ceo qil ne poet aver nul essoigne quant il est destreint
par terres & par chatens . & sil ne face defaute. donks
avera le pleignant tiel bref. Rex vic salutem Pone Pone p vadm
p vadm & salvos pleg. G. de 2 . qd sit coram Iustic & salvos pleg.
nris apud W. tali die ad respondend . I. de . E. de plito qd
permittat eum habere com pasturam in terra sua. G. de
2 . vel de plito. qd permittat eum habere ronabile esto
verium suum in bosco suo. G . de . 2 . quam vel quod in
ea vel in eo habere debet. vel debet & solet ut dicit Et ad
ostend quare non sequebat diem sibi datam p esson suum

coram Justic' nris apud W. tali die. Et habeas ibi noia pleg' et hoc
bre &c. et c. E donke doit le visconte endosser les nouns des
plegges en cel bref. et puis apres sil face defaute: si istra

Bre.

un tiel bref. Rex vic' salutem. Precipim' tibi qd distrin
gas G. de T. p oes terras et catalla sua in balli tua. ita
qd nec ipe nec aliquis p ipm ad ea manu apponat donec
aliud a nobis inde habueris preceptu. Et qd de exitib3 eord
nobis respondeas. et qd habeas corpus eius coram Justic' nris
coram Justic' nris apud W. tali die ad respondend J. de E.
de plito. qd pmittat eum &c. Et audit' iudiciu suu de pl
bz defaltis. Et habeas ibi hoc bre &c. E set asavoir qe
iames apres ceo bref autre ne istra. Mes apres ceo bref
purra la parole estre delaie par le bre et donkes serra fait
en mesme la manere solom diverse nature des brefs ou

Bre.

delaies sont par vist' com avant est dit et tous tems
silbere le bref soun le vist' issint. Rex vic' salutem. Pre
cipim' tibi sic alias tibi precepim' &c. et a la fin issint. Et tu
ipe tunc sis ibi aud' iudiciu tuu de hoc qd preceptu nrm
prius inde directu no es executus sic tibi preceptu fuit.
Et habeas &c. E set asavoir qil est peril en cel plai a
fere defaute apres veue et nient avant. quar mes
qil face .x. defaute avant veue il les purra fere par
favour del viscont. et iames par tant ne perdra terre ne
tenement. Mes il purra astiun foiz estre greve par amer
ciementz et le viscont auxi sil silbe bien qi est pleintif.
E apres ceo purra il apparer et demander veue de terre
bois. mareis. ou pasture ou il cleim aver la commune. E
donkes istra un bref de veue en ceste manere

De visu h.

Rex vic' salutem. Precipim' tibi qd sine dilone habere fac'
E. de E. visum de x. acris mar' vel pasture vel bos
c. in T. in quib3 J. de E. in Cur' nra coram Justic'
nris apud W. clam habere comm. vel ronabile estoverium

sun tanqam presente ad librum ten sum in eadem vil
la vel in alia. Et dic quatuor militibus ex illis qui visui
illi interfuerint. qd sint coram Justic nris apud .W. ta
li die ad testificandum visum illum. Et habeas ibi noia
militum et hoc bre. T. etc. ¶ E puis poet il aver
assoigne. e puis venir e respondre e mettre sei
en dieu. e se grant assise. le quel il ad meindre droit
a tener cele pasture ou cel bois en son general. si com
il les ou a Johan de aver sa commune si com il la de
mande. ou il purra son droit dedire e defendre la
seisine son auncestre par le corps son franc home. ou
il purra sa seisine dedire e le droit defendre e met
tre sei en enqueste pur le pleder.
Ore est a dire del tierz membre de plai qest sour les
brefs. q sont de fee e de demeigne. e merement de droit
si com del bref de mort dauncestre. e de ses mem
bres. si com del bref de Cosinage. de Aiel. e bref
de renable porcion. qest appelle. nuper obiit. De fee e de
demeigne sanz plus. ne purquant len counte ces brefs
com de fee e de demeigne. e de droit par deux reso
uns. ¶ Lune est pur ceo qe tant ne est le deman
dant droit en heritage ne celui qil claime estre son par
tener droit en sa tenaunce. ne purquant puis qe son par
tener est entre par celui auncestre. de qi seisine il de
maunde. e qil cleime est son partener. si suppose il q
son partener ad droit a sa partie renable. e il ala oue
par mesme la reson. Lautre reson est qe la ou le de
mandant counte de la seisine son auncestre qi morust
nad gueres en son demeigne com de fee e de droit.
son adversere qest defendant ne poet pas tel droit
dedire. qar il le fait. par taunt en noterioit il son dro
it demeigne e le dedroit com mesmes celui q est

pur ceo qe mesme celi
est entre par cel
auncestre e rien
nad fors par cel
droit.

⁊ com ſom dreit heir ⁊ cil le heir dediſt le dreit son
aunceſter il dediroit ſon dreit demeigne. Eſt a
a ſavoir qe en ceo breff ne deit il nient avoir la veue
de la terre pur ceo qe ceo eſt son tort demeigne
⁊ la terre eſt aſſez eſpecifie par la demande del
heritage qe fuſt a lui son aunceſter. Ne en cel breff
ne deit home nient vocher a garaunt sil cleime
com del heritage. ⁊ ſil cleme nient com del herita
ge ne en purpartie ⁊ dit qil tient par feffement
⁊ qe launceſter ne moruſt pas seiſi ⁊ ceo mette de
ceo en enqueſte ⁊ jugement paſſe encountre lui
il perd tout enſemble en autrement ne poet
fere la mette. Tore avient aſcun foiz qe un home ad
deux filles ou treis ⁊ donne a vne de ses filles
partie de ſa terre. mort le prodhome contek chet
entre les filles. qar celes qe rien ne ont de feffement
voillent qe ceo qe lour sore ad de feffement. soit co
mune en sa partie ou qele mette cel en comun oveſq
les autres ⁊ partent totes. Mes ele voet tenir cel
en pees en son general de ſi com ceo neſt pas heritage
ne son piere ne moruſt pas seiſi ⁊ pur ceo lui eſt avis
qe tout lui eit son piere feffe de vne pcie de ſa terre
ele neſt pas pur ceo forcloſe de son droit del heritage qar
il pert qe le piere voucha plus ſanz en lui qe en nul
des autres ⁊ pur ceo lui atriſt il sa partie plus qil ne
fiſt as autres. Jugement en ceo cas. Si le piere la feffa
par homage ⁊ ſervice. ele tendra cele terre en pees ⁊ ia le
meins partira le remenant oveſq les autres pur ceo qe
le piere atriſt sa partie. E en ceo cas sile piere soit
sages. ele sera feffe a tenir cele terre del chief seign
ou a tenir de meins de son piere a sa vie ⁊ apres son
deces de chief seignur de fee. Mes si la terre seit done

en fint mariage. Donk covient il qe ele soit mis al autre he
ritage e partir tout en commun. ou qe lui soit a
countee en sa partie. e qe ele eit le surplus de a tant
com a lui afiert del autre a parfere sa partie. E donkes
en cel cas ne la doit valer encontre le bref cel excepcion qe le
pere ne moruist pas seisi de cele terre qe ele out en fint ma
riage pur ceo qil piert qe le pere ne la lui dona mie pur
acquite sa partie. mes pur lui aider e consailler de la ter
re e del heritage qe deit estre sa partie. ¶ E fet asa
voir qe si un heritage est departi e un fut home q
tient franchement de tel heritage soit enplede de
sa terre e il deit voucher a garant. il doit voucher
touz les parceners. E sil ne le fait. il perd son vocher
pur ceo qe chescun des parceners deust garanter e les
autres ment. issint serreit sa partie desjoint. e il
perdisit e nul des autres. e donkes ne lui demorreit mie
sa renable partie. e ceo serroit tort. ¶ Dautre part
fet asavoir qe le bref de renable partie nest iames aba
tu par nountenure ne bref de dowere dont dame
rien nad. mes si le tenaunt face defaute. ele demaun
dant demande troppos en son Cape. ou autrement
qe fere ne deust. sil le poet garant son adversere vient
chalaunge. pur ceo qe le bref original ne nome rient
certeinement fors renable partie. ou renable dowere
e pur ceo ne poet le bref original estre abatu par tel
excepcion. e rien ne serroit a dire abatre le bref de
jugement e ne mie loriginal. E fet asavoir qe
tel bref est plede ausi com autres bref avant nomez
e par mesmes les delais. si com le bref de droit e dentre
e les autres. Ceo est a dire par essoigne quant il apent
par defaute en peril. ou le graunt Cape en leu ant quant il
apent par defaute apres apparaunce. ou le petit Cape.

en eilbant par enqueste en countee ou devant justic' dum
ne qnt ele aport. E par mesme les brefs de juggement
de seisine avoir eur enqueste ou eur plai plede ou par
juggement eur defaute qnt il aport solom divers
ordres des brefs si com desuz est dit. mes quil ne gist
nule veüe de terre ne garant voucher par les resouns
avant dites par les delais. e par mesmes les brefs de
juggement. e par mesmes les essoignes plede. Ceu brefs
de cosinage. e le de ael. e de tamt plus. pur ceo qe
en ambedeaus ceaux brefs poet home avoir veüe de ter
re e voucher a garant. E fet asavoir qe le bref de co
sinage ne poet estre countez sauns resort amountant. e
puis de descente en descente en avalant. e le breff de cos
inage ne passe nient le aiel mes resorte al aiel. e del fre
re e la soere. jesqes al ael. est le breff bon. E sil passe. donks
est le breff abatable. mes le bref del aiel ne poet estre
countee par le resort. mes tout dreit de decente en des
cente en avalaunt jesqes a neveu e a la niece qe sont
demaundaunz. E fet asavoir qe qnt deaux parceners
demaundent un heritage par descente de un auncestr
issint qe lun sei passe en la line plus loinz qe lautre de
un degre. issint qe lun deit aver le mortdauncestr de
la mort son piere e lautre le aiel de la mort son aiel. issint
qe un mesme auncestr fu piere al un e ael a lautre. e
si serront il ambedeaux joinz en un breff e averont le
mortdauncestr solum la purveaunce de Gloucestr. Mort
dauncestr est plede par assise e james en autre mane
re. si le tenant ne sache rien dire en countre lassise e
cel plai est tout del fee e de demeigne e nul rien del
droit. E en cel breff poet home avoir un assoigne a la
premire journee. E donks il avera un autre jour par las
soigne. e a cel jour purra il fere defaute e donks ser

ra il resomons par cen bref qe istra hors des roulles de Justic'
Et si lassise veigne a cel iour qest done auant al tenant en
le bref de Juggement de la resomons. mes si lassise donk'
face defaute. et suera le demaundant vn tiel bref de Jug
gement a fere venir lassise. ¶ Rex vic' salutem. Precipi Bre.
mus tibi qd hēas coram Justic' apud .W. tali die corpa .A. B.
C. & D. &c recogn' assise mortis antecessoris quam .J. de .E.
in Cur' nra coram Justic' nris apud .W. arrain' versus tale
de vna carucata terre cu ptin in .N. ad faciend' assisam illam
Et hēas ibi hoc bre &c. ¶ Et si le tenant ne veigne ni
ent a cel iour. donk' passera lassise par sa defaute & cest
a dire il ad perdu chescun chaleng' en contre le bref &
en countre lassise issint. mes qil seust ou poest ascun
chose dire en countre lassise par quei ele ne deust mie
passer. ou en countre le bref de nonn tenure ou de cha
lenger la gent del assise pur ceo qil sont allies par af
finite ou consanguinite. ou par homage ou par autre
reson renable. parount il seront remuables. par reson
ne sera oi. mes si lassise ne soit mie la donkes istra
vn tiel bref. ¶ Rex vic' salutem. Precipim' tibi qd distr' Bre.
A. B. & C. &c recognitores assise mortis antec' quam .J. de .E.
in Cur' nra coram Justic' nris apud .W. arrain' versus .B. de
tanto terre cu ptin in .N. p oes terras & catall' sua
in balla tua. Ita qd nec ipi nec aliquis p ipos ad ea
manu apponant donec aliud a nob' inde hueris precep
tum. Et qd de exitibz eor'. Et qd hēas corpa eor' cora
Justic' nris apud .W. tali die ad faciend' recogn' illa
Et ad audiend' iudiciu suu de pluribz defaltis. Et he
as ibi hoc bre &c. ¶ Ore est a saver qe iames apres
cel bref autre ne istra mes tot temps reherter
mesme cel. fors mettre al comencement si com depuis
est dit. ¶ Precipim' tibi sic' alias tibi precepim' qd distr'. Bre.

&c. E puis a la fin issint. Et tunc tu eis ibi aud... [illegible]
tum de hoc qd precepimus priuis inde tibi directum nec es ex
cus' est tibi preceptum fuit. Et habeas ibi &c. T. &c. Ore est a
sauoir qe iames home par cel bref ne purra perdre par de
faute ne nul peril auoir par quei qe lassise ne die ment
en countre lui fors sera amercie par sa defaute.
Ore est a dire de la quarte manere de plai qest de deme
igne tenement de fee ne droit si com del bref de nouel
disseisine en totes ces maneres. quar par cel bref ne
poet home demander nul droit nul recouerer nul fee fors
solement franc tenement & ceo qe a franc ten. apent &
chatens issint qe lem puisse assigner disseisine ou anu
saunce. E fet a sauoir qe nul desseisine ne sera
pas pleide hors de counte ne nul essoigne igist quar
le quel qe le tenant qi meins est appelle defaceour
veigne al iour ou noun lassise passera. E fet a
sauoir qe le bref est de deaus maneres en sa nature
quar la ou lem pleide de tenement ou de ceo qe a franc
ten apent par nul home ne poet estre disseisi del
col. ou de pasture la doit home pleider par assise.
La ou lem pleide fors soulement de nusaunse encom
de mure. fosse. haie. Estaunks. Ewe estope. ou esta
unks haucé ou meson leue a nusaunce de franc tene
ment. la poet pleider & plai determiner en countee
& dount ne sera mie pleide par assise. mes par en
queste & sera le bref tiel. Rex vic. salutem. Quest'
est nob. A. de B. qd B. &c. iniuste & sine iudicio leua
uit vel prostrauit quoddam fossatum in. T. J. ad nocume
tum liberi ten sui. in eadem villa vel in alia post primam
transfretacionem dni H. Regis patris in Vascon. Et ideo tibi precipi
mus quod loquelam illam aud. Et postea eam inde
iuste deduci fac. ne amplius inde clam audiamus pro

Rex.

defectu iusticie

defecta iusticie &c. C Est asavoir qe chescun home e
chescune femme de lour frut tenement a lour vies purront
pleder par cel bref de novel disseisine en totes ses ma
nieres si com un home qe tient terre par la lei Dengle
terre qant un home esponse une femme qi ad herita
ge on mariage ou purchace e il engendre un enfant
de la femme il tendra la terre la femme a tout sa vie le
quel qe lour enfaunt moerge ou vive par la lei Dengleter
re. E fut appelle la lei Dengleterre pur ceo qele fust tro
ve en Engleterre pur poures gentils homes qe espou
serent gentils femmes e eus ne out rien ne averoient
qant lour femmes fusent mortes autrement. E fem
me qe tient en dowere poet pleder par bref de novel
disseisine e chescun qe est fesse par escrit a terme de vie
Ore est a dire de plai de avoeson deglise qe ne poet estre
pleide fors par trois manere. Des bref un est appelle
Precipe. qest un bref a demander avoeson deglise com
de fee e de droit e tout tenant lasseisine com son auncestre
ou de sa seisine demeigne e cel bref doit estre plede en
mesme la manere com bref de droit de plai de terre
si com est avant dit e par mesmes les assoignes e
mesmes les defautes e totes maneres de delais e par
mesmes les brefs de juggement si cum par le grant Ca
pe. e par le petit. par breff de veuwe par voucher e
auter breff de somoundre son garant par Cape ad
valenciam le petit par defaute de nom plevine par
breff de avoir seisine. aussi com le plai de terre le bref ma
al visconte e breff de seisine aver de avoeson deglise ma
al Evesqe en cest manere. C Rex venerabili in Christo patri
R. eadem gratia Lincoln episcopo salutem. Sciatis quod W. in
Curia nostra coram Justiciariis nostris apud W. per consideracionem eius
dem Curie nostre recuperavit advocacionem Ecclesie de Sudlee Ore.

Breve

de A. E sil est bref de drein present donk issint. Cognitum est
quod B. in Curia nostra et ... recuperavit presentacionem suam ad ecclesiam
sua Iudice de A. consuet. per recogn. assise ultime presentacionis ibi
inter eos capte et ideo vobis mandamus quod ad presentacionem ipsius
B. ad predictam ecclesiam idoneam personam admittatis T. &c.

Lautre bref de avoeson deglise si est appelle quare im
pedit et cel bref est pleide ausi cum bref de trespas et par
mes les delais. E si est asavoir qe quant ilia ad plai de avo
eson de une Eglise ^lasglise^ soit voide donk deit le demandant sil
est sages aver un tiel bref al Evesqe. || Rex venerabili
in Christo patri R. eadem gratia Lincoln Episcopo salutem. Prohibemus
vobis ne admittatis personam ad ecclesiam de A. que vacat
ut dicitur. Et de cuius advocacione contencio mota est in Curia
nostra coram Justiciariis nostris apud W. inter A. et B. donec discussum
fuit in eadem Curia nostra ad quem illorum pertineat eiusdem ecclesie
advocacio T. &c. || E la droite fourme de quare impedit si
est quant un home ad chartre de une avoeson et navoit
unqes seisine donk par la seisine poet lautre tenir en
pees. E si lem lui deforce si poet il porter le drein present
et recovera seisine par assise le quel il ad droit ou noun
par sa seisine. Mes qe lui ou ascun de ses auncestres la
vendit par bone chartre. Car chartre ne fessement davoe
son ne poet rie valer en tiel bref ne encountre pur ceo
qe bref ne touche nul rien del droit. Si com chartre ou
fessement. Mes donk deit celi qe ad chartre de fessement
de avoeson ou de maner a qi cel avoeson appent ou autre
reson pur lui par unt cele avoeson apent a lui par entre
le quare impedit ausi com lautre de drein present. ou a
vant sil poet. Et donk ne passera mie le drein present avant
qe le plai soit determine del quare impedit. E set a
savoir qe le quare impedit est pleide ausi com bref de
trespas adeprimes par somounse. Et doit home aver

aſſoigne ou fere defaute ⁊ donkes iſtra vn bref de iuggement a
mettre le defendaunt par gage ⁊ ſaunz plegges si com eſt
auant dit en le bref qd permittat. ⁊ puis auer aſſoigne
ſil voet ou fere defaute ⁊ ſil fate donkes defaute donkes
ſera il deſteint par terres ⁊ chateus iſſi qe nul ne mette
la main ⁊ qe le viſconte reſpoigne des iſſues ⁊ qi eit le cors
a vn autre iour ¶ La tirce manere de bref de anceſon
deglise eſt le bref de dreín preſent ⁊ cel bref eſt auſi
com mortdaunceſtr ⁊ par meſmes les delais ⁊ par meſ
mes les brefs de iuggement. ⁊ tel bref ne touche nul
rien del droit. mes si aſcun des aunceſtres le demaundant
preſentaſt dreín. le quel ad droit ou a tort il recouera le pre
ſentement par cel bref ⁊ puis pleidera lautre par vn
bref de droit ſil voet ¶ Eſt aſauoir qil nad fors qua
tre maneres de brefs. qe ſont pledez par aſſiſe Bref
de mortdaunceſtre ⁊ nouel diſſeiſſine. Dreín preſent ⁊
le bref qeſt appelle vtrum qeſt vn bref a fere venir
vne iuree a reconuſtre le quel vne terre ſeit franche au
moigne apurtenaunte a vne Egliſe ou de lai fee de aſcun
¶ Ore eſt a dire del plai de treſpas qe ne poet eſtre
plede fors en treis maneres lun eſt de treſpas fait
en countre la pees le Roi Lautre eſt de wast ou geil ou
vente fete en countre le defens le Roi La tirce eſt de
dette auers deteinue ou autre tiel manere a tort ¶ Essi
ſont par trois maneres des brefs pledez ou par at
tachement iſſint qe le viſconte eit le cors ⁊ le bref le pri
mer iour ⁊ donkes ne giſt nul aſſoigne ⁊ ceo eſt en nule
manere de treſpas fors de treſpas fait en contre la pe
es le Roi ⁊ cí eſt le bref de gaunt purchas ¶ Ou par
attachement iſſint qil veigne a reſpondre ⁊ la giſt
aſſoigne ⁊ ceo eſt de treſpas fetes en contre le de
fens le Rei ¶ La tierce manere del treſpas eſt par

somouns al primer bref. e la gist assoigne auant defaute ou apres. E en totes les maneres de trespas sont les defendanz attachez par attachemenz e par destresce. quant il font defaute si com desuz est dit par bref de iugement solom diuers fourmes. Ceo est le primer attachement.

Bre. Rex vic. salutem. Pone per vadium et saluos pleg. A. de. C. quod sit coram Justic. nostris apud W. tali die ad respond. R. de W. de placito quare in ipsum apud T. insultum fecit et ipsum verberauit vulnerauit et male tractauit et alia enormia ei intulit ad graue dampnum ipsius R. et contra pacem nostram. Et ad ostend. quare non seruauit diem sibi datum per esson. suum coram Justic. nostris apud W. tali die. Et habeas ibi nomina pleg. et hoc breve. T. etc. Vel sic. ad ostend. quare non fuit coram Justic. nostris apud W. tali die sicut summonitus fuit etc.

Bre. E sil fete puis defaute. si istra un tiel bref. Rex vic. salutem. Precipimus tibi quod distringas A. de C. per omnes terras et catalla etc. Ita quod nec ipse etc. Et quod de exitibus etc. Et quod habeas corpus eius coram Justic. nostris apud C. tali die ad respond. R. de W. de placito quare etc. sicut prius. Et ad aud. iudicium suum de pluribus defaltis. Et habeas ibi hoc breve etc. E fet a sauoir qe apres cel bref iammes autre ne istra mes touz temps reuertera meisme ceo bref. e fere le visc. amercier sil nad resnable encheson pur quei il ni ad pas fait retourn.

Explicit magnum fet a sauere. Incipit Magnum

Hengham

Licet ordo placitandi in curia domini Regis secundum leges et consuetudines regni a primeuis temporibus a retro statutis equus et iustus ac in sibi acceptabilis extiterit. Hoc tamen quod idem ordo in forma sua existere non restringat quin plerosque ipsum sequi conantes aliquociens impedit et retardat.

Quam si mens humana singula corde teneret quod absurdum est · memorare valeret sequeretur tamen quod scribere nichil aliud esset quam laborem laboribus anticipare. Et quia scriptura frequenter et sepius rememorat ea que per labilitatem ingenii et memorie excidunt et vacillant. Ego non ad instruendum aliquem super hiis legibus regni Anglie set ad matriculandum futuris collectores quedam introductiva non serie qua debui set qua scivi · sensum proprium copilavi certioribus ea simplificans ut opera hinc apposita in sciendam quietet opera viri et execusent. Brevia siquidem domini Regis de placitis terre qualiter et quibus dilacionibus potest tenens differre litem ante primam apparicionem in Curia et quomodo petens opponere et tenens respondere debet Inquibus casibus potest denegari visus terre et in quibus non · Facta autem commemoracione tam dilatoriarum quam peremptoriarum ante visum terre faciendarum et postmodum modo essoniandi si per finem sentencia litis decidatur nec non et excepciones contra finem ipsum ac quedam exemplaria discussionem huius placiti terminancia et de Jurisdictione Curie Baronum et Comitum cum litis a tali Curia fuit translata. Sequitur de brevi de recto cum suis placitis | Sunt loco continentur inferius.

Edwardus dei gracia etc. B. le Beuser salutem. Precipimus tibi quod sine dilacione plenum rectum teneas A. de S. de una virgata terre cum pertinenciis in B. quam clamat tenere de te per liberum servicium unius denarii per annum pro omni servicio quam Johannes Blundel ei deforciat. Et nisi feceris vicecomes Ebor' faciat ne amplius inde clamorem audiamus pro defectu recti etc. T. etc. Et alie diversitates ut inferius in principio registri de brevibus de recto.

Capitulum primum que placita pertinent ad maiorem Curiam et que ad alias inferiores determinanda. Constat quod placita de crimine lese maiestatis ut de nece vel sedicione persone domini Regis vel Regni vel exercitus homicidio raptu roberia incendio pace domini Regis fracta crimine falsi et hiis similibus ad Curiam domini Regis maiorem pertinent audienda et terminanda. Placita vero de furtis medletis burgariis | 6 Ubi sunt inmediate pertinencia corone vel membrorum.

plagis verberibus transgressionibus sine brevi ubi non agitur de pace domini
Regis fracta ad vicecomitem pertinent audire et terminare. De
placito vero terre potest similiter vicecomes cognoscere quemadmodum
cum placitum illud ducitur ad Curiam Baronis propter defectum ipsius
Curie et quandoque conveniet ipse Reus in Comitatu absolute.

Capitulum secundum de iurisdictione Curie Baronis et qualiter procedendum
est in eadem. Quodlibet autem breve de recto quod dirigi
tur domino feodi et quod debet placitari in Curia sua per
quam primum breve de recto secundum consuetudinem marchie debet
esse petens, et fieri in Curia ipsius Baronis de quo ipse
petens clamat tenere terram petitam. Et sciendum est quod te
nens in Curia Baronis cum primo summonitus est per breve de recto
potest se essoniare ante appenciam ter. videlicet de malo
veniendi si voluerit. si essonium offeratur et cassetur. in hoc facit
Curia suum iudicium. Et si essonium aliquod offeratur tunc non fit pe
tenti iniuria. Et post quamlibet appareciam potest se essoniare ter.
Eodem modo procedendum est in Comitatu. Similiter quod tenens po
test se essoniare ter ante appenciam et ter post quamlibet ap
pareciam secundum Radulphum de Hengham. Potest autem petens
si voluerit in illa Curia placitare usque ad discussionem litis per nar
rationem narratam vel per vadiationem duelli. Set si tenens posu
erit se in magna assisam domini Regis in Curia illa tunc re
manebit loquela ad petitionem tenentis hoc modo.

Tenens ille adibit Curiam domini Regis et habebit breve ad vicecomitem loci per
quod breve idem vicecomes prohibebit domino feodi predicto ne teneat pla
citum illud in Curia sua nisi duellum fuerit inde vadiatum. eo ca
sione quod Rex mandat quod placitum illud deducatur in Comitatu. et
tenens interim gaudebit essoniis suis tam de malo veni
endi quam de malo lecti si voluerit. tamen in adoptione pe
tentis erit si voluerit in eadem Curia tamen dum placitum
deducatur vel non. Quia si voluerit ab inde recedere : adeat
ballivum Regis et probet saysire suo vel per duos testes Curie

et capite in capite clausum et debet

dic Baron de recto sibi defecisse & sic velit nolit dns illius
Cur etiam invito ipo tenente pt hui loquela transf ad Com
Et quid si Cur ipius Baron no defecit ipi petenti de recto
qui sic transtulit loquelam illam ad Com certe dns illius
Cur si voluit pt revehere loquelam illam in Cur suam & eam
ibi terminare ordine premonstrato dumtamen probare possit
sufficient Cur suam de recto no defecisse videt enim qd
idem dns Cur pt adeo simplit procede in hui probatone sic
& petens in probatoe falsandi eam hoc ante raro contingit
Petm enim eciu ulim talibz dns Cur in hui placitis tenend
preciu ascribitur Et sciend est qd in Cur Baron no debet
actornat aliquis admitti sine bri dni Regis Potest si
quidem dns alicui Cur si voluit ex gra sua scribe dno
Regi qd remisit ei Cur suam p tras suas patentes si
cum diligat ipm petente. qua tra porrecta in Cancellar dni
Regis petes ipe hebit suu breve de recto vl directu p
quod vic precipiet tenenti qd reddat petenti terra petitam
Et nisi tenes hoc fecit & petes fecit ipm vic securu de
clam suo pse. sum ipm tenente qd sit ad certu diem co
ram Justic de Banco Et sic ante aliquem ingressum litis
in Cur Baron vel in Com pt hui loquela primo die dirii
ci ad maiorem Cur dni Regis. Loquimur ergo de Com vt
de jurisdictone sua in hoc cam

Capitulum tercium qualit procedend est in Com post Cur
Baron falsatam. Probata siquidem cu solempnitate qua de
cet qd Cur Baronis defecit ipi petenti de recto. pt ipe
petes in Com prosequi loquelam suam si voluit. in si eventu
vsqz ad diffinitiua discussione litis. hoc tamen excepto.
si tenes posuerit se in magna assisam dni Regis supra re
petita. & si tenes se posuit. ad primu sequente Com
gaudeb pt esson. Ita qd si ad secundu Com prendat in
pleno Com bre de pace quod vocatur prohibicio. tunc re

manebit loquela illa ad peticionem tenentis usque ad adventum Justic'
ad omnia placita · et ex hoc liquet quod nec dominus alicuius Com' nec vic' reg'
qui maior est in jurisdictione potest aliquem liberum hominem ad corporale sacrm'
ponere sine brevi dni Reg' · Quod si facere possent · tam dns ille
quam vic' Reg' ex officio suo sub magnas assisas caperent suis locis ·
Caveat sibi rursus qui se sic in illam assisam Regalem po
suit quod dein bre de pace ad primum Com' deffalt' · vel saltem
salvato p esson primo Com' post talem posicionem · quod si non
fecerit · ad clamorem petentis privari iudicabitur de peci
cione · de hac quoque defalta portat Com' record' · Quicquid
autem fit in Com' in huius placito ante posicionem in magna assi
sam vel duelli vadiacionem · etiam si apparentibus partibus querele
et et respondeat p non tenura sine p quecumque exceptione cum
cancelletur lis illa dummodo dicat dicte partibus ad primum Com'
ad peticionem petentis p bre quod dicitur · pone · potest tamen
ferri negocium sive placitum illud coram Justic' de Banco
vel coram Justic' proximo itinerantibus in Com' illo · Et sic adni
chillabitur processus inde habitus in ipso Com' quod hic non habet
Com' record' · Bre tamen remanebit integrum · Pe
tens enim quacumque modica gra semper potest habere se pone ·
supponendum est enim quod procrastinacio peticionis non preiudicat
occupanti · Ex gr' · Si petens ante fundum hodie michi resti
tui · quod me presente deffertur · posset a casu tibi occupan
ti prodesse · Ideoque ponunt aliquam loquelam ex Com' ubi celerior
habetur litis determinacio quam in banco · quia presumitur quod
petens peticionem suam maturare debet · et hinc est pa
tet procedat quod quo iure ex gra cursoria concedit'
sibi se pone · tenenti tamen nequaquam · nisi ex gra maiori
et ex causa speciali · utpote si vic' loci fuerit de stirpe con
sanguinitatis vel alicuius affinitatis attingens petentem seu
particeps in peticione petentis aut aliquid fecisse rei offen
sa existimet vic' tenentis dicta causa sine alia racionabile

(Interlinear additions: above "quo iure": "congruer debet petens"; above "presumitur": "ei"; above "in michi": "in"; above "existimet": "auctoritate"; above "tenentis": "ad peticionem".)

interuenientem infra terminum teneri debet pone. ¶ Die vero prefixo
litigantibus in Com potest tenens facere defaltam. Careat tamen
infra .xv. dies terram suam replegiare. quod si non fecit: seisi
nam amittet. vel ad primum Com potest essoniari de ma
lo veniendi. et ad secundum: de malo lecti. vel facere defaltam

¶ De essonio de malo lecti

Essonium autem de malo lecti semper sequitur essonium de malo veniendi
et non econtra. Et vicecomes mittere debet .iiij. milites de eodem Com
ad videndum infirmum eo ordine quo si placitum esset in ban
co et preceperit ei hoc idem facere per breve de iudicio. Ipsi quoque
milites secundum quod infirmum viderint an langorem tempore elegit pre
figent ei diem quindene vel vnius anni et omnis diei per
hoc breve ¶ Rex vicecomiti salutem. Mitte quatuor legales milites de Com
tuo vsque .S. ad .R. ad videndum vtrum corporalis infirmitas qua
se essoniauit de malo lecti versus G. de placito terre quod est in
Com tuo sit langor vel non. et si sit langor: tunc ponant
ei diem a die visus sui in vnum annum et vnum diem. ut
quod tunc sit ad primum Com tuum prefato G. inde responsurus
vel sufficientem pro se mittat responsalem. Et si non sit lan
gor: tunc ponant ei diem a die visus sui in .xv. dies quod
tunc sit ad primum Com tuum prefato G. inde responsurus vel
suffic &c. Et dic quatuor militibus illis quod tunc sint
ibi ad testificandum visum illum et quem diem ei posuerint
Et habeas ibi nomina militum et hoc breve. Teste &c. ¶ Ante
visum terre petitum et factum potest tenens essoniari de ma
lo lecti et post visum similiter. precedentibus semper essoniis
de malo veniendi. Sed vnius tamen langor capi potest per
voluntate tenentis et non plus. Cum essonium de malo lecti in
maiori Curia domini Regis tempore ad Bancum vel in itinere iustic
iacere debeat tertio die ante diem litis per heredem et per
duos essoniatores et hoc in presencia constabularii Castri vel
coram maiore sive communitatis si Castrum ibi non habeatur nec
per consequens constabularius. vbi hii placita tenentur qui inde

recordum petat coram eisdem Justic. Cum frequenter eveniat
quod Comitatus tenetur in siluis et campis foris villas tales evi
dentur quod calumpniacio esson de malo lecti ante tercium diem
nec per duos esson locum non tenet cum in talibus locis nulla
residet talis persona. que talia recordari vel testificari posset
vel deberet ¶ Solo si placitum suum fuit coram Justic de
Banco vel remanentibus debet ex consuetudine et iure suum esson
iaci ad Castrum Civitatis vel Burgi coram constabular
vel ad turrim London pro Banco vel alibi in tempore Justic
ibi residenciam. Hic idem dico si placitum suum fuit in Cur
Baron. Non enim tenens ignorat de quo domino tenet et de cuius
feodo ten. precium est annexum ¶ Per duos autem esson so
lempnizari debet suum esson ut dicitur per esson excuset in
firmum et alius ibi. preter excusacionem in esson de malo
veniendi in hoc esson quam ratione de coram et eadem consuetudi
ne testimonium perhibeat. Et iaci debet tercio die ante
diem litis ibi computacionem dierum in anno bisextili ut tu
dentur dies sanguinde a die visus eius in eundem annum et
unum diem per ipsum diem inclusum inf. Etiam diem ante diem
litis possit salvari dies excrescentes in anno bisextili et compu
tari in integritate anni quo dictum esson preceptum fuit et con
silio domini E. R. ac breve eius inde directo Justic suis de
Banco anno r. eius. xliiij. Esson siquidem de ultra ma
de ultra.
re locum non tenet nisi in prima excusatione facta hoc in
tellecto: nisi reus iter arripuit versus ultra mare prius
quam summonitionem receperit. Si enim recipiatur suum esson de ultra
mare post esson de malo ven vel post summonicionem
saltem frequenter accidet quod ipse reus maliciose hoc
fecit ad prorogandum ius petentis et ideo locum non tenet
nisi in prima excusatione. Quia ex quo implicatur ille
iter arripuit ante summonicionem receptam, videtur quod
non constabit ei de placito. Et quid si reus de ultra ma

re essoniat'. Sic talis essonium fuit in regno. Certe si petens
hoc eodem die calumpniet' ad aliu diem post' pfigum dumo
do sufficient' pbare possit. reo adiudicabit' p defalta. Sed
est ante Justic' inquirere hui' rei veritate vic' ante in suo
Com simulit' fac' aprobacoem illius petentis recipiat Rex
ta manu. Esson de servicio dni Regis semp admittit' et
locu tenet dumodo ad aliu diem porrigat bre dni Regis de
Warantia esson pdca. Et si tenens no porrigat sic illud bre
cadit in defaltam amittendi seisinam terre. Et si placitum
fuit de capcoe aver' cadit in miam tanqm indefensus. Et
querens hebit p iudiciu recium aver'. Cu autem Rex est
in exercitu suo reo solu existere et hoc liquerit in Can
cellar' dni Regis cursorie concedit' illud bre de servicio pdcor'.
Set si Rege no existe in exercitu miserit aliqm talem
in servicio suo. et hoc in rotul' de Cancell' no inserat'. op
tet qd aliquis miles compatriota ipius testificet' ipm re
um tali die fuisse in servicio Regis anteqm bre illud de ser
vicio suo ei concedat'. Si eni sine vera examinacoe
concedet' tale bre. ordo iuris pverteret'. Nam in quocumq
statu esset lis sua. sive post vadiacoem duelli vel ante. aut
post dcem in magna assisam. forte p talem Warantiam pos
set dampnu petentis impetum retardari. et ideo tali so
lempnitate debet hec fieri. De ptibz ante pli
do potest Com facere recordu. Cu ergo quis aliu impli
tavit in Com p bre dni Regis de consuetudinibz
et serviciis et ipe tenens dedicat in pleno Com pete
ti hui' servicia petita et ipm disadvocet p dno. et
cu dns ille post certos dies pquisierit bre dni Regis
de recto ad petend' ten' illud in dnico de quo dedicata
sunt ei hui' servicia petita. Si tenens hoc in responsione
negavit. sive in Com id neget sive in Cur' ma
iori. hct Com in hoc casu facere recordu. Et si Com

Esson de servicio dni Regis.

De recordo in Com.

recuperabit precia seysinam de
dcō ten. & si Com eꝰ recordi
petens

recordacionem petens amittet dampnu suum inppetuum. De posicionibꝫ in
magnam assisam dm̄ Reg duelli vadiacōe defalta post visum
Si tenens postquam posuit se in magnā assisam dm̄ Reg & ad pri
Com nō tulerit bre dm̄ Reg de pace quod vocatur pro hem̄ (?)
si esson̄ fuit ad primum Com & ad scdm̄ nō differat illud bre
& in eiusmodi placitis terre vbi tenens amittet p defaltam & in
utlagaria sine peti appelli sine bri vel cū bri hec Com por
tare recordu in eodem Com in maiori Cur̄ dm̄ Reg
Cū si tenens fecit defaltam in Com post visum terre suum &
ad calumpniam illius petentis cum esset ille tenens ad au
diend iudiciu suum si tenens ille tunc defferret cum pone
ad removend loquelam hu̇ illuc coram Justic de Banco quod
p assignacōem causarum ex pinus expressarum fact posset ex gra spa
li. generali remcipienda sunt om̄ia recordata in Com an post
cōem in magna assisam dm̄ Reg vel duelli vadiati. Et cū
p ponē venit loquela coram Justic tunc de pdca defalta nō por
tat Com recordū. Singula placita sine bri deducta in Com quia
Com caret recordo ipius Com. Et om̄ia placita p bre deducta
in Com transferri possunt p se coram Justic de Banco vel in
itinere & nō eꝰ Quia in responet. ponē. sic dicit. Pō
ne ad peticōem petentis coram &c. loquela que est in Com
tuo p bre nr̄m &c. tunc ex debo illo sequitur qd nō aliud pla
citum quam illud quod deducitur p bre in Com debꝫ illuc remo
veri coram Justic. Hoc aūt dico ad nullas opiniones insti
corum irracionabiles quam frequenter ex impetuoso grauiter ut appa
reant id quod nō sunt. contineat eꝰ Casu ante pla
citum fuit in Com cū bri vel sine bri. execucōes iudiciorum

De execucōe iudiciorum.

dictorum in Com fi debet p balliuos dm̄ Reg eiusdem Com
quemadmodum si p narracōem narratam sine p defal
tam adiudicatur ipi petenti seisina de pertinentiis. vt ex precep
to vicecomitis ponat dictus balliuus petentem in hu̇ seisinam. nec
oportet ipum petentem querere aliud bre ad hoc faciend quia

hit ex iudicio Com in hoc cum potestate h(ab)et tam magni Cape·
q(ua)m p(ar)ui· Cape· ex off(ici)o sibi co(m)misso (et) sine br(ev)i· Adeo si quis
iudicia Com p(ro)nunciari debent p(er) aliquem sectatore Com· Et si
aliquociens eueniat q(uo)d si quis q(ue)rat(ur) d(omi)no Regi de f(a)l(s)o iudi
cio sibi reddito in Com (et) conuictu(m) [no(n) messe d(icitu)r] ip(su)m iudiciu(m) esse f(a)l(su)m
cui(us) pe(n)de puniri no(n) debet· immo Com· hoc est totus Com
Vnde expedit h(uius)mo(d)i sectatorib(us) tale iudiciu(m) redde(re) q(u)ale p(er) iust(iti)am
poterunt aduocare· Si enim vic(ecomes) posset redde(re) h(uius)mo(d)i iudiciu(m)
q(ua)m cumq(ue) p(ro)pter lucri vel causa ignoranc(ie) deuiaret· quod si
sic facer(et)· indebitu(m) esset (et) iniquum sectatorib(us) Com causam
impinge(re)· Et alia subest causa· (et) sunt [em] nouelli vic(ecomites) adeo s(im)pl(ic)es
et plites q(uo)d no(n) h(ab)ent vnde respo(n)de(re) de vna assisa· et si eo
inciderent in Cur(ia) de tali iudicio· (et) i(de)o statutu(m) (est) q(uo)d totus
[reddat iudiciu(m)] Com· Et vna quelib(et) su(m)m(oniti)o debet fi(er)i [in pl(ac)ito t(er)re] p(er) bonos su(m)m(onitores)· vnde
aut quid sit offi(ciu)m su(m)monitor(um)· Cu(m) ordo pl(ac)itandi in
Cur(ia) Baron· [(et) in Com] su(m)ptus exp(re)ss(u)s primit(ur)· nu(n)c de h(uius)mo(d)i loque
la in Com adiornata p(er) br(ev)e ad Banc(um)· op(or)t(et) est dice(re) quo
modo ip(s)i petens (et) tenens de cet(er)o debent p(ro)cede(re)· Cu(m) s(upr)a dictu(m)
est ante· q(uo)d q(ua)ndocumq(ue) petens defecit· tenens eat quiet(us)
sine die (et) tam petens q(ua)m pleg(ii) sui de p(ro)s(equendo)· in m(isericord)ia·
· Et i(de)o de tenente (et) eius defensione loquitur· Et p(ri)mo
de pl(ac)ito atth(er)minato ad Banc(um) foris Com· [p(ro) pone] Petens aut tene
tenens p(ri)mo die [p(ro)] esson de malo ven(iendi)· Esson ante [s(u)mmondari] p(e)t(en)s (et) pe
tens eodem esson· et no(n) debet g(ra)ciam comoditatem d(e)f
ferre· Vno bono su(m)m(onitore) adhibit(o) tenentem ten(eri) pet(er)e· sic
dicendo· Ros· R· (et) B· su(m)monem(us)· (et)c.· C· q(uo)d die tali die
coram Justic(iariis) apud W· responsur(us) tali· de tanto (et)c.· (et)
specificare q(ua)ntitate[m]· Et in iudicando ante esson semp(er)
respicienda sunt br(ev)ia (et) status pl(ac)itor(um) [magna tela] ne forte p(er) reiteratione(m)
esson nimis differat(ur) peticio petentis· sed p(er) machinosam
fa(m) cautelam [ad] petit(ur) aliquod h(uius)mo(d)i esson in defalta conuerta
tur· Et i(de)o Justic(iarii) ita faciunt ad solitum ad euitand(um)

De eor(um) su(m)m(onitoribus)·

piciam et errorem. Et si summonitores non faciunt officium suum sicut predictum
est. non sunt boni summonitores quia tunc non fit summonicio secundum
legem terre. et hoc ideo dico. quia si summonicio non fit secundum legem terre
re post terram captam in manum domini Regis replegiari potest
eam reus disadvocando omnia esson antequam summons sit et de
fausam summonicionem. Sic dicet Sire defendre ne purrai
ioe faire qar ioe ne fu pas somouns solom lei de terre
et ceo su prest a faire quant que ceste Court agardera qe fere deive
vers vous. Et tunc debent summonitores si sint boni esse presen
tes ad testificandum summonicionem illam et nisi se representent sicut
summonicionem illam decenter fecerint non sunt boni summonitores. Et tunc ad
iudicabitur reus ad legem de terra manum quin fecit potest se
curare quia non fit summonicio secundum legem terre. et hec cautela
est necessaria. Et quid si summonitores sunt boni per omnia ad
hoc dico quod reus potest esse ad legem contra manum eos esset falso. quia
summonitores non possunt recedere in hoc casu ad [illegible]
du lege [illegible] tamen lege [illegible] potest vadiari ad salvandum
autonpnalia et postea potest reus retrahere se de lege et
esse in [illegible] et ita per hanc cautelam autonpnalia salvare
In [illegible] ante Curiam potest per cautela quam vite fit summoni
cio. Licet non presencia tenentis ex consuetudine Regni de
beat usque ad quartum diem in Curia expectari ipsi quem
tenenti non adiudicabitur defalta. Caveat tamen tenens quod
esson suum primo die iaceat ante calumpniari potest et in
defaltam reddi. licet tamen secundo die potest esson notari in
rotulo [illegible] ex gratia Justiciariorum quacumque [illegible] esson
que primo die notari non possit. Modus autem esson
iandi est. A. de B. de placito terre. vel dotis. vel. [illegible].
per C. et sic intitulabitur modus reddendi esson talis. Di
cat prothonotarius clamatorum. Exige esson Rici de Lacy
respondeat essoniator. ecce assum. Item prothonotarius ubi est
W. Russe ac si diceret petens. qui summonitus dicat ecce assum

tenens essoniatur. Quod assisa habendi hic. Warantum tamen a die sancti Andree
in .xv. dies. Et tunc ualet terra eiusdem assisam super conuentam
clamatoris uel in manum recedent neque si uoluit. Poterit
autem essoniatus totiens quotiens uoluit ante redditionem essonii ap-
parere et respondere petenti si uoluit. Et si ipse tenens in-
uentus fuit nunc plebitum in redditionem essonii sui ad cap-
tionem petentis statim uoluit nolit respondere petenti de ca-
pitali placito et sic per propriam fatuitatem posset in prima
apparitione tali amittere dilationes statutas. Habent autem
dies tres dari ex consuetudine regni in omnibus placitis uidelicet secundum
distantiam nature breuium et dierum. In hoc autem breui de recto habet
dari tamen duo dies tunc per annum et pauciores dies dantur in
hoc breui quam in aliis breuibus quia de quocumque breui tenens defaltas
fecerit et non commiserit istud omnino semper est aliis ita quod
quicquid per ipsum recta determinatione concluditur fiat imperpetuum.
Et ideo per habitam moderatam dilationem parti tenenti. Curia namque
domini regis maximum ualet decipere. De diebus communibus in breui
distinguo. Si breue uenerit ad diem sancti Andree de octabis et
quindena adiornatur a die Pasche in .xv. dies. De tertia
septimana in tres septimanas. De mense in mensem. De
quinque septimanis in quinque septimanas. De crastino animarum in
crastino ascensionis. De crastino sancti Martini in octabis sancte
Trinitatis. De quindena sancti Martini in quindena sancte Trin-
itatis uel citra quam quindenam sancti Martini. In hoc termino non
recipit. Et si breue uenerit ad festum sancti Hillarii hoc ordine
respondeat ad diem sancti Johannis baptiste et commisso Pasche omnino
anthi Johannis et Hillarii in hac regula comitabiliter se habent in omnibus
breuibus et placitis. Essoniatur autem absente uel presente aduer-
sario suo tamen potest facere quartum attam ob diem nisi eo
die quo operiente petens litigare et ligare ante per dominum suo-
num potest esson. Et si petens esson fuit uel compuit. essoniatur
tenentis breui potest capere diem usque eum adeo breui. Sic dicit

ſuus vel eius attornat' vel si petens defaltam fecit idem ten'
in reddicione eſſon' pt' calumpniare defaltam illam & sic ad calūp-
niam ſuam petens pdet ſūm bre & ipſe & pleg' ſui de p-
ſequendo in mīa. & tenens & eſſoniator ſuus quieti ſine
die. Et si tenens defic(i)at in eſſon' petentis & tenens eſſo-
ille pt' seqm' defaltam versus illum tenm & ħre bre de mō-
do ad capiend' terram in manū dm' Reg' p magnum capē ant'
p pim de ſeisa tenenda de attachiando ſeu deſcendend' ſcdm
qualitatem plīti & diuſitatem brium & dierum adeo bn' ſic pt'
dns ſuus vel ei' attorn. Aliter autem poſſet talis defalta im-
puncta tranſcurrere ad dampnum curiam & in leſionem regie dignitatis
Unde ante eſſon' ſequitur defaltam p dno ſuo vel ei' attorn' cer-
tam nomen eius in recitabiī in recitatoe defalte illius ſtz
tenere ſtatū ipius eſſon' qui hoc ſtatū tam solemp eſſ-
et in ptate. Cum ante attorn' ſequitur defaltam p dno ſuo
non ſit insſ dubitē de fraude attorn' poſt eſſon' ſtatu'
reddita pt' tenens apparere in Cur' & facere attornatū. Et
certum est ante fac' duos attornatos p pdo infirmita-
tis vel mortis ſeu fraudis in quocumque ſtatu ſunt. Sic illa
ambo tenens & petens poſſunt facere attorn' & ſic ubi appellati
ſunt p hec verba. talis ponit loco ſuo talem verſus talem
de tali placito. Et si prius fecit attorn' quos amouere voluit
sit. Et amouet tales quos prius ſtatim poſuit ante p bre
dm Regis de Cancellar' tam p reo quam p petente admit-
ti attornati. Et si tenens aut petens infirmetur in puincia
qd non poſſit venire ad Cur' coram Iuſtic' nec ad Cancell'
dm Regis ad faciend' attorn' ſuos. cum opteat de neccio
facientem attorn' psonalit' in Cur' eſſe pſentem. tunc ad ps-
tem volentis fac' attorn' mittat Cancell' aliquem nota-
rium de cancell' ad infirmum coram quo faciat attorn' & Can-
cellar' qui illos recepit mandabit p bre dm Reg' huius attorn'
receptionē & quibus mandat dns Rex de gra ſua ſūe

potestatem

potestatem recipiend' hi' attorn'. Rex vic' sic. Rex dilc' & fidelib; suis
salutem. Sciatis quod dedim' vob' potestatem recipiend' attorn' tal' quos
loco suo coram vob' attorn' voluit ad lucrand' vel perdend' in loquela que est
coram Justic' nris apud W. per br'e nrm int' pfatum talem pe
tentem & talem tenentem de tanta terra cum ptin' in N. Et ideo
vobis mandam' quod attorn' illos recipiat' nob' de nob; cer
tificat' attorn' constitut' sub remittentes hoc br'e T. & c. Cum
attorn' petens sive tenens languidus fuit per breve dni
Regis de attorn' faciendo sic. Rex vic' salutem. Mitte quatuor
leg' milites de Com' tuo usque ad N. ad N. qui languidus est ut dicit' ad videnda quem idem N. loco suo attorn'
voluit ad lucrand' vel perdend' in loquela que est in Com' tuo
vel coram Justic' nris apud W. de tanta terra cum ptin' in
N. & dic quatuor militib; illis quod sint coram pfatis
Justic' nris tali die ad testificand' quem idem N. in
pfata loquela loco suo attorn' voluit. Et Justic' similit' in prim
ca pt recipe attorn' & hoc signare sacis sine br'e sim' &
stabit attorn'. Et reus autem in nullo pl'ito quod criminali
pt per legem. Ubi fit appellum pt face attorn' per imprisona
mentum quod subsequit' quia non debet quis imprisona
ri pro debito alterius quia illud est psonale delictum nec per con
seruens face pot legem. Et tamen reus fecit attorn'
non oportebit tenentem eo essoniare versus alium attorn'
summonitus principalem attorn' si fuit essoniand' semp nomine
suo essoniet' & non nomine principal'

Quarto die pt reus face defaltam ex consuetud' regni dum
tamen esson' fuit primo die cadme pmonstrato. Petet
autem expectans tercium diem. ipso die offerat eo liber
sus ipsum reu' per hec verba. Ricard' le Say est pste encontre
W. Hug' de plai de terre & il ont jour par son essonie
lesse a cel jour & ceo est le quart jour. Donc nous de
mandom jugement de sa defaute scm' psentacio sic
irrotulabit'. Ric' le Say op. se. quarto die v. W. Hug'

de pl'ito unius virgate terre cum ptin' in B. quam clamat ut
ius suum. &c. eum. & ipse non venit ad hunc diem post esson
suum set ad hunc diem super'. p'dca terra capiatur in manum
dni Regis & diem captionis scire fac' Justic. &c. & ipm sum
quod sit tali die &c. Et tunc exibit istud bre' quod vocatur
magnum cepe. Rex vic' salutem. Cape in manum nostram per
visum legal' hominum &c. cum tuo unam carucatam terre
cum ptin' in A. quam Ric' le Sap in Cur' nra cora Justic
nris apud W. tali die &c. Et habeas ibi sum' & hoc bre
&c. tali Justic &c. Quotque autem fuint defensores in
bre notati totiens repetatur le cape singillatim super unum
quemque eorum defend'. Et tuo Intitulabitur pertinet sum &c. T.
&c. W. de tanto. & sic de singulis. Duo vero sunt in hoc cape
sunt notabilia. sicut. ostendas. & respondeas. ad hoc ponit res
pondeas. pertinet ad capitale placitum. ostendas. ad defaltam fa
ciendam. sicut dno Regi. quod ista defalta. si terra debeat
replegiari. nemo luctur. nisi dns Rex. & ideo sic dicitur.
quare non servauit &c. Cum autem tenens primo die fecit
defalta. tunc in hoc bre de capiendo terram in manum
dni Regis omittitur hoc verbum ostendas. quod eo die nullo mo
do comparuit. nec per consequens habuit alium diem. set ostendas.
quare non fuit cora Justic sic enim fuit. Istud Cape
vocatur magnum cape ad differentiam cuiusdam alterius de medio
de pl'ito terre. quod incipit. p cape. non pro eo quod maius
est in scia vel in effectu. Sed quod plures articuli contine
tur in isto quam in subsequenti bre quod dicitur pnm cape &c.
Item In simplici defalta ab initio post sum' esson. & attorn
Si quis tenens defecerit ut predictum est. terra capietur in ma
nu dni per magnum cape. set reo deficiente post defal
tam aut postquam comparuit. capietur terra in manum dni
Regis per pnm cape pro defectu rei. quam sum ad aud in
diem suum. & ex hoc petens consequitur etiam de terra po
test. hoc autem quod magis necesse videtur. minus efficitur in esson

Marginal note (beside lines 10–11): & nota ecclesia post visum hoc fecit

Marginal note (beside lines 26–28): Istud nota magnum cape & pnm cape

Caveat igitur tenens deficiet quod inferius patebit.
Dicet terram suam fuisse captam in manu domini regis
minime extitit replegiata. quod si non fecit ad
calumpniam petentis quarto die placiti amittet seisinam terre sic
per defaltam post defaltam per magnum Cape returnatum fiet breve
predicto. Sic fiat tollo de die captionis in dorso a tergo brevis
illius returnati a vicecomite et de die replegiationis et sic ostendetur tempori
replegiationis terram non esse replegiatam inferius patebit. Dicet post
captionem amittet seisinam per defaltam. et de hoc sequitur hoc
verbum in brevi et diem captionis et tunc illa defalta vocatur
generaliter. Post unam ex tribus et que pollet vocatur defalta post defal
tam. in quibus utrisque et in defalta post summonitionem. Defalta post
summonitionem. Defalta post vadiationem duelli. Defalta post magnam assisam
Defalta post warantum vocatum. Defalta si non inserto certi responso
facte summonitionis post confirmationem languoris tempore tenens amit
tet seisinam. Terra siquidem capta in manum domini regis
per iusticiarios non potest replegiari nisi coram iusticiariis vel in Can
cellaria domini regis et hoc mandavit dominus rex iusticiariis per breve
sine obstaculo fiat inventum sint alias de tali officio privilegiati.
Sive fuit is coram quo dependeat hoc placitum sive alius
coram eo terra capta potest replegiari et ille mandabit socii
is eius diem replegiationis per hanc [illegible] nec oportet venire in
ipsa persona etiam eciam replegiari. quibus cum eveniens terra
alicuius potest replegiari quod est ante quod venit respectum in officio
sibi commisso multiplicari facere potest. exempli gratia. Si vero non summo
nito tenet et in dorso brevis in brevi remisso ipsum esse summ
onitum unde magnum cape exivit. Et si tenens tenet capcio ter
re que non replegiabatur et diem captionis precepit eandem fran
die. unde dicta terra non fuit replegiata. eo quod tenens nichil
inde sciunt. et petens pro se et capit ad defaltam illo
[illegible] Et si quis tenet ostendam summonitionem quo
est en le Cape et non summonitus et petens per defal
tam recuperabit seisinam cum de iure nullam potest defalta

defalta

fact' ca [illegible] quo sum̄ non fuit remedianda est prima defalta q2
m. d. [illegible] non pot dedic' p̄m sum̄ p lege. ess. manu
capcio tam̄ vt tamet' defalta sompleuius
p legem dedic' no pot (tam si reus vellet dedic' capcōem
capiat p̄mo eiusde fr̄dem capco2 dāc t̄re p coſtact dāc
capcōis. Et ad hoc impediend' vt'a sum̄ concordat in loc' ca
po p quod tenet recuperare seis̄am dce t're peticō no pt
dedici p lege (q2 tēstificati fuit p̄mo die quo potes recu
perare seis̄am dce terre peticō cum reus non fuit ibidem
& licet affuisset no expediret ei dedic' sum̄ cu tn no
posset respondē de capitali plito nec posset vadiare lege
de no summonic' cont' sum̄ qm̄ tuc no fuit ibidem
(& sic recuperata seisa peticōis reus no het' p'cem ad visam
aut respondet nec diem plit' vnde posset aliquod dedi
ce vel legem vadiare hic nll̄m het' remediu̅ nisi dare
dno regi p eo q' faciet venire sum̄ ad attachiand' h' fa
cie (& posset recupare dcam t'ram. Et licet sum̄ testatō
adiugis ipm reu (scdm P. de Hamton Reus pot tnc de
dic' p lege ess. manu cont' sum̄ de no sum̄ qua testen
c' fecisse (& eos testem infirmare (& sic recupare (& licet
Reus post p defalta post defal' het' recupare p b're de
recto (Esson siquidem de vlt' mare de s'uicio dni Re
gis de malo veniendi si t'ra capiat' in manu dni Regis
& debita hora replegiet' (possunt infirmare p dedic' p̄m sum̄
& sic de novo resūmcupend' est

Tercio die apparēte petente si reus essoniet' post duobus
esson illud disallocabit' q2 no pot esson reus qando dem'
tamet' prima defalta postqm̄ terra sua capta fuit. & sic esson
p'dit sesina t're vt p defal' post defal' Ita aut attom rei
sequente die si reus essoniet' & attom suus non' vt' tunc
petens ad aliu̅ diem possit calumpniare esson illius rei vel
no. Certe scdm P. de Hamton. no enim hora faciendi hoc
iam p'rit. Petens aut seu attom suus vel suus esson

in reddicione esson illius poterit hoc fecisse et tunc allocabitur de iure
Item quaeritur de iure quid quamquam auferre quod differre hic generaliter (n).
dicatur quod differre non auferre. Capitula cum esson presenti
die perambulo. quia excedit debitum tempus computandi hodie lo
ci non tenet. Si autem vir et mulier in uno brevi querela
modum si terra petita fuit hereditas illius mulieris vel
data cum ea in liberum maritagium seu etiam quaestus illorum vi
ri et mulieris coniunctim alter eorum primo die potest esson
et alter eorum defendere. Congruit autem viro in hoc casu primo esson
quid erit tunc de defalta mulieris. terra capietur in manum domini
Regis aut decurrit ordo iuris. Et quid si non replegiatur debita
hora et hoc cognoscatur per inquisitionem brevis vel die dato essoniatis ad
brevis ne terra petita (amittatur) per defaltam ipsius mulieris cum habeat brevi
sub quo de iure non debet respondere. Certe habet vir precellat scilicet
cum ipsa muliere generaliter in eo quod est verum mulieris. vide
quod debet admitti. Et si fuit talis terra quaestus illorum viri
et mulieris coniunctim vel ei donata in liberum maritagium. ubi
vir tamen habet in terra tantum et mulier autem plus. non
amittatur per defaltam illam. Non enim convenit quod quis per
alterius contumaciam puniatur. Quid erit tunc de defalta mu
lieris. resummonebitur una cum viro suo quod sit ad alium diem. quia
hic ordo de viro primitus essoniato in muliere defaltam esson con
ci potest. Caveant vir et mulier coniunctim implacitati quod semper
in esson alterius alter compareat quamdiu durare possint et cum
alterius non possint. convertant eorum essonia omnibus locis. Licet autem
illorum cum esson de malo lecti habere potest. Licet autem omnia dicta
de placitis principalibus ubi terra impetita est sive tenementum. videlicet
de fincatione esson et de defaltis provenientibus inde. ¶ Esson
de ultra mare si ita iaceat. semper expositis inducias
xl. dierum ad minus. et semper debet precedere esson de ma
lo lecti. ¶ Tercio autem die placiti post captionem ter
re per defaltam in manum domini Regis quam tenens fecit vel
ad diem percasso autem tunc ipso tenens defecit autem assumit

Si terra petita fuit de terra mulieris

tenens qui appareat ante nec ante per defectum petentis incipiat procedere in defalta tenentis coram eo a retro brevis per quod terra capiebatur. Et si tenens perdat terram non esse replegiatam infra xv. dies post captionem. et petens offerat se, sicut dicitur. Item le sap se profre vers le tenant de plee de terre a ten iour si la terre prise en la mein le roy par sa defaute et il la ne replevist pas a hore et en terme dont nous demandum meemement de la defaute de nounplevine tut outre, sed offerre se debet. Si teneat personam suam in capite. Et si teneat ad defaltam quod semper facere potest hoc modo ad incoulabit personam suam. Item le sap . op. se ... dic. A. de B. . de placito unius virgate terre cum pertinentiis in B. quam clamat ut ius suum et . cum et ipse non venit et alias fecit defaltam ita quod preceptum fuit vicecomiti quod caperet terram in manum domini regis. et quod diem etc. Et quod summoniri illum quod esset hic ad hunc diem et vicecomes mandavit diem captionis et quod summoniri etc. Et ideo consideratum est quod predictus A. recuperet seisinam suam, cum per defaltam etc. Et si tenens fuit presens tunc tale erit breve petentis de iudicio. Rex vicecomiti salutem. Scias quod A. le sap in curia nostra coram iusticiariis nostris apud W. recuperavit seisinam suam. A. de B. . de una virgata terre cum pertinentiis in B. per defectum ipsius B. Et ideo tibi precipimus quod predicto A. de predicta virgata terre cum pertinentiis in B. plenariam seisinam habere facias etc. Et si tenens defecit post apparitionem tunc erit primum cape sic. Rex vicecomiti salutem. Cape in manum nostram unam virgatam terre cum pertinentiis in B. quam A. le sap. in curia nostra coram iusticiariis nostris apud W. clamat ut ius suum contra B. de B. per defectum ipsius B. Et summone per bonos summonitores predictum B. quod sit coram iusticiariis nostris apud tali die ad audiendum inde iudicium suum. Et habeas ibi summonitores et hoc breve etc. Et tertio die presente petens habebit idem breve etiam. Et quod si ... ad aliud diem per magnum cape non cepit terram in manum domini regis. et preceptum fuit ei nec misit breve ad Hantu

[illegible]

cu(m) ne ip(s)e tenens inde p(re)dc(u)s aut denegabit ne inde petent(em)
ad quod sic respondeo. Tenens n(on) c(ap)it(ur) ob hoc puniendus
p(ro)p(ter) (con)tumacia(m) (et) contumaciam essoniatoris. negl(igen)cia c(uius) non debet
impingi. petens aut(em) amittat eum diem (et) cadit hec neg-
l(igen)cia in detrimentu(m) eius sic. ¶ Rex vic(ecomiti) salutem. Preci-
pim(us) tibi sic alias tibi p(re)cepim(us) q(uo)d capias in manum n(ost)ram
p(er) visum (et)c. vs. (et)c. in magno Cape. Et in fine sic. Et
vn ip(s)e sic cit(atus) ibidem ad aud(iendum) iudiciu(m) cu(m). De hoc q(uo)d
p(re)dcam terram in manum n(ost)ram no(n) cepisti. nec p(re)dcm .W.
su(m)m(oneri) q(uo)d esset coram Iustic(iariis) (et)c. nec b(re)ue n(ost)r(u)m quod tibi in
de venit p(re)fatis Iustic(iariis) n(ost)ris no(n) retornasti ad p(re)facii die
sic tibi p(re)ceptum fuit. ¶ Terra aut(em) post p(r)im(um) vel s(e)c(un)dam
capc(i)o(n)em replegiata vt mos est. tenes pot(est) esson(iari) de re
de malo lecti quod quidem esson(ium) sic iudicabit(ur). Mitte le sad.
.A. W. (et)c. de malo lecti de plito terre p(er) talem (et) talem (et)
sic reddi debet. Exige esson(ium) (con)tra le sad. (et)c. vbi est lecte
(et)c. vos esson(ium) (con)tra q(uia) no(n) constat v(est)r(u)m d(omin)us s(ed) velit se capere
ad languorem nec ne vos no(n) dat(is) tercius dies. sed eu lecte
sequere b(re)ue ad vic(ecomitem) q(uo)d f(a)c(i)at videre infirmum. T(este). talem

¶ Rex vic(ecomiti) salutem. Mittas quatuor leg(ales) milites de com(itatu) tuo
apud .A. ad videnda(m) v(er)um infirmitas quam .W. le sad in
cur(ia) n(ost)ra coram Iustic(iariis) n(ost)ris apud .W. se esson(iavit) de malo lecti .R.
.W. (et)c. de plito terre in com(itatu) Suff(olc). sit languor nec ne.
Et si sit languor. tunc ponant ei diem a die visus sui
in vnum annum (et) vnum diem apud turrim London q(uo)d
tunc sit ibi respons(urus) (et)c. vel sufficientem p(er) se mittat
r(es)p(o)nsalem. Et si no(n) sit languor tunc ponat ei diem cora(m)
Iustic(iariis) n(ost)ris apud .W. q(uo)d tunc sit ibi respons(urus) (et)c. vel suf-
ficientem p(er) se mittat responsalem. Et dic quatuor mi-
litib(us) illis q(uo)d sint coram Iustic(iariis) n(ost)ris tali die ad testi-
ficand(um) visum suum (et) quem diem ei posuerint. Et h(ab)eas ibi
no(m)i(n)a militu(m) (et) hoc b(re)ue. T(este) (et)c. ¶ Ex quo aut(em) pl(ac)i-
tum capitale est cora(m) Iustic(iariis) in banco. quare debet

vicecomes ponere languido diem ad turrim London cum non
sedeant ibi iustic' errantes. in hoc verbo cum quatuor leg' milites
et c. Sic dic'. Si sit langor tunc ponant ei diem a die confes-
sum in unum annum et unum diem. et quia milites illi non habent
certum diem videre infirmum per consuetudinem non pot' ad hunc
constare quem diem prefigent languido. ergo cum constare non
pot' ad hunc de certo die ponendo a vicecomitibus. et quia accidentaliter pos-
set ipsum breve iactari in fine vel quasi in fine alicuius termini sic fre-
quenter contingit cum facto infirmum debet videri tali hora
quod oportet ei prefigere diem tempore vacationis. Et in vacationibus
nullus in banco residet ita privilegiatus quod possit vel debeat
respondere languido cum emergit admittendum. Ideo ad turrim
London ut dictum est adiornetur languidus responsurus coram
constabulario turris qui ibi residet per annum quod respon-
deat coram iustic' proximo die placiti. Et idem constabular'
testari debet iustic' de banco presenti languido vel respon-
sali. Et quid si languidus die a vicecomitibus prefixo ad turrim
non venit nec responsalem miserit. hoc revera testificato
coram iustic' in banco ab ipso constabulario ad peticionem peten-
tis. tenens ex rigore iuris amittet seisinam terre hoc modo
Hic le sai ceo prove. J. B. hure de plai de terre. B.
se fist assoinier de mal de lit au [illegible] par celi et par cel-
[illegible] sunt un bref al viscounte a fere venir le quatre chi-
valers del counte les queus hui venent et ieon affirment
pur langour qil prist. a la tour de London solum le
usage Dengleterre et il ne vint pas et ceo est bien temo-
igne par le Conestable de la tour qe en cest cas perte re-
cord. Dont nous demandum iugement de sa defaute
tut outre. Et tunc petens habebit primum cape ad capiend'
terram in manum domini regis et ad summ' tenentem ad audiend'
iudicium suum et sic recuperabit petens in hoc casu. Et hec re-
us contingit in comitatu vel banco in hac [illegible] et non
servant diem ad turrim London tunc ad consimile [illegible]

petentis ipse petente recuperabit seisinam per breve quare ipse absen
ciam suam quia in absencia sua iudicari non debet. Quia cum tenens
defecerit, ita quod debeat amittere si presens fuerit, excipitur contras
in absencia (parvum Cape) Item essonium de malo lecti non iacet
nisi in hoc brevi patenti vel clauso. etc. Precipe in capite
etc. secundum H. de Stanton iacet in brevi de conventione et similiter
post vadiacionem duelli vel posicionem in magna assisa et
non ante. Item sorores tres vel quatuor participes vel
plures res efficiantur coniunctim. Hec omnes gaudere possunt
hoc essonium cum una tantum pro singulis capiet languorem. Ex quo
etc. generaliter oportet quod duo essonia iaceant hoc essonium pro uni
co res et ille quatuor sorores videntur quasi quatuor res quare
res et singillatim pro duos essonium debeat hoc essonium pro eis iaceat
modo inter principalem unam pro se et reliquis [coheredibus] languentem ad eius
languorem cessabit placitum omnes sorores comparentes usque ad
diem a visoribus prefixum ergo cum ad languorem eius reliqua
excusari possunt per unum annum et unum diem constat quod per
essonium eius reliqua in hoc essonium excusari possunt. Et ponitur
eandem a militibus visa languebat. Et si dispergeretur .i.
non fuerint inventi in una villa et prima et secunda tercia vel
tunc surgat. tunc quarta cetero visa a militibus capiet langu
orem et cessabit nichilominus placitum ac si omnes convaluerunt. In fine
autem languoris antedicta languida per compareat die a visoribus pre
fixo debeat per se et aliis respondere vel responsalem
mittere. ita quod in eo aliarum sororum non iaceat responsio in hoc
casu. modo si presens fuerit languida. dico quod oportet illas com
parere et quicquid responderit illa que languebat tenebuntur per
consequens. et si miserit responsalem alie sorores tamen possunt
absentare. Esto etiam quod per collusionem inter petentem et lan
guidam vel responsalem eius breve recognoscat ius pete
tis in respondendo ad petitionem tenementi sororibus suis per cuiusmodi
recognicionem petens recuperet seisinam suam nisi per remedium eius
illa collusio attingatur et eius decepcio ad responsionem tenementi sororum

[S]i illum tenentem remanere nisi per breve de recto. Quicquid autem di-
co de placitis terminatis in curia baronum. dico de comitatu et aliarum
comitatus et de principibus ubi terra implacitata est. [C]um autem
ipso tenenti a visoribus. debent illi visores apparere in curia
ad testificandum visum suum. quia ex eorum testimonio procedendum est.
Unde si testentur se vidisse infirmum talem quod per dispositionem
corporis liqueat tunc infirmum misisse responsalem [illegible] ab eis
visoribus ipso de quo visum et responsionem. ita in curia est com-
putandum ut dictum in capitulo. de ordine placitandi in curia [illegible]
[illegible] penitus liqueat quod admittendus est responsalis eiusdem
et si non venerit nec responsalem miserit. hoc testificato
a visoribus et [illegible] per [illegible] corporis. quod non servaverit diem
ab eisdem prefixum ut [illegible] [illegible] offerat se petens et opti-
nebit seisinam per primum cape vel per [illegible]. et ad [illegible] peten-
tis [illegible] de defalta [illegible] sic [illegible] defalta illa in
rotulo. [illegible] le [illegible] petenti. W. [illegible]. unam carucatam terre in
[illegible] in B. ut jus suum [illegible]. W. alias se essoniavit de malo lecti
ita quod [illegible] fuit [illegible] quod [illegible] [illegible] ad videndum
utrum infirmitas [illegible] Et si esset languor tunc ponerent ei di-
em a die visus sui in unum annum et unum diem apud [illegible]
London quod tunc esset ibi [illegible] et si non esset languor tunc pone-
rent ei diem ad hunc diem vel quindenam [illegible] a [illegible] W. non venit
nec responsalem misit. ideo consideratum est quod predictus [illegible]
recuperet seisinam suam [illegible] per defaltam eiusdem W. et
ipse in misericordia. Et quia si W. recuperet seisinam per se vel
per attornatum suum eadem die sibi dato per essonium suum [illegible]
post essonium de malo lecti [illegible] et petens [illegible] et [illegible]
[illegible] ad defaltam illam sic dicens predictus W. fecit de-
faltam primo die placiti eo quod eo die solempniter vocatus non
comparuit unde idem petens petit iudicium de defalta [illegible]
[illegible] tenens [illegible] requirendo debet a petente utrum velit se [illegible]
[illegible] tenere ad defaltam vel ad capitale placitum. oportet enim
si se teneat ad defaltam quod de toto remaneat capitale

placitum et campo. Constat enim notorie est quod quis in curia domini regis .n.
duplici remedio sine baculo in uno tamen simul et semel non
gaudeat sine pugnet, et non antequam petens requisitus. Sed tenet
ad defaltam pluries, tenens potest sic dicere quod nullam fecit de-
faltam, quia venit ad bancum primo die placiti et optulit se versus dominum
petentem de placito predicto et ibi mansit
tota die quousque publice clamatum fuit per servientem de ban-
co quod omnes offerentes se ibidem ad placitandum de quibuscumque
placitis exceptis placitis illis unde magna assisa arramata fuit
vel duellum vadiatum recederent sine occasione usque in crastinum
et dicit quod ei solempniter vocato fuit hoc factum post quam
per servientem de banco ita clamatum fuit sicut predictum est.
Ista siquidem allegacio semper habet defaltam penitus dependere
a recordo justiciarum et si justiciarii recordentur ipsum servientem
ita ut dictum est publice clamasse pluries in banco, tenens cum
inde sine die et petens amittat clamum suum alia vice et in miseri-
cordia. Et si justiciarii recordentur quod non fuit publice proclamatum
pluries in banco ut predictum est et quod dictus tenens primo die
placiti usque ad horam nonam post tenens solempniter vocatus
non comparuit nec sufficientem pro se misit essonium, considerabitur
quod petens recuperet seisinam etc. tamen per defaltam et tenens in
misericordia. Caveat quidem calumpniator huiusmodi defalte quod sit
certus de recordo justiciarum in hoc casu. In defalta quoque post
esson de malo lecti, post visum terre factum, post positionem
in magnam assisam, post vadiacionem duelli, tenens amit-
tet seisinam per absentiam primi diei. Nota si visores illi
non venerint ad testificandum visum suum quid erit. Comp-
distingatur, dominus rex precepit, primo per vadium et salvos plegios
sic: Rex vicecomiti salutem. Pone per vadium et salvos plegios A. B.
C. D. visores infirmitatis talis quod sint coram justiciariis
nostris etc. ad testificandum etc. Quare debeat primo attach-
iari cum non summoniatur, dico quia in hoc brevi nichil continetur
nisi quod attachiatur et continetur, ad finem istius brevis quod valet

24a Secundum curiam tenens sine die .n.

.9o.

sum̄ onus. dicit quatuor militibus &c. Et sic licet pateat non sum̄
citati qui summonitus. Et ideo primo attachietur per pleg̃ sive ille ber
bis. eodem enim venerit ad placitum petentis est. Ponatur per bad
& meliores pleg̃ &c. Et tunc sunt pleg̃ in mīa. Secundo per eius
corpora & tunc sunt tam sum̄ pleg̃ quam ipse in mīa. Et tercio
per terras &c. catalla. Ita quod tunc habeat corpora
& quod manum non apponant. & quod tunc respondeat per exitibus
& medium iaceat terre. Si autem ad diem sibi datum a temporibus
non venerit personaliter. Set responsalem miserit per sic
admittendus est. Set eius recusat quantumque sint ille. Tamen
modo maior sunt .i. eidem brevis. Verumptamen si deci
minatum videat. Et postea si debeat inde iudicium fieri
& loquela terminari. Tunc debet iudicium aliud poni in respectum
tum quousque per quatuor milites de novo missos per breve domini
Regis ad tenorem certificatur ab eo si advocant responsalem
sum̄ petentem. An non. Quod si fecerit. veniant illi quatuor milites
& ad testificandum coram Justic̄ de Banco. & tunc procedendum est eodem
modo ac si tenens personaliter comparuisset & respondisset. Et si negant
tunc responsalem & eius responsionem dedixerit. tunc erit manifesta de
falsa vel est sepe contingit & debet ad capitaneam petentis
tis iudicare. & inde petens habebit breve Cuiusmodi. Set oportet alie
et habent in curia domini Regis huius inde specialem breve salvari posset
sunt. Nota similiter quod si tenens omisso hoc esson de malo
lecti in adventu sua erit quod compareat hoc die & petat
visum terre &c. Ut le say ce proferre coure Will. Hunt.
de plai de terre. Dicat Wille vel esson. veez si Will.
encontre &c. Et dicat narrator etc. Ceo vos mustre &c. que
ci est &c. Et Wille videbit tea tort & force defent. &c. qe ceo
est &c. Et demande la vewe del breff lecto autem & audito br
etc. Sires enparlerons a vous congeez. Ingressum autem eius
dem vel sic. Tort & force &c. defendi. &c. a son issir & si
fet il venire a son entrer ||

Contra de exceptionibus.

Modo videndum est de materia exceptionum. Sunt quedam dilatorie

et quedam peremptor'. Exceptio dilator' cassat bre et perimit ius
Exceptio peremptor' perimit ius et cassat bre | Harum exceptionum
quedam consistunt ante visum terre ad cassand' bre que
post visum nich' operatur. quia nulla exceptio dilatorie locum tenet post
visum. nisi exceptio non tenure. que ipsum non debet nisi
post visum. negat enim peticionem petentis et sic visum affirmato bre
ita quod per dilator' cassari non pot' nisi tantum per non tenura.
Dico omissis tamen peremptoriis ante quam petant visum proponant dilator'
que tales sunt. sicut contra exceptoris / variata brevis / contra nomen
per nomen / agnomen per agnomine / nomen communis ville per alia. et quia
bre impetratur contra [illegible] / hec et similia cassant bre
ante visum. Occurrit autem ipsas exceptiones aut tenent locum aut
non. Si teneant locum tunc ad ipsorum consumitur bre. nec oportet
plus facere. Si non teneant locum, tunc petat visum. De visu
terre nunc loquamur. Tort et force defend. W. que vi est [illegible]
et demand la veue de terre aprimesmes. concedit. et [illegible]
sic intitulabitur. Hic le sire petit vs. W. breve coram
carucatam terre cum pertinentiis in H. ut ius suum et cetera. Et Willelmus
venit et petit inde visum et hec. et dicit datus est tali die
et fiet visus per hoc breve. Rex vic' salutem. Precipimus tibi quod
sine dilatione habere fac. W. brevis visum de una carucata terre
cum pertinentiis in B. quam clamat le sire in curia nostra coram justiciariis
nostris apud W. clamat ut ius suum versus eum. Et duc quatuor mi
lites illos qui visum illum interfuerint quod sint coram justiciariis nostris
apud W. tali die ad testificandum visum illum. Et habeas
ibi nomina militum et hoc breve. Quomodo videndum est in quibus ca
sibus denegatur visus terre et in quibus non, videlicet quod ad hoc
bre et similia. Constat quidem quod in hoc breve et in aliis brevibus
per que pot devenire ad duellum vel ad magnam assisam
ubi plures fuerint tenentes successive vocati per vocationem Warantorum
nullus habebit visum nisi primus tenens. Et quomodo primus tenens
primus tenens quam successive vocati visum terre amittet.
Sic quia A. petat vs. B. certam clamam cum pertinentiis in E. ut

Quando visus terre sit denegandum et quando non. visus concedatur primo petat ante duellum vadiatum vel posicionem in magna assisa.

us suum. B. antequam petro bisum venit et vocat inde ad Waran
tum C. qui simul venit. et antequam warantizet vel post petit
visum non iacet renegare quia cum A. mouerit C. etc. et dicat sic
defenez par sa garantie. Simili modo dicitur quod C. respondeat
ad cartam suam vel ad cartas suas seu cartas antecessorum suorum
si in carta seu in cartis huius specificetur terra petita. et si ter
vocatus non habet cartam. vocatus debet bene scire de qua terra
cepit homagium et servicium vocantis unde eum warantizare
petit. petens petit eandem terram quam warantizavit. et ideo
non iacet visus et illud idem dicendum est de ceteris. tenentibus
si revocatus de waranto in warantum fierent tenentes
capitales tunc si ad duellum vel ad magnam assisam pervenerit
vel iuratores assise si ad recognitores magne assise
pervenerit habebunt visum post duellum vadiatum vel positum
in magna assisam. et dicetur eis quod mittant duos de se da
tum terram illam videant et hoc est pro eo quod faciunt
sacramentum quod reddi potest in forma etc. eorundem. Et possunt qui
dam casus de capitibus accidere in quibus denegabitur eis vi
sus terre de visu quidem habendo in placitis noviter novi
et huius hucusque omnibus locis tractabitur. Generaliter autem intelligere
quod ubi tenens potest vocare ad warantum. et potest habere vi
sum et in casu excipitur. v. g. In brevi de ingressu
potest tenens habere visum et non vocare ad war. et in aliis casibus
consimilibus. sicut quando quis vocat ad warantum forte rectam si
neam / et ubi illemet summonitur non potest vocare ad warantum
ante visum. v. g. quidam petit versus A. unam acram terre
cum pertinenciis in C. et tenens habet duas acras terre in eadem
villa petens vero nec habuit ius ad unam nec ad aliam
ipse tenens non potuit esse certus quam ab eo peteret ante
quam visus terre sibi inde fieret / venit ante visum pe
titum et vocavit ad warantum C. qui de iure deberet
warantizare ei unam acram. verumtamen vero non. quia summonitus
venit et petit sibi ostendi per quod antecessor ipsius C. et he
redes sui deberent ei warantizare unam acram terre in eadem

villa/ petens dicit quod non petit illam acram in certa illa specifica
tam set aliam. Et tenens cum videt hoc voluit transisse de ca
predicto placito et fuit consideratum quod non. set quod ille fuit quietus de
baracia et quod petens recuperasset seisinam versus tenentem tanquam
indefensum. et tenens in misericordia. R. de Hacton

Quarto die placiti remisso per vicecomitem in brevi per quod visus terre
facta fuit debeat se ita offerre; provocatur inspiciat modo
sacramentum brevis vicecomitis et si reperiat per nomina militum qui visui
illi interfuerint quod visus terre factus fuit. tunc ad petitionem pe-
tentis clamabitur tenens qui de illo iniuste si velit esson. sed pot-
de malo veniendi. quod quidem esson. iacet et reddi debet
quemadmodum superius expressum est. Et quid si facta collatione Tho
nec tenentur et vicecomes si visus factus non fuit nec breve remisit.
Cavillationibus ita procedendum est erga vicecomitem in hoc tamen ut superius
distinguetur. quia vicecomes per collationem committit extra magnum Cape
nec ibi nec hic propter negligentiam vicecomitis debet tenens puniri
nec potest promoveri. Esto quod tenens nullo modo venerit
ad hunc diem. quid iuris potest offerat se licet cum
Sur le Statut de Westminster vers. W. [illegible] de plaes de terres. W.
amort vene de terre a tiel iour et la veue est temoigne
par les quatre Chivalers qe la furent et il ne vient pas
Donc nous demandames Jugement de sa defaute dunt en
tre. Que defalta sit intitulabitur Tunc le Statut. cap. xx. iiij.
Die d. W. venit de placito visus terre [illegible] in [illegible] et
d. et hunc diem post visum terre factum hic ad hunc diem per iiij.
milites qui visui illi interfuerint et testantur hic nunc. et postea
[illegible] non venit ideo consideratum est hic quod terra capiatur
in manum domini Regis et ipse summoneatur quod sit hic tali die ad
audiendum iudicium suum et exhibit tunc per summonitionem cape ut superius expressum.
Et sciendum est quod isto die et aliis diebus precedentibus et sua
absencia res salvari potest ut predictum est. tamen tenens ille
excusetur per esson. de servicio domini Regis et inde procedit tali
breve Rex Justiciariis de banco salutem. Sciatis quod W. de A.
fuit coram nobis tali die apud A. per preceptum nostrum [illegible]

qd eo die no potuit interesse loquele sue que est coram vobis p bre
nrm int R. petentem et Jom. W. tenentem de una carucata
tre cum ptin. In B. Et ideo vobis mandam qd pdcs W. pt
absenciam suam illius diei non ponatur in defalta nec maln
quo sit pdcs ad diem illm quo ad hoc ei liberatur vl et
Oncesso siquidem qd reus segnes de hendo pdcm bre
defecit de bri illo die sibi dato post visum tre ei fa
cta sitionis faciende qd hoc ppetue ei ex hoc aut tote de
plano constat posset hui loquela prorogari de uno anno in
alium et a casu aut quamalia bricu ad reddicionem assie aut brium
et petens posset facere mtm dampnu et sic bre et pcessus
prequerent in toto. Et quia homines tam tanti ideo frequne
te fit talis dilo ex lege et ex principis beneficio
Quinto die plita postqm Reus esson fuit de malo veni
endi post visum terre si reus ille hoc die sibi dato p
esson suum illo modo venit quid inde. petens offerat
se hic sic Cest le lay e ptre vers W. Tunc de plai
de terre. W. fust assigne a tiel iour puis veuë de terre
faite et avoit iour par son assignement desques ore et il ne
vint pas dont nous demandoms jugement de sa defau
te tut outre Ista defalta aperta est p qm petens recupa
bit seisinam suam et sic fuit le lay. op. eo. iiij. die pli
ta vsus W. Tunc de plito unius carucate terre cum
ptin in B. quam clam vt ius suum versus eum et ipse non
venit et hunc diem p esson suum ad hunc diem postqm com
puit in Cur et petit visum terre. Judicium terra capiatur in
manum dni Regis et ipse summ qd sit hic tali die ad audi
endum suum iud. et dicet petens qd secundum bre suum cibi
pim cape qd tunc exhibit Quando reus capit langorem
et postea esson iterato de malo veniendi ex quo de jure
proveniatur qd in plito terre vbi agitur de ppetate recti
et in hoc bri et omnibus brachiis post esson de malo veni
endi subsequitur generaliter esson de malo lecti. Si iste Reus

esson cerdie de malo lecti p hanc regulam. cum ante visum terre
vt sup patet in capitulo iiii. cum esson fuit de malo lecti et p
idem esson cepit languorem. cum autem intelligat qd langor
captus sit comoditas tenentis et ceterum esson de malo lecti
et prius cepit languorem p idem esson dabit ei dies p esson
sum ad primum diem plita citra a die dati et committat mit
tendi quatuor milites quia non pt cape languorem nisi de
mal. Et qr tenens alt qm dam est eo semo no pot differ
re demandam petentis ad hunc diem unsecat de malo lecti
esson hodiern. id est quarto die et die sequenti ad alia de
curam

Quarto die plitu cui tenens esson de malo lecti defecit. con
tra eum curat eodo sit sine patet. et exponit in tertio
die sequens quod tenens facit defaltam post languorem
qui ante tenens appear hodie quid faciend est ei si heat
warantum est ne bonum qd vocet vel non. Ipolo dicend
est. si iste tenens ita decente feofato fuit vel antec eius ab ipo
waranto vel antecessore suo qd idem tenens inde sciat vel pos
sit dide a eo ipo vocato dam petentis vel quiet clam et hi
uit vocent hodie ad warant si quem heat. Set si aliquid
accum sit int ipm ten et petentem vel antec eos p quod pe
tens excludi debet ab accione sua id ppoat tenes vt
pote si heat quiet clam ab ipo petente vel si aliqs decida
s his inde in cur int eos vel eos antecessores p absque fi
nem int eos vel qd no possit rendere sine participib et qd no
teneat totam terram petitam. Si ita sit et alia similia bonum
est ea ppone ante qm vocet ad warant. si autem tenens voca
re voluit ad warant enim petens locutus fuit versus eum p
verba cur tenens defendet vim et iniuriam et dicet sic.
Will vouche a garant par aide de cest curt. G. de C. et dicat
hoc idem par aide de ceste court. Quia vocatur no pot fa
cere venire warant ad cur auctoritate sua ppa et ideo heat
petens hoc bre ad faciend warant venire. Rex vic salutem

6

Quam per bonos summ. G. de O. quod sit coram Justic' nostris apud W.
tali die ad warantizand' .W. filio Willelmi unam carucatam terre cum pertinentiis
in .B. quam idem le Say in Curia mea coram Justic' meis placitando
clamat ut ius suum versus predictum .W. & unde idem .W. in eadem
Curia mea predictum .G. ad warantum vocavit versus eum. Et habeas ibi summ
& hoc breve. T. &c. W. quem dicunt tenens se potest esson' de ma-
lo veniendi sic. Willelmus filius qui vocavit .G. ad warantum versus
Adam le Say de placito terre per talem warantum aut vocatus
appareat. Set nichil facit ea die quia non habet petentem adversum se
principaliter sequatur esson' illud tunc reddetur essoniatori et
tenenti & warantis petentis vocato unius & idem dies &
consimiliter waranto vocato. ad quem diem warantus potest esso-
niari de malo veniendi sic. G. quem .W. vocavit ad
warantum se esson' versus A. le Say de placito warantie terre per
talem. Quo die tenens appareat & dabitur sibi & petenti &
essoniatori vocati unius & idem dies nec plus fiet eo
die. quia primus tenens iam substituit alium tenentem per vocatio-
nem. Die autem dato. per istud esson' potest warantus esson' de
malo lecti nec non deinde non. Nisi post vadiacionem duelli
vel posicionem in magnam assisam vocato autem waranto. Sic
debet [illegible] le Say petit versus G. filium unam carru-
catam cum pertinentiis in B. ut ius suum & G. & [illegible] venit per attornatum
Curia vocavit inde ad warantum .B. & habet diem. &c. Et
summ' &c. Et si B. vocatus venerit & vocet alium &c. sic
idem petit versus R. quem B. vocavit ad warantum & qui warantizavit
unam carucatam terre &c. ut ius suum &c. Et quotquot
fuerint waranti vocati tot successive esson' iactari possunt.
Et primus quisque post apparicionem singulorum semper potest esson'
se de malo veniendi. Si autem warantus defecerit post
esson' capiatur terra primus W. ad valentiam terre petite
in manum domini Regis per magnum cape sic. Rex vicecomiti
salutem. Cape in manum meam per visum legalium hominum de
Com' &c. de terra .B. in balliva tua ad valenciam communis

capiatur terra

Ingram Boughton

capiatur terre cum pertinentiis in .B. quam Petrus le Say in curia mea
coram Justiciariis meis apud .W. clamat ut ius suum etc. .W. venit et vocat
idem .W. in predicta curia mea vocavit predictum .B. ad warantum etc. Et
pro defectu ipsius ipsius et diem captionis etc. tota ut supra in
magnum cape. In prima defalta tenentis post essonium suum. Hec
prima defalta inventa fuit .W. venit. op. se iiii die placiti etc.
.B. de placito terre quod warantizet ei tenementum tantum terre cum pertinentiis
in .B. quam Petrus le Say clamat ut ius suum versus eum. Et unde
idem .W. ipsum .B. vocavit ad warantum etc. Et ipse non
venit. sicut diem per essonium suum etc. ut supra. Judicium. terra
predicti .B. capiatur in manum domini regis ad valenciam etc. idem
etc. et ipse summoneatur etc. Et idem dies datus est predicto Petro per attornatum
in Banco ad quem diem si warantus non venerit. Petrus recupera
bit seisinam etc. predictum .W. et .W. versus .B. pro equipollenti statim
sine difficultate per statutum. Et sic erit de pluribus warantis voca
tis continue. Si primus warantus vocatus defecerit? petens pro de
faltam suam recuperabit seisinam suam etc. tenens et primus etc.
primum vocatum illius .v. secundum vocatum et sic deinceps quousque
finiatur per considerationem. Warantus autem vocatus ... potest per generales
summonitiones
diversas derogari petentibus
... imponere et in magna assisam ut
defendere ius suum per duellum in omni tempore seu determina
re negotium per diversas exceptiones vel per finem aut finalem concordiam in
curia domini Regis aut per finem duelli aut per manifestam aut
per exceptionem Bastardie vel consimilia quecumque viderint expedire
Rursus esto quod tenens vocavit ad warantum suum et reo essoniato
appareat warantus? Dico quod warantus non potest intrare warantiam
sine suo vocatore. et sic per essonium ipsius res dabitur dies
et ipsi vocato ad quem diem apparente ipso vocatore. ipse
vocatus facit defaltam. quid iuris petens dico sequetur
defaltam illam versus vocatum ad warantum et non vero. bo
catorem. vocatorem ubi et quando debuit vocavit et post voca
tionem suam essonium habuit et die sibi dato debite comparuit

Unde constat quod ille defendit nisi vocatus. quero tunc tamen utrum
debet esse defalta. Quod si debet exequi per primum cape vel magnum cape
Credo quod per parvum Cape fiet hic execucio non autem per eo quod vocatus ut
mit in Curia sine responsione facienda similiter. cum ut dictum est in illa
parte mere non posset sine suo vocato. quia die sibi dato in esson vocatus
defecit forte et ideo exeat super ipsum parvum Cape per vocatore et petens
recuperabit seisina versus eum de petito. Et sciendum quod vocatus
ad warantiam non debet habere seisinam terre. quia debet saltem vide[...]
vocatur ad warantiam. et generaliter attendo quod vocatus habet ...

De [illegible] vocatis ad warantiam

Caveat rursus qui vocat ad warantiam quod non vocat ad warantiam
innocentem. nisi habeat cartam de feofamento in manibus per quam
vocat. quod si fecit amittet seisinam pro se et heredibus suis imperpe-
tuum. tamen Justiciarius potest ex officio suo gratiam facere si voluerit. Con-
cedo idem est quod esson de malo veniendi generaliter sequitur
esson de malo lecti. Set quero si iste vocatus ad warantiam
post quam esson fuit primo die de malo veniendi posset se
esson de malo lecti. Credo consequenter non potest antequam wa-
rantizaverit. set post potest. Esto quod due sorores tamquam
comunis heres. una videlicet maior. altera minor vo-
centur ad warantiam. quid iuris.
Appareant ambo in Curia. et minor allegat ex eo
infra etatem et petat custodiam et habebit. Et maior non respon-
debit sine minore sorore. et remanebit loquela illa sine die
usque ad etatem minoris sororis. et cum minor maior fuerit resummone-
tur loquela illa in eodem statu quo omissa fuit. Idem di-
co de quibuscumque participibus terrarum de quibus quidam sunt ma-
iores et quidam minores. Ex iure siquidem habetur quod minor
non habet legem. id est quod non potest facere legem. ex hoc sequitur
quod non habet esson de malo veniendi nec per consequens de ma-
lo lecti. Quid erit tunc si aliquis minor implacitatur aut
potest gaudere esson. aut non. Credo si minor ille feofatus fuerit
infra etatem sive reus sit seu per ipsum vocatus fuerit
ad warantiam ad vocacionem suam dilaciones suas amittet ...

contracta etatis sue. quia per feoffamentum illum efficitur maior in hoc casu
et hec essoin dicta. ¶ De simplicibus cartis sine clausula warantiza
cionis quam plerique continent de mira institutis in legibus etc. quod warant
non iacet in cartis verbi hec clausula. Ego et heredes mei warantizabimus
etc. non inseritur | opus est inde certitudinem apponere | in qualibet enim
simplici carta de feoffamento per hoc verbum dedi. quamvis non plus
de warantia specificetur | tenetur donator vel eius heredes. si
ad horam vocati fuerint ad warantizandum. nisi in carta de feoffa
mento aliquod expresse sunt contrarium apponatur. Sic contingebat inter
R. et B. coram etc. Crukelis. unde postea dictum fuit inde pa
diatu et assam | Hoc autem dico quod assignatus donatoris debeat per
illud verbum dedi warantizare hic feoffato nisi specificetur in carta do
natoris quod ille et heredes sui vel assignati debeant warantiza
re etc. Quia si donator antequam feoffet illum quem modo vocat ad
warantiam habuisset tres acras terre | de quibus unam dederit isti
de quo loquor et postea residuas duas alii dederit. Nulla
mentio facta in carta primi feoffati. quod assignati donatoris de
beat warantizare. Et quod si donator talis penitus donaverit
et fuit ita debilis quod non habeat unde warantizare cum vocatus fuit
ut sepe contingit | in hoc non scio consilium nisi quod ille feo
fatus adquirat sibi confirmacionem a capitali domino si fieri possit
Et si capitalis dominus illud confirmaverit et vocatus inde fuit ad
warant. oportet quod warantizet licet non noverit donatorem tali
dico ratione iste capitalis dominus de quo tenetur illud tenetur per confir
macionem suam omnia verba in dicto feoffamento contenta. tam le
dedi. quam le confirmavi una cum dicti donatoris simul fir
mat omnino et obligat fortius semper ad partem tenentis
dicti feoffati quam pro defectu ipsius donatoris ¶ Licet autem scriptum
in hoc capitulo dicatur quod minor respondere non debet si implacita
tus fuit nec warantizare si vocatus fuit ante quam venerit ad
etatem. tamen si in minore etate feoffatus fuit in eadem etate
sine dote petenda fuit vocatus ad warant. | Set ista lex videtur
esse contra illam que supponitur que dicit minor respondere non

debet donec pervenerit ad etatem nisi in minore etate feoffatus
fuerit. excepto peticio dotis non prejudicat perpetuo iuri heredis a
quo petitur dos. Quia cum mulier petat dotem .i. terciam partem
hereditatis eo ipso manifestatur quod ea decedente pars tercia re
vertetur ad dictum (et quia non iacet hic exheredacio heredis et si
mulier expectaret etatem minoris posset interim infecta descende
re et sic per consequens semper amittere dotem. statutum est tamen quod
ca. vi. minor in hoc respondeat. (Si quis autem vocaverit minorem ad
warantum non habens in propria cartam vel aliud per quod ipse
minor si maior esset teneri deberet sine ulteriori dilatio
ne ad cognoscendam minoris amittet ab eo petita. Dato quod
quod sorores vel alii participes sint alicuius hereditatis de quibus
vnius tamen vel una vocata fuit ad warantum que respondendo se
nichil tenere asserit .i. dicit nisi in parte sua et petit iudicium
de hoc sola vocata fuit ad warantum sine participe. Dico distinctione
quod est utrum terra petita fuerit inter participes illos. necnon.
si inparticipata fuerit. dicta responsio tenet locum. (Si vero si partita et
illa que sola vocatur ad warantum de parte sua recepit homagium
et similiter. responsio talis quod sine participe suo respondere non
tenet locum. sed debet warantizare placito in aliud de novo
proponat contra ipsum warantem. Ad hunc autem sic distinguo. Walterus pe
tit A. terram tanquam ius suum cum pertinentiis ut ius suum et unde quod
B. antecessor suus fuit seisitus in dominico suo ut de feodo et iure
Thomas tenens vocavit inde ad warantum quendam G. qui pre
sens est qui petit sibi ostendi per quod debeat ei warantiza
re et T. dicit quod tenet dictum tenementum de ipso G. et ei
fecit homagium. ita quod est in seisina de homagio (et similiter de servi
cio suo. scilicet de tali redditu assiso et etiam de secta ad curiam suam
sibi de tribus septimanis in tres septimanas (et postea Thomas quesitus
si habeat aliquam cartam vel instrumentum de dicto G. vel an
tecessoribus suis per quod teneatur ei warantizare predictam ter
ram. dicit quod non. Et G. dicit quod non debet warantiza
re predictam terram ut sibi videtur ratione homagii tantum de suo

non ostendit neque cartam neque instrumentum aliquod per quod teneatur
ei warantizare. tamen quia in Cancellaria domini Regis nunquam conceditur
aliquod breve de Warantia nisi expresse fiat mencio quod is qui vocat
ad warantum habeat cartam illius quem vocat vel alicuius antecessorum
suorum. tamen quia nec predictus Thomas nec antecessores sui feoffati fuerunt
ab eo nec ab antecessoribus suis. Dicit enim quod quidam dictus
le Say feoffavit quendam Wigone avum predicti Thome cuius heres
ipse est de predicto tenemento per donum Simonis idem Simon postea dedit
cuidam Willelmo avo predicti G. cuius heres ipse homagium et servicium
predicti Wydonis de predicto tenemento. Ita quod idem Wido postea
[illegible] sua attornavit se de predicto Simone predicto Willelmo et postea
descendit predictum Simonem ipsi G. iure hereditario. Et dicit
quod quando recepit homagium predicti Thome recepit illud salvo
iure cuiuslibet. eo quod audivit dici quod Walterus qui modo
de petit vendicabat ius in predicta terra eo quod antecessores sui
et antecessores predicti Thome exierunt de duobus fratribus
et idem Walterus exiit de fratre primogenito ut asserebat
et ideo idem G. recepit homagium et servicium salvo iure cuiuslibet
unde petit iudicium si debeat warantizare racione predicti ho-
magii tamen contra ipsum Walterum qui clamat eo propinquior heres de
eodem stirpe et eadem linea parentele. Ad hoc et non videtur
quod debeat ei warantizare racione predicti homagii tamen. Quia
racione homagii non obligat nec excludit aliquem ab actione nisi
tantum personam illam que homagium illud recepit. scilicet G. Et alius cum
potest homagium alicuius ipse recipiens de aliquo tenemento racione eiusdem
homagii excluditur quod non potest in vita sua tenementum illud petere
in dominico per quemquam et si ius haberet in eodem. Heredes autem sui non
excluduntur racione predicti homagii quin bene possint terram illam
petere in dominico si voluerint. Et idem G. warantizet predicto Thome
totam terram et eandem faciat per consideracionem Curie Regis predicta amitteret
contra predictum Walterum et non teneret predicto G. faciat predicto Thome
excambium ad valenciam predicte terre absque hoc quod G. nec
heredes sui ad possit recuperare contra predictum Thomam vel heredes

suos de predicto escambio impetrari. Et sic contingit quod heredes ipsius G. excluderentur ab agendo imperpetuum de predicto escambio per predictum hominem magnum quod idem G. cepit quod manifeste est contra statutum predictum. Exceptiones autem que in presentibus recitantur quo ad vocacionem warranti et quo ad exceptiones dilatorias de peremptoriis consilium loqui in isto loco. Illud primum distinguendum est. utrum ille sint principales vere aut per vocacionem substitute qui respondere debeant per utraque competunt exceptiones supradicte que tales sint et cognoscere id est cognitionem habent singillatim. Prescripcio temporis probata excludit petentem et heredes suos ab accione que talis est in hoc brevi de recto. Si doceatur quod is de cuius seisina petit actor non fuisset in seisina rei petite die et anno quibus H. Rex. anno pater Henrici patris Regis Edwardi qui nunc est fuit vivus et mortuus sic peremptorie deicitur actio actoris.

Explicit Magnum hengham Incipit

·Parvum hengham·

Notandum quod quinque sunt essonia videlicet primum de ultra mare. Secundum de terra sancta. et ista duo iacent in principio placiti tantum alibi et nisi veraciter ponantur docenda sunt in defaltis. Et quomodo esson de ultra mare docetur in defaltis querenda auctoritas in primo statuto Westmonasterii capitulo xliiii. Tenentur primi esson. xl. dies. Secundum. communis anni et unius diei. Et communis postea iacet esson tercium de malo veniendi cum adiornamentum est .xv. dierum et iacet in quolibet placito ante apparentiam et post apparenciam exceptis quibusdam casibus ut in brevibus assisarum et iuratarum deductis, attinctarum. Et intelligendum est quod in brevibus post apparenciam nec actori nec reo competit istud esson nec reo alicubi in dissisina. querenda auctoritas in primo statuto Westmonasterii capitulo xl. et in secundo statuto Westmonasterii xxviii. In appello de morte hominis non competit istud esson. querenda auctoritas in secundo statuto Westmonasterii capitulo xii.

.G.A.10.

Item in quolibet placito allocatur istud esson postquam pars defenderit in
inquisitionem adiudicatam post alias apparencias subsequentes non re
manebit per istud esson inquisitio. Item post diem datum per pa
rem non iacet istud esson in casu ubi pars concedit venire sine esson
querat auctoritatem brevium in secundo statuto Westm capitulo xxvij. Item
post diem datum vt de die in diem quod solent fieri in eodem ter
mino non iacet continuo post defaltam in actione reali nec com
petit in actione personali post magnam districcionem nec post magnum
Cape nec postquam preceptum est vic quod faciat aliquem venire vel
quod habeat corpus alicuius vel quod capiat aliquem vel postquam man
datum fuit epo quod faciat venire clericum suum. In quo tamen brevi
tenentes vel duo tenentes in eo implicantur non habent de recto nisi
unum esson. quia si omnes se essoniaverint et alter compareat ad
alium diem qui comparuit non potest se esson. quod sit quasi in sta
tu communis persone continetur in primo statuto Westm capitulo xli. et in statuto
Gloucestr capitulo xij. et istud solum esson et non aliud tamen iacet
attorn quam principali persone. ita tamen quod si quis essoniaverit
seipsum et non attorn non allocabitur ei esson et si duos fecerit at
tornatos vel plures et unum esson et non alium vel plures si fuerit
ire et miserit unum esson non allocabitur ei. Set videtur repugnare
instanciam in casu quo lege vadiata fuit per attorn postea attorn
non potest se esson. quia post legem vadiatam datum est attorn
per Iusticiarios quod venire faciat dominum suum in propria persona ad faciendum
legem suam. Quartum esson est de malo lecti cuius adior
namentum est de malo veniendi secundum discretionem Iusticiariorum et
in languore communis annum et communis dies a die mensis unum ad
ciuitatem London. et habet istud esson quasdam proprietates quas
non habent alia esson. videlicet quod alia esson in ipso die placiti
presentari debent. istud esson [illegible] in tercio die precedente
Item in aliis esson [illegible] calet sufficit unum esson et in
isto [illegible] sunt duo esson. Alia esson iacet
sine esson [illegible] precedente immediate. istud vero esson non
iacet nisi immediate precedat esson de malo veniendi. Preter

rea in aliis esson dat' dies certus set in isto esson dicit' esson
qd est sine die. et iacet commodo in or bri de recto ante ap
pendam et post et exceptis quibusdam brib3. silic in bri de recto in
quo no iacet duellu nec magna assisa. ut int' eos qui p eund
sanguine et eundem descensum clamat. Item in aliis brib3 de
recto ubi plures sint in eodem Com non iacet in causa sic ba
qr si continuat' sta' vertet' in defaltam. querat' auctorit'
in scdo statuto Westm cap. xvj. Quintu esson de ser
cio dni Regis est et iacet in quolibet plito. exceptis quatuor
brib3 videlic. no. diss. dotis unde n' hec. ultie psenta
cois et in appello de morte hois. in quib3 non iacet esson ex
quo Rex no concedit pteccoem suam in talib3 illis. et in aliis
in quib3 nullum iacet esson. si ad diem datu esson pferat
Warantu dni Regis. et hoc illud esson videat' allocatu eo
qd adiornat' no tn adiornat' sub condicoe sic alia esson
qr si ad diem datu non pferat' Warant. sequit' pena
tal. qd qui no hueit Warant in acco reali. cedit in de
faltam. in acco psonali condempnet' in expn. querat' aucto
rita in stat Gloucestr cap. x°. Tercio qd tca sunt bria
de dote unde n' hec. unu de ter dote quod tale est.
Precipe A. qd iuste etc. reddat B. que fuit ux. C. ronabi
lem dotem suam. que eam contingit de libo ten suo quod fuit
pdci C. quondam viri sui in tali villa unde n' hec. ut dit
eo unde queritur etc. Et p illud bre petit' tercia pars ten
quod fuit viri sui die quo ipam desponsavit et postea. Et ali
qndo medietas. ut de Sokag' et tamen no de oib3. set de
antiquis sokagiis. et de hiis de quib3 mulieres dotari con
sueverunt scdm consuetud' terre et patrie. et illud bre aliqn
est clausum. ut in [illegible] cau qndo n' hec. et aliqn pa
tens qn aliqd hec et ad [illegible] desiciat. in quib3 cas
ib3. comm et aliud hent locu [illegible] hoc invenit'
in puisione de Merton. cap primo [illegible] Et in scdo
bri clauso. adiudicari debent mult dampna de ten de quib3.

vir suus obiit seisitus de ten alienatis p virum. nec non p anteces
maritu sui. De quantum dote petita p bre patens. non admitti
cantur dampna. Aliud est bre de dote nominata qd vir dotat
uxorem suam ad hostium eccie et hoc aliqn de tercia pte et in certo (maiori aliqn de)
loco et si non excedat terciam ptem remanebit illa certa dos
Aliqn de maiori et remanebit ei quousque reddat heredi p bre
de admensuratione dotis. et in hoc bri sic in aliis bribus ad
iudicantur dampna et est bre de dote nominata tale. Rex
vic salutem. Precipe A. qd iuste etc reddat B. que fuit ux
C. tale manerium de quo pdcs C. eam dotavit nominatim
ad hostium eccie quando eam desponsavit etc. Aliud est bre
quando filius dotat uxorem de ten patris sui de licencia et volun
tate patris. quod aliqn est de certo ten nominato. aliqn
de tercia pte omnium ten patris sui. in quo semper dampna ad
iudicabuntur. et est bre tale. Rex vic salutem. Precipe A.
qd iuste etc reddat B. que fuit ux C. tale manerium vel
terciam ptem tal ten de quo vel de quibus pdcs C. eam
dotavit de assensu et voluntate tal patris ipsius C. ad
hostium eccie etc.

De hoc tenebitur se contentam et aliqn de tercia pte

Exceptiones contra pdca bria et maxime contra primum obici pot
qd demandans dotem suam here non debet. eo qd pdcs C.
quondam vir suus die quo eam desponsavit vel unquam postea
ten tenuit unde petit dotem in dominico vt de feodo. p hoc
non excludatur quin habeat dotem de ten quod p virum vel an
tecessor viri dimissum fuit ad tm vite ante desponsa
cionem et remansit in manu dimisarii. tn feodum et dominium
semper remanet penes eos. Item in omnibus dotis bribus pot
obici. qd vir suus commisit feloniam ob quam tamen fuit
suspensus vel vtlagatus vel alia morte dampnatus vel de
membratus apud Dovere salestatus vel apud Glouc' sub
mersus vel apud Wynton demembratus. vel p mare sub
undatus. sic in aliis partibus partim. nec recolo de aliis ca
sibus in quibus homo p felone habeatur nisi in casu quo quis moriet

guerram contra regem ita quod adiuuauit regem vel tanquam publicus
latro fuit decollatus. Item inter virum et eam diuorcium fuit celebra-
tum. Item si vir suus amisit terram unde ipsa petit dotem per
iudicium. extra iudicium per defaltam de quo dicitur in secundo statuto Westm.
cap. iiij. Item amittit uxor dotem in casu de quo dicitur in secundo statuto
Westm. cap. xxxiiij. Item si minor existens in custodia alicuius se
duxit virum sine assensu domini sui et in minori etate obierit
dotem amitteret. secus est si etatem expectet. Item uxor que
propter minorem etatem suam vel propter minorem etatem viri sui
dote deseruire non potest ab actione dotis excluditur. extra tamen
si amittat dotem ex voluntate patris. quia sic inhabilitas secundum
ius tunc voluntas tamen patris confirmat et facit habilitatem.
Alia vero est exceptio si obiciatur quod non fuit viro suo matrimonio
vero copulata. Set ipsius examinis discussio pertinet ad episcopum et ordi-
narium et secundum eius responsum procedatur ad iudicium. Set quid
erit si primo nata muliere petente dotem si obiecta fuit predicta
exceptio et debatur episcopo et per responsum episcopi mulier illa recuperabit
dotem. et si postea superueniat alia mulier petens dotem de eodem
viro eidem marito et similiter obiciatur ei quod non fuit viro suo
matrimonio copulata et ordinarius scribat regi quod contra-
xit cum illa et quod deceptus fuit in priori contractu matrimonii.
Dico quod stabitur posteriori mandato ordinarii. Sic contigit de Ala-
nio et Alicia de Pascham. Alia est exceptio quod si mulier dotata a
herede dotata petit dotem et mulier dotata dicit quod de do-
te dotem habere non debet. Set intelligendum est quod illa exceptio
non repellit quamlibet mulierem ab actione dotis vel a peticione
dotis. Quia contingit in casu quo Radulfus habens unam carucatam
terre qui duxit uxorem de assensu patris et habet de dono patris unam
carucatam terre Martino filio Radulfi. uxor filii dotata est de tercia
parte carucate terre. Martino Radulfo mortuo uxor Radulfi petat de toto do-
tem suam si obiciatur ei quod de dote dotem habere non debet
non allocabitur ei illa exceptio quia in priori contractu matrimonii inter Radulfum
et uxorem fuit inquisitum sine predicta Radulfi de toto nec debet sine

dicitur ei eadem consuetudo inter filium Ade et uxorem suam. Eciam est
si Adam obierit ante filium et uxor sua dotem recuperauerit de ten(emento)
quod Adam dedit filio suo et similiter de ten(emento) quod remansit
post decessum Ade post illud donum. Si postmodum fuerit mortuo
Ada predicto postmodum mortuo filio Ade. Si veniat uxor filii
et petat dotem versus uxorem Ade quia ius habuit in toto? obsta
bit ei illa exceptio quod de dote dotem habere non debet etc.

Et sciendum in quibus casibus visus terre conceditur. Sciendum quod in
omnibus brevibus que incipiunt. Precipe tali quod reddat aliquid quod
actor petit tenere ad totam vitam alicuius ad minus vt in brevibus de
recto de ten(emento) de ingressu. forma donationis. consanguinitatis. esca
etc. et similibus. in quibus tenementum in dominico conceditur visus
exceptis quibusdam casibus. quia per hoc quod dicitur ad totam vitam? excludi
tur breve de custodia. et per hoc quod dicitur breve de recto de ten(emento).
excluditur breve de conv(encione) et fine. et breve de recto de advoca
cione ecclesie. in quo visus non conceditur. Si tamen sit vna ecclesia
in villa in brevi contenta. nec etiam si plures sint ecclesie et nominetur
ecclesia talis sancti. si plures ecclesie sint de eodem sancto et in eadem
villa non habeant. per hoc quod dicitur tenementum in dominico excluditur
Warantia ille diem quo tenens dicit se non posse respon
dere. exceptis quibusdam casibus etc. cuiusmodi sunt breve de dote
vnde nichil hec de ten(emento) vnde vir suus obiit seisitus. Item de
brevi de dote assignata quam vir suus dotauit uxorem suam
ex voluntate patris et alii sunt casus expressi in statuto Westmon
Westm' capitulo xlviij. Per hoc quod dicitur. Precipe tali
quod reddat tenementum etc. exceditur breve intrusionis obitu in quo visus
non conceditur. Alia sunt brevia in quibus non conceditur vi
sus nec tamen fit mentio quod aliquis reddat tali. sed quod
permittat sicut in omnibus brevibus de ingressu que pervenerunt et cognomen habent de
brevibus nove disseisine de communa pasture et in omnibus aliis de quibus fit
mentio in statuto secundo Westm' capitulo. Item in omnibus brevibus
de ingressu de fossato stagno etc. de quibus iacet magna assisa
exceptis quibusdam casibus de pastura. quia si petatur communa vnius sit in villa

de qua fit mencio non est tutum concedere visum. sed si in alio loco pe
tatur et in aliquo non. ·vel e contrario· Item est breve de recto quod non est de forma cu
riarum brevium. scilicet. quo iure. in quo non conceditur visus. Si actor
dicat rem nullo modo tenere in cartis suis. Sic eiusdem est de
pastura. Sunt autem alia brevia que ad coronam pertinent placitanda que
aliquando ponuntur coram Justiciariis. ut de domo / muro / fossato / porta
gurgite / in quibus pro nocumento conceditur visus et de quibusdam
similibus. Et de feria similiter non conceditur visus quod non
est notum. De brevibus assise dictum est et primo de brevi nove dis-
seisine. quod est quod de quibus iacet assisa / et de quibus modis / et de quibus
personis competit / et contra quas personas / de quibus sciendum est. quod
de tenementis cuiusmodi sunt terra / pratum / boscus / pastura / vastum / piscaria
participabilis ad minus cum defectis gurgites et alia que numerantur
in secundo statuto Westmonasterii capitulo xxv. que in seisina alicuius sunt ali-
quo titulo in feodo vel ad minus ad terminum vite et hoc aliquando ad ter-
minum possessionis de quo non fit distinctio. aliquando ad vitam alicuius
dimittentis sine quo distinguitur vel dimittens vel ad terminum quam
ad terminum vite ut tenens tenet ut tenens in dote per legem Anglie et eo
similibus. In quibus casibus transferunt liberum tenementum in possessorem ad vitam
dimittentis / reservata revercione heredi vel alteri in quo tamen opinio
aliquorum est ad hunc quod liberum tenementum non transfertur / Iacet et de fossa-
to exaltato vel levato. stagno exaltato vel prostrato. sepe prostrata vel
levata / via obstructa vel arctata / aqua divisa per cursum aque ad
ad nocumentum arctate quod sunt similia ad nocumentum
levata de quibus non datur assisa. Set pertinet ad coronam placitanda ve-
lut domus exaltata / porta / murus / molendinum / equus / furnus /
quod et huius similia ad nocumentum existunt. que etiam sunt
sine placitanda. ut feria mercatum // Et quia supra dictum de titulo /
sciendum quod certi tituli sunt successio hereditaria et perquisito titulo
feoffamenti etc. Set in quibus horum casuum maior exigitur seisina
ad liberum tenementum perquirendum. et in quibus minor. quia in successione
hereditaria vero heredis adquiritur liberum tenementum per pedis posicionem. et pro-
prio pede adquiritur liberum tenementum de toto in quo pes ponitur vel quod continet tenementum

an illa dampnitate. Hec sunt est de herede non vero, velut bastar-
do vel nato ante matrimonium vel alio modo vel longiori san-
guine vincat ante adventum veri heredis stet in hereditate per mag-
num tempus videbitur per dimidium annum et amplius et verus heres cum clamat
non ... hoc oportet ... heredem hec nunc disseisire quia possessio
non veri heredis interrupta dici debet. Sunt enim contingit
quod post mortem alicuius intrat verus heres et alius qui verus
non est et simul morantur in possessione per longum tempus.
Et postea verus heres eiciat non verum heredem non vero heredi non compe-
tit actio per disseisinam. Sed si non verus heres eiciat verum heredem
competit competit actio, quia cum ambo sint in seisina seisina
dicitur illius qui magis ius habet. ¶ De titulo liberi tenementi ad-
quisiti per feoffamentum multa sunt consideranda, quia cum aliquis
feoffat alium non tamen statim transfertur liberum tenementum in feoffatum
sicut eiusmodi dictum est in successione hereditaria, quia viden-
dum est primo utrum feoffator feoffat alium absque alicuius preiu-
dicio in quo tamen per bonam continuationem adquiritur feoffa-
to liberum tenementum, ut de hiis de quibus maxime feoffator se dimi-
sit ad plenum nullo sibi reservato preter servitium. Et si forte in
preiudicium alicuius fiat feoffamentum non tamen statim adquiritur li-
berum tenementum feoffato, ut in casu quo feoffator fecit se medium in-
ter capitalem dominum et feoffatum, ubi oportet quod plena et pacifica sei-
sina fiat feoffato antequam competat ei actio contra feoffatorem, contra
quod non potest subvenire per finem factum vel per cognitionem factam
coram rege quod continue adquiratur feoffato liberum tenementum non
obstante contradictione capitalis domini. ¶ Et si similiter si sit
dotata, vel tenens per legem Anglie, vel alii ad terminum vite
vel per feodum talliatum in eiusdem tenentis feoffato requiritur lon-
ga seisina antequam feoffato adquiratur liberum tenementum. Et si in
huius feoffamentis multa sunt consideranda, scilicet remota absentia
illius cuius interest tempore quo ad ipsum devenire possit
notitia potestate eius resistendi et multa alia similiter de
villano alienante cum lenagium et ballio alienante tenementum in custodia

sua carta · in quibus casibus non debet seisina adquiri · feoffato
liberum ten[ementum] Titulo in titulo per escaetam adquisito que aliquando ad
quiritur capitali domino propter feloniam tenentis et in quibusdam
casibus hiis similibus ut in reversione post donum talliatum
ac iure et quod alteri competit per forma donationis de fa
cili adquiritur liberum ten[ementum] iure reversionis ad personam a qua
vel a cuius antecessore exiuit ten[ementum] cessante successione per
tendi per formam donationis alterius remansuri. Et in istis
duobus casibus diversa exigitur verificatio in iudicio quia rever
sione iure feodi talliati vel doni sub condicione non
exigitur verificatio quod clamans reversione sufficit enim ali
quid ostendat ad intentionem suam probandam aliud quam
propriam eo quod carta doni penes donatarium et suos heredes
ne remanet et non penes donatorem et ideo ten[ementum] sine osten
sione carte ad donatorem reverti potest. Item in alio casu quod
do remanere debet existente persone non convicte post mortem ali
cuius nichil habet petens ostendere cartam suam vel finem de for
ma doni. Et super dicatur quod titulus liberi ten[ementi] triplex est ad
quiritur non propter hoc tamen credat aliquis quin alia via adqui
ratur alicui liberum ten[ementum] tenendo attamen per aliquem colorem op
tet quod supponatur prius titulis ut supra. Quidam inve
niunt per disseisinam que nulli facit titulum postea disseisitus
remittit et quietum clamat iam habet disseisitor titulum liberi ten[ementi]
per quietam clamantiam disseisiti cum prius non habuit et est equipollens
quietam clamantiam sine feoffamento. Similiter prescriptio facit alicui loco
tituli. verbi gratia. Aliquis ingreditur per disseisinam et disseisitus taci
te et potentie sue permittit disseisitorem per magnum tempus
tenere ipsum non eiciendo nec cursus ipsum impetrando quia
presumitur ex quo per tantum tempus stetit in seisina per ali
quem titulum clamat tenere et habere et propter hoc si post
modum post magnum tempus illud eiciatur competit ei remedium
per breve nove disseisine. Mulier dotata sine tenentes per legem
Anglie competit remedium per breve nove disseisine. Si eiciatur

qua dom[in]i vir[i] in dote quedam genus est p[er]quisiti. Et similit[er]
adquirere ten[ementum] ad t[er]m[inu]m vite viri durantis sicut cum hereditas
ten[ementi] est sub eodem genere comp[re]hendi pot[est]. quor[um] tam[en] ten[ementi] ingr[es]
sus non incep[it] sic p[er] p[re]dictos titulos. ut sub colore eorundem
titulor[um] ingr[es]sum facit aliqui lib[eru]m ten[ementum] ut illi. quib[us] dimittit[ur] ad vo
luntatem aliquod ten[ementum] vel ad t[er]m[inu]m annor[um]. licet a tam magno tempore
tenuerit cuius dimissionem here non poterit in memoria ali
quis adquirit eis lib[eru]m ten[ementum] nisi sit p[er] consensum feoffam[en]ti videlicet p[er]
feoffamentum aut quitclam[ium] illius cuius fuit lib[eru]m ten[ementum]. et hoc
intellige quod lib[eru]m ten[ementum] non adquirit illi cui supradicto modo
facta fuit dimissio sine facto illius cuius fuit lib[eru]m ten[ementum]. Si ali
quis contingit quod hi teneres ad voluntatem et ad t[er]m[inu]m feoffat[i]
de facto cum de iure non possunt. et ten[ementum] p[er] eor[um] feoffamentum ad
quirat feoffato lib[eru]m ten[ementum] quod ingr[es]sum eos excedat p[er] factum eor[um] qui
nullam tenuram habent. Et quia dictum est sup[ra] de felonis. qua[re]
est quod felones conspecti utlagati et alii de quib[us] dictum est licet et cetera
in placito de dote capitulo iii[o]. Quinq[ue] modis fit disseisina

sc[ilicet] est quod cum aliquis vestitus eiciatur de ten[emento] suo cum alius
ingredi voluit vel eiciatur et repellitur sicut cum manu opus alterius
impeditur p[er] suspectam districtionem et hoc in ten[emento] diu ante imp[er]
ceptio vel de ten[emento] de novo appropriato ut g[ratia]. Si quis vastum suum
non prius appropriatum redigat in culturam salvo tenentibus et vicinis
suis sufficientem pastura cum libero ingressu et egressu cum incepit
appropriare impeditur sic impeditur p[er] disseisinam licet. Item
pascendo alterius separale fit disseisina ut in eodem statuto Westm[onasterii]
cap[itul]o xxxiiii. Item aliquando continuando possessionem a qua abiudi
cabitur ut g[ratia]. Divorcium est celebratum inter virum et mulierem
Si post divorcium vir teneat se in hereditate p[re]quisita p[er] ipsius
maritagium mulieris statim tam post divorcium manum opere dis
seisitor est. Item iurando p[er] iudicium quod non liceat ut
g[ratia] A. implacitat B. de ten[emento] in C. p[er] iudicium de ten[emento] in
C. iurat B. cum tamen exigantur ad iudicium sicut actor
reus et iudex. et in isto iudicio deficiat unus tamen sicut

tenens| qui dicitur reus. ille qui recuperat per dissaisine bre' eodem
modo cum in Cur' Com' Glouc' recuperat ten' aliquem quod
est de feodo Com' Glouc'/. quia defecit ibi iudex ille qui recuperat
per dissaisine breve. et in illa iudicia non poterit recordi infor
ma. quia est verus processus set substancialia deficiunt. Ideo sic
est in ffdes iudiciis qui hent substancialia sua videlicet actorem, reum
et iudicem. et hiis deficientibus fit iniquum iudicium. quia istud
iudicium ligat quousque infirmetur et solummodo competit recupa
re per bre de falso iudicio et non per bre nove disse
Item dicitur in casu dissaisitor quando non per factum sui set
per advocacionem in Cur'. et hoc cum ille qui dimisit terra
ad terminum: posuerit se in ten' ante tm finitum. et dimi
narius eum eiciat. Si ille qui dimisit ad tm impetraverit
bre no. diss. clarum est quod si terminarius recognoscat
se non here ius ad tm et convincatur per assisam quod termina
rius eiectus fuit ante tm finitum et eum vi repellendo se
reposuerit impetrator per assisam non recuperabit| set si falso
colore ipsius clam feoffamentum contrario convincatur per illam
falsam clam factam in exheredacionem illius| qui ten' ei dimi
sit habeatur pro dissaisitore| Eodem modo si eiectus fuerit
impetret bre nove disseisine &c. eum qui ten' ad tm ei
dimisit| et convincatur quod non ad quem ad terminum fuit
per suam falsam clam amittet tm suum. Est autem diss' de
reddit' in si ten' cum aliquis ten' aliquem obligatur mali
quo reddit' sive de eo teneatur sive de alio et districto
resistatur aut replegietur| Cuibusdam personis diss' com
petit. ergo quod quibusdam liberis et in statu libero existenti
bus quod dicuntur pers' qui naturaliter procreati sunt. et in mag
no tempore fugerint ad remotiora loca. quamvis astru se sub
traxerint et ten' perdiderint. si ab illis eiectum competit
eis remedium per bre no. diss. et contra vos dnos. quia quousque
hi natiui manuteneri per iudicium redigerentur ad ten' suspend
manus appone non possunt villanis in astro commorantibus

[illegible] i. d. a. redd' ten
dissaisina

[illegible]

non competit istud remedium versus eos dnos nec magis de p
quisito qm de villenag. Et si ten de villenagio vel de p
quisito clamat p ꝯmunes competit eis remedium p bre pdcm
qz in hoc ten villani et liberi quo ad com dnm et quo ad ꝯmunes
lib homo dr. Eodem modo Sokemanni de antiquo dnico
reg cont com dnm vel aliu de eodem socagio plitare no
possit nisi p bre de recto clausum. Sz contra ꝯmunem si eum
eiciat competit ei remedium p bre no. dss. Competit et
libis a magno tempore in servitute redactis sicut eorum pres
sui et quidam antecessores a tempore quo cepit bre de recto in ser
vitute redacti fuint. qm ad dnm moratur in astro competit eis re
medium ad libm ten vel ad libm statum rehend p bre
no coreces. Et si a ten eiciantur no competit eis p
ad bre qm p bre no. dss. Eod est qd cont quilibet
psonam dnm dame verus nomen tenes a quo in bre novato
nich impetrant adquirit. Competit et aliquando contra cont reg
atem. in casu quo rex pfuga alienat ten bri. vel et ver ten
gens. cont impetrantem competit ꝯmunes exꝯn. Dilatorie exꝯn
peremptorie bris. Dilator. velud sententia excoicatois lata
excepit cont impetrantem qm nich hec nisi vone regis vel
dictam. qm nich hec n nore ecclie sue de qua no facit men
tem in bre. vel qd est villanus vel sokemannus de quorum
dissaisitio dr ꝯmunes. Item exceptio cont cumin et regem
si dissa fca fuit infra anno ꝯmunem querat ambo
dissais. Cassat et bre si erratum est in nominib villa vel
com. Item si dns questus fuit se dissaisiri de red
ditu et ꝯmunitate qd seisit fuit de redditu p manus
villanorum suorum ꝯmunes quo iacet bre de ten in dnico etiam
qm de redditu. Peremptor bris est qd alias consimile
p assisam ad qd requirit qd de eodem ten int easdem
psonas et de eodem tempe. Item si quis clamat libm ten
et ꝯmunat tales. Sine non. et recognoscat p assisam qd
infra successionis impetrant et pendet int eos placitum

p. g. verum q
alienat &c
assisa bri

in Cur' xp̄ianitatis q̄m dm̄ dicat p̄ itum in Cur' dn̄i Regis in suspensum Competit excepcio & quicquid clamat in brib' assisar' felon' p̄iudicate de excambio & similib' &c. In oīb' brib' assisar' & in oīb' aliis brib' generalit' locū h̄et ista exc̄ videlicet q̄d tenens dicat q̄d nich' clamat nisi cum uxore sua coniunctim. & hoc tripliciť. videlicet vel q̄r fuint simul feoff' fati. & tunc h̄et necesse ostendere cartam suam. vel q̄d mu-lier uxorem suam seisitam antequā eam desponsauit. vel q̄d ten' peciti uxori sue descendit iure hereditario post desponsacionem. Item alia est excepcio ad cassand' bre vide-licet si tenens dicat se nich' here nisi ad voluntatem tal' nec clamat se esse villanum alicui' capi' vel tenere de ville-nagio alicui' quo comperto vel recognito cassat' bre. in quo casu vel oportet impetrantem includere se in ten' si pot'. vel impetrare aliud bre sup' dñm p̄mis tenentis vel sup' te-nentem. Item pot' excipi q̄d tenens nich' clamat nisi nomine custodie tal' minoris usq' etatem qui in bre nominat' Replicacio. cont' excepcionem pot' esse q̄d antecessor illius minoris no obiit seisit' nec die quo obiit aliquid huit in ten' peti-to. Si tenens dicat q̄d antecessor illius minoris ius huit in illo ten' & inde in ponat' illa replicacio. q̄d veru est q̄d ante-cessor illius minoris aliquid huit. set q̄d huit dimisit ad p̄sonam eiusdem petentis p feoffamentu. tunc ulterius distinguend' est ex quo petens cognoscit antecessor' illius minoris huisse ali-quid. si antecessor illius &c. vel non. q̄d fieri no pot' sine titulo in quo minor nominat'. Quia dato q̄d assisa capi-atur cont' minorem. minor tamen ad etatem p̄ueniens non posset facere attinctam q̄r nomine eius fuit in bre posit' & sic cas-sat' bre. Alia est exc' dilatoria quando tenens dicit se no posse respondere sine suo participe. q̄d est in casu quando here-ditas descendit duab' sororib' vel plurib' vel exorem com-munes vel ambas & post quam hereditas p̄ticita fuit si comme-ns implacitetur de p̄te sua excipe posset q̄d tenet in p̄parte

7 A 3. fo.

cum tali herede sine quo non potest nec debet respondere. Tamen in
hoc casu precipietur quod coheredes summoneantur ad iudicium cum coheredi-
bus si voluerint. Et si ad diem venerint et iudicare voluerint cum
precipue audiantur et procedat placitum inter eos tanquam inter compar-
cionarios tenentes. Et si forte ad diem non venerint et respondeat te-
nens solus. Et semper intelligatur quod illa exceptio locum habet quando
quis petit per ius quod ei competebat antea ante mortem communis
antecessoris. Quia si quis petat per aliquod ius quod ei competere
poterit per suum coheredis post hereditatis particionem? satis est clarum
quod in hoc casu non habebit auxilium participis. Sed potest esse quod co-
heredes terram suam non litigiosam vendiderint vel escambiaverint seu
resignaverint antequam coheredes de re litigiosa fuerint implacitati in quo
casu nichil habere non est auxilium participis petendum.

Dictum est qualiter petitur auxilium participis cum cohe-
redes implacitantur de terra. Set con-
tingit aliquando quod petitur cum [illegible]
de eius libertate, secta et consuetudine [illegible]
venerit in iudicium inter querentem et [illegible]
[illegible] de participibus tenentem maritum [illegible]
vel terram ad quam spectant huiusmodi secte in iudicio
[illegible] libertates consuetudines aut servicia. In quo casu tenendum est
quod sic tenens debet habere de participibus auxilium de principa-
li. set non habebit de accessorio dum tamen illud accessorium ad an-
tiquum fore extendi potest. hoc observato tamen de emptoribus terra-
rum que fuerunt in possessione communis antecessoris ante quam hereditas illius
fuit partita et que ad commune heredem per certam portionem deve-
nerint. Et sic excluditur obiectio in casu si quis tenentes
[illegible] executores et custodes de sua propria iniuria. In quo casu non
erit auxilium participis petendum. Alius est casus cum tenens
dicit quod non potest sine alio respondere, videlicet cum rector im-
placitatur de iure ecclesie sue dicit quod invenit ecclesiam suam sei-
sitam. Et ideo non potest sine patrono aut loci diocesano responde-
re. In quo casu precipietur diocesano vel patrono quod summoneantur. Et si

venerit vel non venerit vel diem sibi datum per esson' suum non
servaverit servetur processus supradictus. Alius est consimilis casus
quando tenens per legem Angl' dicit quod tenementum petitum fuit ius uxoris sue
de qua procreavit quendam talem sine quo non potest respondere. Summoneatur
tunc ille et post summonicionem servetur processus supradictus. Set differunt
isti casus extra a superioribus quod si tenens in istis duobus casibus
extremis amiserit rem petitam, nullum erit recuperare super warantum
proximum aut heredem. Set in superioribus casibus de participibus tenens
observato suo ordine si amiserit recuperabit super coheredem pro pos-
sum ulterius procedend'. Etiam petentem tenent isti casus supradicti
sive coheredes sive proximus sive heres hereditatis. qui tenet per
legem Angl' fuit infra etatem. generaliter remanebit loquela usque
ad etatem. Et per hoc quod dicitur super. Petitor dicit quod infra
[...]it etiam suam seisinam. Satis excluditur dubi-
[...] tacio. Si petitor de suo perquisito vel de sua
[...] in[...]cione iniuste appropriat ecclesie
[...] sue. quo casu non potest agere pro
[...] ante loci diocesanum petere
obiit seis[...]. Set est casus quando mulier implacitatur
de dote sua in quo casu distinguendum
est. utrum petatur versus eam tenementum amissum vel in se. Secta
regis vel sit ad valorem partis dotis sue existens. In primo casu
directe potest vocare ad warantum. heredem enim heredem tamen
quam warantum dotis sue in sede. tamen cum non iaceat
vocare ad warantum. tamen heres dicit quod non potest sine herede
respondere. Et tunc summonicio heres ad respondendum ut predictum
est si voluerit. in quo casu servetur processus supradictus. et in
utroque casu si uxor vel heres warantiam amiserit recuperabit
mulier escambium non tamen ad valorem plenum rei amisse cum
ratio non patet subtiliter inquirenti. In assisa mortis antecessoris
et in aliis brevibus post visum terre iacet exceptio de non tenura que
debet proponi sic. Dicit .G. quod non debet .R. ad breve suum respondere

n. de peticione certa
n. de non tenura
ratione eo quod non tenet integre terram de qua petitam. eo quod

·MX·10·

talis tenet modo tantum et tal tantum. quo comperto per inquisitionem
vel recognitionem cassabitur breve. Replicatio contra istam excep-
tionem. S. tenuit die quo breve fuit impetratum et hoc vel in dominico
vel ad terminum vite vel ad terminum annorum in villenagio vel ad volunta-
tem quo comperto. stabit breve. Et sciendum quod in brevibus assisarum pot-
est proponi ista exceptio cum aliis exceptionibus tangentibus verba brevis. Set si
in aliis proponatur cum effectu non possunt proponi alie exceptiones. secundum quod
compertum fuerit stat iudicium et hoc dupliciter quia in brevibus est
certe de ingressu forma donationis et consanguinitatis et in aliis
in quibus non iacet duellum vel magna assisa. Si inquisitio faciat
pro excipiente tunc cassabitur breve et sic est dilatoria. Si pro parte
adversa recuperabit petens terram. salva tamen tenenti actione per breve
de recto. Et si in brevibus de recto proponatur ista exceptio cum effectu
admittet ei ius contra quem. Consimiliter proponitur alia exceptio hinc similiter
tamen cum non sit sic dicendo quod tenet versus quem petitur. xx.
non tenet xx. eo quod non tenet nisi x. in quo tamen si non possit
dicere quod alius tenet residuum. oportebit respondere de eo quod te-
net tamen et in brevibus assisarum quam in aliis brevibus. iacet exceptiones
dilatorie sic dicendo. tu petis de .A. et de .B. terram. At si et utrique
sunt simul separatim. et ipsi tenent in totum quo comperto: eodem mo-
do erit ut supra. Est alia exceptio in assisa mortis antecessoris sic
tu petis de .A. et verum est quod A. obiit seisitus. set post mor-
tem eius intravit B. filius. frater. uxor. nepos vel consanguineus
et de sic tu non petis seisinam contra seisitum. peto iudicium. quo
comperto cassabitur breve. Set fallit hoc in casu in quo dictus non
fuit verus heres. heres de consanguinitate per cuius seisinam non
cassabitur quia per eo magis quod sic ipse est inventus tenens et seisi-
tus ponens heres per iniustam deforciationem quam per ius tenere.
Item quidam ratione feoffamenti quod defunctus ei fecit. post
mortem defuncti ingreditur tenens et sub colore feoffamenti
tenet seisinam licet feoffamentum sit vacuum. venit postea ve-
rus heres et dicit sic seisitum fuit quod recuperabitur terram per breve
nove dissaisine. Et postmodum venit heres per assisam mortis

antecessoris petat. excipiatur contra eum quod seisitus fuit post mortem ante-
cessoris sui, replicari potest quod assisa illa adnullata fuit per breve nove
disseisine, quo comperto non valebit excipienti exceptio sua. Item
duo coheredes sunt omnes antecessoris et omnes ingrediuntur in tota here-
ditate et tenent postmodum. Si unus eorum seu utrumque perquirat breve mortis an-
tecessoris et excipiatur quod unus fuit seisitus post mortem antecessoris non
propter hoc cassabitur breve pro eo quod ambo fuerunt unus heres et per se un-
usquisque non admittabitur actio ambarum cum ambo non fuerunt seisiti.
Alia est exceptio in brevi mortis antecessoris dicendo tu petis tenementum
de morte talis patris tui, bene cognosco quod obiit seisitus et post eius
mortem ego intravi ut filius frater nepos et sum de eodem sangui-
ne et clamo per eundem descensum unde peto iudicium. Responsio contra
ne pereat: verbis expressis. nisi in contrarium obiciatur bastardia vel
diversitas sanguinis cassabitur breve et revertetur ad breve de recto in quo
non iacet duellum nec magna assisa preter quam dicetur. si tenens
vocet ad warantum et warantizat postquam warantizavit vel alius
ultimus vocatus ad warantum postquam warantizavit cassabitur breve
per eundem descensum. Et similiter si tenens per legem Anglie dicat
quod nichil clamat nisi ratione hereditatis uxoris sue et heres postquam
eius fuit casset breve per eundem descensum. Et similiter si postmodum
petens perquirat breve de recto. numquid potest tenens se defendere
per duellum vel per magnam assisam cum non sit de sanguine peten-
tis. certe non. quia ex quo warantus sine aliis cassavit breve
per exceptionem eiusdem descensus in brevi de recto non magis
defenderet se duello vel per magnam assisam quam defenderet
ille qui prius cassavit si ipsius fuisset tenens

Explicit parva Hengham.

Incipit Summa bastardie.

Sciendum est quod bastardus se clamans legitimum heredem in-
fuerit in aliquibus tenementis post mortem alicuius antecessoris sui et
seisinam pacificam usque ad mortem suam continuaverit sine

in vita sua alienaverit et moriatur antequam placitum per legitimum heredem inde
moveatur. legitimus heres post mortem bastardi illum habet recuperare
eo quod bastardus non potuit inde placitare. ¶ Nota ante quod agit
de bastardo quo ad placitum possessionis melior est condicio possidentis
v. g. Si bastardus petat terram aliquam versus aliquem per aliquod breve de breve
nove. diss. bene potest obicere ei bastardiam. Et si bastardus fu
isset tenens et legitimus heres tulisset breve mortis antecessoris vel aliud
breve de possessione ut de consanguinitate vel de similibus et ipse bas
tardus clamat per eundem descensum et legitimus dicat quod non potest cla
mare per eundem descensum eo quod bastardus est non valebit exceptio
illa. eo quod exceptio illa iniuris est et placitum de possessione ¶ Nota quod
ubi tenens dicat quod petens non debet ad breve suum respondere. eo
quod natus fuit ante matrimonium. illa exceptio valida est quo ad
breve possessionis quia est potest terminari per inquisitionem in curia domini
Regis et ad illam exceptionem non debet audiri quo ad breve tan
gens rectum eo quod oportet ipsum dicere precise quod bastardus est.
¶ Nota quod si bastardus petit versus legitimum heredem aliquam ter
ram per breve de possessione ut predicta de morte antecessoris et cetera et
idem legitimus respondendo ad breve ipsius bastardi clamando per eundem
descensum non tenetur eum bastardum allegando. clamando enim non cog
noscit de sanguine suo et sic per illud clamium cassabitur. Et si
idem bastardus postea versus legitimum breve de recto sic perquisi
erit lex tenetur eum non poterit bastardum obicere. nec eum
de sanguine suo aliquo modo fugare. eo quod prius de san
guine suo clamando ipsum per eundem descensum cognovit et cetera ¶ No
ta quod A. habuit duos filios. B. et C. B. fuit bastardus. C. vero
legitimus. A. pater eorum obiit seisitus de una carucata terre. Idem
B. bastardus intravit in eodem tenemento immediate post mortem
patris ut filius et heres et seisinam continuavit usque ad mortem
suam et post mortem suam intravit quidam D. se clamando he
redem ipsius tenens illud tenementum. venit postea C. legitimus
filius ipsius A. et tulit breve mortis antecessoris versus predictum D.
de morte patris sui. Iste D. respondendo ad breve suum dicit quod

assisa non debet esse de morte .R. eo quod predictus .R. habuit quendam
filium .B. nomine qui immediate post mortem suam intravit ut filius et
heres et obiit inde seisitus et petit iudicium de brevi desicut hoc
breve est de possessione et debet fieri de morte ultimi seisiti et de hoc
sanguine et debeat ad breve respondere. Et predictus .C. dicit quod predictus
.B. frater suus bastardus fuit et hoc petit quod inquiratur. Et
predictus .C. dicit quod predictus .B. intravit in predicta terra post mor
tem .R. patris sui ut filius et heres et inde obiit seisitus et petit iudi
cium si post mortem suam possit ipsum bastardare qui toto
tempore suo tenebatur pro legitimo. et concessum fuit quod non. Et super
hoc venit quidam .ff. dominus capitalis feodi illius et petit terram illam
per breve de escaeta versus predictum .W. et dicit quod .B. terram suam
de eo tenuit per servicium militare et que ad ipsum reverti de
bet tanquam escaeta sua eo quod predictus .B. bastard fuit et obiit
sine herede de se. Et obiectum fuit ei quod predictus .B. non fuit
bastard. et ff. capitalis dominus petit quod inquiratur. Et predictus .D. dicit
quod inquisicio inde non debet fieri eo quod alias in curia domini
regis vindicabatur et concessum fuit legitimus et petit inde iudicium. si pos
set per unam consideracionem legitimari et postea per eandem consideracionem
debeat inde inquisicio fieri. Et curia non fiet inde inquisicio set
predictus .B. quem capitalis dominus dicit bastard fuisse successit in terram
illam ut filius et heres et inde obiit ut heres et seisitus. etc.

Quendam bastard .R. nomine perquisivit unam carucatam terre
sibi et heredibus suis tenendam de .B. pro uno denario et dispon
savit quandam mulierem .C. nomine de qua genuit quendam .E. inter
cetera est predictus .R. et .E. sine herede de corpore suo procreato. quae
ritur debeat terra illa ad predictum capitalem dominum feodi illius rever
tere tanquam escaeta sua eo quod predictus .E. tenens suus obiit
sine herede de se. vel restitui ad quendam .G. ut ad avunculum
suum et heredem fratrem predicte .C. matris predicti .E. Et videtur quod
non debet esse escaeta sua eo quod predictus .E. non obiit sine
herede de se cum heredes habuit ex parte matris sue. Et videbatur
per capitalem dominum quod predictus .E. non potest esse heres ipsius.

E quo ad istud tenuit eo quod fuit perquisitio eiusdem. A. pre-
dicti. E. quamquam A. bastardus fuit et terram illam de eo
tenuit et post mortem suam intravit. E. ut filius et heres et obiit
sine herede de se et sine herede quo ad terram illam eo quod non
potuit resortiri in sanguine predicti. A. | G. ex parte matris eo quod bas-
tard fuit predictus. A. per inquisitionem factam et perquisivit inde mori-
turum. Si parentes predicti. E. regis possunt esse heredes de perqui-
sitione predicti. A. quidam dicunt sic licet. predicta terra rever-
ti debet ad illum de quo venit. quia aliter sequeretur quod ex-
poni et heres consequi. Nota quod implicatus potest vocare ·n· de Warant.
ad Warantum sine carta sicut per escambium per homagium et ubi re-
nes vocavit alias ad Warantum et vocatus eum Warantizavit | per
Warantiam suam perdidit. et tunc concessum fuit quod petens recu-
peret versus tenentem et tenens versus Warantum ad valenciam. Et
si ipse tenens implicatus fuit de terra quam cepit ad vadium bene
ne vocare [forte] ad Warantum feoffatorem suum et heredes suos sine car-
ta eo quod continetur in carta quod feoffatus fuit. Nota quod ho-
magium non ligat ad Warantum nisi in hoc casu. s. donatorem et donata-
rium et heredes cuiuscumque [que] per breve de dote vocatum imo heredes donatoris et
donatarii | et heredes eorum corporis ad eundem gradum ad minus descen-
dendo. Questio. A. et G. uxor eius fuerunt feoffati de una ca-
rucata terre et simul illam carucatam vendiderunt [di] et obligaverunt
se et heredes suos ad Warantum obiit. A. intravit. B. in hereditatem
patris sui ut filius et heres et implicatus est. C. de terra illa modo. quero
predictus. C. debeat vocare ad Warantum predictam feoffatam suam
simul cum predicto. D. filio et herede. A. an. B. cum sine. G. an G.
cum sine B. Responsio si A. et G. uxor eius alienaverunt predictam ter-
ram predicto. C. sine fine levato in Curia domini Regis. B. debet
vocari ad Warantum eo quod actio reservata est predicte. G. cum inde
loqui voluit. Si alienacio [autem] facta fuit per finem scilicet tunc ambo inde
debet vocari ad Warantum. Questio quidam. A. habuit unam carucatam
terre per descensum patris sui et aliam per descensum matris sue et
tertiam per suam perquisitionem illam quam habuit ex perquisitione sua

dedit O. et obligauit se et heredes suos O. et heredibus et O. obiit
R. sine herede de se, terra quam habuit ex parte patris per decessum
reuersura est ad heredes suos, et terra quam habuit ex parte matris
reuersura est et O. implicatus est de terra quam habuit de dono
predicti R. modo quero utrum predictus O. debeat uocare ad warantum omnium
heredes predicti R. ex parte patris sui et heredes ipsius R. ex parte ma
tris sue uel heredes ex parte patris sui tantum uel heredes
matris tantum. Solo heredes utriusque debet uocare ad warantum
eo quod heredes utriusque habent de terra ipsius R. donatoris
et heredes eius predicti R. sunt. Questio quidam R. habuit tres acras
terre quarum unam uendidit S. ad totam uitam suam tantum
et aliam uendidit eidem in feodo sibi et heredibus suis et obligauit
se et heredes suos ad warantiam et de tertia acra obiit seisitus idem
ipse R. dum uixerit primo desponsauit quandam uxorem M. nomine
ex qua genuit filium et filiam. C. filius et O. filia obiit predicta M. ex
R. idem R. duxit in uxorem quandam E. nomine qua suscitauit
quendam filium G. nomine obiit predictus R. intrauit C. in terram
matris predicte R. pater suus obiit extra ut filius et heres antenatus
et obiit inde seisitus sine herede de se. O. de eodem patre et de
eadem matre intrauit in predicto tenemento ut soror et heres propinquior post
mortem fratris predicte. S. cui una acra terre data fuit ad
terminum uite sue obiit illa terra que sic data fuit reuersa
fuit ad predictam G. filium et heredem predicti R. de secunda uxore sua
et non ad predictam filiam predicti R. de prima uxore sua eo quod predictus
C. frater suus nunquam fuit inde seisitus. Quidam E. nomine filius
et heres predicte S. cui alia acra terre data fuit ut in feodo
implacitatus de terra illa. modo quero quem uocet inde ad warantum
utrum predictam G. filium et heredem predicti R. de secunda uxore sua uel predictam
O. filiam et heredem predicti R. de prima uxore sua. que quidem
O. seisita est de predicta hereditate predicti R. ut heres sic predictus
G. est et de tanto terre nomine hereditatis. Solo utrumque debet
uocare ad warantum quod utrique habent de hereditate ipsius R. qui
obligauit se et heredes suos ad warantiam. Questio R. uendidit

Dedit unam acram terre .B. et obligavit se et heredes suos ad warant'
dicti .R. Q. fil' minor ipsius .R. intravit in hereditate ipsius patris
sui vivente fratre suo ante nato .B. implacitatus est. q. quo
vocet ad warant' utrum .C. filium suum ante natum predicti .R. vel .D.
fil' eius minorem vel ambos. Respondeo hoc modo. B. vouch a garant
par aide de ceste Court .C. fitz et heir .R. ensemblement ove
D. frere puisne tenant des terre avant dit .R. ¶ Nota
similiter tenementum liberi hominis est inter tres sorores participes unius
hereditatis. sicut similiter cuiusdam .R. ubi hoc assignatum est .B. sorori
antenate et similiter .E. assignatum est .D. secunde sorori et similiter
C assignatum est tertie sorori unde quelibet seis' de servicio
sui tenementi. R. tenens sororis antenate implacitatus est. modo q.
quam vocet ad war' utrum sorores antenatas vel unum heredem sui feof
fatoris vel sororem antenatam que seis' est de servicio. Respondeo
vocare debet ad warant' predictas tres sorores eo quod illa soror debet
sine participibus suis respondere ad war'. et tamen videtur quod predictus .R. debet
vocar' ad war' predictam sororem antenatam sine participibus suis eo quod
si idem .R. feloniam fecisset ob quam suspensus esset eadem soror ante
nata sola haberet de terra ipsius .R. tanquam escaeta sua sine ~~sine~~ parti
cipibus suis debeat warantizare. Revera non et tamen sine participibus su
is respondere debet. Set si per finale iudicium curie domini regis perdidit
quod excambium recuperabit versus participes suos. Revera michi vi
detur terciam partem sororum aliarum duarum tantum et sic habet quelibet earum
equalem partem. ¶ Nota quidam .R. habet tres bovatas terre et obiit
inde seisitus. B. uxor eius tenet nomine dotis sue unam bovatam
terre et C. fil' eiusdem .R. tenet alias duas bovatas terre ut fil'
et heres eiusdem .R. B. implacitata est de terra illa quam tenet nomine
dotis sue et vocat inde ad warant' predictum C. qui venit et ei warant
izat et per finale iudicium perdidit. modo queritur si ipse debuit
warantizare ad valenciam. Respondeo Revera non quia si ad valenciam
recuperasset tunc heres tantum nomine dotis excambium et heres nomine he
reditatis set terciam partem duarum tantum recuperabit ¶ Nota quod .R. te
net de .B. unam carucatam terre per homagio et servicio per quod

seruiciu vel homag' debet ei Warantizare. R. implacitatus est de
terra illa et offert pdco W. homag' suu. quod recipe recusat eo
q' non vult terra illa Warantizare. Modo q'o. p R. in hoc agen
du est. Modo sedm iuris peritos vocet ad War' pdcm pinde
ac si homagiu recepisset put testatu fuit p fide dignos
qd homagiu illud ei optulit. Nota quidam R. hnt duos fil
G. et C. mortuo R. C. fil eius minor intrat in ten ipsius R.
ut fil et heres. W. fr eius antenat' tulit bre mortis antec' de
morte R. pris sui versus pdcm C. Idem C. respondit ad assisam
capiendam p eundem defensum quassavit bre. pfatus G. processu tem
pis tulit bre de recto versus pdcm C. Idem C. vocavit inde ad
Warant' quend' B. cognatum qui psens fuit et Warant' ei voluit et vo
luit defend' ius ipsius G. p corpus cuiusdam libi homis sui.
Modo querit' si rigor iuris hoc patiatur. Modo revera no
eo q' tunc sequeret' q' fr minor p talem maliciam excogita
tam versus frem suu antenatu posset duellu vadiare et ea
rone cassat' Warant'. Questio ubi petes recuperabit assisam
sibi in isto casu tantummodo. R. tulit assisam ultime psentaconis de
W. et dicit qd no est necce qd assisa pcedat. eo qd pdcs R. alias
in Cur dni Regis apud. G. tali termino tulit quoddam bre
quod dr quare impedit. A. pdcm. W. p quod bre recupavit p
sentaconem ad eccliam de qua sustinet' placitum p quod consid
tum fuit. qd hret bre ad ordinariu loci qd idonea psonam
ad ecciam pdcam admitteret. Idem ordinarius ad psentacoem
pdci R. no obstante reclamacoe pdci G. psentatu pdci R. ad
eius psentacoem admittere recusavit eo qd dixit. qd dca eccia
no fuit vacans immo plena et consulta. Ex cui collacoe auctorita
te consiliari p lapsum temporis pna. Dicit. n qd duabz rombz
lata assisa ultime presentaconis. S. una rone ut assisa pcedat et
alia rone ut assisa non pcedat. immo ut eciam cursus compet
impedita ostendat et manifestat illam Cur. Si nomine tuto ei
accreuit aut p scriptum aut p placitum aut p aliquam racionem com
pocicu int' pdcos. R. et G. consecta post temp' quo idem. R. in

Cur' dni regis versus p̄dcm. G. optinebat de aduocatione p̄dce ecce
Nota qd si pr bastard' & mr bastard' fuint & heant. h. scil'
viuus feoffat aliu' fac' sibi aliquod s'uic' & ille qui feoffat' est
morit' terra reuerti debet donatori & sic est dns & hes. Nota qd
cum consuet' & seruic' a retro fuint dno feodi petet cum tened'
recuperand' competit ei hoc bre de consuetudinibz & s'uic' ut in redd'
tibz arrer' & aliis &c. Et si antecessores dci dni de p̄dco s'uicio inte
ero p manus dci tenentis fuint seisiti & p̄dcs tenes p̄dco
dno p̄dcm redditum soluit & p̄dca alia seruic' eidem cont'
dixit. Ita qd de eo cui antecessor p decensum narrare oporteat
tunc no deseruit ei aliquod bre in suo casu qm bre de recto de
consuetud' & s'uic'. qr oz ipm narrare de eo prie sui p̄dcte
sum. qr iste decenderit ei & sup hoc offerre disrationem &c qr
modo ibi iuris est. Et bre de aiu' est bre possessi & sic
posso iuris continet. Tria sut bra. scilt de vltima p̄sen
tatoe. quare impedit. & de libertate p̄banda. in quibz si pe
tens defecit ita qd p defectu secta sue illam amiserit. nusqam
in postum ad eandem tened' in cur' recipiet' &c. g'. In vltia
p̄sentatoe si petes defecerit in secta sua post lapsu sedbat' & epo
locu &c sep conferret ei dno & c. vltie p̄sentatois eodem mo
do si in p̄dco bri quare impedit defecit in secta sua cedebat
Epo loci p poe adusa ut p̄dcm est. | Sed ut bn intelliges
istam materiam. dic qd nunqam pt qs bastardari post morte
suam set ante. p cur' dni reg' nisi in vno casu. scilt
qn aliqs fert bre de possessione ut de morte antecessor vel de
consang'nitate. avo vel p̄avo. & bastardus qui tenuit no
obiit seisit'. s; illud alienauit ante morte suam & alienat'
inuentus est tenens & in hoc post bastardari post morte suam
quia nat' est ante desponsationem. no pt dici qd tal tenuit
ut fil' & hes post mortem patris sui & obiit seisit'. Et si
bastard' esset tenens & obiret ei bastard'. tunc deuolueret ad
Cur' xpianitatis que reportaret ipm esse legitim'. Et si na
t' esset ante matrimoniu' simplr solempnizatu'. set si bastard

morte potest dedi postquam incidit ex eo bastard[ia] in
crat et obiit seisitus nunquam potest tenens ab eo consilium quia ad terram mor
cis antecessoris avo proavo et consanguinitate quod hoc fieri debet
ciamo scripto et inde obiit quod .T. intravit ut fil[ius] et heres et obiit
seisitus et inde petit iudicium de breui suo vel quod clamium per eun
dem descensum quia post mortem B. .T. intravit ut fil[ius] et heres
et clamium per eundem descensum et sic nemo poneret ad breve suum de
recto ad quod pot[est] respondere vel eo quod clamium per eundem descensum
et propter permixtionem sanguinis non posset iungi magna assisa
neque duellum vadiari et c.

Explicit summa bastardie etc.

[illegible]
[illegible]

Dampna in triplo vt in statuto Westm̄ capitulo iij. nomine de vasto prevencionem per breue [illegible] | Dampna in triplo.

[illegible] qui non acquietat coheredem suum [illegible] et aliis [illegible] qui per manum suam vendit vt in primo statuto Westm̄ capitulo xix°.

Contra vicecomites [illegible] sine de feodo sine de anno vt in eodem statuto capitulo xxviij.

Contra capientes cariagia ad opus domini Regis plus quam necesse est et contra capientes pecuniam vt quieti sint de cariagio vt in eodem statuto capitulo .xxx.

Contra eos qui perrarit falsa placita mouent vt in vltimo statuto Westm̄ capitulo .xxxvj.

In Assisa [illegible] in vltimo Westm̄ capitulo .xxxvj.

Contra eos qui capiunt victualia et hospitant contra voluntatem dominorum vt in primo Westm̄ capitulo primo. | Dampna in duplo.

Contra eos qui capiunt per replegiare in replegia vt in eodem statuto capitulo .xv°.

Contra eum qui vetat averia deliberari sine [illegible] ballivis sine vicecomite qui fecit [illegible] vt in eodem statuto capitulo .xvij.

Contra escaetores et alios ministros domini Regis qui colore officii sui faciunt dissaisinam vt in eodem statuto capitulo .xxiiij.

Contra eum qui capit denarios pro victualibus [illegible] et hoc [illegible] vt in eodem statuto capitulo .xxx°.

Item contra vicecomites et ministros Regis qui capiunt pro officio suo faciendo vt in eodem statuto capitulo xxvj.

Item patet [illegible] super [illegible] .s. iurisdictionem et potestatem eorum pro contractibus factis extra eorum iurisdictionem et potestatem vt in eodem statuto capitulo quadragesimo tercio.

Item contra eum qui falsam exceptionem apponit in noua disseisina et contra eum qui in eadem assisa recuperauit contra falsum suum vt in vltimo statuto Westm̄ capitulo .xxiiij.

Item contra [illegible] et masculos nubiles qui se sine assensu dominorum se maritauerint vt in provisione de Merton capitulo vj°. | Dampna ad ind.

Contra heredes femellas nubiles refutantes maritagium que pri
mitur per ballivum & carcerem duorum annorum vt in stat. Westm.
Contra impedientem presentacionem qui si tempus semestre transierit
erit punitus per baliam carceris duorum annorum. Et si non transierit per
medium valore eius per annum vt in secundo stat. Westm. cap. v.

Prisona bienn[ii] — Contra falsum appellatorem postquam appellatus se acquietaverit & eodem
modo contra abettatores vt in secundo Westm. capitulo .xij.
Contra eos qui falso vocant rotulos ad Warantum in nova dis
vt in eodem statuto capitulo .xxxviij.
Contra ballivum liberantes in cuius balliva non fuit secta per patri
am. vt in primo Westm. capitulo .xv.
Item contra vicecomitem & coronatorem & alios ballivos celantes ma
lefactores vt in eodem stat. capitulo eodem
Contra raptores aliquos quoscunque facientes deceptionem in
curia domini regis cum suspecte specie vt in eodem stat. cap. xxix.

Prisona duorum annorum. — Contra eum qui puerum abducit licet restituat puerum non
maritatum vel aliter satisfecerit vt in secundo Westm. capitulo .xxxv.
Item insufficiens est ballivus non sufficiens ad redimendum in omni de
fectum remanet secta malefactoris vt in primo Westm. capitulo .ix.
Item contra impedientem presentacionem non sufficientem ad dampna red
denda in tantum quo tempus semestre transierit vt in [illegible] stat. ca. v.

Prisona trium annorum. — Contra eum qui monialem abduxit [illegible] Westm. ca. xxxiiij.
Contra ballivum non de feodo qui replegiabilem irreplegiabilem vel qui de
tinet replegiabilem vt in primo stat. Westm. capitulo .xv.
Contra malefactorem in parcos vivarios cum securitate [illegible] invenit
unde aliquem abiuret regnum vt in eodem stat. capitulo .xx.

Prisona .xl. dierum. — Contra eum qui iniuste capit tolnetum vt in primo [illegible] ca. xxxj.
Contra eum qui capit cariagium ad opus domini [illegible] plus quam nate
est & de quibus penam capit vt in eodem [illegible] xxxij.

Prisona dimidii anni. — Contra iniuste impedientem presentacionem [illegible] .s. semestre [illegible] .xxx.
ad dampna restituenda vt in secundo [illegible] capitulo v.

Cont' inuentores thesauri p quod discordia int' Regem & popl'm — Prisona volun
sic exorta vt in primo Westm' capitulo xxxv. — taria. fine in
Cont' eum qui recuperat in noua diss' cont' balliu' vel cont' sta — certa
tum suu' proprium vt in scdo Westm' capitulo xxxix.
Cont' obligaton ad debitu' p statutu' de mercatorib; vt in statuto de Acton.
Cont' eos qui capiunt victualia ad opus dni Regis & non acq
tant vt in primo Westm' capitulo xxx.
In bri'b; mortis antecessoris de usurpacoe vt in p'mo Westm' — Prescripcio
capitulo xxxix. — temporis
Item in p'iure placitando cont' eos qui sectam tenere qui &c
vt in statuto Marlebrig' capitulo xx.
Item xl dies cont' mulieres raptas vt in p'mo W. ca. xiij.
Item unius anni cont' eum qui no' sequit' malefactores
in pac' & vivarijs vt in eodem statuto capitulo xx.
Item imp' obitu' qd' hat dni breuis noue diss' vt in eod'
stat' capitulo xxxix.
Item unius anni cont' eos qui no' sequunt' Werec' vt
in primo stat' Westm' capitulo iiij.
Item in reb; irroculandis vel p' finem fcm vt in
scdo statuto Westm' capitulo xliiij.
Cont' eos qui hospitant' & capiunt victualia cont' vo
luntatem dnor' vt in primo stat' Westm' capitulo primo — Secta Regis
Item in eodem capitulo qualit' procedit' ad iudiciu' p' defaltam — in defectu loci
ad sectam Regis
Item in eodem capitulo qualit' lesus qui non sequit' recuperat
dampna ad sectam Regis
Item in eodem capitulo de pena cont' eos qui gravant alios in
iusto p' eo qd' [illegible] hospicia vel victual' quorum pena est
in duplo [illegible] sectam Regis qui p'tis
Item cont' malefactores in parc' & vivar' vt in eod' stat' ca. xx.
Item de raptores mulier' vt in scdo Westm' capitulo xxxiiij.
Item in roberia in tam vt in eodem stat'

In quibus casibus procedendum est ad iuratam post magnam districcionem.

In casu quo minister distrinxerit ad sectam curie sine die per eandem defaltam. sed non ideo recuperabit dominus seisinam tenementi per eandem districcionem. ut in statuto marleb. capitulo. viij.

Item in alio casu super medium. ut in eodem statuto et eodem capitulo.

Item in eodem statuto quando quis distringitur per duas districciones post rem adiudicatam et cognitam

Item in alio casu in brevi placito de custodia. excepta custodia ut in eodem statuto et eodem capitulo.

De inquisicionem post magnam districcionem.

Item in quibus casibus procedendum est ad inquisicionem post magnam districcionem ——— videlicet in statuto westm. secundo capitulo. xiij.

Item in admensuracione et pasture ut in eodem statuto capitulo. vij.

Item in casu quo dampna adiudicantur ei cui non fuerunt dicta ut in statuto marleb. capitulo xxvj.

Item in eodem capitulo in quo casu competit actio per breve de transgressione cui nulla fuit transgressio

Item in quo casu punitur quis pro facto alieno de quo non est culpabilis ut in eodem statuto westm. capitulo xiij.

Item in quo casu obligatur heres ubi pater eius non obligavit eum ut in primo statuto westm. capitulo xxxiiij.

Item in quo casu equitas proferetur iuri ut in statuto Gloucestrie capitulo. xiij.

Item in quo casu proceditur brevi pendente placito ut in eodem statuto capitulo. xv.

Item in quo casu due persone habent actionem in solidum de uno et eodem facto versus eandem personam ut in statuto westm. capitulo xvij.

Item in quo casu inquiri debet de infirmitate utrum sit vera vel ficta ut in eodem statuto capitulo. xvj.

Item in quo casu de uno termino ad certum terminum currit breve nove disseisine ut in eodem statuto capitulo. xx.

[illegible]

g 3. 9 N

H9345

IS
EDW
MA
P
ALUS

INSPEXIMUS
EDWARDI PRI[illegible]A
DE
MAGNA C[illegible]ARTA
ET
ALLIS S[illegible]ATUTIBUS